III
П-12526
1922-1-24

27610

.7610

III
П-12-526
1922-1-24

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТИЙ І МОЛОДІЖИ.

РІЧНИК III.

ЗА ЧАС ВІД: 1 СІЧНЯ ДО 31 ГРУДНЯ 1922.

ЛЬВІВ, 1922.

НАКЛАДОМ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА.

Зміст III річника.

1. Вірші.

Бабій Олесь:
Перед Святами 1.
Тарас Шевченко 66.

Беч Дмитро:
Поклін Тобі 76.

Верховинка Леся:
Дива весни 88.
До весни 99.
Осінний вечір 281.

Вільшенко Ярослав:
Сяся на саночках 29.
Квітчина казка 46.
Діточе віче 209.
Отворені шкіл ворота 225.
У слоту 247.

Вільшина Остап:
Ранок 27.
Зима 29.
Сніжинки 46.
Моліться діти 77.
Весна 81.
Люби, дитино 108.
Прилинув місяць май 129.
Україна 133.
Буковинській дитині 139.
Молитва Славчика 151.
Берізка 249.
Ой нема то краще в світі 280.

Галя (Слимаковська Олена):
Весняним борцям 76.

Гриневичева Катря:
Різдвяна повість 7.

Веселка Соня (Ліщинська Михайла):
Лялечка в купелі 139.
Не можна 155.

Данилко:
Сон і ява 53.

Дядько Омелько (Бобинський Вас.):
Пісня про залізного звіра 135.

Заклинський Богдан (Богданко):
Під весну 103.

Збершиховскі Генрик:
Очима дитини 157.
Битва 215.
На подвірю 252.

Животко Аркадій:
До Сонечка 24.

Завадович Роман:
Сиріткі 29.
Яка серцю втіха 40.
На санках 49.
В зимову ніч 55.
Тарасова пісня 76.
Весна зближається 83.
Привіт віщунам весни 93.
Цвітень йде 99.
Жайворонкови 123.
В сумну річницю 161.
Правдива кріпость 164.
В гаю 178.
Діти і »Світик« 195.
Ти кличеш нас 219.
Наш шлях 230.
Дзвони 234.
Скінчив вже серп... 241.

Кравченко Уляна:
Памяти Лесі Секелівної 13.

Лотоцький Антін:
Яблоня 188.

Іваненко Евген:
Україна 57.
Ранок 177.

Ланський Антін:
Стефанови Руданському 135.

Лермонтов Микола:
Мати 18.

Лепкий Левко:
Падолист 268.

Кожішек Йосиф:
Заячий Великдень 117.
Вечір в літі 252.

Коваль Теодор:
Не впадайте 132.

Круговий Гриць:
Рожеві квіти 120.

Магир Микита:
Хто я 27.
Українській дитині 33.
Добра рада 43.
Допитався 46.
Зима конає 86.
Воскресні дзвони 113.
Птичка в неволі 137.
Добре серце 206.

Островський Володимир:
Мухи 188.

Підгірянка Марійка:
З чужини 8.
Дід-Мороз 23.
Присяга 43.
До зими 60.
Зазуля 155.
Статочний школярик 171.
Діти й ластівка 220.
Ріка Уж і Турія 234.
Розмова про сонце 244.
Чотири сторони світа 247.
Прядільник 268.

Софронів Василь:
Останній сніг 97.

Тагоре Рабіндранат:
Баядера 167.

Хронович Володимир:
Воскрес Христос 114.

Франко Іван:
Не звикай 277.

Угрин-Безгрішний Микола:
Українець я із роду 257.
Українка я із роду 273.

Шевченко Тарас:
Причинна 73
Зазив до братньої любови 77.

Шкрумеляк Юра (Ігорків):
Христос раждається 2.
Петро Конашевич Сагайдачний 145—146.
Байдачок 172.

Явний Михайло:
Ой підемо хлопці в школу 268.

Різні (без подання авторів):
Мойсей українського народу 174.
Діточі серденька 193.
Ластівка 219.
Перша їзда 227.
В саді 230.
Бабусі на іменини 235.

2. Байки, казки і леґенди.

Андерзен, Ганс Христіян:
Дівчинка з сірниками 8—10.

Бабій Олесь:
Пригоди Богданчика-Пустунчика 232—233, 264—266, 278—279.
Буш Вільгельм:
Хитрий Грицуньо 41, 56—57.
Пімста слоня 104—105.
Качки і жаба 121, 136—137.
Фільософ Діоґен і збиточники з Коринту 168—169, 184—185.
Двобій півнів 200—201, 216—217.
Вільшенко Ярослав:
Гість на злотогривому кони 17.
До стовпів, що підпирають небо 70.
Гриневичева Катря:
Пчілка Шалуня 226—227.
Евальд Карло:
Проліски 101—103.
Заклинський Богдан:
Хлопчина й воробець 61.
Охрім у вовчій ямі 115.
Кіт і мишка 137.
Дурний медвідь 235.
Князь і сокіл 268.
Олень 277.
Кокольський Микола:
Цвіт Марії 10.
Бенкет у старого крука 29.
Плакуча береза 123.
Чому дерева не говорять 227.
Галя (Слимаковська Олена):
Казка про жовтий черевичок 91—92.
Н. Н.
Мудра киця 24.
Червоношийка 122—123.
Назарук Осип:
Про золотий нашийник князя Святослава 6—7.
Народні байки зі збірки Володимира Гнатюка:
Вюн і щупак 85—86.
Неруда Іван:
День і ніч 155.
Магир Микита:
Ісуся і собачка 152.
Воли й теля 201.
Лис і блохи 230.
Лотоцькій Антін:
Ведмеже вушко 87—88.
Кіт і мишка 267.
Липа Іван:
Лихвар 148.
Педерсен С. Амі:
Зачаровані черешні 204—205, 219—220.
Підгірянка Марійка:
Князь Ляборець 139.
Софронів Василь:
Казка 132.
Семчук Стефан:
Лакома миш 141.
Толстой гр. Лев:
Лев і песик 235.
Ткач-Основа:
Не будь гордим зі свойого богацтва 248—249.
Франко Іван:
Князь Олег 35.
Чубатівна Стефанія:
Весна йде 82—83.
Штокалко Павло:
Неслухняні мишенята 108.
Рябко і Брисько 260.
Яремова Слава:
Небесний бенкет 75.
Ріжні (без подання авторів):
Муринська ямайська казочка 187—188.
Гадюча голова і хвіст 219.
Царівна і лебідь 220.

3. Оповідання.

Брилинська Евелина (Едіта Сас):
Ромко (з циклю: »Малі герої«) 146—147, 162—163.
Бляшет:
Мовчалива Академія 247.
Вербенко Евген:
Мій приятель (з циклю: »Малі герої«) 18.
Лесьо (з циклю: »Малі герої«) 52—53.
Верховинка Леся:
То Ісусик їм допоміг 4—5, 19—21.
Сестричка з Наддніпрянщини 210—213.
Велигорський Іван:
Дивна дружба 185.
Диканський В. (Королів-Старий В):
Мистецтво моделювання 180—181, 194—195, 213—215.
Заклинський Богдан:
Писанки 119.
Перша ластівка 123.
В гостину 135.
Рідна пісня 186.
Кокольський Микола:
Данилко (з циклю: »Малі герої«) 35—39.
Лотоцький Антін:
Що бачив Степанко під Свят-вечір 3—5.
Зломана гордість 231.
Четверта казка дідуся Тараса 50—51.
Пята казка дідуся Тараса 67—69.
Шеста казка дідуся Тараса 149—151.
Парашка 170—171.
Сема казка дідуся Тараса 275—277.
Липчиця Галя:
Короленко 99.
Леся 156—157.
Магир Микита:
Як Славко бажав стати поетом 71.
Не-Римлянин (Онацький):
Один день з життя Яри 249—252.
Островський Володимир:
Зазуля 134—135.
Петрів Іванна:
Сонце 178.
Райнгаймер Софія:
Сніжні цвіти 54—55.
Базьки 93.
Перша фіялка 117.
Ренард Жіль:
Мій пташок 195.
Соловій Григорій:
Сирітський Великдень 124.
Тагоре Рабіндранат:
Письменник 24.
Маленький дорослий 86.
Видумка 141.
Хронович Володимир:
Жаль по невчасі 183.
Ужанський Дмитро:
Верба і зірка 36—38, 52—53, 82—83.
Фодчук Семен:
Недоля коня 199.
Штокалко Павло:
Малий декляматор 133.
Чубатівна Стефанія:
Мала фільософка 98—99.
Яремова Слава:
Мілюся (з циклю: »Малі герої«) 130—132.
Схід сонця 163—164, 179—180.
Ріжні (без подання авторів):
Дорогі бажання 266.
Малий Гаврилко 277.

4. Наукові статейки з обсягу природничих наук, історії, ґеоґрафії та літератури.

Заклинський Богдан:
Пташачі пера 188.
Ковалевська-Короліва Наталя:
Як повстали привитальні звичаї 172—173.
(Переклади з анґлійської мови Стефана Паньчака):
Про чай 23.
Про Ляпонців 103.
Лови на кита 138.
(Переклади з анґлійської мови Софії Куликівної):
Лист з Мексіка 25—27.
Лист з Китаю 44—46.
Лист із Нової Зеляндії 58—60.
Лист із Ґреції і Туреччини 89—90.
Лист з Німеччини 153—155.
Лист з Чіллі 242—243.
Лист із Перу 258—260.
Людські домівки 106—108.
На полях Арґентини 202—203.
Хто написав »Робінзона Крузо« 245—247.
Про пласт в Анґлії 282.
На чім і чим писали люди в старині 228—230.
Інтересні питання із царини чисел 234.
Звідки взявся парір 42—43.
Як вибирають папу 60.
Всячина 109, 189.

5. Принагідні та ювилейні статті.

Біркенбіль М.:
Джордж Стівенсен 261—263.
Веселка Соня:
Безсмертні діти 66.
Дядько Семен:
Удармо у воскресні дзвони.
Др. Є. К.:
Стрийська вакаційна оселя в Корчині 125, 140—141.
Заклинський Богдан:
Дневник пластуна 151.
Мої приятелі 167.
Ляхович Климентина:
Спогади з діточих літ 244.
Др. Тисовський Олександер:
Чи не Ваша се згуба 274—275.

6. Сценічні образки.

Бабій Олесь:
В Шевченкове свято, сценічна картина в 1 дії 84—85.
Вільшенко Ярослав:
Коник Стрибунець, іграв 1 дії 11, 19—22, 39—40.
Верховинка Леся:
В роковини смерти Каменяра, сценічна картина в 1 дії 165—167.
Животко Аркадій:
Одної ночи, образок на 1 дію 73—74.
Сирітка, сценічний образок на 1 дію 116—117.
Івасиків Андрій:
В царстві цвітів, сценічна фантазія в 1 дії 182—183.
Лотоцький Лев:
Хлопці й жаби, сценічна іграв 1 дії 196—198.

7. Забави.

Світло і тінь 27, 138, 267.
Цифрові дива 55.
Шевченкові карти 77.
Пташник 108.
Як самому робити забавки 120.

8. Всячина.

Анонси чужих фірм 96, 169, 216, 272.
Відозви 159, 223—224.
Конфіската 1, 241.
Лист читачів »Світика« до дітий в Америці 237.
Наші Читачі 13, 206, 235, 252, 268.
Памятайте собі 260.
Перші проби молодих авторів 12, 28, 86.
Про збирання шкірок з кріликів 61.
Оповістки 15—16, 28, 41, 48, 51 56, 63—64, 80, 92, 117, 124, 135, 152, 185, 200, 205, 208, 224, 232—233, 272, 282—283.
Спростування 48.
Читайте діти 13, 61, 92, 217, 263.
Українська школа у Відни 270—271.
Цінник видань »Світа Дитини« 96, 176, 221.

9. Загадки, ребуси і шаради.

Стор.: 14, 30—31, 47, 62—63, 78—79, 94—95, 110—111, 126—127, 142—143,158,174—175,190—191, 206—207, 222—223, 236—237, 253—254, 269—270.

10. Переписка Редакції.

Стор.: 15, 31, 48, 63—64, 79, 95, 111—112, 127, 143, 159 175—176, 191, 207—208, 223, 238—240, 255—256, 271—272, 283.

11. Листи від читачів і звіти з діточих вистав.

Стор.: 16, 31—32, 80, 112, 128, 144, 160, 191—192, 238, 254—255, 272.

12. Виказ жертв.

Стор.: 16, 32, 48, 64, 95—96, 112, 144, 160, 176, 192, 208, 224, 256, 272, 284.

Ілюстрації.

Заголовна вінєта »Світа Дитини« є твором архітекта-ґрафіка Володимира Січинського.
Альпака 259.
Армадільо 202.
Брацайківні Меляся й Марґіта 206.
В Різдвяну Ніч 3.
Вюн і щупак 85.
Ведмеже Вушко боронить печери 87.
Галя викидає Івася 205.
Грецькі діти 89.
Ґавчо на кони 203.
Дари в Чигирині 68.
Данель Дефо 254.
Дівчинка з сірниками 8—10.
До залізних стовпів 70.
Дорога до Вальпараізо 242.
Дефо у вязниці 245.
Дефо у »клітці« 246.
Двобій півнів 200—201, 216—217.
Енгельгард карає Шевченка 69.
Египетський писар 228.
Загортка »пончо« 203.
Збір чаю 23.
Івась відкопує скарб 204.
Івась продає черешні 219.
Ініціяли 170, 178, 204.
Іруся і собачка 152.
Качки і жаба 121, 136—137.
Кобилянська Ольга 51.
Котел до варення шмат 42.
Князь Олег і ворожбит 34.
Кусень записаного папіруса 228.
Лови на кита 138.
Ляпонка доїть рена 103.
Ляма 258.
Лялька в купели 139.
Молочарка на улицях Ліми 259.
Міст коло »Пуенте дель Інка« 243.
Мішок і миш 248—249.
Мудра киця 24.
Мироносиці при Гробі Христа 118.
Мишуґа Олександер 267.
Образки з Китаю 44—45.
Образки з Мексіка 25—26.
Образки з Нової Зеляндиії 58—59.
Образки з Німеччини 153—154.
Околиця міста Сант-Яґо 243.
Овочарня на улиці Ліми 260.
Папірус 42.
Пастух »ґавчо« 202.
Перґаміновий звій 229.
Пімста слоня 104—105.
Пекар на улицях Ліми 259.
Перувянський тубилець 259.
Причинна 72.
Прилади до писання в Египтян 229.
Прилади до писання у Римлян 230.
Пригоди Богданчика-Пустунчика 232—233, 264—266, 278—279.
Правительственна палата в Лімі 258.
Радість вюна 86.
Ребуси 62, 78.
Рождество Христа 3.
Сагайдачний Петро
Саноцькі Ольо й Ліда 268.
Секелівна Леся 13.
Сілецька Оксана 29.
Собор у Лімі 258.
Славний ворожбит 87.
Слухняний Каро 155.
Світло і тінь 27, 138, 267.
Степова гостинниця 203.
Стівенсен Джордж 261.
Струс »рей« 202.
Тарас Шевченко 65.
Турецькі діти 90.
Українська школа у Відни 270.
Фабрикація паперу 43.
Фільософ Діоґен і збиточники з Коринту 168—169, 184—185.
Хата Шевченка 67.
Хати з леду в Ґренляндії 106.
Хати в Новій Ґвінеї 107.
Хлопець кормить песика 69.
Христос Воскрес 114.
Хитрий Грицуньо 41, 56—57.
Чар-зілля 88.
Читайте діти (заставка) 61.
Чіллійська »донна« 243.
Чіллійський тубилець 242.
Чіллійський фармер 242.
Шевченко з сестрою 67.
Щупак у ятирі 85.
Яворські Оля, Влодзьо й Івась 235.
Яремівні Даруся й Оксана 252.

СВІТ ДИТИНИ

27610

Ціна 100 Марок.

Уміло переведена рекляма має велике значінє для торговлі і промислу!

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка.

Родичі!

Найкрасшими дарунками для Ваших діточок

на

„ЯЛИНКУ“

будуть отсі книжки:

1. *Оскар Уайльд:* **„Зоряний Хлопчина“** з 16 образками . . . . . 80 Мк.
(Є се історія заклятого князенка, що зіркою упав з під облаків, тай через своє недобре серденько творить много лиха своїм родичам. За кару перемінив ся він у велику ящірку тай спокутовує свої проступки милосердним ділом. За се стає назад людиною і відзискує утрачених родичів і княжий престіл).

2. *Вільгельм Буш:* **„Максим і Марко“** з 95 образками . . . . 130 Мк.
(Се знов веселі пригоди двох збиточників, яких за кару зїли качки мельника — Лотоцького, пана на Лотоках).

3. *Ол. Білоусенко:* **„Пригоди Вовка-Неситого“** з 54 образками . . 130 Мк.
(Всі байочки про Вовчика-братіка, які тільки хто знав про сього великого глитая із звірячого царства, зібрані тут в одну цілість, яку пояснює 53 образки).

4. *Вільгельм Буш:* **„Нечемне вороня“** з 48 образками . . . . 100 Мк.
(Збитки і псоти ведуть усе до злого і все мають сумний конець. І так теж стало ся з малим воронятком, яке Ромчик зловив у лісі тай приніс своїй теті в подарунку. Воронятко, виховане в лісі, не знало ся на „добрім тоні“ і скоїло много лиха в хаті. За се стрінула його кара).

5. *Я. Вільшенко:* **„Чорнокнижник з Чорногори“** з 70 образками . . 150 Мк.
(Непослух — се найгірша привичка у дітий. Кілько то через се справляють вони грижі своїм родичам. За непослух прокляв свого сина могутний чорнокнижник, князь на Чорногорі. Минуло много літ від того часу, як се стало ся, а непослушні діти є ще й досі на Україні, бо князь сей ходить усюди тай заглядає у кожде віконце кождої української хати. Як не найде ні одної неслухняної дитини, тоді його царство вирине з нутра озера, і його синок поверне до житя).

6. *Я. Вільшенко:* **„Червона шапочка“** з 6 образками . . . . . 120 Мк.
(Є се звісна кождому з Вас казочка про дівчинку, яка годувала Вовка Неситого, а він опісля з вдячности хотів її пожерти. Одначе ся штука йому не вдала ся, бо смілий стрілець виправив його туди, де „раки зимують“. Сю казочку можна представляти на сцені і вона для діточих театрів дуже надаєть ся).

7. *А. Лотоцький:* **„Вільгельм Тель“** з 13 образками . . . . . 120 Мк.
(Се прекрасне історичне оповіданє опираєть ся на переказі про недоброго австрійського намісника Геслєра, що правив кантоном Швіц і Урі в Швайцарії перед 600 роками, і геройського верховинця Вільгельма Теля, якого стріл ніколи не хибив цілі. Стріла Теля післана з лука в груди жорстокого намісника — увільнює Швайцарію від ярма неволі).

Розкішно оправлений річник „Світа Дитини“ з 1921 р. **2.000 Мк.** і **2.300 Мк.**

Той сам річник зброшурований **1.400 Мк.**

Для діточих театрів поручаємо:

1. **„Святий Миколай“** (виступає 12 осіб) . . . . . 50 Мк.
2. **„Цариця Землі“** (виступає 8 осіб) . . . . . 100 Мк.
3. **„Химери Славка“** (виступають 3 особи) . . . . . 50 Мк.
4. **„Сирота“** (виступає 10 осіб) . . . . . 50 Мк.
5. **„Микольців подарунок“** (виступають 3 особи) . . . . . 50 Мк.

Жадайте сих книжок по всіх українських торговлях, або пишіть за ними просто на таку адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“,

Львів, вул. Зіморовича, 3.

Замітка: Хто купує всі 7 книжок нараз — не платить коштів пересилки.

Рік III. Львів, 1 січня, 1922. Число 1.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТИЙ

виходить два рази в місяци, кождого 1-го і 15-го.

Перед святами.

27610

БІБЛІОТЕКА

У школі, в хаті діточки
Немов пчілки дрібні гудуть
І плещуть радісно ручки:
„Вже свята йдуть, вже свята йдуть!“

Біжать посовгатись на лід,
Палає радістю лице:
За кілька днів зрадіє світ,
Бо буде кутя, деревце!

Нема новеньких чобіток,
Бо всюди тисне нас біда.
Та бачиш радість в діточок,
Бо йде, іде вже коляда!

Маленькі хлопчики мої
І дорогенькі школярки,
Не думайте лиш про самі
Орішки, цукор, пиріжки!

Підете ви від хат до хат
З дзвінком й хрестом колядувать,
То не забудьте в день коляд
Вкраїну рідну спогадать.

Зберете купу ви грошей,
На „Рідну Школу“ щось пришліть,
І дітям бідним тим в біді
Як можете, так поможіть.

І всім маленьким пустіям,
Всім, хто учитись пильно рад,
Богатим й бідним школярям:
Веселих свят Веселих свят!

О. Б.

Рг. 479/21. До Редакції часописи „Світ Дитини“ у Львові.

В Імени Річипосполитої Польскої!

Суд окружний карний яко Трибунал прасовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Світ Дитини“ число 24 з дня 15 грудня 1921, в артикулі: 1) стор. 205 „Непослух“ від слів: „...а на...“ до кінця артикулу; 2) Наш білянс за 1921 рік“ від слів: „Як дуби-велити ..“ до „...їх викорінити.“ — містить в собі єство злочину з § 65 а) у. к. узнав доконану в дни 10 грудня 1921 конфіскату за оправдану і зарядив знищенє цілого накладу і видав по думці § 493 п. к., заказ дальшого розширюваня того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби тото рішенє помістив безплатно в найблизшім числі і то на першій стороні. Невиконанє того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 грудня 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а именно засудженє за переступство на гривну до 400 Марок. Львів, дня 13 грудня 1921. Підпис нечиткий.

ЛЬВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ Ж. 2837 П

Христос раждаєть ся!

В Назареті зірка сходить,
Хор ангелів там співає,
Божа Мати Сина родить,
Світу Він добро звіщає.

Пастирі там прибігають
І провадять свої стада,
З подарунками клякають, —
Мати Божа всім їм рада.

Ми як дар Тобі приносим
Тільке наше серце чисте,
Україні щастя просим,
Дай Їй Волю, Боже-Христе!

Що бачив Степанко під Свят-вечір?

Різдвяне оповідане.

Малий Степанко сидів сам-саміський у маленькій кімнаті. Спер русяву голівку на дрібну рученьку і глядів задуманий крізь одиноке віконце на світ білий.

А сей світ, він тепер і справді був білий.

За вікном стелили ся перед очима хлопчини безмежні поля, вкриті величезною габою снігу. Аж гень-гень далеко бовванів густий ліс. До ліса вела вузка доріжка, що в заходячому сонці лисніла-вила ся мов казковий вуж. Усюди біло й біло! Тілько там на заході червоніло крайнебо та кидало рожеву заграву на верхи гір, що видніли в далі.

Сумний, дуже сумний сидів Степанко. Якжеж йому й веселим бути? Сьогодні Свят-вечір.

Перший його Свят-вечір не в батька та в неньки. Гей, чи такіж то були Свят-вечері, коли ще жили вони обоє?! Чи так то визирав він тоді першої зіроньки?!

Ой ні! Тоді він знав, що на коляду жде його чудова ялиночка, а на ній і під нею багато гарних дарунків. Так щож?! Батечко пішов на війну! І тоді вже було йому сумнійше! Але всеж таки він був іще дома біля ненечки. А й батечко з поля обзивав ся, а як приїхав на Різдво, то й даруночків привіз йому. Та потім, тому три роки, на саме Різдво, прийшла страшна вістка: його батечко згинув у бою під Львовом! Ой, сумні тоді були свята, дуже сумні! Ненечка проплакала цілі свята, а потім усе сумувала й чахла-чахла, аж поки тому несповна рік не померла. І він остав ся круглим сиротою. Правда, вуйко взяв його до себе. Так щож? Вуйко сам не богатий, а дітий у нього аж пятеро. Всі ще малі. Найстарший хлопець може роком старший від Степанка. А й недобрий він, сей Ромко! Часто побиває Степанка та докучає йому, що він у них на ласці. Ой вже ласка ся! Степанкови вже одинацять літ і він рад би пійти дальше в школу! Та як, коли вуйкови й на свої діти не стає, не то, щоб іще його посилав! Добре, що дає йому теплий кут та ложку теплої страви.

Якжеж малому Степанкови не сумному бути!

І сумно схилив він русяву голівку на рученьку дрібну й задуманий глядів крізь віконце на світ білий.

Глядів він так, а повіки його плющили ся мов до сну. Чи невеселі думки так змучили їх, чи се сніг сей білий? Та спати він не спав. Чув виразно шум вітру на дворі та чиканє годинника в хаті.

Нараз на синьому небі замиготіло світельце й ясність його вдарила в змучені очи Степанка. Він випростував ся й підвів повіки. Став слідити за світлом. Деж зірка, перша зірка! Але що се, вона летить простісінько до нього? Що раз близше й близше. Степанко впялив очи в ясну зіроньку. Боже, таж се не зірка. Він виразно бачить, щораз виразнійше, що срібно-мигливі кінці зірки се крила Ангела, а золота середина се золотий одяг. І довге волосє Ангела теж золоте. Ось він, сей Ангел, уже край нього, край Степанка.

І чує Степанко лагідний та любий голос:

— Чого ти такий сумний, Степанку?

Степанко глянув Ангелови в очи, лагідні, добрі очи. Такі очи були тілько в його ненечки.

Ангел погладив хлопчика по голівці й спитав знову:

— Чого ти такий сумний, Степанку?

І Степанко почав оповідати Ангелови своє дитяче горе.

Все, все! І про батенька і про неньку, і про Ромчика недоброго, і про се, як дуже він бажав би вчити ся, а тут годі...

Ангел знов погладив хлопчину по голівці й промовив:

— Не сумуй, Степаночку! Є на широкій Україні багато, багато дітий, що їм іще гірше, як тобі! Ти маєш бодай теплий захист у вуйка, а вони й сього не мають... Ходи зо мною, а побачиш!

І взяв Ангел хлопчину за руку та повів із собою.

Пішли доріжкою в ліс.

Зірвав ся страшний вихор, кидав верхівєм дерев на всі боки. Тріщав лютий мороз. Та Степанкови біля Ангела зівсім не було холодно.

Підійшли до великого, розложистого дуба. Під дубом було щось скулене, рухало ся ще.

— Се сирітка без батька, без матери. Була в наймах, та лютий господар прогнав її під саме Різдво, бо не мала сил до тяжкої роботи — говорив Ангел.

— Ангелику, ратуй її! — просив Степанко.

— Вона виратує ся! Зараз побачиш.

У сій хвилині з ліса надійшов убогий рубач. Побачив дівчатко під дубом. Приступив до неї, щось заговорив, мабуть питав щось, а потім обвинув її в свій сірак і взяв на плечі та поніс у село.

— Ось бачиш, вона виратувана.

— Се старий Матвій, наш сусід. Він бідний, дуже бідний рубач — сам одинокий.

— Вона в нього житиме поки що, а потім побачиш. Ходім дальше.

Перейшли ліс. Показало ся якесь село. На краю села стояла на пів розвалена хатина.

— Ходім під вікно! — сказав Ангел.

Підійшли. Степанко глянув і аж крикнув, немов із болю! На землі, на соломі лежала мертва жінка. Збідоване її лице було викривлене страшним болем. Видно, перед хвилею померла. Біля неї припало трійко маленьких діток і гірко заводили:

— Мамуню, мамунечко наша рідна, на що ти нас покинула?

— Бідні сирітки! — сказав Степанко. — А що з ними буде?

— Побачиш пізнійше! Ходім дальше!

Увійшли в велике місто. Були там гарні доми, камениці ярко освічені, та Ангел усі їх минав, а зайшов у найбіднійшу дільницю й повів Степанка до одного віконця при самій землі.

Була се маленька темна кімнатка в сутеринах. У куті на старому ліжечку лежав недужий хлопчина. У його ніг сиділа його ненечка бліда, зажурена.

— Ненечко, сьогодні Святий вечір — правда? — питав хлопчина слабим голосом.

— Так, сину — сказала мати сумна, дуже сумним голосом.

— Ненечко, я виздоровію й буду ходити до школи, правда? Може морозів лютих не буде й я могти му ходити без теплої одежі.

— Може, сину, може, спи! — говорила мати здавлюючи плач у горлі.

— Не плачте, мамо, не плачте! Татко верне з тюрми, й нам знов буде красше.

— Його батько сидить уже довго в тюрмі за народню справу — пояснив Ангел Степанкови.

— А він виздоровіє? — спитав Степанко.

— Так — сказав Ангел. Ось бачив ти, кілько горя є на Україні, кілько нещасних дітий — се тілько мала, дуже маленька частина. Таких нещасних дітий є тисячі й тисячі. Їх батьки або погибли на війні в бою за Рідну Україну, або в ворожих таборах та тюрмах. А їх діти остали бездомними сиротами. І всі сі сироти хочуть жити, хочуть учити ся.

— І всі вони пропадуть? — спитав сумно Степанко.

— Ні, — відповів Ангел — не пропадуть, бо сі тисячі сиріт мають міліони приятелів, таких малих, як вони й отсе діти батьків, яким красше живеть ся. Вони не дадуть їм загинути. Ось зараз побачиш.

І нараз Степанко почув, як ураз із Ангелом линув усе висше й висше в гору, під синє небо, на якому сіяло вже безліч зірок.

— Доси бачив ти се, що тепер є — говорив Ангел на лету, — а зараз побачиш те, що буде.

І від разу вдарило ясне, преясне сяйво й у струї сього сяйва показав ся гарний, величавий будинок. Довкола будинку був пишний сад і город так, що весь будинок і забудованя всі, що належали до нього, потопали в зелені та в цвіті, бо се вже не була зима, але весна в найповнійшому розвою.

— Що се? — здивував ся Степанко.

Леся Верховинка.

То Ісусик їм допоміг...

(Різдвяне оповіданє).

Було то на сам Святий Вечір. День скінчив ся, ясне сонечко сховало ся за ліс і зближав ся час святої вечері та веселої коляди. Але в селі було чогось тихо й сумно, наче в будний день. Ніщо не зраджувало, що люди чекають приходу Спасителя.

Та й як їм тішити ся, як радіти, коли недалеко, осьтам по другій стороні ліса, стоїть ворог?.. Як їм співати коляди, коли там за лісом проливаєть ся кров їх братів, синів та рідних? Ану послухайте... Чуєте той шум приглушений, зловіщий?.. То кріси стріляють... Там дальше ведеть ся битва, хоч першої зірки тілько що не видати...

Ой, не так колись святкувало село сей Святий Вечір. Була радість, були співи, була солодка кутя, але минули ся ті часи. Та тоді й село ціле инакше виглядало: чепурно, на свіжо побілені хатки, видніли здалека і всміхали ся до прохожого шибками чистих вікон. А тепер... Хати понищені, з подіравленими від куль стріхами, а то й з великими дірами в стінах, що їх порозбивали гармати. А тут і там видніють тілько пожарища, або лежать купи румовиск із розвалених хат. Та й не дивниця. Вже пять літ крівавої війни пролетіло понад селом...

На самім краю села, де вже кінчать ся хати, а починаєть ся розлоге пасовиско, стоїть маленька, драптива шіпка, збита, як видко, наборзі з дощок так, що вітер зовсім без перешкоди втискаєть ся поміж шпари і гуляє по ній до схочу. Але не видко коло неї ніякої хати, де моглиб жити господарі; тілько велика купа попелу та спаленого на вуголь дерева бовваніє недалеко, як темний слід війни — на непорочно-білому снігу.

Оттам, у тій шіпці, живе ціла родина: батько, мати та четверо малих дітий. Хату спалило їм вороже військо ще тоді, коли їх разом з иншими людьми вивезли були далеко, до чужого краю. Як вернули по році неприсутности домів, застали лиш отсю купу попелу з цілого господарства. Треба було конче хоч якого-такого даху, щоби малі діти могли схоронити ся перед осінними дощами та зимовими морозами. От і поставив батько сю колибу, та навіть не мав часу її як слід скінчити, бо розпочала ся нова війна; війна українського народу о волю та незалежність.

І студений зимовий вітер гуляв із свистом по шіпці та морозив бідних дітий.

. . . . . .

З сеї нужденної хатини вийшла тепер якраз молода ще жінка та звернула свої кроки в сторону спаленої хати. Ідучи поглядала неспокійно в сторону ліса та прислухувала ся стрілянині.

— Зараз знати меш! — сказав Ангел.

І в сій хвилі вибіг із дому веселий гурт дітий у сад. Із одного крила будинку дівчатка, а з другого хлопчики. Діти бігали, сміяли ся, щебетали весело. Всі виглядали здорові й свіжі.

А Ангел говорив:

— Се „сирітський захист“! Тут виховують ся українські сироти.

Степанко став уважно приглядати ся дітям.

— Ах, се той хлопчина, що лежав недужий так у місті!

— Так! Його батько помер у ворожій тюрмі, а він тут виховуєть ся.

— А ось і ся дівчинка, що її старий Матвій найшов, а там і сі діти, що їм мати померла. Тілько вони тут уже більші й здоровше виглядають.

— Бо тут дбають про них! — сказав Ангел. — А поглянь іще, що се там по середині гурту хлопців.

— Ах, та сеж я! — здивував ся Степанко.

— Так, се ти! — сказав Ангел. — Не жури ся, Степанку. І ти ходити меш до школи. А знаєш, хто подбає про тебе й про всіх сиріт на Україні?

— Хто?

— Українські діти! Батьки сих дітий знають, що діти се найбільший скарб України, що всі Українці повинні й мусять дбати про кожду українську дитину, про кожду сирітку. За ріжними справами вони часто забувають про сей свій обовязок. Та не забудуть про се їх власні діти. Від тепер діти все пригадуватимуть батькам: — „Татку, мамцю, а треба післати на українські сироти! Тай про „Рідну Школу“ прошу не забути!“

І такий тато не відмовить своїм дітям. Та мало сього! Також самі діти владжуватимуть збірки, давати представленя на сироти та на „Рідну Школу“, а й свої ощадности на се призначувати-муть. А що Українців у самій Галичині є понад чотири міліони, то вскорі зберуть на се великі гроші. І за сі гроші в кождому місті побудують такі захисти, а то й по селах; позаводять багато шкіл народних і середних, в яких учити ся муть сироти й инші бідні українські діти. Колиж сі діти вивчать ся й виростуть, то всі працюватимуть на користь рідного народу.

— О, як я вивчу ся, то весь труд, усю працю посвячу тілько для України — заявив Степанко.

Тут Степанко почув голос:

— Степанку, Степанку, ти спиш! — і хтось торкнув ся легко його рамени. Степанко зірвав ся. Се була Одарка, донечка вуйків, його ровесниця.

— Ходи до святої вечері. Вже всі при столі. Шукаємо за тобою. Ніхто не знав, що ти тут — говорила Одарка. — А в нас є й гості, старий Матвій! А знаєш із ким? Він найшов сьогодні в лісі дівчинку-сирітку й узяв її до себе.

Степанко встав. Сон се був, чи не сон? Побачив дівчину. Була ся сама, що він бачив її в лісі.

Тепер уже Степанко вірив, що все сповнить ся, як Ангел казав, але не оповідав про своє видінє нікому, бо бояв ся, що не повірять.

Небогата вечеря скоро скінчила ся. Та всі були якісь такі веселі та раді, що навіть мала сиротка Гануся розвеселила ся й по вечері колядувала й грала ся враз із усіми дітьми. А й Ромко був якийсь зовсім инакший! Так приязно говорив до Степанка, як ніколи досі.

Степанко чув ся такий щасливий, дуже щасливий! Він тепер був певний, що буде вчити ся, бо про нього й про всіх сиріток подбають українські діти. Він вірив у се. І воно так буде!

Бо в українських дітий золоті серденька! *А. Лотоцький.*

— Боже, помилуй нас... — промовила вона смутним голосом.

— Навіть у такий святий день не дасть їм ворог спокою. — Різдва Христового не пошанує...

Зігнула ся над купою звуглілого дерева та стала вибирати ліпші кусники і відкладати на бік. Збирала паливо, щоби було на чім скінчити святочну вечеру. Потім узяла тріски і вернула до шіпки.

Тут у середині було так само нужденно, як із верха. В однім куті стояла піч, а напроти неї поломаний стіл та дві лавки. Більше не було нічого. Одно маленьке віконце мало що пропускало світла і було би тут темно, як у пивници, колиб не розганяв темряви ясний вогонь, що бухав у челюстях печі.

— Можеб ти, Михасю, взяв коновку та приніс іще з потока води, заки стемнить ся! — сказала мати до свого найстаршого синка, а сама підкинула до вогню дров та заглянула до великого горшка з борщем.

На земли під самим вікном сидів ясноволосий хлопчина літ одинайцяти та майстрував вертеп. Він був уже його майже скінчив, тілько ще деякі фігурки мав приліпити. Вертеп був зроблений з тоненьких дощинок, обліплений зверха барвистим папером, а в середині були маленькі ясла, Ісус-Дитя, Мати Божа, Святий Йосиф, пастирі та три царі. Хлопчина брав ся якраз приліплювати одного з царів і підніс на маму урадовані очи.

— Видиш, мамо, я таки й сього року буду мати вертеп. Я попросив єгомостевого панича та й дав мені всего: і золотого паперу і образків... А води я зараз принесу.

Взяв коновку, що стояла в куті й вибіг на двір. Перейшов вулицю та став спускати ся в долину, у яр, де плив невеличкий потічок. Вода покрила ся була тонкою верствою леду і Михась ударив наперед чоботом, щоби лід прис, та щоби можна було набрати води. Саме в тій хвили, як згинав ся він над полонкою, затарахкотіли кріси так сильно, що хлопчина аж здрігнув ся. Поглянув на бовваніючий в сумерках ліс і його очи загоріли дивним огнем.

— Коби хоч наші видержали, коби мали силу відперти ворога... — думав він собі у своїй маленькій головці. — Я чув, як дядько говорив нині татови, що їх там дуже мало, в двоє менше від ворогів, а такі вже втомлені тою битвою... Сподівали ся, що прийде їм поміч, але поміч не прийшла і вони вже більше як тиждень острілюють ворога... Хоробрі такі, страх...

Начерпнув води і вертав до хати. На небі замерехтіла перша зірка. Стріли почали слабнути, ставали щораз рідші, а наконець урвали ся, замовкли зовсім...

(Дальше буде.)

Про золотий нашийник князя Святослава.

(Українська леґенда.)

Коли князь Данило оснував нове місто для свого сина Льва і нвзвав його Львовом, постановив післати в той город найліпших урядовців, щоби син навчив ся при них правити державою. Довге й бурливе житє князя Данила дало йому великий досвід. І він дуже часто вже після одної розмови оцінював вартість людий. Одначе проте не минав жадної нагоди, щоби зглибити людську вдачу.

І тепер із приводу основаня Львова вибрав ся до монастиря Богоматери в Синевідську, де мав знакомого монаха, який довго скитав ся по світі. Коли князь сказав йому, ізза якої справи приїхав до нього, старенький монах подумав і почав:

— „То було давно, дуже давно, ще як у Київі княжив Великий Князь Ярослав Мудрий. У місті Бужську над Бугом жив тоді теля, що мав жінку й кількоро дітий. Під тягаром убожества зітхаючи, говорила йому жінка день у день: „Чиж не бачиш, як наші діти не доїдають? Руш ся в світ! Може заробиш де більший гріш для дітий наших! А як заробиш, то скоро вертай до нас!“ Теля під впливом жіночих намов вибрав ся в дорогу і йшов на схід сонця. По багатьох днях прийшов у великі ліси і заблудив в них. Голод мучив його страшенний. Хотів бодай води напити ся й спускав ся в глибоку дебру. Нараз побачив глибоку западню, а в ній на самім дні чоловіка, тигра, малпу й гадину. Вони також побачили його. Видно мали великий страх, що не видобудуть ся з тої ями, бо сиділи поруч себе спокійно й одно другому не робили нічого злого. Перший промовив до теслі тигр:

— „Чоловіче! Ти знаєш, яке се добре діло вратувати житє божій тварюці. Поможи мені видобути ся з сеї ями, бо загину в ній і вже ніколи не побачу ні своєї жінки, ні малих дітий!“

Теля відповів:

— „І людий і звірят обнімає страх, як тілько вчують імя твоє! Отож бою ся тебе й я!“...

Але тигр говорив дальше:

— „В святих книгах установлена покута й для того, хто вбє священника, і для пяниці непросипного, і для трусливого воїна, і для людини, яка зломить вірність, і для обманця. Але для невдячного нема покути, невдячність се найпоганійший гріх. Тому потрійною клятвою кляну ся, що не зроблю тобі нічого злого. Будь милосердний і допоможи мені!“

Теля подумав у серці своїм, що навіть коли при ратунку житя стягаємо на себе нещастє, то все таки воно обернеть ся в щастє. І допоміг тигрови видобути ся з ями.

Тоді сказала до теслі малпа: — „Добрий чоловіче! Виратуй і мене!“

Теля виратував і її.

Тоді сказала до нього гадина: — „Виратуй і мене, чоловіче!“

Теля відповів їй: — „Саме твоє імя викликує жах. А шож твій дотик!“

Гадина сказала на се: — „Ми не кусаємо, як нас не дразнять. Кляну ся трикратною клятвою, що не потребуєш бояти ся мене!“

В довірю до сих слів гадини виратував її теля із западні.

Тоді троє звірят сказало йому: — „В ямі є ще чоловік. Але се дуже зла личина. Ми тобі радимо, не вірити йому й не ратувати його з ями.“

Потому сказав до теслі тигр: — „Бачиш онту гору з багатьома верхами? Під найвисшим верхом у гущавині є дебра, а в ній моя печера. Зроби мені коли ту честь і зайди до мене в гості, щоби я міг сплатити тобі довг вдячности і не брати його з собою в друге житє.“

Сказавши се пішов до своєї печери.

Потім сказала до теслі малпа: — „В тій самій околиці, недалеко від печери тигра, є водопад, а біля нього моя оселя. Зайди колись до мене“.

І сказавши се пішла собі.

А гадина сказала до теслі так: — „Як би ти колись знайшов ся в біді, то тілько подумай про мене. А я відчую твою думку й прийду, хоч би як далеко мала йти, тай поможу тобі!“

Сказавши се, поповзла й щезла в гущавині.

Тепер почав кричати з ями чоловік і кричав без уговку: — „Виратуй-же й мене, чоловіче!“

Подумавши, що сеж чоловік такий сам, як він, змилосердив ся над ним теля й виратував його. Виратуваний сказав до теслі: — „Я золотар з Київа. Як матимеш колись золото до обробленя, то тілько принеси до мене“.

Сказавши се пішов.

А теля дальше скитав ся по тій країні, в яку зайшов, але не знаходив ліпшого заробітку. Отож постановив вернути до дому. Переходячи знов попри місце, де виратував чоловіка й звірят, пригадав собі, що сказала йому малпа й відвідав її. Малпа дала йому найсолодших овочів і сказала: — „Прийди до мене, як тілько потребувати меш овочів!“

Теля відповів: — „Ти вже віддячила ся мені. Але покажи, де живе тигр“.

Малпа запровадила теслю до печери тигра. Тигр зараз пізнав свого добродія й дав йому з вдячности чудовий золотий нашийник і инші дорогоцінні клейноди, кажучи: — „Се клейноди князя твоєї землі, якого убив рідний брат. Клейноди сі кількананцять літ блукали по світі. З рук до рук переходили, аж купив їх від єврейських купців король сеї землі для свого сина. Молодий королевич їхав у сих клейнодах із почотом через ліс. Коли я напав на його почот, усі розбігли ся, кінь під королевичем сполошив ся, скинув його і втік. А я убив королевича і його клейноди сховав для тебе. Возьми їх і зроби з ними, що хочеш“.

Теля пригадав собі в тій хвилі золотаря, якому виратував житє, й подумав:

— „Він уже порадить мені, що з тим робити.“

Взяв княжі клейноди й пішов. Довго йшов і по багатьох днях дійшов до Київа, де відшукав знакомого золотаря. Той приняв його гостинно, накормив і напоїв тай запитав: — „Чи можу вам у чімсь помогти?“

Теля відповів: — „Я приніс вам золотий нашийник і инші клейноди. Поможіть мені продати їх!“

— „Покажіть," — сказав золотар.

Тесля показав. А як золотар побачив сі клейноди, подумав: — „Адже я сам робив їх іще по наказу князя Володимира для сина його Святослава, від гарної Чехині, якого він дуже любив."

Подумавши, сказав до теслі: — „Пождіть тимчасом тут! Я мушу сі клейноди комусь показати."

І пішов із ними до княжого терему й показав клейноди великокняжому скарбникови. Той зараз пізнав золотий нашийник, яким посіпаки Святополка задушили молодого князя Святослава в карпатських горах, над річкою Опором. Пізнавши, запитав золотаря: — „Ти звідки маєш сі клейноди?"

Золотар відповів: — „У моїм домі єсть чоловік, що приніс їх до мене."

Великокняжий скарбник зараз повідомив про се першого тіуна, що заступав князя в судейських справах. А той наказав увязнити теслю. Коли тесля перед княжим суддею оповів, звідки має клейноди, йому не повірили і як учасника убійства князя Святослава засудили на смерть.

Коли тесля в тюрмі ждав смерти, пригадав собі, що говорила йому гадина і в горю своїм згадав про неї та просив у неї помочи. Не довго ждав: у малім отворі тюремної келії засичала серед темної ночи його знакома й промовила до нього: — „Не бій ся нічого! Я зараз укушу жінку Великого князя й не вилічать її навіть найліпші лікарі, ні знахорі. А як ти діткнеш ся її рани своєю рукою, то їдь моя уступить із неї. І тоді випустять тебе на свободу."

Гадина додержала слова й укусила Велику Княгиню Анну, жінку Ярослава, з царів византийських. І зняла ся трівога у княжих теремах і в цілім престольнім городі. Зараз поскликали всіх знахорів і всіх чужосторонних лікарів, що були в золотоверхім Київі. Але ні один із них не міг улічити княгині. Тоді увязнений тесля сказав тюремним сторожам: — „Я маю лік для княгині!"

А як се він тілько сказав, зараз зняли з нього кайдани, привели в княжий терем і представили самому князеви Ярославу. Скоро тілько тесля діткнув рукою рани княгині, отруя уступила й княгиня прийшла до здоровля.

Князь Ярослав Мудрий подякував теслі й сказав: — „Скажи мені правду, як прийшов ти в посіданє клейнодів мого брата?

Тесля оповів від початку до кінця цілу свою пригоду. Князь Ярослав укарав золотаря й нагородив теслю цілим ключем сіл між Бужським і Пліснеськом, де він проживав опісля як заможний боярин.."

Старий монах закінчив свою бесіду словами: — „По вдячности пізнавай після того, княже, вартість людий. А вартість урядовців пізнавай після того, як вони годять обовязок вдячности з обовязком супроти уряду свого!"

Переповів *Осип Назарук.*

Різдвяна повість.

Раз в ніч зимову, сумну страх,
Як вюга йшла студена,
Слухали діти казок прях
Під гомін веретена.

Про безбожного млинаря,
Що в празник молов жита,
І як за кару верх млина
Озера глиб розлита.

Як невмирущі борці сплять
В Карпатській бездні синій
Та незабаром двигнуть рать
На поміч Україні.

Як Мати Божа у вирій
Втікала раз далекий,
З дитям маленьким, в тьмі нічній,
Між сніги і смереки...

А воно боїть ся примар,
Гірко крихітці хорій —
То зжалівсь в скруті небес Цар,
На вітя сипнув зорі.

Спалахнув світлом чорний бір —
Безпечно в мить, погідно,
Усю дорогу, весь простір
Аж до вирію видно.

З сих пір що року Святі йдуть
Крізь гори, крізь поділя,
А де у лісі відпічнуть,
В сто красок мигтить гиля.

То сиротині, що в наймах,
Серденько мліє з дива:
Ще мить у ньому радість, жах,
Під тріскіт той топлива.

Пряжі не бачить ізза сліз —
Свят вечір? Божа Мати?
Що, якби нічю піти в ліс
Мандрівців зустрічати?

Клякнуть побожно і мов в сні
Дивитись в їх облича?...
Може ратунок дасть в турбі
Ся богоданна стріча?

. . . . . .

Виє заметіль і гуде,
Танцюють сніжні пухи:
Хтось в ніч різдвяну в борі жде,
Під посвист завірюхи.

І бач! чудову казку прях
Здійснила ніч різдвяна:
Сяє далечінь в мглах, огнях,
Привітна та зіряна...

В сутінках ранна зоря вже
Мерехтить як лелітка,
Заціпеніло все тільце,
Сном вічним спить сирітка.

Спалахнув світлом чорний бір,
Безпечно в мить, погідно,
Усю дорогу, весь простір
Аж до вирію видно....

Катря Гриневичева.

З чужини.

Мама мені говорить,
Що єсть у мене рідний край,
Струй ясні води, темні бори,
Цвітистий луг, зелений гай...
В зеленім гаю пташків хори.
І серце так говорить...

Мама мені говорить,
Що хоч живу тут в чужині,
Про рідні села, ниви, гори
Не вільно забути мені,
На рідні забути прапори.
І серце так говорить....

Мама мені говорить,
Що прийде день, що прийде час,
Край рідний рамена отворить,
Пригорне скитальців всіх нас,
Повернем під святі прапори!
І серце так говорить...

Зарічево, 9/X. 1921. ***М. Підгірянка.***

Г. Хр. Андерзен.

Дівчинка з сірничками.

(Образки А. Манастирського.)

Було се останнього вечера старого року — в Маланчин вечір. На дворі царила студінь. Сніг падав великими платками; сумерк обгортав світ божий темним покривалом. Улицею міста йшла маленька дівчинка. Вітер ігрaв її золотим волосєчком, а босі ноженята ступали по ожеледі, або по кістки западали в сніг. В запасчині мала вона

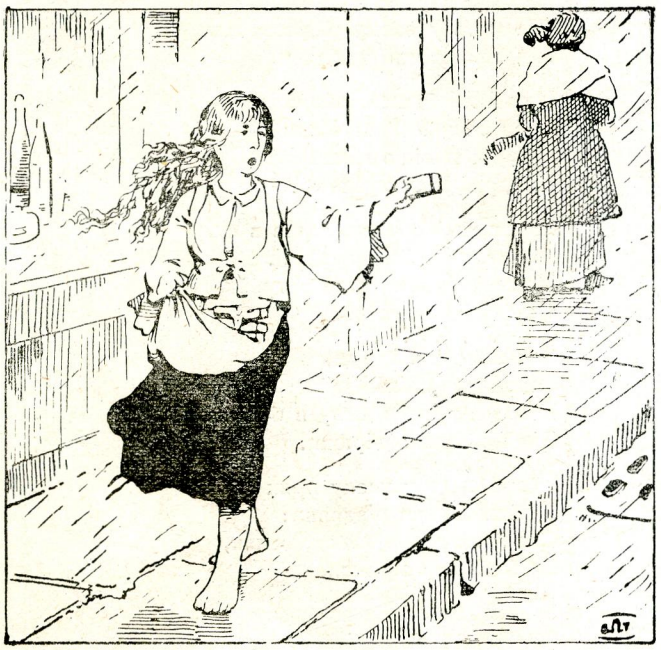

кільканацять коробочок сірників, а одну коробочку держала в руці. Нині не продала вона ще ні одної і ніхто сьогодні не обдарував її ні одним сотиком милостині. Бідна дівчинка голодна, перемерзла й утомлена йшла вперед себе оглядаючи ся трівожно. Сніг своїми платками вкривав її волосє, а студінь проймала її тіло дрожею. Всі вікна по хатах були ярко освітлені, а на вулиці чути було запах свіженького печива. Дим із комінів стелив ся високо понад дахами. Дівчина погадала собі, як то мило і тепленько мусить там бути усім тим дітям, що мають маму, достатки і тиху рідну хатинку!

Утомлена присіла у темнім куточку між двома каменицями, загорнувши під себе перемерзлі ноже-

нята. Студінь проймала її чимраз більше. До хати вона не мала по що вертати. Там недобрий вітчим вибив би її, бож сьогодні вона нічого не вторгувала, ні одного грошика не заробила. А й у їх хаті було так само студено. Вони мешкали високо на піддашу, а крізь тонкі стіни вдирав ся мороз і вітер усіми шпарами, хоч вони були позатикані шматками або соломою.

Ах — мати тепер тут огонь! Загріти при ньому скостенілі від зимна руки! Одна сірничка могла би її трохи огріти! Виняла одну і засвітила. Сірничка горіла якоюсь дивною, ясною полумінею немов маленька свічечка.

Дівчинці здавало ся, що вона сидить біля великої кафлевої печі, звідки розходило ся рос-

кішне тепло. Вже хотіла витягнути зпід себе ноженята, щоби їх розгріти — аж тут раптом світло загасло, а вона опинила ся в темряві улиці з недогарком у руці.

Засвітила другу. Освічена стіна камениці стала прозора мов скло. І от бачить вона в середині комнати гарно заставлений стіл, а на нім печену гусочку, булочки і всякі инші присмаки. А що найважнійше, що гуска в тій хвилі ворухнула ся, скочила з полумиска і пустила ся бігти просто до дівчинки. Коли вона хотіла вже досягнути рукою — згасла сірничка.

Дівчинка засвітила третю. Тепер сидить вона під прегарно устроєною ялинкою. Золоті оріхи і яблочка звисають над її головою, тисячі дрібних свічечок горить між зеленими вітками, а прегарні лялечки і паяцики витягають до неї руки. Дівчинка забажала досягнути бодай одну таку свічечку, та вони здіймали ся чимраз висше —

а в кінци вона узріла, що се були звізди. В тій хвилі одна з них упала. Хтось умирає — прошепотіла до себе дівчинка, нагадуючи собі слова небіжки бабуні, одинокої особи, що любила її.

Бабуня все казала:

— Коли звізда паде, відходить чиясь душа до Бога!

Дівчинка знов засвітила сірничку, а в її світлі узріла свою бабуню, що до неї солодко усміхала ся.

Бабусю! — закликала сердечно дівчинка — візьми мене до себе! Я знаю, що зникнеш мені,

як тілько згасне світло! — І вона безупинно запалювала одну сірничку по другій, бажаючи сим способом задержати образ дорогої бабуні як найдовше.

Світляна постать бабуні ставала чимраз виразнійша, чимраз збільшала ся знимаючи ся в гору. Вона взяла на руки малу дівчинку, притулила її до себе і понесла ся високо понад хмари, понад звізди — аж перед золотий престіл Всевишнього, де царить вічне світло і тепло.

Вранці під муром камениці найдено маленьку дівчинку, що притулена до муру — лежала замерзла. На її синіх усточках дрожав завмерлий блаженний усміх. У сильно затуленій ручці держала

порожну коробку, а в другій недопалену сірничку. Люди, що туди переходили, кивали сумно головами, а деякі казали: — Певно хотіла загріти ся! А ніхто з них не знав, які чудові образи бачила вона в світлі сих сірничок і який чудовий Новий Рік засіяв для неї там десь високо в царстві звізд.

М. Кокольський.

Цвіт Марії.*)

(Різдвяна леґенда.)

Три роки минуло від того часу, як на востоці світила велика, дивна звізда. Три роки минуло, як у Вифлеємі родив ся Месія Ісус. — Хлопчик виростав під оком матері мов цвітка. І забажала мати зробити своїому дорогому синови якийсь дарунок у день уродин. Та який дарунок? Найкрасше вінець із цвітів. А малий Ісус так любив цвіти...

Та деж тих цвітів узяти серед студеної зими? Багато їх цвило в літі, багато цвило до пізної осени. Та тепер у зимі і сліду з них не стало. А штучних, роблених цвітів не знайдеш у такім малім місточку, як Назарет. Ні! Вона сама наробить гарних цвітів та сплете із них віночок своїому любому синови.

І пильно сиділа і цвіти виробляла, великі й малі, які знала. Між тими цвітами одні вийшли на причуд гарні та пишні. Марія узяла була кусень прекрасного шовку золотисто жовтого. Вона мала його ще від свойого прадіда, короля Давида. Із того шовку наробила осередків, а довкола них ніжно начіпляла ниток знов із білого шовку. Та як чіпляла оті нитки, заколола свою руку. Каплі крови упали на білий шовк і він зарожевив ся.

Малого Ісуса зворушив дуже дарунок матери. А вже ті цвіти, які скропила кров матери, стали йому найбільш любими, коханими. Так! Се будуть його вибрані цвіти.

Ісус ховав свій вінок як найбільші святощі... Настала тепла весна. В затишній долині, в Назареті посадив Ісус улюблену цвітку. Що дня бігав до недалекого жерела і черпав воду золотим пугаром, що то йому дарував мудрець із востока, та пильно підливав цвітку. Підливав і дмухав своїми божеськими устами. А скромна цвітка росла-розростала ся на всі сторони. І в коротці покрила скрізь леваду й поля...

Від того часу цвите ся цвітка скрізь від ранної весни до пізної осени. І вже осінна буря гуде, а цвітка ще блестить своїм золотистим осередком і рожево-білими пелюстками.

*) Марґаритки, морок.

Я. Вільшенко.

Коник Стрибунець.

Ігра в 1 дії.

Особи:

Коник Стрибунець. **Водна русалка.**
Мурашка. **Муха.**
Бжола.

Діють ся в саду осіню. Правобіч кущ, а лівобіч кілька вуликів. У далі ставок, зарослий водними ростинами.

ЯВА І.

Мурашка *(звиває ся запопадливо, збирає на купку бильця ростин, сухий мох та листє й т. п. Хвильку глядить на сонце, а відтак говорить):*
День щораз то вже коротший,
Сонце слабше й слабше гріє,
Вже той час не за горáми,
Як зима до нас наспіє.
Вже то чути, вже то знати:
Паде лист із деревини,
Птичка в вирій утікає,
А комашок хмара гине!
І мені спішить ся треба. —
Ніч тепер вже страх холодна!
Та вже припаси готові,
Не буду в зимі голодна.

ЯВА ІІ.

Бжола *(надлітає):* А, добридень вам, сусідко,
Помагайбіг вам в роботі!
Мурашка: Требаж дбати, працювати
На житє в чола нам поті;
Бо як каже пословиця:
»Як ми дбаєм, так і маєм!«
Бжола: Правда щира, кумцю мила —
В праці світ лиш стане раєм,
А без праці світ пропаде,
Існівечить ся, змарніє...
Мурашка: Я про світ не дуже дбаю,
Перш питаю, чи мені є!
Бжола: Я також про себе дбаю,
Та для других теж працюю:
І собі медок збираю,
Але й людям ще дарую.
Мурашка: Бо за тебе вони дбають!
Ось хатки тобі будують!
Бжола: А як меду мало маю,
В зиму й цукром погодують.
Мурашка: Ну, то й маєш за що людям
Свого меду ти давати,
А за щож мені про инших
Ще журити ся тай дбати?!
Ні, дурна така не буду!
Я про себе мушу дбати,
Щоб в зимі що зісти було,
Тепло не тікало з хати!
Бжола: Значить, хочеш, щоби инші
Перш на тебе працювали,
Тоді може, може, може —
Вони й в тебе щось дісталиб...
Мурашка: А чогож я перша маю
Труд свій жертвувати другим?
Щоб лінивство підпирати,
Йти неробам на вислуги?
Бжола: Ні, я того не говорю —
Що ліниве, най пропаде!
Праця працю най спирає,
Спільна праця для громади
Се великеє завдане!
Мурашка: Твоя правда! Ми так робим!
Ми мурашки всі працюєм
Разом, спільно — сил не дробим.
Бжола: Але поза своїм станом
Вже не бачите нікого,
В вашім стані лиш спасенє,
А все друге ні до чóго!
Тілько ваш труд вартість має,
Инших труд у вас марниця,
Хоч би й як їх труд був щирий,
З вашим мірять не годúть ся.
Так то й у людий буває,
А найбільше на Вкраїні!
Кождий стан про себе дбає
І тому Вона в руїні!
Кождий другого там судить,
Всякий всіх підозріває,
Инших труд ніщо не варта,
Лиш його значінє має.
Другому він не поможе,
Бо все дбає лиш про себе!
Про се й знати він не хоче,
Що се »народні потреби«.
— »Рідна Школа« гарне діло,
Та чогож мені давати:
Своїх там дітий не маю,
Про чужих не буду дбати!«
Не один так повідає,
Мов не знає, що всі діти
України скарб великий,
Її щастє, Її цвіти!
І найменшую сирітку
Треба ратувати, вчити,
Коли хочуть, щоб Вкраїна
Вольна, сильна могла жити.
Мурашка: То в людий так на Вкраїні,
В нас инакше, кумцю мила,
Про дітий мурáшки дбають,
Знають: в дітях їхня сила!
Яєчка і черви й кукли
В нас пильнують, доглядають,
Живлять, гріють їх на сонці,
З небезпек обороняють —
А в людий на Україні,
Кажеш, иншії звичаї:
Про дітий там мало дбають,
Чиж ніхто із них не знає,
Що у дітях вся будучність,
Гарно виховані діти
Воля Вітчини й могучість!
Чиж то може їм байдужа
України воля й сила?!
Бжола: Ні, не дуже так байдужа,
Україна всім їм мила,
Лиш не вміють разом стати
В одностайнім труді, згоді,
Кождий рад би по своїому
Верховодити в народі. *(Дальше буде).*

ПЕРШІ ПРОБИ МОЛОДИХ АВТОРІВ.

:: :: :: :: (У сій частині часопису містимо перші праці наших читачів.) :: :: :: ::

До „Світика“.

Розвивай ся, мій „Світику“,
По всій Україні,
Неси втіху і науку
Кождіській дитині!
Тій, що хоче пильно вчитись,
Змалку працювати,
Дай охоту і завзятє
В труді витревати.
Тій, що в злиднях і недолі
Никне з горя — вяне,
Дай розраду теплим словом —
Най лекше їй стане.
Тій, що в неї передчасно
Вмерли батько й ненька,
Утри сльози і надію
Пошли до серденька.
Всі ті діти українські
Бережи усюди
І вкажи їм шлях промінний
На працю і труди.
Розвивай ся, мій „Світику“,
По всій Україні,
Неси втіху і науку,
Кождіській дитині!

Перемишль, 1 падолиста, 1921. ***Люсьо Волянський.***

Коляда на „Рідну Школу“.

(Спомини із різдвяних свят 1921 р.).

Сонце запало за гори. У яркому багровому світлі потапало гірське село Дора. По селі бігали малі гуртки Гуцулят за колядою. Усюди було чути їх монотонний спів. А як уже сумерк заляг землю, вийшли й ми чотири ученики станіславівської ґімназії, що прибули до своїх родин на свята, в село також за колядою. Із гір дуло зимним вітром. Нас переняла дрож. Чи від подуву вітру, чи инша може була причина сього? Бодрім ся! — сказав провідник. Зазвенів звінок і барвна, освітлена звізда, яку спорядили ми перед святами, піднялась у гору. Веди нас, звіздо!... помагай нам Боже!... Ми спішимо за колядою на „Рідну Школу“. Зблизили ся ми до першої низької гуцульської хати. Станули. Серця забили ся живо. У грудях радість і жах... Перший раз ми колядуємо, та ще на „Рідну Школу“. Ми колядуємо тому, щоби наша дітвора та молодіж могли вчити ся у своїй рідній мові. Ціль велика... і питанє, як сповнимо свій обовязок, який добровільно ми взяли на себе, зворушувало нас так, що не годні були зачати колядувати. „Бог Предвічний“ зачав один сміливійший із нас, а за ним залунала сильно-звучна наша стара українська коляда під вікнами гуцульської хати. Скінчили, побажали і ждемо, — а серце в грудях аж тремтить. Як приймуть нас, чи зрозуміють наше горяче бажанє зібрати як найбільше на „Рідну Школу“? Чи сповнить ся мрія наша, що тисячку хоч одну придбаємо нашій „Рідній Школі“, що хоч одну цеголку доложимо до сеї великої будови?...

„Просимо в хату“ — перервав нашу задуму голос господаря, старого Гуцула. — Увійшли, обяснили ціль коляди, показали лісту, на яку припоручено нам збирати. Зі зворушенєм приймаємо перший даток. — Дякуємо. Нас гостять щиро, сердечно, та ми не користаємо довго із гостини, нам спішить ся, бо треба обійти всі хати. Йдемо дальше хата від хати; усюди приймають нас щиро. Дітвора радіє барвною, освітленою звіздою. Усюди цікавлять ся: „Чого се студенти колядують?“ Усюди охотно дають датки, менші та більші; найшли ся й такі свідомі Гуцули, що давали по 100 Мк. Не минули ми й кількох домів української інтеліґенції. В однім застали ми якраз у гостині майже всю місцеву інтеліґенцію, та багато чужосторонних гостий. Там ми мали на велику нашу радість справдішне жниво. Скінчили коляду о 10 г. вечір у хаті Придніпрянців, які із широкої України забрили у наші прекрасні гори до буйних, але тепер бідних Гуцулів. Одушевляли ся вони цілею нашої мандрівки і ми мусіли розказувати про орґанізацію „Рідної Школи“. Втомлені та охриплі вернули домів, але з радістю в серци, що мрія наша може сповнить ся, бо ліста виказувала вже більш пів тисячки.

Другого дня ми знов покинули свої родини і гостий та помандрували зі своєю звіздою по дальших гуцульських хатах, яких учера вже не змогли обійти.

Красше може булоб нам колядувати у теплій хаті під освітленою, гарно причепуреною ялинкою, ніж на холоді під вікнами малих гуцульських хат; але висока ціль тягнула нас дивною силою.

Наші труди увінчали ся гарними овочами. Мрія сповнила ся. З повним задоволенєм зложили ми по святах на руки Голови Укр. Пед. Тов. в Станіславові 1500 Мк. із коляди в Дорі.

Богданик К. уч. ґімн.

Рада Матусі.

Серце болить, як погадаю,
Що не всі діти тепер щасливі:
Не мають батька, не мають мами,
Вони сумненькі та нещасливі.

Нераз я прошу свою мамусю,
Щоб раду дала мені щасливу:
Як поміч дати всім сиротятам,
Щоб їм зменшити слізок проливу?

Сину мій любий, — каже матуся,
Гріш до гроша ти складай ощадно,
А як придбаєш бодай сто марок,
Сиротам в жертві віддай прикладно.

Юрчик Сухий.

Бл. п. Леся Секелівна.

Леся — Доня Дра Романа і Дори Секелів, уроджена 17 липня, 1911 р. в Сільци, дрогобицького повіту, де Її бабуня, Уляна Кравченко, була управителькою школи, умерла в Перемишлі 7 падолиста 1921 як учениця першої ґімназіяльної кляси дівочого Інститута і пластунка.

Бабуня назвала її Лесею в честь Лесі Українки, серцем віщуючи, що буде поеткою, як Леся Українка. І дійсно дитина захоплювалась усім, що гарне, цвітами, музикою, а вже найбільше поезією, училась віршів і сама пробувала віршики складати... „Проліски“ уміла на память; із них вірш „Ті наші старші сестри, побратими...“ з великим чутєм виголосила на вечеринках, устроєних у „Тижни дитини“ через дівочий Інститут у Перемишлі.

Сама висилала до Редакції „Світа Дитини“ вірші бабуні, ті, що були в першім і другім річнику друковані, ожидала все нетерпеливо нового числа сеї діточої часописи, перечитувала ціле і розвязувала загадки...

Бабуня гадала їй свої рукописи полишити. Ще 17 липня сього року обіцяла їй бабуня в день уродин книжечку, яку до друку приготовляла „В дорогу“, однак судьба інакше в своїй книзі записала: Лесуня не пішла в дорогу житя, лишила непотішених нас, злинула „В незнану дорогу“.

Добра серцем, ніжна тілом, надто одушевлена, по короткій, тяжкій хоробі відійшла від нас...

Немов на хвилях квітка біла в даль уплила,
Сира земля діточе тіло поглотила...

Родичі, родина, товаришки прощали Її в останнє тим, що вона найбільше любила, цвітами білих хризантем...

Уляна Кравченко.

Памяти Лесі Секелівної.

Нема тих слів на голосінє,
Нема тих сліз, ні тих молінь,
А над Тобою, ой, дитино,
Тяжка схилилась смерти тінь...

Кидаєш світ сей рано, рано;
Звертаєш лет до неба брам...
Не умирай! Дитино наша!
Усе умре з Тобою нам!...

— — — — — — — — — —

Умерла!... В низ бліда головка
Мов цвіт скошений упадає...
Короткий крик... В нестямі мати
У раменах лиш тлінь тримає...

Перемишль, 7 XI, 1921.

Видавництво „Добра Книжка“

поручає для молоді такі книжки:

Карло Май: „**Воскресенє**“ — оповіданє з мандрівки по Бразилії — з образками.

Карло Май: „**Проклятий**“ — оповіданє з турецького життя — з образками.

Карло Май: „**Сердешна мати**“ — оповіданє з мандрівки по Курдистані — з образками.

А. Бресіє: „**Малий Петрусь**“ — оповіданє.

Уайзмен: „**Фабіоля**“ — повість з часів переслідованя перших Христіян.

К. Поліщук: „**Золоті зернятка**“ — оповіданє для дітей.

К. Поліщук: „**Жменя землі**“ — галицькі леґенди.

З. Ляґерлеф: „**Різдвяна ніч**“ — леґенди.

З. Ляґерлеф: „**Чуда святині**“ — леґенда з образками.

О. Бавмґартнер: „**Намамега й Ватомілька**“ — оповіданє з індийського житя — з образками.

Се видавництво має на складі богато инших цікавих книжок. Жадайте цінника і пишіть на адресу:

М. Мох, Львів, ул. Содова, 4.

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 1.

(Уложив *Нусьо Думін.*)

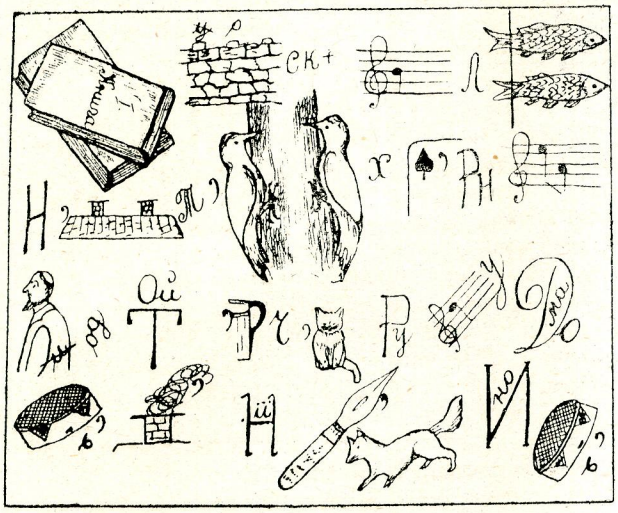

□ □ □

Фігуральна загадка.

(Уложила *Ірися Павлюківна.*)

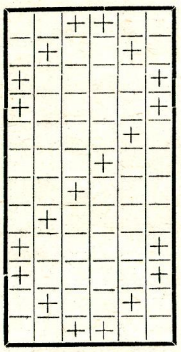

1. Инакше — дивім ся.
2. Співають у церкві.
3. Числівник порядковий.
4. Рід шапки.
5. Відбуває ся в суді.
6. Лист без підпису.
7. Є на кождій річці.
8. Похоронний пнр у Славян.
9. Турецьке імя.
10. Один із наших володарів.
11. Потіха бабуні.
12. Рід овоча.

Букви на місци хрестиків дадуть приказ „Світа Дитини“ для всіх українських дітий.

□ □ □

Таємнича візитівка.

(Уложила *Оля Савківна.*)

Ета Кучиль

Хто є ся пані?

□ □ □

Шаховий бігун.

(Уложив *Мирослав Стасів.*)

	стань		ди		Про		з
на		ся		бу		твер	
	ро		про		дись		до
дись		де		бу		дись	
	втво		сну		хоть		бу
ри		бу		го		ку	
	вже		чи		ві		в
про		о		про		сім	

Ідучи слідом шахового бігуна від складу **Про** -- відчитайте могутний зазив Великого Каменяра України. Назвіть його!

□ □ □

Загадочна телєґрама.

(Уложив *Нусьо Думін.*)

Тут Богдан є, ховає рот сома.

З букв на телєґрамі уложити знану українську приповідку.

□ □ □

Шарада.

(Уложила *Іра Кравецівна.*)

Перше з другим — злочинців постигає,
Третє від їсти тепер означає.
Цілість: рід Жидів називає.

□ □ □

Загадка.

(Уложила *Ніна Тшуківна.*)

Минають дні, минають ночі, а я все поспішаю,
І біжу все я наперед, хоча ніг не маю;
Не люблю гір, ні горбків — минаю їх скоренько,
За те на доли й рівнини спішу ся борзенько.
Вид мій чистий і прозорий, як сині оченята.
Мене потребують для житя і люди і звірята.
А хоч постійно я іду, в далечінь утікаю,
То все таки свого русла ніколи не кидаю.

□ □ □

Ребус святочний ч. 2.

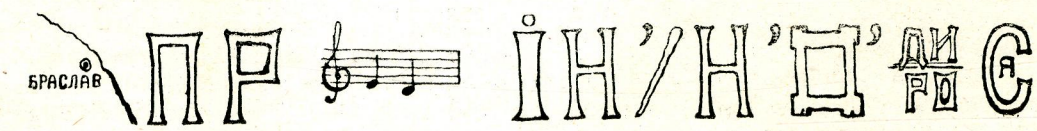

За влучні розвязки сих загадок призначено до розльосованя 3 премії, а саме: „Вільгельм Тель“.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

З нагоди Свята Різдва Христового, витає „Світ Дитини“ всіх своїх Читачів, Передплатників і Прихильників сердечним староукраїнським привітом:

Христос рождаєть ся!

Із сим числом здержано висилку ґазетки всім, що не вирівнали доси залеглостий за рік 1921. Всіх тих, що не надіслали доси задатку на передплату в квоті 1000 Мк., просимо надіслати сю квоту найдальше до 12 січня с. р. Хто до сього часу задатку не надішле — не одержить уже чергового числа ґазетки. Ми бажаємо мати тілько **„дійсних передплатників“.** — ***Адміністрація.***

Ромчик Барилляк у Львові: У відділі „Молодих авторів“ містимо тілько самостійні праці. Річ, яку Ти подав, є тілько переданєм змісту викладу учителя і надаєть ся дуже добре на шкільну задачу. Рукопис відбери в Редакції.

Ольга Кузьмак у Дроговичах: Загадка, яку Ти уложила, замало інтересна і тому „Світик“ відложив її „ad acta“. Питаєш, що значить се слово? Се дуже велике слово у нашому теперішньому житю. Поспитай свого Татуся, а Він розкаже Тобі про се слово дуже богато. Все, чого ми лише бажаємо, за чим упоминаємо ся, що нам належить ся — йде або спочиває, або спочине у сім безмежнім: „ad acta“.

За бажаня дякує „Світик“ Тобі гарненько. Він з першою зіркою, що замерехтить на небосклоні у Навечерє Різдва Христового, полине серцем у кожду українську хату, щоби притулити до нього веселі, а ще більше сумні личка українських діточок.

Никольцьо Кузьмович в Янчині: Для Тебе, Дорогий мій Друже, сьогорічне Різдво буде великим святом радости й щастя. Ти спочинеш в обіймах свого дорогого Татуся, який повернув щасливо з тяжкої неволї, з краю нужди і кровавих сліз. Знай, що много таких діточок як Ти, буде в ту саму хвилину тужно глядіти зза стола або зпід ялинки на Маму, яка нишком отирати ме очи на їх запит: „Мамо — а де тепер наш Татусьо“?

Приватисти коломийської ґімназії в Ланчині: Вашим спільним листом урадував ся „Світик“ дуже сильно. Надіслані Вами загадки дуже складні та актуальні. Тому появлять ся на сторінках ґазетки. Старайте ся згуртувати в Ланчині в округ себе всіх своїх ровесників і ровесниць, а „Світик“ нехай стане від тепер Вашим невідступним Товаришом у науці і забаві. Виграну премію вислала Вам уже Адміністрація. Чи одержали?

Віра Охримовичівна у Велдіжи: Лист одержали. Вершів перекладаних із чужих мов — не містимо у відділі „Молодих авторів“. „Молитву дитяти“ — помістимо при найблизшій нагоді. Теми до загадок мусять бути актуальні, а їх зміст ріжноманітний і цікавий.

Богданко Нуд у Підбережу: Загадки й шаради над силай. Що з того буде удатне, то піде до друку, а що ні — те піде до „редакційного коша“. Надіслані дві по справленю — вихіснуємо.

Ірина Кравецівна в Темерівцях: Шарада не цікава, одначе справимо її і при нагоді помістимо. Шаховий коник без поданя розвязки (не тілько складами слів, але з означенєм скоків цифрами) не має вартости і не може бути надрукований, бо редактор „Світика“ не має на стілько часу, щоби писати розвязки. Тому на будуче памятай про се!

Мирослав Попович у Дрогобичи: Спис прочитаних книжок, який Ти подав, не удоволив „Світика“. Він бажав мати написаний на окремих карточках короткий зміст із кождої прочитаної книжки. Отже від тепер, як бажаєш мати в „головнім катальозі Світика“ ноту: в і д з н а ч а ю ч и й, то мусиш так робити. Памятай про се! Шаховий коник уложений на старий лад (після одного й того самого взірця). Уложи „коника“ з початковим складом по середині шахового поля. Твій товариш із Грабівки мешкає тепер уже в Калуши і є постійним передплатником „Світика“. Число конта кождого передплатника подане на адресі в правім кутику на долині. Твоє число є 922. Число у горі означає число почтового амбулянсу.

Вп. Є. Тшукова в Олексинцях: Ми дуже були би раді вволити Вашому проханю, одначе не можемо сього зробити, бо надіслана річ дуже слаба і вимагає основної перерібки. Просимо спробувати написати се прозою у формі спомину, або звичайного оповіданя, тоді охотно надрукуємо.

До всіх читачів: Оля, Теодор, Іван і Гриць Савки, що перебувають на заточеню аж у місточку Lipnik ad Biała, просять сею дорогою всіх охочих читачів „Світика“, щоби з ними листували ся. Вони так мало чують тепер свою мову і зовсім позбавлені українського товариства, що бодай сим способом бажають мати сполуку із своїми ровесниками. Не відкажіть їх прошеню.

Ярусьо Курпяк у Гвіздци: Змінити назву ґазетки було би тепер трудно. Одначе „Світик“ усе таким остане, яким був „Світ Дитини“. Загадочку зовсім подібну до надісланої вже маємо. Не забувай за нас і пиши часто.

Аґенди „Світа Дитини“ поза границями.

Щоби дати змогу набуваня діточого журналика ширшим кругам українського населеня на Буковині та в Бесарабії, віддає наше Видавництво головне заступництво на сі землі Товариству „В и д а в н и ч а С п і л к а“ в Чернівцях, ул. Фабрична, ч. 2 а.

Народне учительство, родичі та всі ті чинники з Буковини й Бесарабії, що займають ся вихованєм дітий, нехай звертають ся просто туди за оказовими числами „Світа Дитини“, катальоґами діточих книжечок і т. и.

В справах комісової продажі нашого журнала зволять від тепер усі буковинські книгарні також туди звертати ся. ***Видавництво „Світ Дитини“.***

До наших заморських братів!

До сього числа долучаємо відозву Українського Педаґоґічного Товариства в справі жертв на удержанє українських приватних шкіл у Галичині. Звертаючи на неї увагу наших Читачів в Америці і в Канаді, ми із свого боку просимо їх відкликнути ся на сю відозву і присилати щедрі жертви на „Рідну Школу“, бо фінансове положенє нашого приватного шкільництва дуже прикре. Нехай ніхто не пожалує кілька долярів на справу „Рідної Школи“, в старому краю! По прочитаню відозви просимо її дальше передати. Нехай вона йде з рук до рук! — ***Редакція.***

Акція допомоги „Світови Дитини“ з боку Америки й Канади.

Для реєстрованя всіх змагань наших Дорогих Земляків ізза Океану, які бажають прийти Рідному Краєви в поміч на всіх царинах суспільного житя, отвираємо на сім місци постійний відділ. Будемо у ньому подавати жертви всіх сих громадян з Америки й Канади, які вони посилають на передплату „Світа Дитини“ для бідних дітий та воєнних сиріт по захистах. Акцію на сю ціль започаткував Вп. Др. Семен Демидчук.

Сподіваємо ся, що примір сього невсипущого суспільного діяча залунає голосним кличем по всій Америці й Канаді та найде сотки наслідників.

Вп. Др. Семен Демидчук зібрав на передплату „Світа Дитини“ на рік 1922 для бідних дітий в Галичині квоту **6 долярів.** На се зложили отсі Громадяни з призначенєм на передплату ґазетки:

1. **Всеч. о. М. Кінаш 1 дол.** для бідної дитини **в Угнові.**
2. **Др. С. Демидчук 1 дол.** для бідної дитини **в Буську.**
3. **Др. Юліян Чупка 1 дол.** для бідної дитини **в Козачівці.**
4. **Вп. Евген Якубович 1 дол.** для Сирітського Захисту **в Станіславові.**
5. **Вп. Петро Кирилюк 1 дол.** для бідної дитини **з Придніпрянщини,** що перебуває у Львові.
6. **Всеч. о. С. Дутковський 1 дол.** для бідної дитини **з Придніпрянщини** в Галичині.

Просимо сею дорогою Хв. Уряди парохіяльні, евент. Заряди Захистів, у згаданих місцевостях подати нам вістку, кому ґазетку висилати. Ґазетку мусимо висилати безпосередно на адресу обдарованого, бо сього вимагають жертводавці.

Всі українські часописи в Америці й Канаді просимо о передрук сього комунікату на виднім місци.

Святий Миколай у селі Стефковій к. Ліска.

Велику радість справив нашим діточкам сього року св. Миколай. Перший раз загостив до нашого села в повнім маєстаті в золототканім фелоні і золотистій мітрі, в супроводі трьох ангелят (Антось Іваницький, Михась Федьо, Іванцьо Фінковят). Для дітий велика радість, бо хоч вони від місяця приготовляють ся до представленя та до останньої хвилі не знають, звідки сей св. Миколай приїде. — На приходстві великий рух; від учера вже построєна Степаном Бурим і иншими сценка прикрашує кухню, а всі кімнати переповнені костюмами маленьких артистів. Від самого рана прибігають школярики, чи не час би вже вбирати ся? Вечером горять щічки від нетерплячки, блищать оченята; „саля“ поволі наповняєть ся видцями; школярики, що беруть участь у представленю, не можуть його діждати ся; усі попристроювані, навіть ангели з довгим льняним волосєм і зірками над чолом, не можуть видержати з цікавости; хто такий св. Миколай і чому ще не збираєть ся? У серці школяриків неясне почутє ляку: а може не прийде? Тато (Іванцьо Петрущак) скубе з нетерплячки вуса, Мама (Галя Пясецька) повагою нагадує „своїм“ дітям, щоби були чемні, бо не побачать св. Миколая; Галя (Зоня Пясецька) прибирає ще лялю, щоб і вона гідно виступила. Аж ось дзвінок; починаєть ся перша штучка „Микольців подарунок“. Публика дуже задоволена вервою малих артистів (Мариня Франчина, Зося Бура, Антось Щур). І друга виставка „Св. Миколай“ йде знаменито. Крім висше згаданих беруть іще участь: Галя Лабай, Юзьо Худьо, Іванцьо Гальчин, Іванцьо Демків, Зося й Іванцьо Федьо і св. Миколай зі Львова. Перед входом св. Миколая гасне світло на сцені, здалека чути спів ангелів і видко відблеск великої ясности; на салі трівога; думають, що горить. Прихід св. Миколая вспокоює всіх; діти з радістю витягають рученята по даруночки. І старшим у подарунку приніс св. Миколай слова розради й потіхи. І малі і старі з приємністю згадують сей вечір, дякуючи за понесені труди в першій мірі Вп. Панству Пясецьким, а також иншим, що причинили ся до відбутя сього свята. Дохід 2·500. — вислано на „Рідну Школу“.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Рідної Школи“: Н. Пристай 300 (дохід із представленя в Підбережу), Т. Гуцалюк 100, Сл. Котис 70, з діточої виставки „Св. Миколай“ у селі Стефковій 2·500, Ю. Худьо 100.

Разом зложено: **3070 Мк.**

На воєнні сироти: Ір. й В. Сілінські 100.

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Всеч. о. Ю. Левицький 188, І. й Ґ. Любчаки 100, Б. й О. Курчаби 240, М. Сайкевич 18, Никольцьо Кузьмович **1000** (з нагоди щасливого повороту Татуся з Туркестану), К. Поліщук 5, Я. Собчук 5, Вп. М. Самборський 250, питомці „Діточого Садку“ в Кремінци (Волинь) 100, Ученики III і IV степеня народної школи у Вербівци 250, (на се зложили: М. Крицкалюк, П. Гринюк, М. Пасайлюк ст., П. Борисяк, І. Дубей, Ю. Свирид, М. Яремин, І. Федорак, М. Пасайлюк мол., І. Лесевич, І. Свирид, І. Пасайлюк, П. Пасайлюк, Ів. Пасайлюк, М. Пасайлюк, М. Іванчук, Н. Старух, П. Писайлюк, В. Якимюк і Н. Іванчук); А. Сполітакевич 100 і кличе: М. Підгайнівну та Л. Кудриківну; Р. Ковальський 30, Ст. Курієць **500**, Т. Гуцалюк 50, М. Гординська 150, Гр. Соловей 60, Сл. Котис 60; Вп. Марія Штеліґівна, авторка оповіданя „Поміч“ 3000, конкурсова премія; Іванко, Влодьо і Оля **Яворські з Чікаґо 1 дол.** (збірка Вп. В. Мандзюка з Ню-Йорку), **М. Фесолович 1 дол. М. Ковтун 50 ц. М. Татаринська 5 ц. В. Мандзюк 45 ц.** Вп. Михайло Зазуляк, уладив у Ню-Йорку льотерію на 4 гарно оправлені річники „Світа Дитини“, на яку доси закупили льоси та допомогли у великій мірі сій збірці: **Всеч. о. Лев Левицький 10 дол., Всеч. о. А. Улицький 3 дол. 30 ц., Вп. Іван Ардан 1 дол., Вп. Андрій Савка 50 ц., Вп. В. Б. Лотоцький 50 ц., Вп. Роман Слободян 50 ц., Урядники „Свободи“ 50 ц., „Українська Бесіда“ в Ню-Йорку 3 дол. 60 ц., Н. Т. 10 ц., Вп. Михайло Зазуляк 5 долярів.** Всеч. о. В. Сухий 500, Українці з Болехова 2000 (збірка Всеч. о. В. Сухого).

Разом зібрано: з краю **8.546 Мп.**, з Америки **28 долярів.**

Ціна сього примірника виносить 100 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** З друкарні Наукового Товариства ім Шевченка.

ВИДАНЯ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“.

Каталяоґ зложений після галузий письменьства і науки. — Ціни подані в польських марках.

I. Твори гарного письменства.

А. Бібліотека українських клясиків „Українське письменство“ в 22-ох томах брошурованих або оправлених у півполотно, як також у люксусовій передвоєнній полотняній оправі.

Твори:

Квітки-Основяненка, 2 т.
Шашкевича-Головацького, 1 т.
Устияновича-Могильницького.
Метлинського-Костомарова.
Т. Шевченка, 2 т.
Куліша, 6 т.
Воробкевича, 2 т.
Глібова-Климковича.
Стороженка.
Руданського, 3 т.
Федьковича.
Івана Нечуя-Левицького, 1 т.

Том брош. 450, опр. в півпол. 700, опр. в ціле пол. 800.

Б. Дрібні збірки найкрасших творів українських письменників, найбільше приступних для широкого загалу.

1. Співомовки — Ст. Руданського 75.
2. Сміховинки — Ол. Стороженка 30.
3. Пятизолотник — Мих. Коцюбинського 30.
4. Месть Верховинця — М. Устияновича 30.
5. Дрібні оповіданя — В. Чайченка, 2 книжки по 30.
6. Морозенко — Панаса Мирного 30.
7. Вибір з творів О. Федьковича 30.
8. Думи і співанки — О Федьковича 30.

II. Історія українського письменства.

1. Історія української літератури Михайла Возняка, в двох томах, котрі обіймають стару добу і віки XVI—XVIII, том I. 900, том II. 1500.
2. Українські народні думи д-ра Філярета Колесси 600.
3. Про життя Т. Шевченка 30.
4. Про твори Т. Шевченка 30.
5. Про „Кобзар“ Т. Шевченка 60.
6. Взірцеві реферати про Т. Шевченка — проф. М. Галущинського і В. Радзикевича 30.
7. Про Осипа Юрія Федьковича 30.
8. Памяти М. Шашкевича 90.
9. Василь Лукич 15.

III. Бувальщина українського народу.

А. Історичні повісти й оповіданя.

1. Князь Ярослав Осмомисл — повість Осипа Назарука 600.
2. Смертне зілля — оповіданє А. Лотоцького 100.
3. Зачароване місце — казка-биліна М. Гоголя 15.
4. Сагайдачний — історична повість Д. Мордовця-Г. Хоткевича 75.
5. Ведмедівська цопівна — оповіданє А. Лотоцького 30.
6. За козацьким хлібом — оповіданє 40.
7. Огні срібної землі — оповіданє Андрія Чеканівського 30.

Б. Історичні збірки та розвідки.

1. Наше народне імя 15.
2. Боротьба за волю і самостійність України 15.
3. Гетьман Мазепа — В. Будзиновського 60.
4. Про українських козаків, Татар та Турків — М. Драгоманова 45.
5. Чекає нас велика річ — Богдана Лепкого 40.
6. З великих днів 30.
7. Кубанщина й кубанські Українці — В. Гнатюка 60.
8. Львів (історичний нарис) — Івана Крипякевича 40.
9. Плян нинішнього Львова 40.
10. Провідник по Київі 40.

IV. Бувальщина та сучасне инших народів.

1. Пядесятьлітне подружжє — Ю. Кміта 30.
2. Ватерльо — В. Гіго 30.
3. Країна дітий і цвітів (про Японію) 30.
4. Білоруси — І. Крипякевича 15.

V. Оповіданя з побутового житя українського народу.

1. Сплачений довг, оповіданє — Д. Лепкого 30.
2. З під низької стріхи, оповіданє — Т. Лежогубського.

VI. Літературні збірники та календарі.

1. Літературний збірник „Для Всіх“ 75.
2. „ „ „На ріках вавилонських“ 200.
3. Календарі рр. 1910, 1911, 1912 по 150, 1913 180, 1915 100, 1916 150, 1917 180, 1920 200 і 1921 260.

VII. Українська драма.

1. Хазаїн, комедія — І. Тобилевича 120.
2. Ворожбит, комедія — Г. Цеглинського 80.
3. Настоящі, комедія — О. Бобикевича 60.
4. Наталка Полтавка, народна опера — І. Котляревського 60.
5. Ілько Пащак, драма — Л. Лопатинського 60.

VIII. З царини природознавства та техніки.

1. „Серед вічних снігів і ледів“ — В. Лункевича 60.
2. „Про землю, сонце та звізди“ — Д-ра І. Раковського 70.
3. „Як чоловік зробив з ночі день“ — Д-ра М. Чайковського 60.
4. „З життя первісного чоловіка та сучасних дикунів“ — В. Лункевича 60.
5. „Життя“, біольогія — Г. Хоткевича 30.
6. Золото 30.
7. „Техніка в світовій війні“ — Юрія Левицького 80.

IX. З поля суспільно-політичних наук.

1. „Наука про народне господарство“ (дві книжки) — І. Кулішера по 90.

X. Теорія і практика просвітної діяльности.

1. Письмо з „Просвіти“ (річники): 1908, 1911, 1912 і 1913 по 300.
2. Письмо з „Просвіти“ (в числах) 1909, 1910, 1912, 1913 і 1914 по 30.
3. Пропамятна конґресова книга Т-ва „Просвіта“ 1200.
4. Сороклітдіяльности „Просвіти“ 45.
5. Звіт Т-ва „Просвіта“ за рр. 1908—1909, 1910—1912 і 1913—1920 45.
6. Жіноча школа Т-ва „Просвіта“ в Угерцях Винявських 15.
7. Господарська школа Т-ва „Просвіта“ в Милованю 15.
8. „Просвіта“ до українського народу — збір статей на просвітно-організ. теми 120.
9. „Народня освіта“ — М. Галущинського 60.
10. Як вибороли собі люде право основувати Т-ва — М. Галущинського 60.

XI. Підручники та порадники.

А. Просвітні.

1. Віднова життя 15.
2. Як закладати бібліотеки 15.
3. О. Солтис — Буквар для самоуків 70.
4. Українсько-німецькі розмови 40.

Б. Правничі.

1. Податковий порадник 15.
2. В справі еквівалентової належитости 15.
3. О праві зборів 15.

В. Лікарські.

1. Пошестні недуги 80.
2. Про трахому — д-ра Грушкевича.
4. Санітарна інструкція 10.

Г. Господарські.

1. Плеканє овочевих дерев — Куровського і Табо 300.
2. Рільничі досвіди і проби — С. Кузика 30.
3. Управа винограду 15.
4. Про виріб цементових дахівок 15.

XII. Для хорів.

1. Український співанник — А. Гапяка 180.
2. Т. Шевченко — М. Лисенко: партитура „Іван Гус“ 100.
3. Твори Порфіра Бажанського:

Малоруський музикальн. народн. тон.
Руcько-народна поетична і музична ритміка.
Малоруська народна мельодика.
Руcько-народна музикальна гармонія.
Руcько-народна музикальна опера.
Ціха і будова старод. музич. гармонії.
Нова метода записуваня руcько-народної мельодії.
Руcько-народний музикальний стиль (граматика).
Довбуш, чорногірський ватажко, після народного переказу з р. 1738—1745. Народна опера в 3 діях.
Біла циганка, з боярських часів. Народна опера в 3 діях.

Ноти по 300 Мп.

Замовленя і гроші слати на адресу:

КАНЦЕЛЯРІЯ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТИ“, ЛЬВІВ, РИНОК, Ч. 10.

Виданя висилаєть ся лишень за попередним надісланєм гроший або за посліплатою. При більших замовленях числить ся сталим відборцям опуст. Кошти порта й опакованя поносять відборці.

На жаданє висилаєть ся цінник за оплатою 30 Мк.

CUNARD-LINE

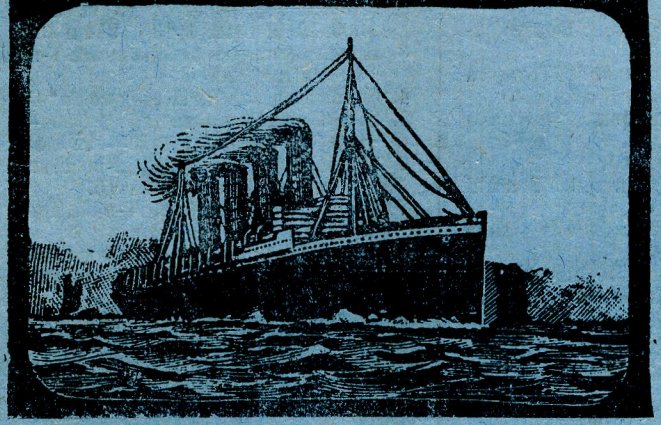

ЛІНІЯ КУНАРД

Львів, ул. Сикстуська, 37

напроти Головної Почти

Краків, ул. Шпитальна, 30

напроти мійського театру

найскорші і найбільші кораблі на світі

До АМЕРИКИ й КАНАДИ

Всі інформації що до подорожи і законів еміграційних даром. Шифкарти продає у Львові і Кракові по орігінальних цінах компанії., За зложені в Америці і в Канаді в бюрах Cunard Line доляри, получуть пасажири шифкарти у Львові або Кракові аж на місце призначеня.

Свій до свого!

Одинока Українська

Селянська Механічна Ткальня

„ПОЛОТНО“

Спілка з обмеж. порукою у Львові.

Бюро і склад товарів: вул. Зіморовича, ч. 20.
(в домі Тов. „Сільський Господар“).

Власні варстати і маґазини сирівця при вулиці Городецькій, число 95.

Вимінює бархани, цайґи, вовняні матерії, полотно льняне та конопляне — за прядиво, пряжу, клаки, :: валовину з лену й конопель. ::

Довільний вибір — корисні умови!

Українським Спілкам і купцям — опуст!

Одинока Українська Арт. Бронзівнича
:: :: Робітня у Східній Галичині :: ::

Івана Кузьмича

Львів, ул. Бляхарська, ч. 11.
(Дім Ставропиг. Інститута.)

Виробляє знаряди церковні як: науки, вівтарці, монстранції, патериці, чаші, хрести, всеношники й ин. з усякого рода металів ц. є бронзу, міди, срібла і т. п.

Приймає до огневого золоченя чаші, монстранції, як також усякі направи з обсягу церковних річий по найдешевших цінах.

Купує срібло, мосяж, цину і платить найвисші ціни.

Приймає замовленя на дзвони.

Власна відливарня.

КООПЕРАТИВ ДЛЯ ПРОМИСЛУ І ТОРГОВЛІ ШКІРОЮ

Стоваришенє зареєстров. з обмеженою порукою
у Львові, вул. Зіморовича, ч. 20.

Уділ Мп. 5000; — впис Мп. 100.

Вступайте в члени!

На складі добірний товар по знижених цінах.

Рік III. Львів, 15 січня, 1922. Число 2.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТИЙ

виходить два рази в місяці, кождого 1-го і 15-го.

Гість на злотогривому кони.

(Новорічна казка.)

Білу земленьку Ніч чорна
Під холодні горне крила,
І здається, непоборна
Тої Ночи темна сила!
Розлило ся чорне море
На поля, ліси та луги,
Доли й гори, всі простори
Затопило вже довкруги...
Аж блідий той Місяць горі
З поза хмари личко тиче,
Срібним сяйвом ясні Зорі
Проганяти тьму сю кличе.
І Зіроньки все охочі,
Небо густо засівають,
Мов діточі, ясні очі
Земли́-ненечці моргають.

А одна з них не втерпіла
Тай порхнула на долину,
Мов би стрілка полетіла
До Землиці у гостину.
Зірка: коник злотогривий,
Ним гарцює хлопчик з хмари,
Понад рідні наші ниви
Розливає співу чари.
І щось ясне розсіває
Його рученька дрібненька:
„Я Надії цвіти сію
У діточії серденька!“
„Сій ся, сій ся та роди ся
В праці й труді Воле й Доле,
Із руїни обнови ся
Українське чисте Поле!“

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА

І в діток серденька ринуть
Пісні звуки чарівнії —
Хтож прилинув се в гостину?
— Новий Рік — дитя Надії!

Сиятин, в січни, 1922.

Я. Вільшенко.

Малі герої.

1. Мій приятель.

(Уривок із памятника.)

Був ним маленький хлопчина літ 12. На імя йому Мирон. З поміж усіх моїх приятелів, яких я колинебудь мав чи буду мати, найдовше остане у моїй памяти. Він вирив у ній незатерті сліди нашого знакомства, він зробив на мині вражінє справжнього українського жовніра, гідного своїх прадідів козаків. Було се у памятних рр. 1918—1919, у роках важкої, та нерівної боротьби з ворогом. Наш курінь стояв на відпочинку у селі Г. Разом із нами кватирував 1 Льв. курінь III Б. бригади. У селі шумно. У кождій хаті розкватировано повно стрільців, співи, гамір, крики, музика долітає до моїх ух, грають якоїсь веселої, а мені чогось так не весело на душі, якийсь сум наляг на мене і пригнітає мене. У мене в хаті починають теж співати; гарно співають, але я не можу тепер слухати співу, не можу, вбираюсь отже і виходжу. Улиця у підльвівському селі. На улиці повно стрільців, денеде лиш можна побачити якогось цивіля, що скоро зникає у бічній улиці. Я стаю на воротях і дивлюсь, куди би мені йти. Нараз мою увагу звернула купка стрільців, що щось живо розмовляли. Дзвінкий їх сміх та голосні крики долітали до моїх ух. З чого вони так здорово сміють ся? — думаю. Може є дійсно межи ними який жартун, можеб він розвеселив мене? Іду в напрямі сього гуртка. З моїм приходом устають сміхи, стрільці розступили ся, а очам моїм представив ся ось який вид. На купці каміня стояв малий хлопчина у мундурі українського жовніра. Лице у нього зовсім дитинне, очи сині, великі, скоро блимали і здавалось ось-ось вибухнуть рясними сльозами. Питаю про причину втіхи, але ніхто не відповідає мені, лише хлопчина-жовнір сходить несміло зі стовпа і немов із плачем в очах жалуєть ся, що товариші стрільці не хотять повірити, що він піймав двох ворожих жовнірів до неволі. Почувши се я з певністю зробив великі очи, бо він знов очима, впялениими в мене, немов благав, щоб йому повірити. По сих очах я спізнав, що він говорить правду; вони зробили на мене вражінє правди, вражінє, що такий малий хлопчина ще не вміє брехати. Я приблизив ся д ньому, погладив його по голові і запевнив, що в мене нема ні крихітки сумніву що до сього. Його лице в сій хвилі змінило ся до непізнаня. Він гордо глянув на тих, що не могли, а на його власну думку не хотіли повірити йому, і усміхнувшись до мене, витягнув праву руку і сказав: — „Будьмо від сьогодні приятелями!“ — Ся його сміліть подобалась мені дуже. Я без хвильки ваганя згодив ся на предложену мені пропозицію, бо уважав за честь для себе мати за приятеля такого, що обезброїв уже двох неприятелів. Я стиснув подану мені долоню, обняв та поцілував його. Мій приятель схвилював ся і спустив очи в діл, з яких поплили йому рясні сльози. Так, сей мій поцілуй нагадав йому батька, що що днини прощав ним його, як він ранком спішив до школи. Я почав його успокоювати, узяв попід руку і повів на свою кватиру. Тут ми ліпше заприязнили ся.

Нині Мирося вже нема між живими. Він упав у наступі на ворожі окопи, під селом С., прошитий двома ворожими кулями, упав, як пристало чесному стрільцеви, на полі хвали. Замовкли вже ті веселі уста, замовкли на віки. Упав, а нам, що знали його, оставив невиплаканий жаль, тугу невисказану за собою, за хлопчиком-жовніром, що не завагав ся утекти з дому, щоби лиш піти у кровавий тан із ворогом, не завагав ся заглянути смерти в очи, не завагав ся відректи ся всіх тих вигід, які мав дома, а піти на тверду жовнірську долю. Упав, пішов у незвісні країни, щоб там просити Бога про ліпшу долю для свого народа, просити вибаченя у нього за те, що полишив по собі дома. Нераз ще опісля бачив я його у сні. Усміхнений, у білому одязі говорив мені:

Боріте ся — поборете!

Евген Вербенко.

М. Лермонтов.

Мати.

(Баляда.)

В хатині пізною порою
Там мати молода сидить,
А ген кривавою луною
На небі зарево горить.
Малу дитину колихає
І так їй матінка співає:
„Не плач! Чи серцем прочуваєш,
Дитинко, близьку вже біду?
Не бій ся, чом же ти ридаєш:
Від тебе я не відійду;
Скорійше мужа я утрачу...
Не плач, дитя! бо й я заплачу!
Твій батько став за край свій рідний
В ряди борців проти Татар,
І шлях його лиш кровю слідний,
А меч його блищить мов жар.
Поглянь, луна там червоніє:
То битва зерно смерти сіє.
Як рада я, що ти не в силі
Піймити, що тобі грозить!
Не плачуть діти на могилі,
Не знають, що то страх і стид.
Яке-ж щасливе ти, дитятко!“
Враз зашуміло — входить батько
Кровавий весь, порубаний.
„Пропало! Веселись, проклятий!
Наш люд в неволі ме стогнати...
Мечі — Татар ще не підтяли,
Орда побідна — наші впали...
І він упав, він умирає
Важкою смертею борця...
Дитину мати підіймає
І їй показує вітця:
„Дивись, як умирають люди!
Вчись пімсти при матірній груди!“

Переклав ***Корнило Заклинський.***

Я. Вільшенко.

Коник Стрибунець.

Ігра в 1 дії.

(Дальше).

Мурашка: А се так немов у байці
Славний Езоп нам голосить,
Як то рак, щупак і птиця
Віз тягнули! —
Бжола: Добре досить
Прирівняла ти, мурашко,
Бо так само на Вкраїні
О згідну роботу тяжко.
Але хтож се там мандрує,
Ледво ноги тягне бідний?
Та мені у вулий треба,
Доробить цільник послідний.
(Відбігає).

ЯВА III.

(Входить Коник Стрибунець).

Коник Стрибунець: Ух, мов дише вже зимою,
Зимно так мене проймає!
Ні, ще сонце сяє ясно
І зими ще не пускає. —
Коби тілько не той голод,
Коби що придбати зісти,
Ще зими я не жахав ся б,
Може се пусті лиш вісти?
Але голод дошкуляє,
А найти ніщо не можна...
Треба йти десь попросити,
Чей найдесь душа побожна
І в біді ще поратує!...
Я їм всім співав у літі,
Чей за се мені віддячать,
Не загину я чей в світі?
Піду перше — — Де піти би?...
Ага! Піду до мурашки,
До приятельки давної,
Ще й до моєї нанашки.
Добрий день тобі, нанашко,
Вічно бачу ти зайнята,
Вічно трудиш ся ти пильно,
Зараз знати, що богата!
Мурашка: А добридень, дармоїде!
Хто працює, той і має!
Коник: А чиж сей вже не працює,
Хто на втіху другим грає?
Мурашка: Все за працю є заплата,
А яку ти плату маєш,
(Ну, признайсь!) за те, що другим
Ціле літо боже граєш?
Коник: Про заплату я не думав,
Грав, бо так душа казала,
Серед пишних трав і цвітів,
Мов в раю вона витала!
Я радів, хотів і другим
Сеї радости вділити
І співав і грав усім я,
Всіх бажав розвеселити...
Мурашка: Ну, то й дальше грай, як доси,
І скачи і весели ся!
Коник: Ой, не можу, бо голодний!
Прошу, ти змилосерди ся
І позич мені з припáсів —
Ти чимало їх надбала.
Мурашка: Щось також?! Чи для неробів
Я все літо їх збирала?!

Леся Верховинка.

То Ісусик їм допоміг...

(Різдвяне оповіданє).

(Докінчене.)

Мати накрила стіл убогою скатертю, поставила на нім хліб, сіль та збиралась уже подавати вечеру. На лавці посідало рядочком троє молодших дітий: осмилітна Гануся, шестилітний Юрко і маленька Катря-триліточок. Ковтали ложками до стола і викрикували радісно:

— Борщик будемо їсти, борщик!

Батько вернув саме з села і, скидаючи кептар, усміхав ся до дітий. Видко, приніс якусь добру відомість.

— Будемо мати гостий, жінко. Чи багато ти наварила на вечеру?

— Яких гостий? — здивувала ся мама, а Михась насторошив цікаво ушка.

— Не бій ся. Наших стрільців. Нині власне прийшов свіжий відділ війська і виручить тамтих бідаків... Як тілько стемніє зовсім, прийдуть до села на відпочинок. Треба буде їх якось порозбирати по хатах та погостити. Нехай і вони покушають куті.

— Ой, яка то нині кутя. Більше сліз, як меду... Тай борщ не такий, як колись був... Але що робити? Не можу їх так приймити, як годить ся, та чим хата богата — тим рада.

Михась дуже урадував ся. Боже, яке несподіване щастє! Вони, ті герої, котрих він так любив, так подивляв і стілько разів бачив у своїх снах, прийдуть сюди, до їх нужденної хатини... Будуть їсти разом із ними святу вечеру, колядувати...

І він аж забув про свій вертеп, так затопив ся в радісних мріях.

А герої входили вже до села. Ішли помучені, поранені, голодні та померзлі, але з їх уст лили ся звуки коляди. Вертали з поля боротьби, сплямленого кровю та засіяного кістками, а їх уста співали пісню мира й любови. А душа кождого линула на крилах пісні до батька, неньки, до рідного села чи міста та до рідної хатини.

І до убогої шіпки на краю села прийшло кілька. Батько вийшов аж на ворота витати дорогих гостий, а мати садовила їх за столом та просила вибаченя, що не така вечера добра, як повинна бути. Але бідні хлопці були такі голодні, що ліпшої їди навіть не могли собі уявити.

Михась конче хотів сидіти межи стрільцями. Мати не хотіла йому спершу позволити та казала йти на кінець стола до дітий. Але один із стрільців почув се і взяв хлопчину за руку.

Коник: Я дарунків не жадаю,
Із процентами віддати
Обіцяю все весною,
Ти не будеш мати страти.
Мурашка: Я на по́зички не маю,
Я для себе тілько дбала,
Все дробини до дробини
В поті я чола збирала.
І тепер я стілько маю,
Що на зиму мені стане,
Було дбати, працювати,
Не терликати, мій пане!
Коник: Чиж я знав, що так скоренько
Люта ся зима наспіє?
Ах, ратуй мене, нанашко,
Бо вже з жаху серце мліє!
Мурашка: Дармоїдам, я не маю,
Не поможуть твої жалі!
Коник: Щож мені тепер робити?
Мурашка: Що?! Рав літом, грай і далі!
(Відходить із припасами).

ЯВА IV.

Коник *(стоїть зажурений, а відтак співає):*
Щож мені на світі
Сироті ділати,
З голоду прийдеть ся
Марно пропадати!
Марно пропадати,
А колись любили,
Гарною весною
Всі мене хвалили!
За голос, за снагу,
Тепер всі забули,
Наче мого співу
Ніколи не чули.
(Знову задумуєть ся й говорить):
Ой, таке то на сім світі.
Така в світі вдяка!
Відробив своє, небоже,
То гинь, як собака!
Ніхто тебе не згадає,
Забули, не знають,
Лиш побачать, вже з далека
Від тебе тікають.
(Надлітає Русалка водна).
Та стрівайте, хто там лине?
Сеж водна Русалка!
Ах, любили ся весною,
Ми щиро та палко!
Чей вона хоч не забула
Милого свойого,
Чей хоч щире слово скаже,
Як не дасть нічого.

ЯВА V.

Русалка: Ну тай зимнож вже не трохи
Та не дуже дбаю,
Я вікном влечу в палату,
Зиму протріваю.
Промине зима скоренько,
Запахне весною
І я знов буду буяти
В гаю над водою.
Та нім піду спочивати
У теплі палати,
Попоїм ще трохи меду,
Що придбала мати,
Що придбала та сховала
Ось тут у куточку,
Під вуликом для донечки
В зеленім садочку.
Ах, се хто? Якесь страхіте!...
Аж душа занила!
Коник: Ах, се я! Я, твій Стрибунчик,
Русалочко мила!
Русалка: Що за я? Тебе не знаю,
Відки я і зналаб
Жебраків із всего світа...

— Ходи, ходи, козаче, до нас... Не спиняйте його, пані-матко. — Посадив Михася коло себе. Хлопець осмілив ся та став випитувати гостий про звичаї українського війська, про способи боротьби та чи переможуть вони ворога.

— Дивіть, дивіть, який цікавий хлопчина! — дивували ся стрільці.

— Не бій ся, Михасю. Дасть Бог, що ми переможемо ворогів та визволимо нашу вітчину з кайданів! — говорив йому той високий, молоденький стрілець, що посадив його біля себе.

— Боже, коби я був трохи більший!... — зітхав Михась.

— А то чому?

— Боров би ся разом із вами за волю! — відказав рішучо хлопець.

— Славно! — гукнули стрільці. — Вже Україна не загине, коли навіть такі хлопята хочуть її боронити.

Михась почервонів і став неспокійно порушати ся на лавці. А відтак наглим рухом обняв за шию молодого стрільця і спитав його пошепки:

— А ви... ви... не приймилиб мене вже тепер до свого війська? Я вже не такий дуже маленький і стріляти трохи умію...

Стрілець погладив рукою біляву головку хлопчини.

— Пожди ще трохи — відповів. — Ти ще до кріса за слабий. Посидь іще трохи при батьку та мамі, помагай їм у роботі, учи ся, ще й на тебе прийде пора.

Убога вечера скінчила ся. Зїли вже кутю та стали колядувати. З початку пісня виходила тиханесмілива, неначеб за тісно їй тут було, або немовби лякала ся, щоби не розбудити лиха, що затаїлось там... за чорним лісом. Але відтак ставала щораз голоснійша, щораз міцнійша. Аж затрясли ся шибки в маленькім віконци хати.

— Христос родив ся, Бог воплотив ся, ангели співають... Пісня втікала крізь тонкі стіни на двір і летіла в простори. А там десь у другій хаті відзивала ся друга коляда, в третій третя і загомоніло небавом ціле село. А пісня та була така гарна, що навіть зорі на небі заслухали ся в неї... А маленький Ісусик у Михасевім вертепі витягав з ясел рученята і всміхав ся так мило, наче живий...

Михась колядував також. Його личко почервоніло, очи розгоріли ся, дрожав цілий із зворушеня. Мати витирала слези з очий. Навіть менші діти затихли, перестали пустувати.

А там за лісом було тихо... Чи й ворог заслухав ся в коляду, чи тілько причаїв ся?

Але нараз пісня урвала ся. Попід вікном застукотіли кінські копита. Хтось їхав чвалом через село. Почули ся крики і неспокійні голоси.

Коник: А колись кохала
Мене щиро, мені вірність
Колись присягала!
Русалка: Що плетеш! Тебе ніколи,
Ніколи не знала
Я, мій панцю; з жебротою
Я не заходила,
Бо я панського, знай, роду,
З панами лиш жила!
Коник: Так то, так! І ти забула,
Як мені весною
Ти любов поприсягала
В гаю над водою.
Русалка: Так, весною, памятаю,
Коника любила,
Зеленого Стрибунчика,
Про нього лиш снила;
Та він гарний був, зелений
І співав аж мило,
А ти бри́дкий, а ти ги́дкий,
Поломані крила.
Тай одежа вся на тобі
Брудна тай підрана...
Прощавай! Ні, я не хочу
Милого в лахманах.
Коник: Ой колись то ти інакше,
Люба, говорила,
Присягала, що не кинеш
Ніяк мене, мила.
А деж ся твоя присяга?
Русалка: Неважна!
Коник: Длячого?
Русалка: Ти не той, що був весною,
Не хочу старого!
Коник: Та бо й ти не молода вже!
Русалка *(прискакує до нього):*
Звеш мене старою?!
Не забуду, порахуюсь
Я за се з тобою!
Коник: Алеж кождий старіє ся!
Русалка: Але я ніколи:
Я буяла молодою
Й буятиму в поли.
Забирай ся геть, нінащо,
Я тебе не знаю
І не хочу тебе знати!
Моя хата з краю!
Коник *(благально):*
Русалочко милесенька!
Русалка: Чого ще морочиш
Мені голову, нездаро,
Що ще в мене хочеш?
Коник: Я голоден, Русалочко,
Я з голоду гину!...
Русалка: Так усім неробам треба,
Гинь в лиху годину!
Коник: Алеж бо й ти в житю своїм
Ніщо не робила!
Русалка: Бо з високого я роду,
Глянь на мої крила!
Мені вільно дармувати,
Мій рід славний, княжий!
А не такий, як твій простий,
Знай, конику вражий!
Коник: Ой колись то ти інакше,
Мила, говорила...
Русалка: Бо ти гарний, молодий був,
То я і любила.
Коник: Ти без серця! Тепер бачу!
Русалка: А ти? Ти, без стиду!
Іти жебрати?! Пуститись
На таку огиду
Я ніколи не могла би!
Вмерти я волілаб,
Красше в стужі, на морозі
Зо́всім околілаб.
Коник: Я й вмираю, але зїсти
Дай ще що нім вмерти!
Русалка: Не яло ся обжиратись.
Конику, до смерти.

Один із стрільців вибіг на двір, але зараз вернув назад і сказав товаришам збирати ся до відходу.

— Вороги зачаїли ся і удали, що спочивають, а тепер зробили несподівано наступ... Мусимо чим скорше іти на поміч... А кріси на остро, бо там треба буде, здаєть ся, поміряти ся на багнети...

Хлопці позбирали ся від стола і за хвильку виходили вже з хатини.

— Оставайте з Богом! — прощали вони господарів. — Святкуйте здорові, а нас ворог кличе на инше кріваве свято.

Михась неначе пробудив ся з якогось чарівного сну.

— Так коротко були... Так швидко виходять... А може вже й не вернуть...

В тім нова якась гадка шибнула через його головку. Вхопив із кілка свій маленький киптар, натиснув на вуха шапку і висунув ся також непомітно на двір.

— Я піду з ними бити ворога. Я мушу піти...

До хатини був прибудований з одної сторони низький дашок, спертий на чотирох стовпах. Тут складало ся ріще, що діти носили з ліса, сіно, або що инше. Сюди поліз і тепер Михась та став на потемки шукати чогось рукою по земли. Відкинув кілька великих каменів та витягнув із сеї скритки старий заржавілий багнет. Сей багнет знайшов хлопчина ще в осени десь у лісі і переховував його тутки та ждав відповідного часу, коли може ним узброїти ся.

Ніж був привязаний до мотузка. Михась припоясав собі його і побіг за стрільцями, що були вже віддалили ся за сей час о кількanайцять кроків. Ніч була дуже ясна і Михась бачив виразно, як блищали в світлі місяця острі ножі на їх крісах.

А коли вже був близько, став шукати очима сього молодого стрільця, що сидів коло нього при вечері. Побачив його і вхопив за рукав.

— Я таки йду з вами..

Стрілець оглянув ся і очам своїм не схотів вірити.

— Куди тобі? Вертай зараз до хати.

— Ні, я вже не верну, коли раз пустив ся...

Стрілець глянув на лице хлопчини і занімів. На тім личку малювала ся така відвага і рішучість, що годі було йому противити ся.

— Нехай іде! — сказав він.

— Нехай іде! — сказали й инші стрільці, що чули сміливу відповідь хлопця.

І Михась пішов. Вмішав ся поміж військо і дріботав що сили малими ногами, щоби додержати кроку з вояками. Рукою стискав він свою збрую, а очи блудили по небі, по зірках та яснім

Коник: Лиш трішечки чого зїсти!
Ах, змилосерди ся!
Русалка: Я сама ніщо не маю,
Йди геть, відчепи ся!
Коник: Ой неправдоньку говориш,
Я чув, ти казала,
Що край вулия для тебе
Неня мід сховала!
Русалка: Причуло ся!... А як маю,
То маю для себе,
Меду неня не ховала
На чужі потреби.
Коник: Ти не маєш милосердя!
Русалка: Ну, то і не маю!
Не дратуй мене до злости,
Не займай, гільтаю,
Бо я павука покличу,
Скажу тебе вбити!
Коник: Ах, ах! Люта ти, Русалко!
Русалка: У трястя іди ти!

ЯВА VI.

(Коник і Муха).

Муха *(лізе поволи):*
І дивніж тії селяне,
Залізли в свої буди
Й позамикали щільно
І двері й вікна всюди.
Ніде вже ні щілинки,
Щоб в хату продістатись,
Від холоду, від стужі
Хоч трохи заховатись,
Хоч трохи чого зїсти,
Щоб з голоду не впасти!
Не дивож се: під осінь
Із голоду пропасти!
Та ще й в селі, по жниві!
Дивні, дивні селяне!
На свіжеє повітря
Ніхто з них не погляне,
Віконця не отворить,
Так закохались в бруді,
Що вже зівсім не дбають
Про харність в хаті-буді,
Про чистеє повітря —
Хоч раз вікно втворилиб!
І їм булоб здоровше
Й мене там погостилиб.
Я зиму перебулаб
В якійнебудь щілині,
А так прийдеть ся впасти
Від холоду ще й нині.
Через поріг полізти
Могла би я до хати,
Та се вже небезпечне,
Бо можуть затоптати...
Як пусто скрізь, як страшно!
Нікого тут не видно,
Щоб хоч погомоніти,
Бо жити так огидно.
Я люблю товари́ство!
Ах ось і коник близько,
Хоч з ним я поговорю,
Добряга сей хлопчисько!
Коник: Здорова була, мухо!
Муха: Що доброго чувати?
Коник: Я з голоду вмираю.
Муха: А я знов хочу спати.
Коник: Ах, се то ще найлекше,
А голод то страшнійше.
Муха: Та деж я покладу ся?
Коник: Та де найвигіднійше.
Ось влізь денебудь в хату,
Сховай ся де на печі,
Там тепло тобі буде!
Муха: Ге, мудрі твої речі,
Та як отсе зробити:
Всі вікна зачинили?!
Коник: Як двері лиш отворять,
Полізь туди в сій хвили! *(Конець буде).*

місяци. Він не думав ні одної хвильки про себе, про сю небезпеку, на яку наражав ся, але всі його гадки були звернені до одного: Ах, коби нам пощастило ся... Коби ми побідили...

— Ісусику маленький, Ісусику милий, дай нам побіду! — шептали його уста.

А місце боротьби було вже недалеко.

. . . . . .

Коли на небосхилі зявило ся бліде зимове сонце, а в маленькій сільській церковці задзвонив дзвін, звіщаючи людям Різдво Ісуса Христа, — було вже по бою. Богато стрільців зложило свої буйні голови у тій різдвяній битві. Богато крови розлило ся по білім снігу. Але ворога перемогли і відперли далеко... І та чудова, ясна, різдвяна ніч була свідком найбільшої хоробрости українського народу.

А до маленької хатини на краю села принесли стрільці тяжко-зараненого хлопчика. На його грудях видко було кровaву рану, завдану йому багнетом ворога. Личко було бліде, а очи замкнені, немов у сні. Він був непритомний.

Батько й мати плакали і ломали руки. Малі діти з ляком споглядали на свого брата, якого ледви могли пізнати. Але стрільці оповідали з одушевленєм, як хоробро боров ся сеї ночи отсей малий...

За хвильку прийшов військовий лікар, оглянув Михася та потішив родичів:

— Не бійте ся. Рана не така дуже небезпечна. Ми вже вилічимо того вашого героя.

З тяжкою бідою удало ся лікареви привести хлопчину до притомности. Михась відчинив очи і глянув неспокійпо довкруги себе. А перші слова, які він висказав, були такі:

— Чи... наші... побідили?...

— Побідили, побідили... і прогнали ворога далеко, — відповіли йому всі присутні, урадовані його голосом.

Хлопчина усміхнув ся щасливо.

— То Ісусик їм допоміг... Я так молив ся до Нього, так просив Його о побіду...

На столі стояв вертеп, а там у середині лежав в яслах маленький Ісус — дитина, простягав рученята і всміхав ся, наче живий...

А на морозі збили ся в громадку сільські діти і з подивом гляділи на свого ровесника, що боров ся вже за Україну...

В Делятині 9. XII. 1921.

Про чай.

В давних часах чай був зовсім незвісний в нашому краю. Його привезено зі Сходу найперше до Англії, а звідтам його уживанє розширило ся на всі краї земної кулі.

Коли чай привезено перший раз до Англії, не вміли люди зразу його уживати. Один старий дідусь і його жінка одержали від одного знакомого коробку чаю, як незвичайний і дуже цінний подарунок. Одначе вони не знали, як його ужити. В кінци, по довгій нараді з самими собою і зі сусідами, вони зварили чай, виняли відтак зварені листки з води і посипали ними кусник сала, який зварили собі ще перед тим на обід. Одначе листки чаю були такі несмачні, що дідусь і бабуся викинули не тілько зварений чай, але й цілу коробку і дуже гнівали ся на того знакомого, що прислав їм таку погану страву і на їх думку хотів із них посміяти ся.

В тих часах коштував фунт чаю так багато, що тілько богаті люди могли його купувати. Сьогодня він дуже дешевий так, що й найбіднійший може пити що дня кілька склянок чаю.

Чай, се листє ростини, що росте буйно в Китаю, Япані й инших східних краях. Китайці пють чай без цукру і молока, а уживають його так багато, що кождий гість, який прийде на відвідини до китайської родини в якійнебудь порі дня, — одержить усе чашечку чаю. Кождий селянин у Китаю має малий чаєвий городець. Він продає решту чаю, якої не може сам ужити і таким способом може купити харчів на прокормленє своєї родини.

В Китаю є господарі, що займають ся тілько управою чаю. Такі люди називають ся плянтаторами, а їх великі чаєві поля — плянтаціями. Коли листки чаю вже доспіють, мають плянтатори із цілою своєю родиною багато роботи. Вони зривають листки чаю і збирають їх до кошиків, які відтак відносять до дому. Дома висипають чай на великі зелізні сковороди („пательні“) і ставляють відтак над огнем для висушеня. Підчас сього, як чай сушить ся, його безнастанно обертають і мішають, щоби всі листки висушили ся рівномірно. З хвилею, коли листки чаю починають тріскати, їх висипають на столи. Тоді робітники звивають їх у долонях у рурочки і витискають із них весь сік.

Відтак виносять чай на двір, щоби висушив ся на воздусі, а після висушеня його знов висипають на сковороди і ставляють над огнем. Тут листки чаю скручують ся і звивають ся і приймають у кінци такий вид, в якім стрічаємо їх у нас. Відтак робітники вибирають найкрасші і найліпші листочки, зсипують їх у приготовані кошики з бамбусової трощі і відносять на торг. Тут продає господар чай купцеви. Купець оглядає чай і коли він добрий, купує його. Опісля купці збирають чай до великих скринь, які ладують пізнійше на кораблі, що розвозять чай до всіх частий світа.

М. Підгірянка.

Дід Мороз.

I.

У я́нварі, февралі́,
Ходить Мороз по дворі,
Гей по долах, по горах,
У ледових бочкорах [1]).
Старий він, сивий він,
З бородою до колін.

У бочкорах ледових
Тай у шатах снігових;
Ходить собі, вандрує,
Мости з леду будує.
Старий він, сивий він,
З бородою до колін.

Як дітвака зустрітить,
То очками засвітить,
То зубами заблисне
Тай за пальчик потисне.
Старий він, сивий він,
З бородою до колін.

А діточки не дбають,
Санки з грунька [2]) спускають,
Скоро, скоро, скоренько,
Аж червоне личенько.
Задар [3]) їм, грозить він
З бородою до колін.

[1]) Постоли. [2]) З горбка. [3]) Дармо.

II.

А за дідом Морозом
Дує вітер з погрозом;
Дує вітер сердитий,
В метелицю сповитий:
Свище собі, гуляє,
Пісньзимову співає.

А як в селі ночує,
То всі пути [1]) задує:
Гори снігу натруситъ,
Дітий в школу не пустить:
Свище собі, гуляє,
Пісньзимову співає.

А діточки не дбають,
Сніг із пути згортають;
На час прийдуть до школи,
Не запізнять ніколи.
Задар вітер гуляє,
Пісньзимову співає.

[1]) Дороги.

Мудра киця.

(Подав *Нусьо Думін*).

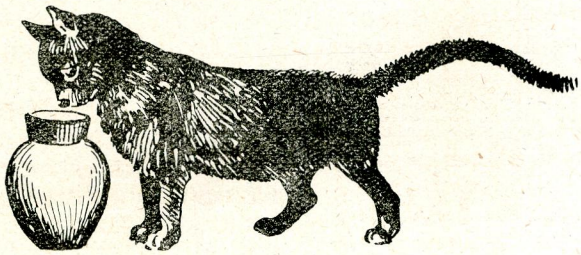

У збаночку молочко —
Ох, то штука ловка!
Та як його скоштувати?
Не влізе головка!...

Наша киця дуже мудра,
Способу добрала:
У той кухличок вузенький
Хвостика вмачала.

Отже кухлик не звалила,
Зробила обачно,
Тепер хвостик витягає,
Облизує смачно!

До Сонечка.

Сонечко! Сонечко ясне!
Деж ти сховало ся красне?
Чом ти покинуло нас?
Чом ти не сяєш в сей час?

Сонечко! Сонечко ясне!
Виглянь з за хмар хоч на мить,
Діти вкраїнські тобі обіцяють,
Матір і брата сердечно любить.

Будем бороти ся, будем любити,
Будем ми їх визволять...
Сонечко ясне! Дайже нам сили
Волю Вкраїні дістать!...

Арк. Животко.

Рабіндранат Тагоре.*)

Письменник.

Ти кажеш, мамусю, що тато пише багато книжок, але я зовсім не розумію, що він пише. Ось він читав тобі цілий вечір і невже ти дійсно зрозуміла, що батько вичитав?

Мамочко, які чудові казки ти умієш розповідати!

Чому тато не може писати таких казок? Невже він ніколи не чув від своєї мами про русалок, великанів і царівен? Чи він усі казки забув?

Часто пишучи тато спізняєть ся на купанє і тобі доводить ся йти кликати його безліч разів...

Ти чекаєш на нього розгріваючи йому сніданок, а він усе пише і забуває, що ти на нього ждеш. Тато завжди бавить ся книжками. Коли я деколи захочу пограти ся в татовій кімнаті, ти приходиш і кличеш на мене: „Що за неслухняна дитина!“

Аби я зробив хоч не великий шум, ти зараз кажеш: „Хиба ти не бачиш, що тато працює?

Що за втіха татови все писати, тай писати?

А чому ти гніваєш ся на мене, мамочко, коли я беру перо або олівець і починаю писати на татовій книжці букви: „а, б, в, г, д, е...“ Яж пишу так само, як тато! А йому ти ніколи нічого не кажеш!

В той час, як тато псує так багато паперу, ти неначе сього й не бачиш, мамо.

А я як тілько візьму невеличкий клаптик паперу, щоби зробити з нього човник, ти зараз кажеш: „Хлопчику, який же ти впертий!“.

А чому ти нічого не кажеш, коли тато псує листки за листками доброго паперу, забруджуючи його чорними значками з обох сторін?

Переклав *Ю. Мих.*

*) Там далеко на сході в полудневій Азії живе нарід Індусів, який має великого поета Рабіндраната Тагора. Сей поет полюбив цілою душею маленьких діточок за їх невинні, чисті серця, полюбив їх і зрозумів так, як ніхто мабуть инший зпоміж поетів. Він написав багато прекрасних поезій з життя діточок і ми будемо деякі з них поміщувати у „Світі Дитини“ для наших читачів.

Лист з Мексіка.

Діти Мексіка найбільше на полудне висуненої части північної Америки, жиють у краю вічної весни, де воздух усе лагідний і запашний і де, які схочеш, овочі й цвіти ростуть по садах і городах. Родичі дуже люблять свої діти, а кождого се гарно вражає, як ся дрібнота горнеть ся до цілованя рук своїх батьків на знак поздоровленя. Хлопці менші і старші завсігди так роблять, коли здибають ся з родичами на улици і оказують їм як найбільшу любов і пошану. „Дома“ се для них і для їх сестер найдорожше місце на світі, а родинної незгоди у них, можна сказати, цілком нема.

Улиці міста Мексіка виглядають барвисто, а червоні й жовті хоругвки численних фіякрів дають вражінє веселої святочности. Найдешевша повозка має жовту хоругвку, дорожша червону, а темно синій стяг із поперечними пасками повіває на найдорожших і вибагливих каритах. Над склепами місто написів подибуємо самі малюнки, часом досить дотепні. В місті тім нема тягарових возів, тому всяку річ переносять руками з місця на місце, а тяжші річи, як меблі, на ношах, зложених із двох колів, яких кінці держать чотири робітники. Хорі люди, молоді чи старі, не їздять на прохід, як у нас, у кріслах на колісцях, лише в приладі, неначе скринка, ремінцями притвердженім до плечий тубильця, а ноги їх спочивають на деревлянім східку. Не виглядає се вигідно, але хорий і з сього задоволений по кількотижневім замкненю в горячій кімнаті.

Дітвора Мексіка є на прічуд спокійна і не позваляє собі за багато жартів та збитків. Діти лиш тоді оказують велике заінтересованє, коли батьки позволяють їм оглядати боротьбу когутів і звиджують ті представленя досить часто у неділі, а мами лишають ся дома.

Боротьба когутів починаєть ся скорим ранком і відбуваєть ся в місци, уладженім мов цирк, із піднесеними сидженями, огородженими плотом, із плахтою на горі для забезпеченя перед сонцем. Часом місто когутів, які є дуже дорогі, приводять до бою японські курки. Властитель несе свого борця зі шкіряним кільцем на ногах, а безпосередно перед боєм притверджує йому до острогів тонкий, острий ножик, на пять до шість цалів довгий. Бідні птахи бють ся до загину, а хлопці й дівчата слідять за боротьвою з запертим віддихом.

По їх думці боротьба биків іще цікавійша, а малі хлопята пяти- або шестилітні видають оклики радости, коли „тореро“, досвідчений в боротьбі биків, вступить на естраду. Найдужше подобають ся дітям так звані „капядори“, одіті в пишні строї, гафтовані золотом і сріблом, із чорними, дивними капелюхами і косами „пікадори“ або кінні їздці і „бандерілєри“, що мають задачу обсипувати бика стрілами, мов остями риб. Часом відбуваєть ся боротьба биків, в якій кільканацятилітний хлопець повалює бика з силою досвідного мужчини.

Мексіканці люблять музику, хоч сам спів не дуже у них розповсюднений. Народним їх інструментом є б а н д о л ь о н, рід ґітари, на якій приграють до танцю, надзвичайно гарного і ґраціозного, званого джараба, в якім і діти беруть участь. Танець се їх головна розривка. – Забави їх не ріжнять ся нічим від наших. – Смішно сказати, що дорослі забавляють ся такими самими забавками, як їх діти: лямпіонами, ляльками, звірятами з кінської шерсти, або грубо вирізаними з дерева і вовняними малпами, медведями, ягнятами і т. и., а всі перекупки продають так звані н а ґ у а л і, обридливі сотворіня з людськими головами і чотирма короткими ногами.

В око чужинця впадають мальовничі плахти, що їх носять тамошні хлопці і дорослі мужчини. Вони в ріжних частях краю ріжно називають ся: зарани, жоронги або кобізи. Найчастійше прядуть їх із червоної вовни, але трафляють ся сині і фіялкові. Задовжки на вісім локот, а широкі на чотири, творять ціле окритє й уживають ся часто як покривало на ліжко. Плахта та має в середині розпір, а їздець вкладає в нього голову так, що плахта не волочить ся навкруги, лише накриває йому ноги. Прості жінки і челядь мішаної раси і старші дівчата носять іще й тепер р е б е з и, які давнійше носили пані з лискучого шовку. Покривають вони голову й рамена, а лишають вільною лише горішну часть лиця. В звоях того дивного убору носять на плечах немовлята, які проте якось ізвідтам не випадають.

Хрестини у Мексіканців се велика подія, а куми грають там найважнійшу ролю. Кум се по їхньому п а д р і н о, а кума м а д р і н а; на хрестинах, які

відбувають ся в кілька день по уродинах, навіть і найбіднійші уряджуть танець у честь новородка. Запрошеня до сього танцю, званого б о л ь о, посилають усякому, про котрого думають, шо цікавий оглядати нового горожанина і до карти запрошеня притверджують монету. Ще й суконку до хресту дарують куми дитині по можности найкрасшу, а на шию дитини вішають якусь чічку. Колиж куми є знаними богачами, то бідні люди аж юрбою тиснуть ся навкруги церкви, щоби дістати больо або запомогу. При миропомазаню дістають діти нових, так само щедрих кумів.

Доми Мексіка дуже вигідні. По селах будують їх часто під узгірєм боком до нього причіплені. Хатна обстанова або умебльованє їх дуже прості, а ліжка вистелені твердими, мов камінь, матерацами, подушки збиті, а покривала не переходять ширини ліжка.

Хоч діти богачів часом так богато одіті, що виглядають мов мінятури мужчин і женщин, проте вони не горді і привчають ся завчасу помагати родичам у хатній роботі... Мала пяти- або шестилітня дівчинка уміє сама собі зварити обід, а хлопчик, що ледво держить ся на ногах, несе своїй мамі закупно з базару і зиркає цікаво проникливими оченятами понад кіш.

Склепи в них без вікон і отвором стоять до вулиці. В часі від 1 до 3 години позамикані, а менші і старші діти сплять у тій порі по ситім обіді. Зі сходом сонця їдять сніданє, зложене з кави і булок та стілько потрав, на кілько собі кождий може позволити. До всього додають чоснику, паприки, та стілько всякого коріня, що чужинцеви від сього аж свічки в очах стають. До кождої їди подають величезну круглу паленицю, часто добре присмажену. Найбільше уживаним напитком у них є так званий п у л ь к, що виглядає як молоко і дуже трійливий. Навіть цілком малі діти пють його, а потому плутають ногами, самі не знаючи, куди йдуть. Напиток сей витискають із кактуса; він має запах несвіжого сира та тубильці радо його пють, хоч чужинцям видаєть ся він дуже несмачний.

Мексіко се не під одним оглядом дивний край. При всіх добрих прикметах мають його мешканці ще й злу, що люблять красти. Рабунки діють ся в ясний день, а каламарі в почтових урядах, рогіжки по склепах і двірцях, гребені і щітки до волося по гостинницях, висять на ланцюжках або иншим способом притверджені до місця, бо инакше позникалиб. Часто й листи пропадають.

В Мексіку навіть і найбіднійше село має школу. Родичі не дбають про висшу освіту для дівчат, думаючи, що домашнє житє доставить їм достаточного занятя. За те хлопці вчать ся пильно і вельми послушні своїм учителям.

Дуже в звичаю є у Мексіканців родинні сходини, так звані п о с а д и і ні богач, ні бідний не ухилив би ся від них. Є се рід вечерниць, що відбувають ся через девять день безпосередно перед Різдвом, кожду ніч в иншій хаті. В вечерницях тих беруть участь і діти, а всі обдаровують себе взаїмно.

Звичаю того держуть ся Мексіканці на памятку девяти ночий перед уродженєм Христа, коли то св. Йосиф і Діва Марія кожду ніч де инде переводили, часом навіть у стайни, як забракло для них місця в господі. До недавних часів зачинала ся посада молитвою, а потім слідували забави й танці, та католицькі священники рішили, що танці не дозволені церквою в дни посту і зібрали всі торжества різдвяні на один вечер. Того вечера уряджуєть ся в одній кімнаті престол, над яким ясніє

ікона Непорочної Дїви, украшена стягами біло-синьої краски.

Різдво, се для дітвори Мексіка особлива втіха, а місце наших ялинок займають у них так звані пінати. Є то забавки з паперу, папендеклю і патичків, величини до чотирох локот, що представляють кораблі з розпятими вітрилами, дивовижні звірята, карикатури людий, кльовнів і инші циркові фігури. Індіяни продають ті забавки дуже дешево, а родичі наповняють їх нутро, зване оля або казхєля, солодощами і забавками.

Як би хто з вас хотів коли звидіти Мексіко, то раджу, нехай вибере на се час різдвяний, а переконаєть ся, що все там іще цікавійше, як в отсім оповіданю.

З анґлійського переповіла *Софія Куликівна.*

Світло і тінь.

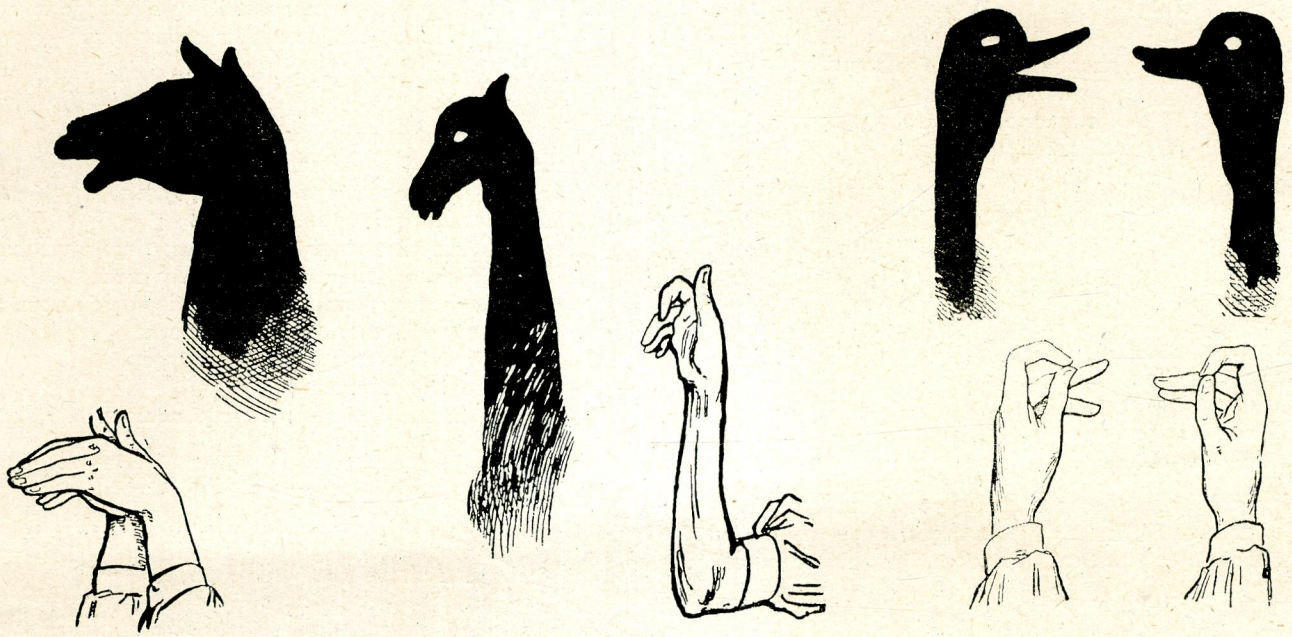

У довгі зимові вечери, коли вже скучить ся Вам читанє або инше занятє, можете приємно забавити ся в т. зв. „тіни“. Забава полягає на укладі пальців, долоні, або й цілого рамени перед ясно освітленою стіною, на якій відбивають ся контури зложеної відпорідно руки. Образ, що повстає з тіни на стіні, називаєть ся сильветка.

Пригляньте ся уважно сим рисункам і спробуйте вечерами такі сильветки на стіні показувати.

Хто я?

Я українська дитина,
Моя мати Україна,
Весь народ моя рідня,
А тризуб моє знамя!

Українець я зову ся
І сим іменем горджу ся,
Бо козацький в мене рід,
Здавна славний на весь світ!

По українськи говорю,
Чи то в щастю, чи то в горю,
Рідну мову не зміню,
Бо над все її ціню.

Люблю я свою родину,
Люблю неньку Україну,
Рідну земленьку люблю,
Бога за неї молю!

М. Магир.

Ранок.

Всміхаєсь ранок до вікон, —
В кімнатку зазирає:
„Кидай, кидай, дитинко, сон,
На тебе труд чекає!“

„До праці-труду уставай“,
Не трать ані хвилини,
Бо жде на тебе Рідний Край,
Щоб видвинуть з руїни...“

„До праці буджу я ввесь люд —
Дивись — в огні заграва!
Хто рано встане і за труд
Візьмесь — то тому слава!“...
— — — — — — — — —
Всміхаєсь ранок до вікон, —
В кімнатку заглядає:
„Кидай, кидай, дитинко, сон,
На тебе труд чекає!...“

Вільшина Остап.

ПЕРШІ ПРОБИ МОЛОДИХ АВТОРІВ.

:: :: :: :: (У сій частині часопису містимо перші праці наших читачів.) :: :: :: ::

„Світикови“
з Новим Роком 1922.

Най житє Тобі спливає
Як лугом пливе ручай,
Доля-зоря не вгасає,
Нехай створить Тобі рай.

Най сповнять ся всі бажаня,
Що про них мріє душа,
В тихім щастю, без страждання
Прожий многі нам літа!

Л. і Д. Тишинські.

На Новий Рік.

Погас учора день,
Заплакав Рік Старенький;
Сьогодня розсвітило,
Смієть ся Молоденький.

Старенького нам жаль,
А плакать не годить ся;
Бо Молоденький Рік
Почне на нас сварить ся.

Що дав Старенький Рік,
Те бачили і знають;
Що Молоденький дасть —
Сьогодня не питають.

І празникує люд,
Вигукує раденький:
„Прощай, Старенький Року!
Здоров був, Молоденький“.

Маріян і Володимир Гнідани.

Чесноти української дитини.
Віра.

Віра, се скарб цінний, твердий і нездобутий,
Його ніхто нам не вкраде.
Його не видре в нас ворог лютий,
Хоч буде бити і в кайдани кути.
Дарма! віри нам не відбере!
Ми віримо, що над нами Бог витає,
Всюдиприсутний Бог і всевідучий,
Про наші кривди і сльози Він знає,
Ми вірим, що над нами Бог витає,
А справедливий Він і всемогучий.
А дітий любить Бог найбільш з усіх,
Й молитви дитячі усе він приймає,
І сльози і жалі діточок малих,
І просьби щиренькі і благаня їх
Бог добрий все вдоволяє.
Тому ми із сильною вірою йдім,
До Бога, ми діти малі,
За судьбу Вкраїни ми Його просім,
Щоб красну долю Він дав нам усім,
Щоб волю, мир дав Вітчині.

Надія.

Надія, се зоря, що ясно нам світить,
І житя темний шлях нам красить,
Бо ми слабі і немічні ще діти,
Лиш надія нас кріпко держить.
Ми надіємось певно, що дійдемо до цілі
Наших мрій, наших щирих бажань,
Що будем колись вольні і щасливі ще жили,
Що минеть ся час наших страждань.

Любов.

Ми любимо землю-неньку, на котрій живемо,
І хати біленькі і тихі сади,
Ми зродили ся тут, тут вмирати будемо,
Длятого милі нам вони.
Ми любимо наші гори і шляхи, що вють ся
Між горами, ярами, і біжуть у даль,
Ми любим ріки, потоки, що із гори ллють ся,
А води їх чисті немов хрусталь.
І ніхто їх мабуть так любить не буде,
Як діточа отверта душа,
Бо вона як вже раз щось горячо полюбить,
То по весь вік не забуде.

Марійка Чиж.

Молитва дитини.

Ген, ген далеко за селом,
Під старим, святим хрестом,
Мале дитя клячало,
Та в мольбі Господа благало:
О Всемогучий змилосерди ся,
На край наш рідний подиви ся,
Знеси його тяжку неволю
Зішли з неба мир і волю.

Віра Охримовичівна.

На „Новий Рік“.

І вже знову Новий Рік!
Чиж не такий як торік?
Несе, двига повний міх:
Одним смуток, другим сміх...

Не лінуй ся, а спіши,
Повні жмені набери
Сміху, брате, і надій,
Скрізь по поли їх посій.

М. Попович.

Для діточих театрів вийшла вже драмована казка у 2 діях зі співами п. з.
„ЧЕРВОНА ШАПОЧКА“
Ціна 100 Мк
Замовленя слати до контори „СВІТЯ ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморовича, ч. 3.

Сяся на саночках.

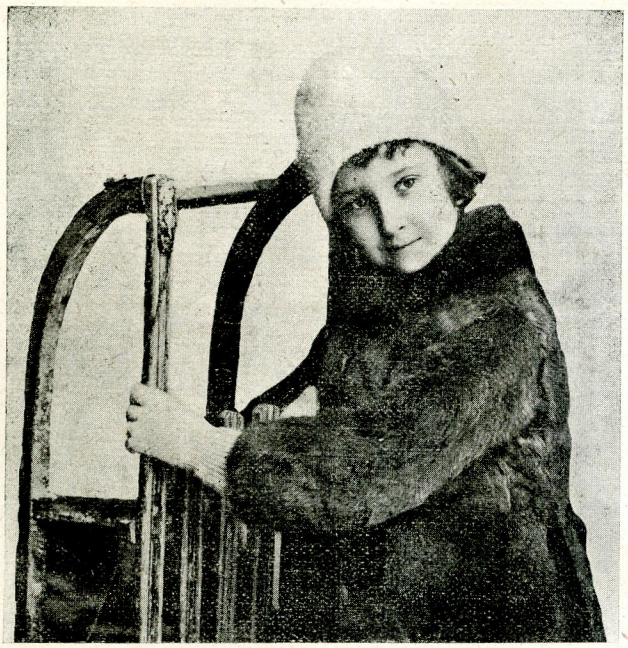

Гей, мороз, мороз раз лютий,
Хто не вдягнений, не вбутий,
Тому дасть ся він в знаки!
Але Сяся не злякла́ ся,
Вся тепленько зодягла ся
Тай мерщій на саночки!

На горбочку сніг ясніє,
А з горбочка тілько мріє,
Саночками Сяся мчить,
Видно личко лиш з кожушка,
Тепла шапочка по вушка,
Личко рожами горить.

Ех, як любо, ех, як мило
Саночками мов на крилах
Сясі линути з гори;
Часом в ліво, часом в право,
Та вперед все мчить ся жваво —
Добрі в Сясі саночки!

Я. В.

Сирітці.

Чи згадуєш, сирітко, ту годину,
Як батько твій
Спасать тебе, рідню, країну
Ішов в останній бій?

Не плач тепер, у ніч святу Христову
Сама одна,
Бо знає Він сердець всіх мову,
Мов море аж до дна.

Іди за Ним із шіпки Вифлеєму
Шляхом одним;
Неси свій хрест без ваганя і стриму,
А будеш вічно з Ним.

Роман Завадович.

Зима...

Надійшла вже зима і затихли луги,
Вже замовкли гаї і діброви.
Що весною цвило, все покрили сніги
Й весняної не чуть більш розмови.

Ліс вповив ся в туман, Прут під ледом дріма...
Й лише сосни про сонце все мріють.
Їх одних не вбива ні мороз, ні зима,
Й вони їм мов на злість зеленіють.

— — — — — — — — — — — —

Так і ви, діточки, усе час від часу,
В хвилі горя, зими й хуртовини,
Немов сосни оті, вірте в Сонце-Красу,
А жаден ворог не вбє України.

Ужгород, 1921 р. *Вільшина Остап.*

М. Кокольський.

Бенкет у старого крука.

(Індийська казка.)

Старому крукови удали ся лови. Зловив у річці великого лосося. На радощах спросив усіх своїх сусідів — лісних звірят, на бенкет. Глубоко в лісі розложив він огонь, наставив котел із водою, кинув туди лосося тай варить. А гості посідали довкола огню, заглядають у котел, нюхають тай говорять про лосося, який то він мусить бути смачний. Розлютив ся крук на своїх гостий. Про ніщо більше не говорять, тілько про се, якби то найкрасше попоїсти. І в серці задумав насміяти ся над ними. Коли вже риба зварила ся, виняв крук кусень із кітла і наставив до вивірки:

— „Моя люба вивірко! Покушай, яка то смачна риба.“

Вивірка наставила свою невеличку лапку. Та крук потягнув рибу в тійже хвилині до себе. Заплакала вивірка жалісливо, тай стала терти лапками свої маленькі очка, як дитина.

— „Кра кра!“ — розсміяв ся старий крук. — „Плач, маленька, плач, будеш мати чорні очи!

І плакала вивірка і терла свої очка, аж стерла собі брови тай шерсть під очима. Від того часу не має вивірка ні бров, ні волося під очима.

Подальше від огню сидів дрозд. Він нетерпеливив ся. Дуже хотів покушати смачної риби. Крук звернув ся до нього:

— „Дорогий дрозде! Чому сидиш так далеко? Присунь ся близше до огню. Я хочу дати тобі кусень риби.“ — І наставив кусок мяса. Дрозд прибіг до вогню і хотів ухопити мясо. Та крук і його здурив. А дрозд так близько підбіг до вогню, що аж його пірє підсмалило ся. І від того часу має дрозд на череві чорне пірє.

Відтак наставив крук мясо сойці. Та сойка не дала ся здурити. Вона зручно вхопила мясо і зараз зїла. Се дуже розлютило крука. Він ухопив сойку за чуб і викинув із своєї домівки. Від тоді носить сойка на голові чубок.

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 3.

(Уложив *Нусьо Думін.*)

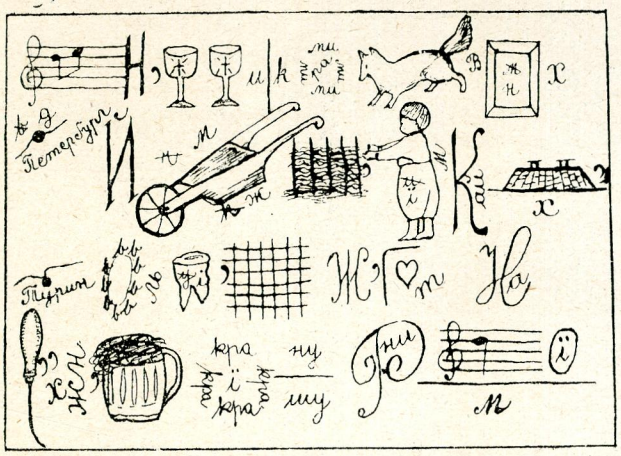

□ □ □

Географічна загадка зі складів.

(Уложив *Богдан Галайчук.*)

Е, ма, ро, вольф, о, нік, зон, ке, ни, ва, а, вер, ка, пік, А.

З порозкиданих складів уложити слова так, щоби перші й остатні букви, читані з гори в низ, дали назву двох частий світа.

Значінє висказів: 1. Перша жінка. 2. По німецьки „вовк". 3. Прилад до їзди. 4. Найбільші моря. 5. Складана забава. 6. Ріка в Америці.

□ □ □

Буквова загадка.

(Уложив *Святослав Харовюк* із Буковини.)

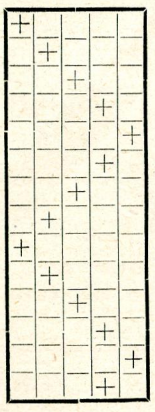

Значінє слів:

1. Імя дівчини. 2. Инакше хата з обістєм. 3. Домашна птиця. 4. Сила природи. 5. Частина дня. 6. Росте в городі, хоч його ніхто не садить. 7. Хлопяче імя. 8. Инакше бій. 9. Инакше дурень. 10. Стіл до писаня. 11. Герой оповіданя у 18 числі „Світика" з 1920 р. 12. Спадистий беріг над рікою. 13. Те, що находить ся повисше очий. 14. Імя хлопчика, знане із „Світа Дитини".

Дібрати такі слова, щоби букви на місци хрестиків дали імя героя казки, друкованої у „Світі Дитини" та ілюстрованої гарними образками.

□ □ □

Скороговірка.

(Подав *Евген Бровар.*)

Біжить окріп, сидить коло нього Прокіп; а як окріп без Прокопа, так же Прокіп без окропа.

□ □ □

Загадка в вікні.

(Уложили: *Янка і Славка Ничаївні).*

		2			
1	а	а	а	в	е	3
	і	■	і	■	и	
4	к	л	о	о	п	5
	п	■	п	■	р	
6	р	с	т	т	у	8
			7			

Розкинені букви уложити так, щоби рядки від:

1—3 } дали: Імена 2 апостолів.
1—6 }
2—7 „ Трійливий воздух.
3—8 „ Імя хлопця.
4—5 „ Гомін копит у бігу.
6—8 „ Кипячу воду.

□ □ □

Загадки.

(Подала *Віра Охримовичівна).*

1. Стукотить, клекотить,
Як сто коний біжить!
Треба стати, погадати,
Що тим коням їсти дати?

2. Крутить ся, вертить ся
І нікого не боїть ся;
Ходить весь вік,
А не чоловік?

3. Прийшов гість
Тай став на поміст
І розпустив коні
По всім оболоні?

4. Ішла пані до комори,
Розсипала всі пацьори;
Місяць видів, не довидів,
Сонце встало, позбирало?

5. На городі тичка,
А на ній капличка,
Без вікон, без дверий,
А повно в ній людий?

□ □ □

Аритметична ломиголовка.

(Уложила *Ірися Лятишевська).*

Наколи годинникар розпродав би всі годинники, які має, по 17.000 Мк., то мав би 30.000 Мк. зарібку, а наколи попродав би їх по 14.000 Мк., то мав би 15.000 Мк. страти. Кілько годинників мав на складі сей годинникар і яка була властива ціна одного годинника?

□ □ □

Загадочна візитівка.

(Уложили *Ірка й Евген Любчаки.*)

Нестор Петро Ерудусиів

Чим є сей пан?

□ □ □

Шарада.

(Уложив *Мирослав Стасів*).

Перше з другим — се річ солоденька,
Одначе тепер дуже дорогенька;
Друге з третим — до фляшок уживають,
Цілість — діти радо заїдають?

□ □ □

Загадка.

(Подав *Богданко Нуд*).

В капелюсі він родив ся,
В капелюсі виростає;
Ціле житє капелюха
З голови він не здіймає.
А як йому лихий ворог
Капелюх сей з лоба скине,
З відкритою головою
Він вкоротці марно гине.

За влучні розвязки сих загадок призначено до розльосованя 3 премії, а саме: „За вітчину".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Редакція „Світа Дитини" складає на сьому місци слова сердечної подяки всім, що з нагоди Різдва Христового і Нового Року переслали Видавництву щирі бажаня як найкрасшого розвитку і бодрого витреваня на обраному становищи. Видавництво доложить зі своєї сторони всіх зусиль, щоби гідно відповісти свому завданю та не завести покладаних у ньому надій.

„Горі іміем серця!"

Видавництво „Світ Дитини".

Святослав Харовюк у Вижници (Буковина): Твій любий листик і загадки справили „Світикови" приємну несподіванку. Помістимо їх незабавом. Напиши нам, кілько школяриків у Вижници читає „Світика"? Ґазетки вже не посилаємо до книгарні п. Розенгека. Можеш її передплачувати у Видавничій Спілці в Чернівцях (ул. Фабрична, ч. 2 *а*.). Одарку й Мирося поздоровляємо. Старай ся наклонити всіх своїх товаришів, щоби стали разом із тобою постійними читачами і приятелями „Світика". Добре?!

До „Діточого Садку" в Кремінци на Волині: Любі Жайворонятка! Дякує Вам „Світик" дуже сердечно за Вашу память про нього та за Ваше добре серденько, що забажали прийти йому з допомогою. Ґазетку посилаємо Вам, одначе є „х т о с ь" на почті в Кремінци, що не хоче Вас трудити читанєм і сам читає. Від тепер посилати будемо ґазетку поручено, щоби могли Ви добре познакомити ся з нею.

Евген Бровар у Михнівци: Загадка не буде надрукована, а скороговірку помістимо при нагоді.

Мирося й Ліда Прокопівні в Тужилові: Лист із розвязками наспів запізно і тому не було Вас у виказі. Надвишку 200 Мк. вичеркаємо з книги і за се посилаємо Вам дві книжечки. Отже тепер є вже все в порядку. Належитість за 1921 вирівнана, задаток 1000 Мк., вписаний, а книжечки вислані. З тої самої причини повстала також похибка у виказі на „пресовий фонд", бо сі 200 Мк. мандрували з одного кута в другий. Здоровимо Вас щиро!

Мирося Ричаківна в Решнятім: Ти маєш, Люба Марусю, золоте серденько, коли про свою подругу Марусю П. так дбаєш. „Світик" буде від тепер приходити вже до Вас обох. Її Татусьо певно не відкажуть прошеню і пришлють долярика на „Світик". Твоєї гостини у Львові „Світик" ожидає нетерпеливо і в кожду неділю сидіти ме в хаті (ул. Зіморовича, 3.) щоби познакомити ся з Тобою.

Богдан Шерстило в Сулимові: Чи маєш уже всі числа ґазетки за 1921 рік і чи даш оправити їх у книжку? „Юрчик Кучерявий" вже став поважним і записав ся до „Пласту". Може незабаром дасть він знати про свої пластунські чесноти читачам „Світика". Чи пробував Ти дати виставу із „Червоної Шапочки" і яку ролю грав?

Салюся Тишківна в Олексинцях: „Світик" радіє дуже ізза знакомства з Тобою і сподіваєть ся, що станемо собі добрими приятелями. „Світик" ходив колись також до III „нормальної" і дуже часто вертає думкою у ті золоті часи та хоч він тепер тілом трошечки більший від Тебе, то серцем і думкою стоїть на рівні з Тобою. Отже не забувай про нього і пиши часто. А загадки розвязуй конечно.

Славка, Ірка й Дарця Остапчуківні на Закарп. Україні: Прислані Вами розвязки загадок дуже влучні і від тепер усе присилайте їх. Напишіть нам, чому ніхто більше з Вашої місцевости не передплачує „Світика"? Показуйте сю ґазетку всім своїм знакомим і товаришкам та заохочуйте їх до передплати, яка стоіть 72 Кор. чеські на рік.

Тарас Давидюк у Калуши: Твій довг виносить **300 Мк.** Гроші посилай переказом. Чи доходить ґазетка до Тебе правильно? Адресу справляємо. Постарай ся, щоби всі Твої Товариші в Калуши стали постійними читачами „Світика". Чи прочитав Ти вже „Вільгельма Теля"? Кождий гімназист повинен сю книжечку перечитати, а по прочитаню позичити другому Товаришови до прочитаня. І так повинна йти ся книжечка з рук до рук. Зроби се!

Івась й Маруся Ціпановські: Ваш любий листик справив „Світикови" дуже милу несподіванку. Він радий із сього, що має такі дві пильні читачки та щирі приятельки. На „Рентґена" Світик дуже цікавий, бо він ніколи не видів сього пана. В другім листику опишіть Світикови докладно його, як він виглядає і що робить. Добре?!

Привіт із чужини.

Український Гурток в Єгипті, дня 26 грудня 1921 року ч. 231. Sidi-Bishr, Alexandria.

До Шановного Пана редактора „Світа Дитини".

Високоповажаний Пане!

Український Гурток в Єгипті витає Вас і всіх співробітників Шановного часопису „Світ Дитини" з Різдвяними Святами та початком Нового Року.

Окремо передаємо привіт від наших діток-читачів „Світика".

Дай Боже, щоб Ваш прегарний часопис „Світ Дитини" також розвивав ся й був надалі втіхою й порадою для всіх діток-Українців, що лихою долею розкинуті далеко від милої Неньки-України.

З глибокою пошаною до Вас залишаємось:

Голова Гуртка *Г. Майстренко.* Писар *Ол. Різник.*

Святий Миколай між українською дітворою у Відні.

Дорогенький Світику!

Давно вже я до Тебе не писав. Сей однак лист буде за те цікавий. Опишу Тобі св. Миколая у Відні. Витала його сього року українська дітвора, що гуртуєть ся в українській шкілці. А приготовили ся наші дітиска гідно принимати св. Миколая. Всі школярки і школярі вже довго перед святом пригтовлялись на се принятє. Їх учитель д. Ставничий вивчив їх прегарних співів та сценічний образок, а як се все виглядало, опишу Тобі, Світику, щоб і Ти знав, як живуть на чужині Твої приятелі.

То була неділя пополудни. На четверту годину заповіли приїзд св. Миколая. Посходило ся богато гостий до салі в першім повіті міста Відня. Піднесла ся куртина і як перша святочна точка був хор дітий. Світику! Щось такого гарного Ти певно ще не бачив і не чув! Співали про мачок „коренистий, розложистий". А сей хор так виглядав: По середині стояла дівчинка, прибрана за червоний пільний мак. На голові у неї червоний мак, на грудях червоні маки і в руці великий червоний мак. Довкруги неї в півколі школярки і школярі, прибрані за пільні цвіти. На хвилю все замовкло на салі. А потім почало півколо спів. Спів такий гарний, легкий. А при тім у такт усі цвіти ритмічно колихали ся. Здавало ся, що се легкий вітер у полі колише цвітки. Співав хор цвітів, а по кождій стрічці питав ся в мачка, відповідно до слів співанки: А чи вже посіяний мак?... а чи вже зійшов мак?... а чи вже доспів мак? А мачок легко звертав ся до цвітів і на кожде питанє чемненько відповідав: таак.. таак... А хор цвітів знов співав і все питав — а мачок усе відповідав: таак... таак.. Се так гарно виглядало (особливо та відповідь: таак...), що наша Солошка забула, що вона на салі між гостями і собі почала підспівувати за хором. Так було гарно, що я ніколи Тобі, Світику, не з'умію сього описати.

А коли мачок уже поспів, тоді всі цвітки окружили мачок і завіса спала. Саля загула від оплесків. Іка та Ґеня плескали на салі з таким захопленєм, що аж їх рученята стали горячі, як жар!

Потім був сценічний образок і в нім виступав св. Миколай. Чи пригадуєш собі, Світику, як я Тобі тамтого року писав про „Козу Дерезу"? Тоді то дуже тяжко було навчити наших школяриків вимовляти навіть поодинокі слова по українськи. Такі були вже знімчені. А сього року! Тут уже виступали поодинокі діти і говорили певно, сміло і поправно по українськи. Ще в їх мові чути німецький виговір, ще чути, що вони недавно научили ся с в о є ї мови — та тим вони нам дорожші, тим сердечнійше слухало ся їх щебетаня. Бо вони відзискані для України! Превелика заслуга тих, що доконали сього.

Потім св. Миколай роздавав дарунки. Нікого не оминув. А вже найважнійше, що не забув зі собою взяти українських книжок. Се вже „Союз Жінок" пригадав св. Миколаєви купити їх по дорозі.

Найбільше роздавав книжку під наголовком „Син України". При роздаваню дарунків найбільше св. Миколаєви помагала Марійка (та сама, що я про неї писав Тобі тамтого року).

Коли вже св. Миколай роздав чемним дітям дарунки, тоді зібрали ся вони ще раз і відспівали пісню „Досить нам болю, сліз і мук". Ту пісню написав д. Домазар. Він мені читав її сам на Великій Україні. Тоді його найгорячійшим бажанєм було, щоби ся пісня пішла між нашу дітвору. Не знаю, де він тепер є. Та його пісонька вже перейшла всю Україну, дійшла на чужину і сповняє своє завданє.

Коли Ти, Світику, знаєш, де він тепер живе, то попроси, щоб дописував до Тебе, бо я бачив у нього багато ще таких гарних річий. Тут мушу Тобі, Світику, ще сказати, що вибирають ся до Тебе з казками Солошка, Іка, Наталка, Геня, Юр, Влодко та Івась. Незадовго дістанеш прегарний переклад із казок Еваньда. А може й я дещо незадовго пішлю. Мусиш тоді потроїти свій обєм.

На закінченє свята бавили ся дітиска, сміялись, скакали — а потім розійшли ся. Тепер усі читають пильно подаровані книжечки.

Ти певно вже, Світику, знаєш дорогу до наших віденських дітий-заточенців і не даш їм пропасти на чужині. Їх учитель д. Ставничий ще тамтого року обіцяв мені, що подасть Тобі їх адреси, те саме обіцяв мені „Союз Українських Жінок" і вони вже певно се зробили. Бож се справа дуже важна, щоб Ти заходив до наших заточенців та ніс їм відраду й підпору, щоб вони не пропали для нас, щоб не забули своєї вітчини на далекій чужині.

На тім кінчу лист, здоровлю Тебе і всіх твоїх читачів, а передовсім передплатників, котрих тобі бажаю стільки, що зірок на небі.

Відень, 2. І. 1922. *М. Володимир.*

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Рідної Школи": І. Зубрей 200, М. Клапоущак 150, М. Охримович 30, З. Б. і Г. Филиповичі з Нового Санча 1000, М. Деревянко 200, М. М. і Б. Ковальські 75.

Разом зложено: **1655 Мк.**

На воєнні сироти: Б. Дороцький 150, І. Зубрей 200, З. Б. і Г. Филиповичі 1000, М. М. і Б. Ковальські 75.

Разом зложено: **1425 Мк.**

На ялинку для сиріт: Ст. Кассарабівна 220, З. Б. і Г. Филиповичі 1000, М. Деревянко 200.

Разом зложено: **1420 Мк.**

На „Укр. Інвалідів": М. Деревянко 200.

На Дар „Просьвіти": М. Деревянко 200.

На пресовий фонд „Світа Дитини": Ст. Ґебусівна 450, І. Зубрей 100, Н. Панасівна 20, Н. Костинюк 70, А. Лабачівна 50, С. Політичка 20, Б. і Л. Тишинські 40, Л. і М. Витвицькі 300, і кличуть: **Люся Волянського і Славця Явного; Учениці І року прив. Учительського Семинара в Самборі 700,** (збірка), Д. Тоган 100, Б. З. і Г. Филиповичі 360, М. Деревянко 200, Миросьо Західний 500, (замість справлювання „Ялинки"). **Вп. Мих. Зазуляк** з Ню-Йорку **1 дол., Вп Омелян Микитюк** з Гемтремк **1 дол.**

Разом зібрано: з краю **2·190 Мп.**, з Америки **2 доляри.**

Ціна сього примірника виносить 100 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Рік III. Львів, 1 лютого, 1922. Число 3.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТИЙ

виходить два рази в місяци, кождого 1-го і 15-го.

Українській дитині.

Чи ти знаєш вже, дитино,
Свою неньку Україну,
Її ріки, її гори,
І широкії простори,
Де народ наш сіє, оре?

Чи ти знаєш вже, дитино,
Тую славну Україну,
Ту давну козацьку волю,
І незгоду і недолю,
Що загнала нас в неволю?

Чи ти знаєш вже, дитино,
Хто ту Неньку Україну
Закував в тяжкі кайдани
І гадав, що вже не встане,
Що умре й сліду не стане?

Гей учіть ся, любі діти,
України буйні цвіти,
Собі очи протирайте
І в науці виростайте,
Ліпшу долю добувайте!

Де наука, там і доля,
Де є сила, там і воля,
Там богацтво, де є труди,
Згода там, де мудрі люди.
А колиж у нас так буде?

Треба вчитись, працювати,
Щоби всі шляхи пізнати:
І до правди і до волі
І до щастя і до долі,
Бо загинем в тьмі, в неволі.

М. Магир.

Князь Олег і ворожбит.

Князь Олег.

(До ілюстрації.)

Князь Олег по боях тяжких відпочив,
В задумі по пишній кімнаті ходив,
І нетерпеливо в вікно поглядав:
Князь Олег, як видно, когось дожидав.

Втворили ся двері, в кімнату йде
Старець і князеви поклін кладе.
Князь бистро поглянув йому в лице:
„Здоров будь, віщуне!“ — йому рече.
„Скажи мені правду по свому дару:
Чи скоро й якою я смертю умру?“

Покірно вклонив ся віщун князю:
„Покинь відслоняти будучність свою!
Не знайде потіхи, хто її покров
Посміє зірвати зухвалов руков“.

Князю мов би жару насипав у кров,
Він глянув на діда наморщивши бров.
„Чи думаєш, що я дитина така,
Що слово марнее мене вже й зляка?
Як знаєш будучність, то всю й відкрий!
Як ні, я скажу: „Ти дурисвіт старий!“

„Мій княже, дурити не вмію я,
Сумна, невесела будучність твоя.
Твій кінь, що найбільше його любиш ти,
Той має загибіль тобі принести“.

„Як так, на Перуна клену ся я,
Що більше не сяду на того коня“.

* *

Летіли літа, мов Дніпра бистрота,
Князь Олег з війни знов до дому верта:
В далекий похід він із військом ходив,
Хозар, степових хижаків побідив.

Народ веселить ся, настав уже мир:
Князь Олег дружину ззиває на пир.
Весело три дни і три ночи пройшли:
Вони погуляти на лови пішли.

Дніпра узберіжем білів пісок,
А по за піском тим сосновий лісок;
На краю ліска на тім білім піску
Білійший кістяк, — кому він по знаку?

„Любимець твій, княже, — конюх відповів, —
Твій кінь, що прогнать його в степ ти велів.
Що ми його гнали, не хтів він до тих
Свобідних вертать табунів степових.
І все лиш маячив пісками він сам,
Аж раз ми здохлого знайшли його там“.

„Мій щирий приятель!“ — князь Олег сказав —
На білії кости з жалем поглядав.
„Я смерть йому вдіяв, прогнав його сам,
Повірив дурисвіта діда словам“.

Князь Олег до лоба ногою діткнув,
В тій хвилі в нозі біль страшенний почув,
Бо в лобі тім краса сиділа змия,
І зубом отруйним шпигнула князя.

Князь Олег хитнув ся і весь задрожав:
„Проклятий віщуне, ти правду сказав!“
Князь Олег посинів, зір в небо здійма,
Дружина до нього — в нім духу нема.

Іван Франко.

Малі герої.

2. Данилко.

Присвячую памяти мойого брата Данилка, що погиб у боротьбі за княжий город Льва.

Його памятає ціле село, від наймолодшого до найстаршого. Тай як не тямити його?! Його, що був душею усіх забав, вечерниць, співів, пост. Коли хлопці в селі вистроїли яку небудь штуку, то вже не обійшло ся там без Данилка. Він хоч наймолодший, усіми верховодив.

Високий, тонкий, білявий, лице дитини, сині очи розумні і вперті.

Мав десять літ, а вже знав безліч усяких пісень. Бувало веде коні на ніч пасти. І товаришить йому великий гурт хдопців. Приведуть на пасовиско, коні попутають, пустять на пашу, розкладуть огонь, тай полягають.

— Ану, Данилку, співай!

І Данилко не давав ся просити. Співав. І чого то віи не виспівав! І як набирали рекрутів до війська... І як закувала сива зазуля у вишневому саду, а хлопці пішли на війну... І як мама плакала тужила за своїм сином і викликала його з війська... І як під білою березою стрільця молодого ховали... І як дикі гуси летіли й говорили, що зимний дощик миє стрільцеви головоньку на широкому полі..

Туга й жаль стискали серце так, що Данилко не міг дальше співати. І тоді витягав сопілку і виливав на ній риданя молоденької душі. А такі були вони безмірні — широкі, як подільські лани, а такі болючі — що аж серце рвало ся... Аж огонь заслухував ся в тугу білявого хлопчика... Аж місяць блід із жалю...

А коли туга й біль перелили ся через край, тоді Данилко нагло звертав на веселі слова. А як минув ся смуток, а всіх огорнула радість, тоді ціла громада починала танцювати. І знов ніхто не затанцював так козачка та коломийки, як Данилко. Ніхто не пішов так у присюди, не витинав себе по голих пятах, як Данилко. Хоч він був між товаришами наймолодший.

Очевидно, що як оснувала ся в їх селі „Січ“, то Данилко був найревнійший член. Не було ні одних сходин, не було ні одних руханкових вправ, де забракло би Данилка. Справив собі велику, червону, січову ленту, таку, що кінці волочили ся за ним по землі, зробив собі топорець два рази такий довгий, як він сам і все в неділі і свята ходив так у параді до церкви. Тоді йшов він дуже

поважно, а топорець ніс перед собою наче гетьманську булаву. Коли люди в жарті запитували його, на що він носить топорець, то він із повагою відповідав: Буду бити ворогів України.

В селі уладжували січове свято: посвячували січовий прапор. Тепер для Данилка не було хвилиии спокою. Він мусів як сь відзначити ся. Між старших не хотіли його взяти, бо ще за молодий. Що тут робити? Бути безчинним? У так велике свято стати на боці і придивляти ся, як инші будуть пописувати ся?!... Ні! се сором для нього, для Данилка, завзятого січового козарлюги.

І от він зачув, що по инших громадах діти творять також власні відділи. Так! Він створить також власний відділ і стане на їх чолі. Ох, що за щастє! Він, Данилко, буде йти попереду усіх у червоній ленті, з топірцем у руці, наче правдивий козацький отаман і буде приказувати голосно: „Позір!“ — „В право глянь!“ — Ох, як чудово, як чудово! Мабуть нема більшого щастя, як бути отаманом між Січовиками...

І Данилко доконав свого. Потайки збирав своїх молоденьких козаків на полі коло коний і муштрував їх. А муштру він знав, бо його старший брат Іван провадив старших Січовиків; отже дома розвідав від брата усе, що йому було треба.

А в день свята, в само полудне, ворушив Данилко із своїми безвусими козарлюгами на попис. Іш и чвірками. У кождого червоніла на грудях широка січова лента. В руках ніс кождий дві синьожовті хоругвки. Голови піднесені до гори, очи сміливо звернені вперед. А Данилко! Правдивий отаман! Іде попереду, ставить рівні кроки, у руці високо піднятий топорець, наче булава козацького полковника, а на грудях нова лента, два рази ширша від давньої. Очи блестять, як іскри... Ось наближаютъ ся до прапора. Треба віддати йому честь, треба йти почетним кроком. Усі звертають очи на Данилка. Ждуть, як він вивяжеть ся як команлант із свойого діла. І Данилко чує, що на нього звернені очи всіх. Серце тіпаєть ся в грудях Якось страшно робить ся йому. Та воротя немає... Ось уже тілько пять кроків до прапора... Вже тілько чотири... — „Позір!“ — зазвенів тонкий дітячий голосок Данилка, наче сталева струна і молоді хлопці витягнули ся... — „В право глянь!“ — І молоді головки кинули ся в одну мить на право і впялили палкі очи в синьо-жовтий прапор...

— Славно! Славно! — почули ся з усіх сторін оклики й оплески. А Данилко почув себе дужим, таким дужим, що здаєть ся сам один кинув би ся на сотню ворогів...

То був один із найкрасших днів у житю Данилка.

Прийшла велика війна. Пропала Січ, пропали січові ленти, пропали січові вправи. Та Данилко не міг спокійно сидіти. Постійний рух се у нього спочинок, а безчинність то смерть. Данилко став виучувати салдацькі пісні. Став збирати поржавілі кулі, патрони, замки від крісів і ріжне військове знаряде. Колись, як скажуть йому бити ся за Україну, то він буде мати вже готовий склад і узброїть себе й цілий відділ своїх товаришів... А вечерами ходив із товаришами по селі тай співав, або вироб яв ріжні пісоти. Бувало поперевертає товаришам капелюхи до гори крисами, на плечі подає по коликови і йдуть по селі, як нічна московська патруля. Стріне кого, спитає салдацьким: — „Кто ідьот?“ — Тай сварить: — Іди спати, не шляй ся!“ — Або иншим разом вечером переберетъ ся за російського жандарма, приліпить вуса, причепить шаблю з бляхи, а в руки возьме нагайку і зайде до коршми. Тут сидять за чаєм хлопці і дівчата. Данилко крикне: — „Пашол домой!“ — і всіх розжене домів, а неодного спереже нагайкою.

Люди дізнали ся по якімось часі, що то Данилкові пісоти і нераз жалували ся старому та-

---

Дмитро Ужанський.

Верба і зірка.[1]

Було одно невеличке село у нашій Верховині межи Ясінєм і Раховом. Село те розкинене було по горах; при дорозі над рікою Тисою стояла лиш церква, школа і сільська хата[2]). Ціле літо дома були лиш господині, бо господарі із старшими хлопцями ішли на роботу в ліс. Рубали там великі буки, смереки і ялиці. Обробляли згрубша на місци: чистили від суча і галузя, здоймали кору і спускали дерево в потік або в ріку. Там робили сплави[3]) і чекали великої води. Другі робили шінґлі[4]) або палили вугля.

Як не було роботи в околици, ходили в сусідну Галичину. Там уже зараз у найблизшому селі, Ворохті, був великий тартак[5]), де різали дерево на дошки. Наймали ся вантажити здоровенні бервена[1]) на лісову зелізничку.

В селі була читальня „Просвіти“. Раз у нелілю прийшли наші робітники, чи як їх звали там „Руснаки из за-гори“, до читальні. Там стрінула їх мила несподіванка, бо в своїм селі такого не чули ніколи.

А чули в читальни, як говорив до зібраних людий один таки ворохтянський легінь, Федір, самоук, а так красно, щиро, що й фішкаруш[2]) не кождий так уміє. Чули як навчав, щоби посилати діти до школи, бо наука не лізе на бука, але чоловікови до голови. Без науки жити на світі не можна. В горах доброї землі нема, за те можна би вивчити ся ремесла. Коршму треба оминати, бо палинка[3]) здоровлю так служить, як зима мухам!

Ще багато ціказого говорив, люди слухали і звідували ся, як хотіли щось обширнійше знати. За ним говорили ще й инші Гуцули, мі цеві й дооколичні та заохочували до просвіти. Потім красно заспівали, читали новинки[4]), позичали книжки читати до дому і розійшли ся.

Те все, що виділи верховинські люде у Галичині, розказували опісля у своїм селі. І село помалу будило ся із глубокого сну. По селі кружляли українські книжки з Галичини і часописі. Від-

---

[1]) Се оповіданє написане на основі фінської казки, що розказує про дітий в чужині і їх поворот до дому. Але все те — вірне, бо підчас війни було більше подібних випадків. Написане на Підкарпатській Руси (Закарпатю) і через те в оріґіналі було: „Русини, руський, Підкарпатська Русь“, а ми вже змінили на „український“. – Редакція.

[2]) громадський уряд. [3]) дараби. [4]) ґонти.

[5]) пила, лісопильня.

[1]) кльоци. [2]) адвокат. [3]) горівка. [4]) часописі.

тови. А тато бувало насварить Данилка, нагрозить. — „І що з нього буде! Ледащо якесь!“

Та сварка помагала ледви на кілька днів. Опісля Данилко вертав са знов до своїх псот.

І знов прийшла війна. Памятна війна за визволенє України. Данилко тоді увесь змінив ся, немов не той став. Забув псоти, забув пісні, став дуже поважний. Йому було ледви шіснацять літ, а на лици була така повага, така суворість, наче у сороклітнього мужа. Очи світили завзятєм, а рухи стали якісь неспокійні.

І в перших днях падолиста, коли Львів був занятий нашими військами, Данилко добув із свойого магазину заржавілий кріс і кілька патронів, узброїв ся, забрав зі собою своїх товаришів і пішов розброювати австрійських жандармів.

І від того часу не бачили дома Данилка цілими днями. Він ходив по селі в день і ночи з крісом, збирав своїх товаришів муштрував їх, говорив їм про Україну, про її ворогів, та про боротьбу за волю рідного краю. Так ходив Данилко два тижні наче в горячці...

По краю рознісся заклик, що взивав ступати в ряди борців. І Данилко не видержав довше. З плачем попрощав старих родичів, перевязав ся червоною січовою лентою, узяв кріс на плечі, в торбину хліба й сопілку і з двома вірними товаришами помандрував по битій дорозі.

В недалекім місті гуртували ся вже тоді ряди стрільців. І от на дорозі захопили Данилка з товаришами. Забрали їх до казарми і казали їм ждати, аж сформуєть ся відділ і разом підуть у поле. Два дні сидів Данилко у казармі. Тут водили його правильно на муштру і вчили військової дісципліни. Та Данилко не звик до буденного, однотонного житя. Його душа рвала ся з понурої казарми на волю. Його пекло в серци горяче бажанє, злинути як найскорше там, де грають скорострільні, де свистять острим свистом кулі, де ревуть гармати, та кидають із своїх пащ полумя, наче стоголовий змий, а в огні, в димі, в граді куль, він, Данилко, іде вперед. Кріс високо в руці... Довкола нього кров, трупи, стогін... Та він не зважає. Вихром несеть ся вперед, на ворога...

— Позір! — залунала біля Данилка остра січова команда. Данилко стрепенув ся. Попри казарму переходила сотня Січових Стрільців. Через плечі крівавили ся січові ленти. Ступали рівно вибиваючи такт. Очи горіли... Ішли на фронт...

Ой видно село, широке село під горою,
Ой там ідуть стрільці, січовії стрільці, до бою...

розсипала ся радісна мельодія...

Сього було за багато на Данилкові сили. — За мною! — крикнув на своїх двох товаришів. Скочив через вікно казарми на улицю і зараз став у ряди Січовиків.

А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну, гей, гей, розвеселимо! —

почув ся дітячий ще голос Данилка...

— — — — — — — — — — — — — — —

Зоряна ніч. Тихо. Здаєть ся, усе заснуло і спочиває. Та се лиш позірно. У воздусі чути трівогу. Та! та! та... перериває нічну тишину твердий стукіт кріса.

Та-та-та! та-та-та!...

Се перестрілюють ся стежі...

В хаті, на соломі лежать і сидять Січові Стрільці. Лиця стомлені, змарнілі. Не спить ся їм. Досвіта жде їх нове тяжке діло, жде їх наступ. Хто з них вийде живий? Хто з них буде ще оглядати любі лиця? Хто з них буде любувати ся білим цвітом вишні? Не довгий час, як вони в борбі, а кілько вже їх бракує! Кілько жалів уже розстелило ся, кілько сліз покотило ся...

Летіла куля понад гору,
Тай ударила у грудь мою...

Почув ся тихо-тихо ніжний голос Данилка.

носини були би ще красші, як би не перешкодив ворог. Як приїхав на Закарпатє учитель із сусіднього галицького села, щоби пізнати шкільництво і шкільні обстанови, зараз його вхопили мадярські жандарми і відставили до границі.

— — — — — — — — — — — — — — —

Прийшла велика війна... Всіх безвідатних мущин покликали на війну. Гуку гармат не було чути, але за те зелізниця безустанно перевозила з за гір людий, котрим підчас битви спалено село, або таких, що їм військова влада казала забирати ся з села, бо їх селом ішла боєва лінія. І не думали тоді Верховинці, що війна може перенести ся й до них.

Діти з села, Василь і Оленка, все бігали на стацію дивити ся на тих утікачів та виселенців, що переїздили з Галичини через Верховину кудись далеко на полудне. Багато було там дітий, що розгубили ся в дорозі або таки ще в селі. Одні за другими лише плакали. Тож наші люди з Верховини виносили з села втікачам їсти: давали яблока, сливки, або приносили у збанятн воду. Кождий старав ся помогти нещасливим, чим може. Путем [1]) їхали вози, а на возах останки добра, вратовані з воєнної повени. Часто до возів була привязана корова, вівця або коза. Селяне ішли пішо, лиш діти везли ся.

[1]) дорогою.

Аж раз прийшла трівога і в спокійне верховинське село. Прийшов розказ: „Кождий, хто не хворий, не хромий, має йти копати шанці!“ Деякі люди перестрашили ся тим, і почали забирати все, що мали, на вози й — їхати. Родичі Василя й Оленки мали свояків десь коло Бичкова. Василь і Оленка чули тепер частійше, як батько й мати говорили собі, що якби справді прийшла біда, то можна би поїхати до Бичкова до вуйка й там прикрий час перебути. Дітям се заїхало в голову. Дома не могли усидіти ні хвилинки. Все бігали дивити ся на стацію, бо там був великий рух. Кождого дня привозила зелізниця нових виселенців зі Східної Галичини, вимучених, нещасливих, зголодні их, яким військо не дало навіть часу забрати платя на себе, й діти. Так скоро мусіли опорожнювати село, бо там уставляли ся гармати. Плач у вагонах був великий. Люди з села милосердили ся над ними і приносили тим нещасливим і невинним жертвам війни мол ко, хліб, що хто міг. Розпитували їх, звідки їдуть, куди, чому, на що, по що, — як звичайно звідують подорожних. А що зелізниця тут стануда на довше, бо зелізничний шлях не був вільний, тож Василько й Оленка, що прибігали пильно до кождого поїзду, вспіли вже зазнайомити ся з кількома дітьми, що сиділи бліді і смутні на отвертих возах, якими перевозять звичайно дрова. Діти ті говорили також по українськи, бо се були діти таких самих Українців як Василь і Оленка,

Потекла кровця річенькою
До широкого, до Дунаю..,

Підхопили стрільці. І понесла ся пісня повна жалів-скорб невимовних, повна туги несказаної, повна сліз невиплаканих...

І бачить Данилко тую кулю, як вона летить понад гору, чує її свист, чує, як ударила вона його грудь... І бачить себе, як лежить на земли, як кровця тече річенькою і пливе до широкого Дунаю. А там мама рідненька вийшла й питає у Дуная, чи не бачив її сина. Наплила його кровця і мама з болю заломала білі руки і зомліла...

І рветь ся діточе серце Данилка... Мамцю, мамцю! Не плач! Не плач! Я мусів іти на ворога! Я мушу боронити рідний край!..

Стоїть явір над водою, в воду похилив ся...
На козака пригодонька, козак зажурив ся...

Поплила друга мельодія, тужлива, повна тихої резигнації

А коли перелетів важкий біль і чорний смуток, стали підносити ся веселі мотиви! Чимраз то більше веселі й веселі. — А Данилко! Вийняв сопілку і як заграв, як заграв! Та так весело, що всі стрільці стали ногами підтупувати.

То грав, то співав на переміну. І чого то він не виспівав! Усі свої пісні давні згадав. Співав: Як то він їхав на вечерниці баранами... І як то ніс на ярмарок курку продавати, тай стидав ся, бо було видко її хвіст... І про люльку-черепульку, що добре курила ся, а впала з печі на запічок тай розбила ся... І так без кінця і без кінця...

. . . . . .

На сході сіріло небо...

Із сусідних хат стали виходити невиразні постаті стрільців. Громадили ся на майдані біля церкви і тут ожидали остатніх приказів до наступу. Прийшла й та сотня, де був Данилко. Надійшов пан отаман.

— Позір! — дав ся чути голос команди.

— „Хлопці!“ — зазвучав остро голос отамана. — „Нині жде вас дуже важна задача. Наступом маєте відкинути ворога від зелізного шляху і сам шлях заняти. Тим способом ми замкнемо ворога в місті зі всіх сторін і голодом змусимо його піддати ся. І памятайте, що від вас залежить дальша судьба війни! Від вас залежить, який оборот візьме війна! На кождім із вас лежить доля тисячів! А хто перший займе визначене місце, того іменую десятником і того жде похвала перед цілою бригадою! Гаразд!“

— Позір! В право в бік! Ходом руш! — Почули ся слова команди. І стрільці розійшли ся в назначених напрямах...

Та-та-та-та-та-та...

Заторохкотіли сухим, вриваним стукотом скорострільні. Се стрільці ішли в наступ.

Сотня, в якій був Данилко, мала заняти невеликий горбок недалеко скруту зелізної дороги і звідти помагати сусіднім відділам у міру потреби. Стрільці лежали в розстрільній, в недалекім видолинку. В Данилка серце тіпало ся неспокійно. Так! Він мусить нині відзначити ся! Нині, або ніколи! Таку важну задачу мають нині стрільці сповнити! А хтож сповнить, як не він, Данилко! Він! Так, він мусить перший війти на горбок і його здобути!

Та-та-та!... та-та-та-та-та!... Торохкотів чимраз густійше скорострільні.

— Хлопці, вперед! — Почув ся тихий голос комендата Данилкової сотні. Хлопці стали повзти наперед. Та Данилка палив огонь нетерплячки. — Хлопці, вперед! Гурра! — крикнув Данилко з усієї сили, зірвав ся на рівні ноги і побіг вперед, а за ним товариші з його сотні. Залунав страшний крик. Гурра! Залопотали прискорено скорострільні, застукали кріси, засвистіли кулі. Гримали гармати!...

лише з тамтого боку Карпат, зі Східної Галичини. Тепер переконали ся діти, що там у Галичині, в „Галіції“, як у них казали, жиють не чужинці, але рідні братя, такі щирі, добрі і правдиві Українці, як і вони, говорять тою самою мовою, а в грудях бєть ся такеж щире українське серце, як і в них, „Загірських Руснаків“.

І стало їм жаль бідних дітий, які прогнані з власної землі, коби то хоч за свою, а то за чужу справу — мусіли бідувати й голодувати тепер на тих „льорах“. Василь і Оленка вилізли на зелізничий віз, сіли коло дітий, роздали їм хліб і сир, що мали завязаний в хустині і почали розмову з дітьми. Вони так заговорили ся, що й не счули ся, як поїзд рушив і був у повнім розгоні.

Довго їхали, а коли поїзд задержав ся і діти хотіли злізти, щоби пішки вернути ся у своє село, станув коло них мадярський жандарм, блиснув багнетом і крикнув „Нем сабат“! Бідні діти аж присіли зі страху і вже не важили ся ані дихнути, бо за їх плечима колисало ся зелене перо на високій жандармській шапці. І на кождій дальшій стації було те саме. „Нем сабат“ — то була одинока відповідь нашим людям на всі їх просьби і жалі, на їх біль і нещастє.

А Василько й Оленка через нерозвагу мусіли ділити їх долю й недолю. Плакали, плакали — тай перестали.

Довго їхав той транспорт через чужий мадярський край. Потім вїхав на німецько-австрійську землю; там більш місяця пересиділи в старій шопі на кварантані. Аж у Гмінді висіли всі зі зелізниці на довший побут у бараках. Тут зганяли повно людий до одного бараку, дали їм теплу юшку — і так сиділи люди й мучили ся тижнями, місяцями, а далі й роками, вижидаючи повороту в рідний край, хоч знали, що там намісць села є лиш глибокі рови, зарослі бодачем.

Заблукані діти і всі воєниі сироти запроваджено в один барак, що звав ся „Діточий Захист“. Василь і Оленка також туди попали. В сиротинци наглядали над дітьми учителі — над хлопцями, а учительки над дівчатами. До полудня були діти у школі, а з полудня вчили ся співати, робили руханкові вправи і ходили на прогульку.

Школа була українська, велика, із 25 учителями. Василя записано до першої кляси. По мадярськи не вчили там ні одного слова. Оленка мала лиш 5 років, тож до школи ще не ходила, знала лиш віршики і співанки. За те Василь сам учив її і оповідав усе, що лиш чув у школі.

(Докінчене буде.)

Того ранку заняла Данилкова сотня горбок і помогла иншим відділам струнути ворога із зелізного шляху...

...А як зійшло сонце, побачили там на горбку, що нема між ними їх душі, нема Данилка. Усі кинули ся шукати його. І найшли. Лежав недалеко, на купці каміня. В руці кріс. Білий волос розвівав вітер... А з груди текла кровця річенькою...

. . . . . .

Пан отаман власноручно начіпив Данилкови відзнаки десятника...

М. Кокольський.

Я. Вільшенко.

Коник Стрибунець.

Ігра в 1 дії.

(Конець).

Муха: Ага, щоб затоптали!
Коник: Чи маєш що зїсного?
Муха: Ось пил тут на ногах в!
Коник: А більше так нічого?
Яж пилом не наїм ся.
Муха: Я більш ніщо не маю.
Коник: Я з голоду загину!
Порадь що, я вмираю!
Муха: Іди прохай в мурашки.
Коник: Прохав. —
Муха: І щож?
Коник: Нагнала!
В додатку дармоїдом
Іще мене назвала.
Муха: І правду сим сказала.
Коник: Дивна ти собі, мухо!
Чим красша ти від мене,
Неробо-цокотухо?
Муха: Що, що таке говориш?
Хто — я, — хто — я нероба?!
Так знай, як тілько схочу
Убє тебе хороба!
Ось на ногах у мене
Холєрнії бацилі,
Тебе лиш доторкну ся
І згинеш ти в сій хвилі!
Коник: Таке то на сім світі,
Лиш грозять мені всюди!
Ніхто не має серця,
Лиш самолюбство в груди!
Ніхто і не зважає
На мольби та на просьби...

ЯВА VII.

Бжола *(що вже довше прислухувала ся незамічена):*
Гей, мухо-цокотухо,
Покинь свої ти грозьби!
Ти справдішнє ледащо.
Чи тямиш ту хвилину,
Як кидала Вкраїну
Й летіла на чужину,
Щоб лекшої там долі
Для себе пошукати?
Що я тобі сказала,
Що мусиш памятати?
Муха: Ніщо не памятаю
І згадувать не хочу,
Минулим, перебулим
Себе я не морочу.
Бжола: Ой знати, не гаразд там
Пішло тобі в чужині,
Коли назад вернула
Й між нами знов ти нині!
Муха: Вернула, бо хотіла
І що кому до сього,
Нехай пильнує кождий
Під носом проса свого.
Бжола: »Нехай їй хрін!« Вкраїну
Тоді ти попрощала,
Та знов до того »хрону«
Назад примандрувала.
Пізнала ти, небого,
Що голуби печені
І там самі не злинуть
У ротик отворений.
Неробам, легкоробам
Усюди трудно буде,
Бо всюди працю тілько
Цінять і світ і люде!
Коник: Про тую мух пригоду,
Я навіть байку знаю —
Малим її ще вчив ся
Тай добре памятаю.
Покійний дідусь Глібів
Утяв із сього штуку
І байку змайстрував він
Всім діточкам в науку.
Ось, Мушко, заки згину
Із голоду я марно,
Тобі я пригадаю
Ще байочку сю гарну:
(деклямує)

БЖОЛА ТА МУХИ

байка Леоніда Глібова.

Хтось мухам набрехав,
Що на чужині красше жити,
Що слід усім туди летіти,
Хто щастя тут не мав.
Наслухались дві мухи того дива;
»Тут кажуть доля нещаслива,
Покиньмо, кумо, Україну —
Нехай їй хрін!
Та помандруймо на чужину,
Аж до веселих тих долин,
Де доля красная витає
І може плаче нас ждучи...
Зими там кажуть не буває, —
Гуляй безпечно живучи!
Мурашка *(яка від початку прислухуєть ся байці):*
Так звикли все нероби
За »лежаним« шукати,
Продалиб батька-неньку,
Щоби лише дістати,
Хочаб ціною чести,

Вигоди та роскоші.
Для них над честь і чесність
Цінніш брязкучі гроші!

Коник: Таке воно буває,
Та слухайте лиш далі,
Що Бжілка відповіла
Тим мухам на їх жалі!
(деклямує)
»Так одна муха-цокотуха
Базікала з кумою в двох,
Коли поглянуть на горох:
Сидить Бжола та мовчки й слуха:
»Здоровенькі були!«
Обидві мухи загули,
От добре, що зустрілись з вами,
А нуте й ви збирайтесь з нами.
На се Бжола сказала їм!
»Шкода! Я рідну Україну
Не проміняю за чужину,
Нехай се щастя вам самим!«
А мухи разом задзизчали:
»Ось годі, не кажіть!
Жили ми тут, добра не знали,
Бодай би так не жить!
Не то пани, селяне,
Усяке шкодить нам!
Що дня таке житє погане!
Колись так буде й вам!«
»Ні, я сього не сподіваюсь«,
Сказала їм Бжола —
»Міні шаноба скрізь була,
Бо я без діла не тиняюсь;
А вам —
Однаково, що тут, що там:
Ви ні на кого не жалкуйте,
Обридло тут — туди мандруйте
На втіху павукам!«

Мурашка: Ну й добре відповіла
Ти, бжілко, сій неробі,
Нехай лінивство гине,
Пропаде само в собі!
Хто чим воює, Мухо,
Від того той і гине.
Й на тебе, мухо злюхо,
Ідуть лихі години!
Ти пошести розносиш
Лише по всіх просторах.
Й на тебе пошесть шлеть ся!
Йде мушача замора!
(Надлітає Русалка водна).

Муха: Ах, ах, ах, ах! Ох, лихо,
Куди мені втікати,
Щоби хоч як сховатись
До теплої де хати.

Бжола: Ніщо се не поможе!
Тиж конику-козаче,
Не бій ся, не загинеш,
Ти вів житє бурлаче,
Безжурне — та бездільне
Зівсім воно не було,
Ти грав, радів красою,
Співав, що серце чуло,
А в тім також заслуга
Є чимала, мій друже!
Красу хто нам плекає,
Найкраще може служить
Він світови усьому!
Я тяжко, знай, працюю,
Мід для людий збираю,
Та попри труд ніколи
Краси не забуваю!
Нераз весною, літом
На цвітку я сідала
Й музикою твоєю
Серденько упивала.
Приймиж тепер у мене
Ти хоч малу заплату
І поживитись медом
Зайди у мою хату!«

Мурашка *(засоромлена):*
Й до мене зайти, прошу,
Також, бодай в неділю,
Із припасів я своїх
Теж дещо тобі вділю.

Русалка водна:
Й мені прости, я прошу,
Я зле так не думала!

Коник: Ох, дяка тобі, Бжілко,
Житє ти врятувала,
Та ще важнійше — віру
В добро та в ідеали.
Нездарним дармоїдом
Мене всі називали:
Мурашка тай Русалка,
А навіть Муха-злюка —
А слухати се найбільша
Була для мене мука...
Аж наново ти віру
У серце моє влила,
Немов нова вливаєсь
І в тіло моє сила.
Коли і Правда й Праця
Й краса лиш будуть в злуці,
Ще жити варта в світі,
Не бути в нас розпуці!
Тобіж, Русалко, скажу
Я ще й тобі, Мурашко:
Справжніх другів пізнаєм
Тоді лиш, як нам тяжко!
(Заслона).

Яка се серцю втіха?

Ух, яка се серцю втіха,
Як снігом білів стріха,
Як хати, церкви, стодоли,
Як ліси, лани і поле
В білу одіж приодіті
Сплять глубоким сном сповиті!

Куди глянеш — біле море,
Забілились сині гори,
Тілько ріки між горбками
Вють ся чорними нитками,
Й чорна галич невесела
З криком мчить ся понад села.

Наче коник в чистім полю
Рветь ся серденько на волю
Погуляти, побуяти,
Вітра в полі доганяти.
Ух, яка се серцю втіха,
Як снігом білів стріха!

Завадович Роман.

Вільгельм Буш.

Хитрий Грицуньо.

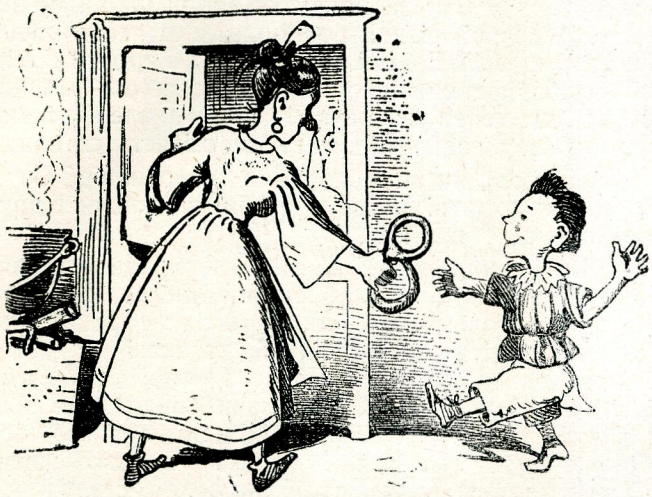

1. Повернула неня з міста
І Грицуня кличе
Тай у руку солоденький
Бублик йому тиче.

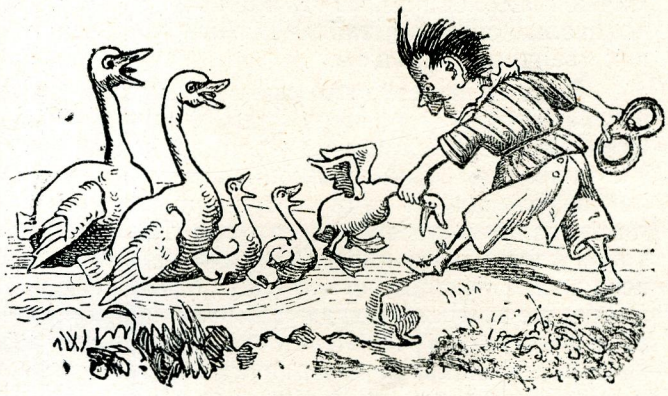

3. Над ставочком він на бублик
Привабляє гуси,
Найменьшеньке, найдурненьке
Вже за шию дусить.

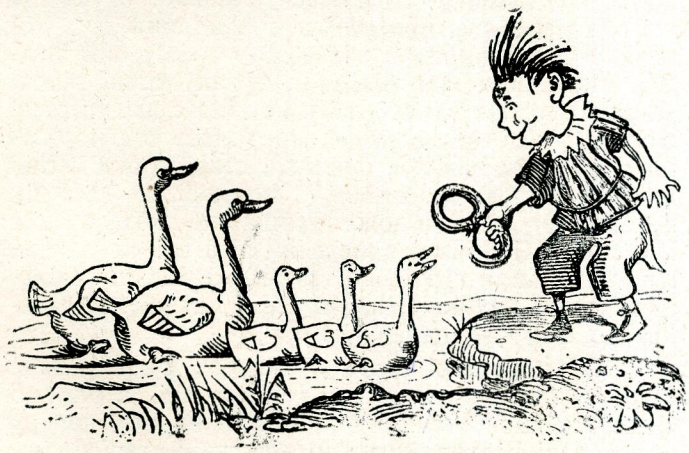

2. А Грицько пустий вже знає,
Що із сим робити!
„Буду“, каже „я на бублик
Гусоньки ловити“.

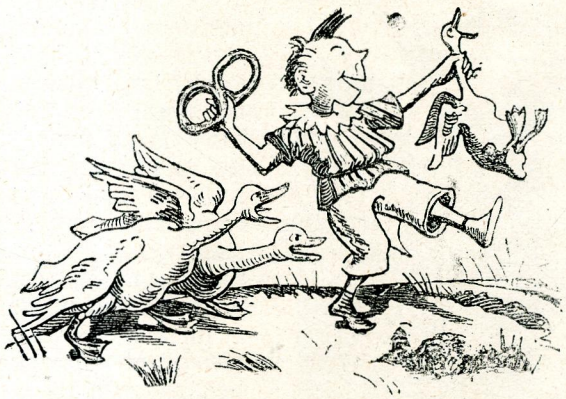

4. Кричить гуся, репетує,
А Грицько до хати
Утікає, за ним гуси
Пустили ся гнати.

(Докінчене буде.)

II Річник „Світа Дитини“

творить прегарний альманах діточої літератури за 1921 рік.

На складі маємо дуже малу скількість примірників, :: тому з замовленями треба спішити ся. ::

Ціна одного річника зброшурованого стоїть 1.400 Мк., в модернім переплеті 2.000 Мк., в люксусовім переплеті 2.800 Мк. За пересилку поручену належить ся 45 Мк.

Звідки взяв ся папір?

Великою прислугою, яку віддає чоловікови ростинний світ, є безперечно се, що він доставляє йому паперу. Без сього дешевого та приступного матеріялу, що служить до утревалюваня письмом, друком, чи образком кождої думки, всякого бажаня, мусілиб ми зійти на той уровень культури, на якім стояли наші предки перед тисячою літ. Вони писали тоді довгими, остро закінченими долотцями, на камінню або цеглах. Опісля поливали деревляні таблички воском і писали на них твердим рильцем.

Винахід паперу, так само як винахід штуки писаня, закриті серпанком давно минулих віків. Старинні Греки й Жиди уживали до писаня овечих і козячих шкір. Вони зішкробували з них волосє, опісля натирали їх вапном, сушили на сонці і вигладжували на деревляних прасах. Так виправлені шкіри служили до писаня. Писали на них малими пензликами, уживаючи до сього ріжних красок. Найперше почали приладжувати такі шкірки до писаня в місті Пергамон у Візантії (Мала Азія) і від сього пішла їх назва: пергамін.

На пергаміні писали люди всякі важні документи, а навіть цілі книги зшивано з поодиноких аркушів пергаміну. Був се так добірний тревалий матеріял до писаня, що й до наших часів дохували ся такі пергамінові звої та книги.

Зовсім відмінного матеріялу до писаня уживали старинні Єгиптяни. Над берегами ріки Нілю росла висока ростина подібна до нашого шуварy. Ростину сю називали Єгиптяни: папірус.

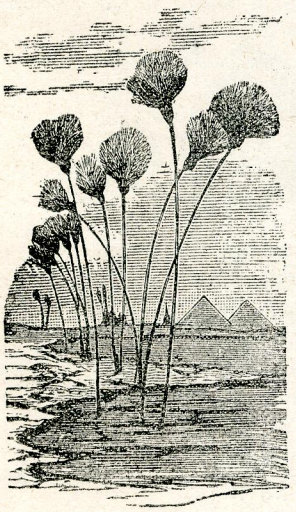

Била сього папірусу краяно і прасовано на тонкі таблички, які по вибіленю і випрасованю давали добірний матеріял до писаня. Від сеї власне ростини пішла назва паперу, що до нинішного дня полишила ся, хоч тепер сеї ростини до виробу властивого паперу не уживають зовсім. На звоях (скрутах) папірусу писали Єгиптяни, подібно як на пергаміні, пензликами. Було се т. зв. мальоване, образкове письмо, яке знаємо з історії під назвою гієрогліфів.

По завойованю Єгипту Римлянами уживанє папірусу перейшло до Риму і довгі часи служив папірус як матеріял до писаня римським поетам і ученим.

Властивими винахідниками паперу такого, який ми тепер маємо, є Гіндуси, народ, що живе на великому півострові в полудневій Азії в долині Пенджабу. На сотки літ перед Різдвом Христа виробляли вони папір із сирої бавовни, яку розварювали в зелізних кітлах на папку. Розварену масу виливали опісля на камінні плити і прасували на тоненькі таблички. Сих табличок уживали до писаня.

Сей спосіб приладжуваня паперу переняли від Гіндусів їх сусіди Перси, а опісля Араби.

Коли Араби в середних віках завоювали всі побережа Середземного моря і заволоділи Еспанією, зачали тут засновувати перші фабрики паперу. З Еспанії відтак розійшла ся штука робленя паперу по всій Европі. З бігом літ і зростом техніки спосіб фабрикації паперу змінював ся відповідно так, що тепер уже не з бавовни, але із усяких неужитків, а навіть із дерева виробляєть ся папір.

Питаєте, як виробляєть ся тепер папір? От я вам се в коротці опишу, щоби ви знали і другим про се розказали.

Ви бачили нераз, як селом переїздить весняною або літною порою старий Жидок. Він має на своему возі всякий крам: миски, горшки, пацьорки, політички, зеркальця, та всякі діточі забавки. Нараз по селі несеть ся гомін: „Міняй! міняй!“ Онучі, шмати, старі лахи! міняй! міня...й...! І в мить коло воза старого Шльойми цілою юрбою станули господині, дівчата та навіть діти. Кожде держить у руках або під пахою стару й подерту сорочку, або подерті онучі. Сі річи бере сквапливо Жид-міняйло і дає за них кождому: миску, зеркальце, ножик, гребінець, коралики то що.

Відтак їде у друге село, потім у третє й десяте. Коли назбирає повний віз полотняних лахманів і неужитків, везе їх до міста до гуртівника і продає. В місті знов у кождій каменици на подвірю десь у кутику стоїть велика скриня, куди служниці виносять смітє, попіл та викидають кости або старе лахмітє. Щоденно раненько, як ви ще всі смачно спите, приходить у відвідини до такої паки стара, згорблена жінка, або окалічений інвалід. На плечах має міх, а в руках малий гачок, яким розгортає в паці смітє і вибирає звідти всякі пожиточні неужитки, а передовсім кости, бляшані пуделка з пасти, фляшки, старі корки і всякі шматки полотняні, вовняні, шовкові. Їх несе він вечером до того самого гуртівника, якому також і старий Шльойма привіз із села всі неужитки, і продає. Коли гуртівник збере вже більшу скількість таких лахманів, ладує все у вагони і відставляє до фабрики паперу.

Тут привезені лахмани наперед сортують. Окремо складають льняні і бавовняні, а окремо суконні й шовкові, бо останні до виробу паперу непридатні. Відтак відділюють лахмани старі від нових, білі від барвних, порють їх, крають на малі кусні, відпорюють осталі гафтки, ґузики то що.

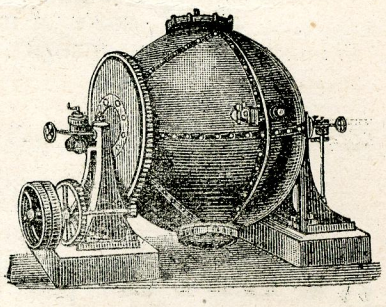

По такім розсортованю переть ся все лахмітє в розтворі соди, яка нищить барви, розпускає бруд і товщ та спричиняє се, що всі волокна відділюють ся від себе. Опісля полочеть ся все у чистій воді. До сього є вже приладжені відповідні басени.

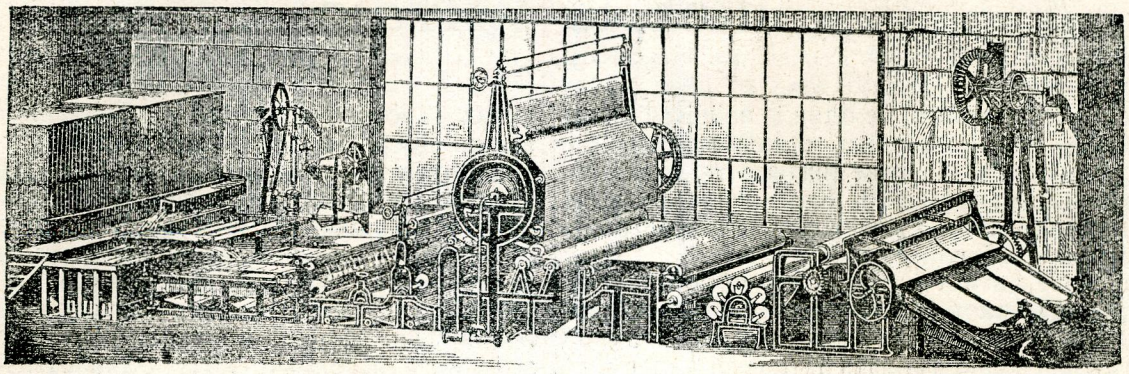

Вигляд фабрики паперу: З лівої сторони в куті стоїть збірник із паперовою папкою, яка постепенно переливаєть ся на флянелю, навинену на цілий ряд металевих валків. У куті на право виходять уже готові, покраяні машиною довгі пояси паперу, який або звивають у великі ролі, або перетинають на поперек на менші аркуші бажаної величини.

Чисте лахмітє скидаєть ся опісля до великого і щільно замкненого кітла, як се бачимо на образку. В середині кітла валець з острими зубами. Під кітлом горить огонь. Валець у нутрі кітла при помочи елєктрики обертаєть ся скоро, а його зуби розривають лахмітє на дрібні ниточки, відділяють їх від себе і творять поволі з усього масу, подібну до розчину тіста. Опісля ся папка переливаєть ся до другого подібного кітла і там той сам процес треває дальше.

При помочи всяких хемічних способів білять розпущену папку (масу) і тоді розпочинаєть ся переміна її на папір.

Густа і вже зовсім біла маса переливаєть ся до плитких збірників, а звідси переходить на поверхню широкого металевого вальця, покритого флянєлею. Валець обертаєть ся дуже скоро. Папка чіпаєть ся поверхні флянелі і поволі ціпеніє.

Та сама флянеля (широкий пояс) покрита верствою паперової маси посуваєть ся по черзі через цілий ряд подібних вальців, які в середині огріває горяча пара. Наслідком тепла паперова папка постійно парує, а тим самим стає суха.

Наконець дістаєть ся вона поміж два вальці, які тісно стикають ся зі собою і так випрасована одержує потрібну тонкість. По переході через усі вальці паперова маса є вже суха, тверда і має вид довжезної, широкої тасьми. Тепер переходить вона через машину, яка має відповідно наставлені ножиці, і крає папір на поодинокі аркуші, відповідно до бажаної величини. Опісля такі аркуші прасують іще між цинковими плитами, щоби усунути з них решту вогкости. В кінци складають готові аркуші до сушарень, звідти по якімось часі пакують папір у великі белі по 1000, 2500, 5000 аркушів і висилають до гуртових складів паперу по цілім краю. Звідси купують папір купці, переплетники і друкарі. Від такого гуртівника у Львові береть ся також папір на друк „Світика“.

Що до родів паперу, то є їх кількадесять, залежно від матеріялу, з якого він зроблений, з доданя крохмалю, випрасованя і инших робіт, що впливають на якість паперу.

Тепер виробляють папір уже й з дерева, головно з трачиня шпилькових дерев. Навіть із соломи зачинають уже виробляти папір. З матеріялів сих робить ся папку, подібно як із льняних і бавовняних неужитків, і додаєть ся до неї певну скількість порцелянової глинки, щоби надати масі більше ціпкости.

Папір, на якім друкують тепер газети і книжки, та папір до завиваня товарів по склепах — зроблений з дерева з причини браку льняних і бавовняних неужитків, на виріб паперу йдуть тепер цілі ліси.

Деревник або целюльоза, одержана з дерева при фабрикації паперу, має велике примінене в промислі. У нашому краю є великі фабрики паперу в Сасові к. Золочева і в Черлянах к. Городка.

Присяга.

Український рідний краю,
Над все в світі милий,
Любов тобі присягаю
Вірну до могили.

Не покину твого стягу
В хвилю небезпечну;
Скорше вмру, як ту присягу
Зламаю сердечну.

Не залишу твого поля,
Не злякаюсь труду;
Най мене забуде доля,
Як тебе забуду!

М. Підгірянка.

Добра рада

Каже Феся: Як я маю
Вчити ся читати,
Коли мушу малу Зосю
В дома колисати?!

Бо ти Фесю, каже Юльця,
Розуму не маєш!
Навіть і в таких дрібницях
Ти ладу не знаєш!

Треба одною ногою
Зосю колисати,
Ну, а другою учитись
Читати й писати!

М. Магир.

Лист із Китаю.

Китай, земля цвітів, се один із найцікавійших країв, які моглиб ви звидіти, а жовті люди, що його густо заселюють, дуже ріжнять ся від мешканців инших частин землі. Край їх уходить за найстарший на земли і на сколько знаємо, вони самі дуже мало змінили ся з бігом часу.

Китайську дитину витають дуже радісно, як що се хлопець; та бідного малого дівчатка тут, як і в деяких инших краях, не потрібують зовсім. У глубині краю топлять їх іще й тепер немов котята! Сей звичай однак уже потрохи закидають, а знаємо се з оповідань подорожних, що з кінцем остатного століття, переходячи улицею, стрічали побіч деяких криниць таблиці з китайськими написами: „Тут не вільно топити дівчат!“ — Але й тим, що остають при житю, нема що завидувати; се й самі побачите, коли вам оповім, що з ними опісля дієть ся.

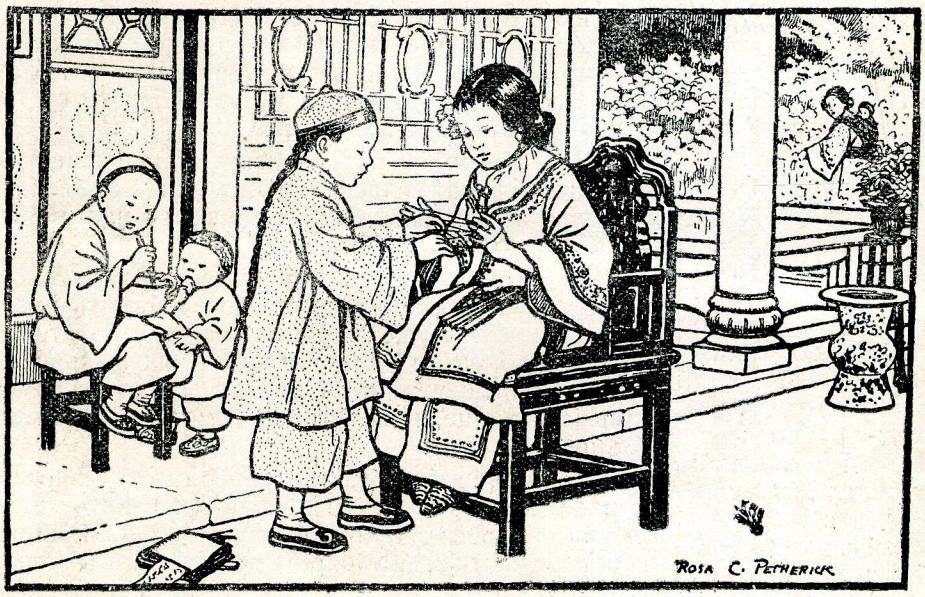

Як уродить ся дівчинка, а застане вже дома кілька сестер, то буває часто, що наділять її назвою „Каі-тсу“ значить: „Шкода, що не хлопець“. Імена братчиків так само бувають смішні. Беруть ся прізвища їх звичайно з першого ліпшого предмету, що при уродженю дитини стягне на себе увагу батька. Приміром, коли на улици почує він туркіт воза, то новородок певно буде звати ся по китайськи „віз“, або одержить імя звіряти, що по китайському зодияку припадає на рік його уродженя. Кождому з 12 по собі наступних літ, відповідає инше звіря. Дуже часто здибуємо в Китаю у літий імена як: пес, кіт, малпа, тигр і т. д., а деколи іменують їх числами. Рівно хлопців, як і дівчат мами розпещують. Годують їх, скоро лиш заплачуть, хоч би й як часто, а наколи вже діти можуть рачкувати, позволяють їм гризти, що лиш попадеть ся, від сирих бараболь і незрілих мельонів, аж до цибуха довгої татової люльки. В місцевости Шан вільно і дрібоньким дітям курити убійчий опій, що так нищить той дивний край.

Китайські доми зовсім не привабливі. Зимно в них і вогко тому, що побудовані впрост на земли. Двері на пустих завісах весь час рипають, а паперові вікна не хоронять ні від дощу, ні від куряви. На півночи в Кан-гу будують груби неначе скрині в однім розі кімнати і огрівають їх із середини деревним вуглем, а коли притрафить ся зимна ніч, то вся рідня спить на тій печи. В инших частях краю кладуть по середині глиняної долівки ватру, а збиранєм ріща на той вогонь займають ся головно діти. Один патичок не сміє піти на марне, ні пропасти, а й сушене хабазє придаєть ся, як що забракне трісок. У сих бідних хатах варять їду в однім глубокім горшку і через те не можна рівночасно двох потрав приправляти. Колиж у межичасі зайде потреба окропу, щоб відогріти риж, який варять нераз більшими скількостями з ощадности дров, то за кипятком посилають до склепів, яких є по кілька в кождій місцевости.

Китайські оселі з дільниці богатших людий виглядають дуже чепурно. З зовнішного двору, оточеного високим муром, до якого провадить широка брама, входимо до внутрішного, прикрашеного в білі й золотисті японські лілеї, цвитучі кущі й веселі камелії, засаджені у вазонах. Входовий рундук є звичайно просторий, відділений від світлиці майстерно різбленою стіною, з отвертим входом, заслоненим тяжкими, шовковими запонами. Одну цілу стіну світлиці і дві до половини займають паперові вікна, хоч іноді і скляні шиби вживають ся. Стеля також із паперу, а двері по обох боках світлиці, що провадять до дальших узких кімнат, не мають ні клямки, ні замку. Зовнішні стіни зроблені з тонких дощок, що літом зсихають ся і лишають широкі шпари, побудовані немов решітка кругом даху, що його ще перед тим поставили на деревляних стовпах. Сі знов стоять на камяних підставках і через те виглядає цілий дім трівкійший ніж є в дійсности. Під окапом вішають малі образки, чорне по білому, а кінці сволоків грубо позолочені.

Хатне уладженє дуже скупе також і у заможнійших. Підлогу укривають коверцями, а часто крім стола й кількох стільців о простій спинці з темного лискучого дерева і деякої тростинової, чи бамбусової постелі, в кімнаті нема більше нічого. Ліжка рідко вживають ся, а коли вживають ся, то з твердими подушками, зладженими з бамбусової трощі і лише на стілько широкими, щоб можна о них карком опертись. Бамбус знаходимо в Китаю всюди. Папір, що діти на нім рисують у школі, зроблений з його волокна, а наколи учитель вельми розсердить ся, бє діти бамбусовим прутом по чиколонках. Із бамбусового коріня вирізують діти всякі забавки, а з гнучкого галузя **кошики, клітки і т. и.**

Китайськи діти не мали би чим забавляти ся, колиб не робили собі самі забавок бо продавані по склепах незугарні і є їх загадом обмаль. Дівчата, розуміється ся, люблять свої яскраво помазані ляльки та дрібні скарби з матерії паперу й цукру. Домики для ляльок роблять ся з глини, тростини і бамбусових патичків.

Діточі забави є прості і мало зворушливі. Одною з найвизначнійших є кидати до мети грудками землі. Далі щось у роді нашого „Хорта й заяця“, а третьою, се „Котяча колиска“. Здаєть ся, що ся іграшка, знана по цілому світу, наколи і в полудневій Африці малі мурінята обмотують на той сам лад травою дідиком свої чорні пальчики, як се і в нас діють ся. Китайські хлопці за прикладом батьків зносять усякий біль без муркоту.

Та не мають вони такої відваги, як ми се розуміємо, бо приміром боять ся вилазити на дерево, а коли який хлопець хоче розгнівати другого, не зве його „боягузом“, ані „підлизнем“, лише дорікає йому предками за те, що були простаками. Не дивниця, що вони не розуміють наших понять про честь, наколи вже з роду навчають ся укривати свої почуваня і притворяти ся.

У східнім і західнім Китаю ще й доси утримуєть ся жорстокий звичай стискання ніг. Через те дізнають малі бідні дівчата страшного болю, який ще більше доскулює їм вечерами і ранками, коли перевязують і ще дужше стісняють бандажі так, що спати кладуть їх у бічнім забудованю, звідки безнастанні зойки не доходять. У днину кульгають вони по хаті зі смертельно блідими лицями і червоними обручками круг жалісних очий, опираючись на палици, а коли ся процедура скінчить ся, остають вічними каліками.

Дякуючи розумним европейським жінкам, що виступили рішучо проти того варварського звичаю, вийшло вже стискане ніг майже цілком із моди і не уходить більше за ознаку висшого походженя.

Шкільна наука починаєть ся вчасно перед сніданєм, а діти вже по повороті зі школи дістають поживу. Батько не радо згоджуєть ся на науку доньки, кажучи, що з сього буде користь не йому, лише родині її мужа. І так дівчата вчать ся мало, або й нічого, хиба що ходять до місіонарської школи. Братчики їх зачинають науку в пятім або шестім році житя, а тоді кождий з них дістає від родичів по столикови або лавочці, кусник тушу і звиткови паперу для його власного ужитку в школі, яка поміщаєть ся часто в постороннім будинку, або якомусь старому храмі. Тут виучуєть ся хлопець на память низку моральних оповіданъ, які кажуть йому обожати предків, бояти ся царя, слухати родичів і т. д, На той сам лад учать ся і з инших книжок, до яких треба зачисл.ити девять книг Конфуцієвих клясиків.

Молоді люди в краю цвітів побирають ся дуже скоро. Суджену вибирають родичі молодого, при чім посилають її родичам якусь суму гроший

як противагу її вартости. Одіту в плавку сукню багрової краски, з величезним капелюхом, навішаним довгим, багровим серпанком, що вкриває лице, несуть її в замкненій лектиці в супроводі приятелів, що розгортають перед очима видців усякі части її поиданого. В дальших днях сходять ся приятелі її мужа, щоби подивити ся, як виглядає, а підчас слюбу не вільно її й рушити рукою без помочи якоїсь старшої жінки, що стоїть біля неї.

Се дієть ся для виявленя залежности і вона остає невільницею, поки не діждеть ся сина.

Убраня хлопців і дівчат дуже подібні до себе, зложені тілько з двох частий: кабата і широких шараварів, часто звязуваних у кістках. Одіж біднійшої кляси зроблена звичайно з бавовняної тканини синьої краски. За те заможнійші носять довгі окривала, богато вишивані шовком, по берегах обшиті футром, а верхний кафтан із китайки сливового кольору. В зимі носять хлопці футряні шапки або оксамітові, а дівчата укривають голови оксамітками. Окраси на голову бувають часто дуже хороші, а гребені старанно викладані сріблом і золотом.

Кажуть, що в Китаю їдять дивні страви, та хоч часто можна бачити по базарах песе мясо, порізане на гарні малі кусники, то всеж далеко більший покуп мають: свиняче мясо, качки, гуски й ріжні відміни риб, до ловленя яких приучують корморанів.

Головною поживою Китайця є риж, а їдять вони його, як і всі инші страви, деревляними патичками, якими ми не вмілиб орудувати. Чай є головним напитком сього краю, а пють його без цукру й молока.

Найщасливійшими днями в житю китайських дітий се празники. Одним із них є так званий „Човен-Змій.“ Се є човен у виді змія, яких по одному в тім дни кожда околиця міста доставляє. Друге велике свято се „Новий Рік“, яке попереджують безчисленні штучні огні. Цілу ніч переводять на бенкетованю, а зі сходом сонця розстелює господар дому коверець на дворі і звертаєть ся з уклоном у ту сторону, де по його віруваню в тій хвилі знаходить ся „Дух щастя“.

Всі тубильчі мешканці Китаю вірять зарівно в добрих і злих духів. Дорослі переконані, що діти або внуки осолодять їм вічний спочинок молитвами і жертвами, зверненими до них, і се релігійне „обожуване предків“ розповсюднене по цілім краю. Як хто не має своїх власних дітий, той прибирає собі чужих, щоб могли виконувати релігійний сей припис, а „обожанє і служба родичам“ є одною з перших наук, які приймають малі хлопці.

З анґлійського перевела *„Кай-тсу“*.

Квітчина казка.

(Іриночці Левицькій.)

Рожеву казку квітка знає
В пахучі пелюстки сповиту,
Леліє в серденьку укриту,
Пестить її — комусь ховає:

„З нас цвітів кождий вяне, гине,
Одна лиш квіточка не вяне,
В мороз і лють вона остане,
Городця свойого не кине.

Лиш най цілющою водою
Д о б р á скупаєть ся в зарані
І най обмиєть ся на світані
Живущою К р а с и росою.

Та й в горя лютії години
Вона буде леліти — цвисти:
Ся квіточка серденько чисте
У грудях доброї дитини“.

Рожеву казку квітка знає
В пахучі пелюстки сповиту,
Леліє в серденьку укриту
Тобі, дитя, її ховає.

Я. Вільшенко.

Сніжинки.

Із небес ми летимо, пустуєм, гуляєм,
А знеможемось, тоді на землю лягаєм...

І в біленьку ризу світ цілий одягаєм,
Й так в солодкому ми сні весни дожидаєм...

— — — — — — — — — — — — —

А як веснонька прийде, з за хмар сонце гляне,
Ми помремо й тоді з нас лиш водичка стане...

Вільшина Остап.

Допитав ся.

Приїхав Москаль в село,
Хлопа зустрічає:
„Деревня какая в вас?“
Він його питає.

„В нас деревні досить є:
В нас є і дубина,
Смеречина і сосни,
Бучина, грабина,

Що вам треба, то беріть!“
Хлоп відповідає,
Та Москаль йому під ніс
Нагаєчку пхає:

„Вот тебе дубіна здесь,
Хахол, вражий сину!
Ґаварі, а то тебе...“
І трас хлопа в спину.

„Не знаю я — каже хлоп,
Що вам, пане, треба,
Може яблок, слив, грушок,
Я вам рад і неба“.

„Как фамілія твая?“
Москаль знов питає.
„Бідна, бідна, — каже хлоп,
Їсти що не має!“

„Вот дурак тебе, дурак,
Ґде деревня Бродкі?
Паведі меня туда,
А напйош са водкі!“

„Водка? Знаю, що то є,
Так щож, не напю ся!
Тут Деревня, Бродки там,
Якже роздеру ся?“

М. Магир.

Ребуси, загадки й шаради.

Буквова ломиголовка.

К, о, ъ, л, а, б, я, г, и, н, с, а, л, ъ, о, К.

Із сих 16 букв зложити імя і назвиско славної української письменниці, яка в місяці лютім с. р. обходить 35 літє своєї літературної діяльности.

□ □ □

Фігуральна загадка.

(Уложила *Стефа Шарковська*).

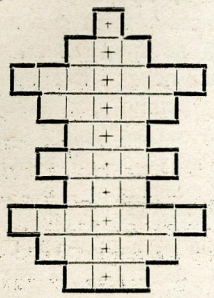

Співзвук губний.
Домашне звіря.
Образ якоїсь особи.
Є при кождих дверях.
Чути в лісі, як віє вітер.
Смачні овочі.
Уживали на війні.
Ремісник.
Інакше дорога.
Часть голови.

Букви на місци хрестиків, читані з гори в долину, дадуть назвиско славного українського діяча.

□ □ □

Географічна загадка.

(Уложив *Богдан Галайчук*.)

Мем, йот, Си, ри, О, сей, І, бір, то, скар, по, ди, фіс.

З порозкиданих складів зложити слова так, щоби перші й остатні букви читані з гори в низ, дали назву одного міста в нашім краю.

Значінє слів: 1. Давна столиця Єгипту. 2. Прізвище Юди. 3. Північна часть Азії. 4. Прилади до тесаня дерева. 5. Герой з під Трої.

□ □ □

Ломиголовка.

(Уложив *Нусьо Думін*.)

З кождого реченя взяти одно слово і зложити звісну всім приповідку:

1. Кождий любить свого.
2. Не смій ся з калік.
3. Держи ся, друже!
4. Скорий до їди, а до роботи ні.
5. Чужого не бажай.
6. Не біжи, бо упадеш.

□ □ □

Шарада.

(Уложила *Оля Савківна*.)

Перше з другим дитину чекає,
Як перше з третим на стіл виливає.
Друге з третим се знову місто,
На шляху їзди до Сокаля.
Друге з четвертим має жовняр,
Як вертає в хату з поля.
В цілість купці збирають ся,
Як по пустині мандрують.

□ □ □

Загадки.

(Уложив *Богдан Кулик*.)

1. Що се за слово, що складаєть ся із 6 букв, а наколи відоймемо першу й останню букву. тоді остане тілько одна?

2. Один цікавий школярчик із села, що ходив в місті К. до школи, чув багато про „Світ Дитини“ і доконче забажав запренумерувати для себе сю гарну газетку. Він не мав **1.000 Мк.** на задаток і написав до свого татуся на село листик, чи позволить позичити гроші на газетку у сеї пані, де мешкає на станції“. Тато школярика не умів писати, тому замість листа післав синови до міста домашню птицю з відповідею. Яка се була птиця і яку відповідь принесла?

□ □ □

Загадочна візитівка.

(Уложили: *Янка і Славка Ничаївні*).

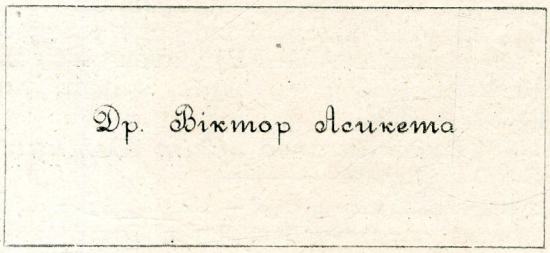

Хто є сей пан?

За влучні розвязки сих загадок призначено до розльосованя 3 премії, а саме: „Пригоди Вовка“.

Розвязки загадок з 1 числа „Світа Дитини“.

Ребус ч. 1:

Книги — морська глибина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.
І. Франко: „Строфи“.

Фігуральна загадка:
Колядуйте на „Рідну Школу“!
Таємнича візитівка: **Учителька.**
Шаховий бігун:

Пробуди ся, встань народе,
Пробудись з твердого сну,
Пробудися, втвори вже очи,
Пробудись хоч в сім віку.
Іван Франко: „Мойсей“.

Загадочна телєґрама: Хто рано встає, тому Бог дає.
Шарада: **Караїм.**
Загадка: **Ріка.**
Ребус ч. 2: „Бог Предвічний народив ся“.

Влучні розвязки надіслали:

О. Волянський, Ір. Утриско, О. Гаврищаківна, Л. Бородайко, К. Зарицька, О. й О. Ниткевичівні, М. Стасів, Н. Б. й М. Дороцькі, М. Деревянко, Т. Л. М. С. й Ґ. Маринович, О. Солтисівна, І. Кравецівна, Б. Кебало, М. й Л.

Прокопівні, М. Н. І. Турчмановичі, Н. й Я. Тшуки, Ст. Миляничі, Ст. Шарковська, Н. Думін, М. Попович, О. Вовк, О. Кузьмак, Ст. Антонів, Б. Іжак, В. Петеш.

Вислід льосованя:

Премію „Вільгельм Тель“ виграли:

1. Богдан Кебало в Розворянах; 2. Стефанія Шарковська в Раківци; 3. Н. й Я. Тшуки в Олексинцях.

Премії висилаємо рівночасно почтою.

Переписка Редакції.

До українських письменників.

Редакція „Світа Дитини“ просить сею дорогою всіх своїх дотеперішних Співробітників, щоби зволили написати дещо до Шевченківського числа „Світа Дитини“ ч. 5., яке вийде дня 1 марта с. р. Редакція не має змоги особисто звертати ся з окремою просьбою до кождого письменника та гадає, що сею дорогою її прошене скорше дістанеть ся до їх відома і що вони сьому прошеню не відмовлять. — Рукописи надсилати до 20 лютого, 1922 р на адресу: Львів, улиця Зіморовича, ч. 3.

Видавництво „Світ Дитини“.

Український Гурток у Сіді — Бішр (Африка): За надіслані бажаня складаємо Вам, Дорогі Братя, заточенці щиру подяку. Дай Боже, щоби Ви як найскорше могли повернути в рідні сторони, бо рук до праці потреба буде много. Під жарким небом Африки огортає Вас туга-ностальгія за своїми. Вашим діточкам роскішну „Ялинку“ заступає вічно задумана пальма, що мріє про свою посестру сосну в північній країні. Не падайте духом і не піддавайте ся зневірі, бо се припинює хід до визволеня.

Коляда для „Світика“.

Ревні читачі „Світика“ в Делятині: Тарас Білик, Славцьо Коваль, та Миросьо й Славцьо Небелюки не забули за свого приятеля у Львові, тай у днях 7 й 8 січня с. р. пішли колядувати на пресовий фонд „Світика“ і зібрали **2.400 Мп.**

Поіменного виказу жертводавців не поміщуємо з причини браку місця, при сім складаємо всім жертводавцям щиру подяку за жертви, а своїм малим приятелям за їх ініціятиву й переведенє гарної думки в діло та пересилаємо їм сердечний привіт.

До всіх, що присилають збірки жертв.

З причини, що журналик „Світ Дитини“ має зовсім инше завданє, як щоденна часопись, тому Редакція не може присвячувати багато місця на друкованє поіменних списів поодиноких жертводавців. Ми виказуємо тілько особу, яка збіркою заняла ся, чи збірку заініціювала і подаємо зібрану й передану нам загальну квоту до прилюдного відома.

Жертва повинна бути „справдішною жертвою“. Що прийде якійсь институції із жертви прим. **500 Мк.**, яку зложило 50 жертводавців, що хотять бути за се **надруковані** в газеті, коли друкарський склад сих 50 імен і назвиск коштує більше від сих „**жертвованих**“ **500 Мк.**! Піддаємо се під розвагу всім тим трудолюбивим і так нечисленним у нашій суспільности одиницям, що займають ся збірками на всякі цілі. З сеї причини, а ще більше з обмеженя місця у „Світику“, мусіли ми відмовити друкованю поіменних списів жертводавців із сьогорічних коляд. ***Редакція.***

Спростованє.

В 2 числі „Світика“ у „Відділі молодих авторів“ поміщено вершик п. з. „На Новий Рік“, який написав український байкар Леонід Глібів і сей вершик був надрукований у читанці О. Білоусенка „Вінок“ на ст. 68. п. з. Щедрівка“. Звідти відписали його „нефортунні“ автори Маріян і Володимир Гніданы і підписали ся під сим вершиком, як під своїм твором. „Світик“ не сподівав ся, щоби „молоді автори“ строїли ся в „чужі пера“ і без провірки помістив сей вершик, як самостійну працю у згаданім відділі. Аж один читач „Світика“ із Станіславова написав до Редакції, що він уже від 2 років уміє сей вершик на память і сказав, де він був надрукований. — Від тепер „Світик“ буде осторожнійший з друкованєм подібних річий і просить усіх „малих поетів“, щоби не відписували чужих праць і не підписували ся під ними, бо стріне їх така немила несподіванка. як се стало ся тепер з Маріяном і Влодком Гніданами.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Рідної Школи“: Я. Макарушка 400 Приватисти коломийської гімназії в Ланчині 1.000 (з коляди), М. і К. Гриневичі 100, Н. Тіменик, Л. Заставний, Р. Савич і Д. Шевчук 1.000 (з коляди), Школярі із села Монастир Дережницький 200 (з коляди), З. Масяк 1.000, Ст. Гела 270 (збірка).

Разом зложено: **3.970 Мк.**

На воєнні сироти: Б. і М. Пастівничі 250, Ст. і Б. Шерстили 140, Школярі в Костарівцях 1.675 (з коляди), О. Вовк 100, Школярики із села Монастир Дережицький 654 (з коляди), Громада Чорний Острів пов. Рогатин 4.519 (з коляди).

Разом зложено: **7.338 Мк.**

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Приватисти коломийської гімназії в Ланчині 1.000 (з коляди), О. Шевчук 13, Малі колядники з Делятина **2.400**, Н. і Г. Думіни 400, і кличуть усіх своїх знакомих, Безіменний філянтроп **2 000** (перший даток 1922), Школярики із села Монастир Дережицький 500 (з коляди), Богдан і Олесь Курчаби із своїми Товаришами з IV кляси нар. в Чорнім Острові і з І гімн. з Рогатина **3.000** (з коляди), **Читальня „Просвіти“ ім. І. Франка в Торонто 5 дол.**

Разом зібрано: з краю **9.313 Мп.**, з Америки **5 долярів.**

Ціна сього примірника виносить 100 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Тарнавський.** З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Рік III. Львів, 15 лютого, 1922. Число 4.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТИЙ

виходить два рази в місяці, кождого 1-го і 15-го.

На санках.

(Присвячую Одарці Боднарівній.)

Гайта, коні! Вісьта, коні
По рівненькому болоні!
Вихор кучерями грає,
Сиві гриви розвіває,
Розстеляє туман ночи,
Гей-же, коні, куди очи!

Гей, як швидко мчать ся сани
Безконечними шляхами,
Тілько буря свище в уха;
Гу-гу! грає заверюха.
Годі, годі! Далі, коні,
По широкім оболоні.

Далі, далі через бори,
Не злякають нас і гори,
Вкриєм плечі туманами
І полинемо світами,
Де ще думка не літала,
Де ще мрія не сідала.

Як весело серце бєть ся,
Як свобідно гадка веть ся,
Як здорово кров іграє,
Втіха душу заливає.
Далі, коні, через гори,
Де на зводі сяють зорі!

Не жени ся, вихре, з нами
Мерехтливими шляхами!
Ти-ж землі лишень дитина,
Ся чужа тобі країна.
Ми небес сини і доні. —
Гайта, коні! Вісьта, коні!

Роман Завадович.

БІБЛІОТЕКА ... ім. ШЕВЧЕНКА

Четверта казка дідуся Тараса.

Олюся була гарна дівчинка й добра, тілько нарікала все на „тяжку українську граматику“ — не любила вчити ся її.

— І на що вона ся граматика, на що її люде придумали, щоб мучити нею дітий?! — говорила вона частенько.

Почув се раз дідусь Тарас тай питає:

— А ти любиш, дитинко, Україну?

— Люблю, — відповіло дівчатко, трохи зчудоване несподіваним питанєм — а чомуж би ні? Україна сеж мій рідний край, сеж вітчина моя.

— А яка твоя рідна мова?

— Українська.

— А ти любиш її?

— Певно.

— А коли так, то мусиш знати сю мову, бо я тілько се можу любити й цінити, що добре знаю. А щоб добре, основно пізнати рідну мову, щоб могти добре говорити й писати нею, треба, дитинко, пильно вчити ся граматики сеї мови.

— Ніби на що?! Я й без граматики розумію добре, коли читаю казки, або коли ви, дідусечку, якусь казочку нам оповідаєте...

— Добре, Олюсю; коли ти так любиш казочки, то я тобі оповім казочку.

Як тілько дідусь сказав, що говорити ме казку, зараз загуло між дітворою:

— Дідусь казку казати ме! Дідусь казку казати ме!

І збігла ся вся дітвора тай оповила дідуся мов цвітистим віночком.

А дідусь Тарас сказав:

— Оповім вам казку „про дівчинку сильної волі“.

Й почав оповідати:

Була собі раз дівчинка Олюся.

— Так, як я звала ся! — закликала радісно, не втерпіла Олюся.

— Егеж, — сказав дідусь і оповідав дальше:

Олюсин батечко був иншої народности, як ненечка. І жили вони в містечку, де не було людей, шо говорилиб мовою батька. І всі дома й батько й Олюся говорили рідною мовою ненечки.

Але мала Олюся була цікава дівчинка. І звернуло її увагу, що її батечко часто сумний, якось так дивно сумний.

І вона нераз питала батька:

— Чого ви, батечку, часто такі невеселі?

Та батько нерадо відповідав і старав ся збути її словами:

— Ти сього, дитинко, ще не зрозумієш...

Але не Олюсю се збути такою відповідю. Вона все:

— Скажіть, скажіть, батечку! А то я плакати стану!

Тоді батько пригорнув Олюсю до груди тай сказав:

— Може, може колись, Олюсю, коли будеш старша й підеш між народ, із якого я вийшов, наслухаєш ся його пісень чарівних, пізнаєш його мову й звичаї, надихаєш ся повітрєм його гір і піль, може тоді ти зрозумієш мій сум. Та тепер, дитинко, ні я не в силі тобі мойого смутку зясувати, ні ти зрозуміти мене.

І донечка вже не питала батька. Але думати про се не переставала. І в кінці сказала собі:

— Я мушу пізнати народ мойого доброго, любого батечка, пісні його, мову його й звичаї його.

Та сказати собі се легко було, але виконати! — — За велику пропасть викопала лиха Доля між нею і народом її батька. Довкруги все чуже, ніщо їй навіть не нагадувало ні країни, ні народу її батька. Часом хіба почула насміхи з народу її батька, з мови його.

І хоч і вона нічим не була звязана з сим народом, хоч не знала ні народу, ні мови його — то се боліло її, бо їй здавало ся, що разом із народом зневажають її любого, доброго батечка.

І вона прохала батька:

— Батечку, навчіть мене своєї мови!

— На що тобі сього, дитинко? — дивував ся батько.

– Так, батечку! Хочу пізнати її, хочу розуміти пісні вашого народу; виж самі, батечку, нераз говорили, що вони дуже гарні.

І часом батько починав учити свою доню своєї рідної мови. Але якаж се могла бути наука. В батька так небагато було вільного часу.

Та мала Олюся не зражувала ся нічим. Хоч вона не знала батькового народу, не знала його горя й недолі, то серцем була звязана з батьковим серцем, а через нього з народом батька. Вона тепер разом із батьком серцем линула туди, де жив, горював його поневолений народ, тужила за рідним краєм, народом рідним батька, а тепер уже й її.

Вона мусить пізнати рідну мову батька, мусить! Так говорила вона собі. І діпняла свого. Хоч і досить пізно. Що-йно на шіснайцятому році житя могла вона взяти ся таки на добре до вивченя сеї мови. І вчила ся пильно, хоч се не легко їй приходило. Вчила ся мови, а заразом і вчитувала ся в історію народу, хоч пізнати минувшину його. Вскорі довела до сього, що могла не тілько читати й розуміти твори писані сею мовою, але й брала ся сама писати твори.

А була вона тоді вже не абияка дівчина. Читала богато на мові матери, думала богато. А мати її була з народу, що культурно дуже високо стояв, мав свою велику й могутню державу й видав богато, богато славних і великих людий. У творах сих людий Олюся розчитувала ся й роздумувала над тим й свої думки переливала в свої твори.

Вже першими своїми творами звернула на себе увагу. А чим дальше, тим більше читали її й поважали. Найшло ся більше товаришок, які враз із нею станули до праці. Головно рішили ся вони працювати над освідомленєм жіноцтва сього народу. Бо народ Олюсиного батька був поневолений, темний і жіноцтво теж просвітно стояло дуже низько.

А Ольга й її товаришки сказали собі:

— Поки не буде свідомого жіноцтва, поти народ не здобуде ні волі, ні долі. — І разом узяли ся до щирої праці. Богато минуло літ. І праця їх не пішла на марне. Вибухла велика страшна війна — світова. Тоді сини сього народу зірвали ся до боротьби за волю рідної країни. А матері сих

синів се були духові дочки Ольги й її товаришок, учениці її. Вони не відклонювали синів від боротьби за волю, але говорили їм, як колись спартанські матері:

— „Вертай, сину, із щитом, або на щиті!“ Важка, дуже важка була боротьба, багато синів не вернуло не то зі щитом, але й на щиті. Розсіяли ся їх кости по всій широкій Рідній Землиці, а то й по чужині! А все за волю Рідного Народу й Країни Рідної.

І ся боротьба й досі не покінчила ся. Та вони, сини й дочки свого народу, не впали на дусі й дальше високо держать народний прапор, дальше ведуть визвольну боротьбу.

А в сій боротьбі не забувають і своїх великих людий, що вказували їм шлях до волі, не забули й її, сеї дівчини, сильної волі, що хоч її мати належала до богатого й могутнього народу, всім серцем припала до батькового поневоленого нещасного народу, вивчила його мову та для нього взяла ся служити. Вдячний народ не забув і сього року збираєть ся святкувати 35-літний ювилей її письменницької діяльности.

Ольга Кобилянська.

— Е, дідусю, та сеж уже не казка, а чийсь житєпис! — сказала Олюся.

— А я навіть знаю чий! — сказав Богданко.

— Чий? — спитав дідусь.

— Письменниці Ольги Кобилянської. Її се ювилей святкує сього року 15 лютого український народ.

— А знаєте ви, хто се Ольга Кобилянська?

— Се наша письменниця, родом із Буковини, з містечка Ґурагумори! — сказав Володко.

А Богданко перебив:

Вона родила ся 1863 р. в містечку Ґурагумори, де її батько був урядником. Батько її був Українець, а мати Німкиня, й вони дім провадили по німецьки. Ольга аж у 16 р. житя, як се дідусь казали, навчила ся української мови та почала писати по українськи гарні повісти.

— А які її заслуги? — спитав дідусь.

— Та дідусь також уже про се говорили. Вона враз із Наталією Кобринською, також письменницею, що про неї читали ми у „Світику“, старали ся про освідомленє українського жіноцтва.

— Хто з вас читав що з її творів?

— Я читав у шкільній книжці її „Битву“. Вона дуже гарно написана — сказав Богданко. — Інші її твори я пробував читати, але вони ще для мене за тяжкі, хоч і дуже гарно писані. Пізнійше, як буду у висших клясах, мушу їх усі прочитати — сказав рішучим голосом Богданко.

— Так, так — сказав дідусь Тарас, — її твори для вас, діти, іще трохи за тяжкі, але одно вже тепер можете навчити ся, хоч і не з її творів, але з її житя. Навчити ся любити рідний народ і мати сильну волю підготовити ся до труду для рідного народу.

Тут мала Оля почервоніла засоромлена, але за хвилю сказала палко: — О, я буду вчити ся української мови, бо я хочу бути такою Ольгою, як пані Ольга Кобилянська.

Я. Вільшенко.

Купуйте і читайте історичне оповіданє: „Вільгельм Тель“. Є се прегарна книжка з 13-ма образками.

Жадайте по всіх українських книгарнях у краю.

Замовленя слати до Контори „СВІТА ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморовича, ч. 3.

Малі герої.

З. Лесьо.

Наступ відбито. Тиша по бою. Денеде ще гук стрілу перериває ту тишу. Обі сторони помучені. Відпочивають тепер дула машинок і крісів, перемучені довгою та утяжливою працею. І люди при машинках відпочивають. О ті найбільше напрацювали ся. Посідали тепер усі та пішли балачки на тему сьогоднішнього наступу.

— „Мені мало що цівка не трісла, так розпалила ся, що... – ...„Що ти мало не втік від неї“ — відповідає перший другому. Та перший не з тих, щоб його можна висміяти; прибравши поставу Марса та усміхнувшись: — „Не знати, хто з нас ліпше утікає. Та я вас у відступі з села С. не міг здогонити, лиш порох, що ви збивали своїми бергштайґерами показував слід за вами!“ — Загальний сміх, такий, на який можна позволити собі в окопах. — „От і відтяв ся“. — „Уміє, нема що казати.“ — „Бравий хлопець“ — Той, що відтяв ся, поглянув гордо на свого соперника та усів на пеньку, що ріс в окопах, немов чекаючи на нову зачіпку. З такою поважною міною йому до лиця. Се хлопчина літ 14 найбільше, щуплий собі та низького зросту, плащ військовий по кістки йому, а вираз лиця якось так дивно відбиває його від старших товаришів. Я сьогодні познакомив ся з ним. Мене зацікавив сей хлопчина. — Яка несправедливість — думав я, — діти на фронті, а старі, досвідчені жовніри у запілю служать при ріжних стаційних та національних чи повітових радах. Я постановив довідати ся від нього самого, яким чином він попав сюди, на фронт. Він з початку бояв ся мені щиро про все розповісти, укривав се, про що мені саме розходило ся. Я бачив, що зараз сьогодні не довідаю ся сього від нього. Він збреше, минеть ся з правдою, щоб лиш не виявити її. Мені стало ясно. Він боїть ся розкрити свою душу тому, що він до чогось почуваєть ся, він з певністю утік із дому і тепер боїть ся, щоб родичі не довідали ся про місце його побуту, бо відобрали би його. Мої здогади потвердив він сам опісля, як ми з собою вже заприязнили ся. Я полюбив його, так полюбив, як свого наймолодшого брата, бо у всім нагадував мені його. Так, він бояв ся, щоб родичі не довідали ся, що він на фронті, вониб його зараз відобрали звідсіля; він іще не в поборовому віці, вони ще могли би так зробити з ним. А він іще тепер не хоче вертати домів. Він хоче вернути аж тоді, коли всі вже будуть вертати, вернути з усміхненим лицем, побідником, або й зовсім не вернути. Жалко йому дуже родичів, вони такі добрі були для нього, а він їм таку неприємність зготовив. „Але се не дуже великий проступок? — питає нераз мене — бо я за нашу вітчину бю ся, а татко так любить Україну! Він і мене учив її любити, се не гріх, правда? “ — Я пояснив йому, що се нам, старим жовнярам, як і його родичам, приносить честь, та що такий нарід не може пропасти, коли має таких синів, а при тому я старав ся все наклонити його до сього, щоб дав таткови знати, що він тут на фронті; обіцював я навіть своє посередництво. Та він ніяк не хотів, раз навіть розплакав ся. Він свято вірив, що татко його зараз забере.

Сиджу одного разу з товаришами в землянці і читаю від брата листи. Питає мене, чи багато ворогів я вже унешкодливив, чи багато полонив, а мені так смішно робить ся! — „Що вони собі

Дмитро Ужанський.

Верба і зірка.

(Продовженє.)

Тимчасом доходили всякі вісти до бараків: російське військо перейшло Карпати, а спинили його аж коло Сигота. Потім Мадяри дуже позбиткували наших людий. Діти журили ся, що стало ся з їх родичами, з хатою, з селом. Куди перейшла війна, там усе змінило ся... А до дому вернути ся не могли. Лиш чули, що неодно село спалене, не одна хата розвалена...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Серед таких трівожних вістий минав дітям час на бараках. Із першої кляси перейшов Василь у другу, а Оленка пішла до першої. Знали вже писати й читати.

Раз сиділи діти на лавици коло захисту і гріли ся на сонци. Тоді почули розмову двох Гуцулів із Зеленого, що збирали ся тікати з бараків. — „Чи й ми так не зробили би?“ — подумали собі діти. Але коли розважили, що не знають дороги, ні німецької мови, що бараки довкола окружені високо колючим дротом, а за дротами ще стоїть пост із крісом — залишили ту думку, та за те взяли ся ще красше до науки.

Прийшов голодний рік. У бараках пекли хліб зі стухлої кукурудзи. Їжу обменчили всім. Тоді зголосив ся в управі богатий ремісник Німець і заявив, що візьме двоє дітий до себе. Сподобав собі якраз Василька і Оленку і взяв їх зі собою на недалеке село. Там було дітям добре, тілько часом сумували, що вже не між своїми, але між чужими людьми. Почали ще більше тужити до своїх земляків, до рідного села, до родичів. Німецька родина, що приймила їх, була бездітна. Як іще діти привчили ся трохи по німецьки, сказали Німці, що візьмуть їх за своїх, нехай уже на все остануть межи Німцями. Тут їм буде добре жити і війна сюди не доходить. Хліба є подостатком і гроші легко заробити. Дали старі дітям два дни до надуманя, щоби сказали, чи остануть, чи ні...

Була весна. Поле вкрило ся свіжою травичкою, ліс зазеленів ся. Прилетіли співучі пташки, з землі показали ся цвіти. Сонце усміхало ся і гріло. Василько й Оленка побігли до саду і радували ся весною.

— Васильку, ти останеш тут? — спитала Оленка. Бо я хочу до дому, до мами й до тата!

— Оленко, й я не лишу ся. Я не говорив нічого, бо хотів знати твою думку. Тут ми забудемо нашу прекрасну мову. Тут нема ні наших

там дома гадають?“ — кажу нераз до товариша. — „Вони думають, що то все одно, лапати мухи, а тут ворога зловити!“ — Сміємось та нагадуємо собі ті хвилі, коли то ми в „цивілю“ були. Нараз входить до землянки Лесьо, так називав ся сей хлопчина, з котрим я заприязнив ся. Лице у нього сумне, очи заплакані. Поволи підходить до мене, хоче щось говорити, та вибухає нараз сильним плачем. Крізь плач почув я лиш: — „По що ви се зробили, по що?“ — Я успокоюю його, як умію, але трудно приходить мені се зробити; я встаю, підношу голос і таким голосом питаю: Що стало ся? Се від разу помогло. Лесьо устав на „позір“, а сльози мов горох котять ся йому по лици. Говорити не може ні слова. Добуває лише з кишені лист і подає мені. Я побачивши лист, від разу зрозумів усе; узяв його за руку, обіймив, поцілував та посадив за стіл. Він сів, був білий мов мармор, зворушенє не давало йому говорити. Очима повними жалю дивив ся він на мене, як я скоро перебігав очима лист до нього. Лист був із дому. Просили, щоб вернув до дому, бо мамця дуже плаче за ним і гризеть ся. Як що не може вернути ся, то най приїде бодай на відпустку, а татко дальші заходи що до увільненя його поробить дома. Прочитавши лист я подивив ся йому в очи. Він ще не успокоїв ся зовсім. Уста хлипали ще, а з грудей добував ся якийсь стогін, з яким йому було лекше. Через кілька хвилин я дивив ся йому в очи.

— „Лесю, — кажу до нього, — усе добре зложило ся, ти поїдеш на відпустку і вернеш назад до сотні. Розумієш?“ — Він дивив ся мені в очи, дивив ся так, що я не міг видержати його зору, я обняв його і так сиділи ми. Я почав думати над теперішньою його ситуацією. Ми вра дили таке: як що батько запевнить, що позволить йому вернути до сотні, то він поїде на двотижневу відпустку; як би батько не дав такого запевненя, то він утікає з сеї сотні, а зголосить ся в другій і знов слід по нім загине. Він написав також, що бєть ся за ту Україну, котру татко так люблять і що він тепер не верне, а верне з усіма разом, як побідник. За тиждень наспів лист від татка. В листі татко запевняв його, що позволить вернути назад на фронт, щоб він міг пімстити стрийка, котрий упав недавно на північному фронті. І мамуся просили у листі, щоби приїхав, побачити його хоче ще хоч раз перед смертю. Читаючи се Лесьо заплакав ся; йому жаль стало „Мусі“, котра його так любила, а він їй за сю любов так віддячив ся. Мені випадало поговорити з сотником про відпустку Леся. Сотник згодив ся, бо Лесьо вже пять місяців на фронті, а на відпустці не був ще ні разу. Ще сього самого дня вечером я відпроваджував його до сусідного села, де була станція зелізнича. Підпровадивши його до половини дороги, я розпрощав ся з ним, а він скорим ходом поспішав на стацію, бо потяг мав відходити за пів години. Я стояв і дивив ся у слід йому, очима проводив його до стації, аж доки не зник мені з очий. Сумний вернув я до землянки. Вечером не було вже з ким заграти доміно, не було з ким щиро говорити, я відчув тепер, що мені бракує чогось, — бракує Леся. *Евген Вербенко.*

Сон і явa.

Спокійно спить в ліжку дитина мала,
І снить ся їй сонце, погода, весна.
Збудившись — весело глядить у вікно:
А на дворі вітер і дощ й студено...

Д—о.

любих гір, ні наших рідних Русинів. Уже скоро всі люди з бараків вернуть ся до дому, а ми — маємо остати ся тут на все? Ні! — „Нас двоє тут між чужинцями залялоб чужинецьке море“. Так нас перестерігали у школі. А що сказалаб на се Україна?

— — — — — — — — — — — — — — — —

— Но, діти, як надумали ся? — спитала нова господиня дітий.

— Хочемо до дому! Тут не останемо. Всюди добре, і ви для нас добрі, та дома найліпше! — сказав Василько.

— А ти Оленко? — зазвідав старий.

— І я не остану. Зараз ідемо до дому!

— А знаєте, діти, куди?

— Я в школі учив ся, що як іти все на схід, то зайдеть ся в країну синього неба і жовтого збіжа. У нашій підкарпатській країні ріка Тиса скоро біжить по каміню, а над моїм селом ясна зірка все світить у вечір. Се я добре памятаю!

— А коло нашої керниці росте стара верба! — каже дівчинка й аж очи їй засвітили ся на саму згадку про рідний край.

— От, дурні діти, — казали Німці. Щастє саме лізе їм у руки, а вони — ні. Підете дві милі тай побачите, що се не ваша сила. Тай що знайшлиб там? Попелище й новий цвинтар! Уся ваша Україна у війні горить!

— За те вона тут має певний захист! — сказав гордо Василько, вказуючи на серце. — Тепер її не видно, але колись несподівано зійде!

Вечером діти тихцем зібрали свої річи у хустку. Обережно завинули шкільні книжки і свідоцтва. — „У нас української школи нема, тож буде се нам красна памятка.“

Ранком попрощали ся з Німцями і подякували за поміч. На дорогу дістали прохарчунок і гроші „на чорну годину“. Оленка зашила їх собі у сорочку, щоби не загубити, або щоби не вкрав який лиходій.

Ще поглянули, чи папери в порядку — і пустили ся в дорогу. На плечах вузлик із харчами, в руках паличка, яку собі виломив Василь у лісі для обезпеки.

— Гліхліхе райзе, кіндер! — кликнула здалека за ними Німкиня, махаючи хустиною; й вона зрозуміла, яка се була сила, котра тягнула дітий в рідні сторони.

А мали щастє. Недалеко бараків стрінули офіцера-Українця, що приїхав сюди, щоби час відпустки перебути між своїми, бо в рідне село ще не мав дозволу їхати через недалекий фронт. Той краян, як довідав ся про бажанє дітий, заплатив їм зелізничу карту аж під саму Говірлю.

(Докінченє буде.)

Зофія Райнгаймер.

Сніжні цвіти.

Не стало ріжнобарвних цвітів. Корони рож дістали теплі шапки на свої голови, а цвітники вкрито смеречинєм.

„Шкода“, сказала софа, що так вигідно стояла за столом проти самого вікна. „Так гарно було, як з надвору цвіти до нас клонили ся і розказували про все, що на світі діяло ся“.

Інші меблі думали так само. Стіл однак радив не нарікати, бо якраз тепер була найбільш привітна пора. Літом усі гуляють у городі, лісі або поли. Зимою однак сидять разом у кімнаті, розказують одні другим або читають у голос, а вони — меблі — довідують ся куди більше ніж від цвітів.

Так справді було. — Але безумовно з цвітами в кімнаті таки гарнійше.

Послухайте, яку несподіванку принесла зима в ранці одного дня.

Було дуже зимно, так зимно, що меблі завидували ліжкам у спальній, що були вкриті теплими покривалами.

Шафа, яка власне прокинула ся зі сну, з дива так затріскотіла, що побудила всі інші меблі. І щож побачили вони?

Ціліське вікно з гори до долу було вкрите білою наче сніг лискучою скрицею. Се не був гладкий лід. Якісь дивні узори були на вікні — цвіти, листє, галузє, але усе разом перемішане — аж годі розібрати.

„Що се таке? — спитала софа. — Вона була дуже захоплена білими кришталевими цвітами. — „Може у ночі був тут скляр і потайки вложив инші скла?

„А може се які чари?“ — думала скринка з іграми. — „Може чарівниця, яка в мені сидить, перемінила шиби в цукор?“

Почувши слово „цукор“, мала чорна мушка, яка теж у тій кімнаті жила, мерщій вибрала ся в дорогу. Однак зовсім розчарована вернула зараз назад. „Ні — се не цукор“, — сказала вона. — „Ні трохи не солодке! Але хропувате, мов цукор, се правда!“

„Я думаю, се цвіти“ — сказала коновочка. Та комин, який одним кінцем усе був на світі, сказав: „Ах не плетіть нісенітниць“. Але всі були згідні з коновочкою.

Так — але хтож міг ті дивні, сніжнобілі цвіти так досвіта створити? Страх, як бажало ся меблям про те розвідати. А вікно — одиноке, яке моглоб тут дещо сказати — воно зовсім заціпеніло і заніміло, ніхто не знав, чи се з захвату, чи може хтось зачарував його разом із цвітами.

На вулиці заспівав хтось. — Чути...

„Прийшла зима, прийшла зима,
Цвіти принесла.
Сніжні цвіти, білі цвіти
Та звідкіля?
Прямо з півночі!
Дар з обманкраю —
Щойно нарвані
Сьогодня в ночі...
Перед кожде вікно
На диво усім
Сипле зима люта
Квітєм сніговим...“

Увіввів!

„Се північний вітер!“ — сказала піч. — „Я пізнаю його по голосі“. — Усі меблі в кімнаті наче заніміли. Сніжні цвіти — се сніжні цвіти? Їх принесла зима? Очевидно — зима може тілько білі цвіти створити, білі наче сніг.

Як чудово — справді, як чудово! Сніжні цвіти — чи виросли вони на ледових горах, чи ледяних полях? А може зима має великий город із такими цвітами?

Се гарно, що вона так потайки їх принесла. Так — зима хотіла показати, що й вона має цвіти, не лише літо! І ось у кімнаті не було вже так пусто, її вкрашали цвіти знов. Але:

„Вони не клонять ся до нас так, як тамті!“ — сказала софа.

„І вони не кивають на нас своїми вітками. І вони не пахнуть — і не розказують нічого“ — сказали стільці.

Ні — вони були сціпенілі, тихі, німі, непорушні, ті сніжні цвіти. Але вони миготіли — так чудово миготіли! Наче хрусталь, наче присипані тисячними лискучими, срібними, світляними іскорками.

Прийшов і соняшний промінь до вікна. І митю усе сріблисте блестіло золотом — тожто блимало, блестіло, світило — ні, сього не в силі сказати, так гарно було, неначе в казці, у зимовій казці; так дивно було! — Се був привіт цвітів із чужого краю — з краю ледів!...

— — — — — — — — — — — —

„Тіт-так, тік-так, тік-так“ — затикотів голоснійше великий годинник на стіні. Йому було ніяково серед кімнатної тиші, він був завше за житєм і рухом.

І шафа собі затріскотіла: „Що тут зробити, щоби ті білі цвіти ожили?“

„Я піділлю їх!“ — сказала коновочка.

„Се не поможе“ — замітила піч.

„Якби так розложити огонь — такий теплий огонь — га! А ви побачили би, як ті білі листки і чаші почалиб таяти й рушати ся. Вони лише від зимна так зціпеніли“.

Якраз, неначе на зазив печі, увійшла в сей момент у кімнату дівчина Лілля. В руці мала папір і дерево, і як сього бажала піч — розклала огонь.

Аж тепер пригадали собі меблі, як вони у ночи мерзли. Білі, зимові цвіти заняли їх і задивували так, що зовсім про те забули. В кімнаті ставало все теплійше і теплійше. З великою увагою дивило ся все на вікна. Алеж — милий Боже — що се таке? Сніжні цвіти десь зникали! Геть зовсім — зовсім! — Куди вони дівали ся?

З переляком гляділи меблі на себе.

Гей що — що се таке? Все більше й більше ті чудові цвіти кудись пропадали! Все більше — а старі скляні прозорі вікна виринали.

Чи не вернуть вони?

Неначе чари: помалу — не знати як і куди, розходили ся вони, розпливали — пропадали. Ніщо не остало з них, лиш декілька прозорих

краплин води, а вони одні були живі! Помалу, неначе слези, спливали по скляних вікнах до долу!

„Вікно плаче!“ — сказала мягкосердна софа.

Знайомий голос на вулиці зазвенів. Се північний вітер вліз у комин і свистів. Вввіввв! — сміявся він.

„Ні, — як можна — як можна бути таким дурним“? — сказав він до печі.

„Зима принесла вам найгарнійші цвіти! А ви що робите? Позволяєте у собі палити, щоби пекти цвіти. Ха, ха, ха — сніжні цвіти! Цвіти, що виросли у тяжкі морози! Хиба вони можуть жити у теплі?

Ні — се смішно, до розпуки смішно. Але правда: що можуть знати такі дурні, як софа, стіл і піч про зиму на світі?“

Посумніли всі меблі в кімнаті, посумніли і злісно крикнули: „Піч сьому винувата“.

„Я знаю“ — сказав вітер.

„Вона певно зле не хотіла. Але не всякий любить тепло“.

Бідна піч стояла зажурена у своїому кутику, вона зовсім почервоніла зі стиду. Се вона зруйнувала ті гарні, білі цвіти — сю прикрасу вікна, якою так раділо все в кімнаті. Якже болюче!

„Чи не міг би ти просити зими, щоб нам знов прислала сніжні цвіти? — спитала вона вітра.

„Просити можу“ — сказав вітер, — „але чи зробить се вона — ся непривітна дама? Мусі-лаб бути знов у доброму настрою — хі, хі! Но — надіймо ся“.

„Так — надією тік-так, треба нам, тік-так — задоволити ся, тік-так“, сказав годинник.

З німецького переклала *Д. С.*

В зимову ніч.

За думкою думка пливе сизокрила,
За гадкою гадка прямує свій біг,
За мрією мрія злітає на крилах,
Як тихо спадає з хмар сніг.

І серце в святочну одежу оділе,
Ніжними чутями дрожить,
Гадками сповите, думками залите,
Мов казка сія — мерехтить.

Регочеть ся в дивах розкохана мрія,
Мов в сонцю розбуджений цвіт,
Бо рев й заверюха, мороз і завія,
Се чарів розбурханий світ.

Укрита в сумерках недоля з'їдлива,
На світа найдальшім кінці,
Бо гадка і думка і мисль мерехтлива,
Чудова орхестра душі.

Завадович Роман.

Цифрові дива.

(Подав: *Дм. Беч*).

Загально думають, що цифри се такі сухі і зимні річи, які собою не представляють ніякого інтересу. Але воно так не є, бо деякі цифрові маніпуляції доволі цікаві і подекуди навіть дуже дивні.

Ось кілька примірів:

1. Квадрати*) чисел, зложених із самих 1-нок (одинок) дають ось такий добуток:

11 дає 121
111 „ 12321
1111 „ 1234321
11111 „ 123454321
111111 „ 12345654321

*) Квадрат якогось числа — се те-ж число, помножене через себе самого.

2. Квадрат числа 111111111 рівнаєть ся:

12345679 рази 999999999, а се дає на добуток число: 12345678987654321.

3. Коли цифри, що слідують по собі в природнім порядку (виключаючи 8), помножимо через 9 і через многократи 9, себто: 9, 18, 27, 36... то на добуток одержимо постепенно самі 1-ки, 2-ки, 3-ки і т. д.

У виконаню се множенє виглядає так:

12345679 × 9 = 111111111
12345679 × 18 = 222222222
12345679 × 27 = 333333333
12345679 × 36 = 444444444

4. Инша цифрова маніпуляція має ось такий вигляд:

1 × 9 + 2 = 11
12 × 9 + 3 = 111
123 × 9 + 4 = 1111
1234 × 9 + 5 = 11111 і т. д.

5. А ось ще одно цифрове диво:

1 × 8 + 1 = 9
12 × 8 + 2 = 98
123 × 8 + 3 = 987
1234 × 8 + 4 = 9876 і т. д.

— — — — — — — — — —

123456789 × 8 + 9 = 987654321.

6. Возьміть який небудь ряд цифр, відверніть його в противнім порядку і відійміть менше число від більшого. Ріжниця буде завсігди 9 або многократь 9-ки.

Пр. число 1705 відняте від числа 5071 дає 3366. Додайте сі цифри, а дістанете число 18, себто 2 рази 9. Пробуйте робити сю процедуру з кождим довільним числом, а вислід буде все той самий.

7. Возьміть таке число, зложене з трох цифр, щоби жадна цифра не повторяла ся. Відверніть його і відійміть менше від більшого. Ріжниця мусить мати також три цифри (в разі потреби повстане зеро). Відверніть сю ріжницю і додайте до себе оба числа, а за кождим разом дістанете суму 1089.

Пр. число 378 відняте від числа 873 дає 495. Додавши до числа 495 число 594, дістанете 1089.

Вільгельм Буш.

Хитрий Грицуньо.

(Докінчене.)

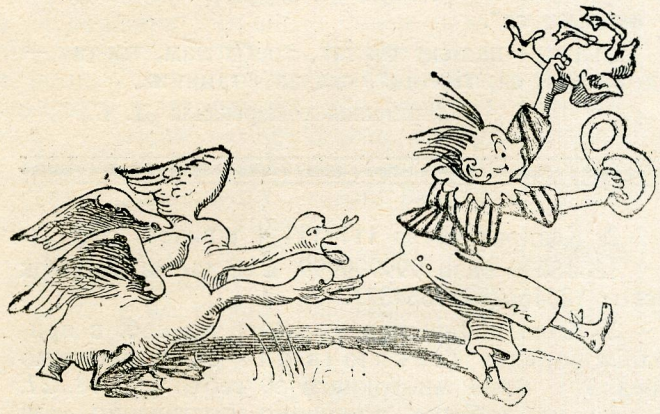

5. Добігав уже до хати,
Та саме в тій хвили
За той хвостик з під штаняток
Гуси приловили.

7. Підлетіли обі гуски
И Гриця взяли в гору,
А гусеня ухопило
Бублик у сю пору.

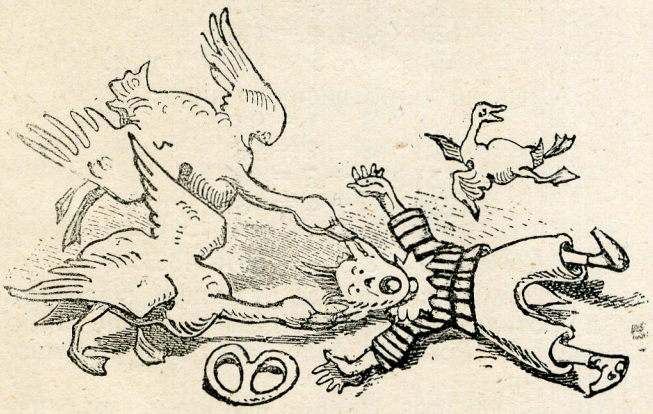

6. Приловили тай хопили
Кожда одно вухо;
Ой, не уйдуть тобі, Грицю,
Сі хитрощі сухо!

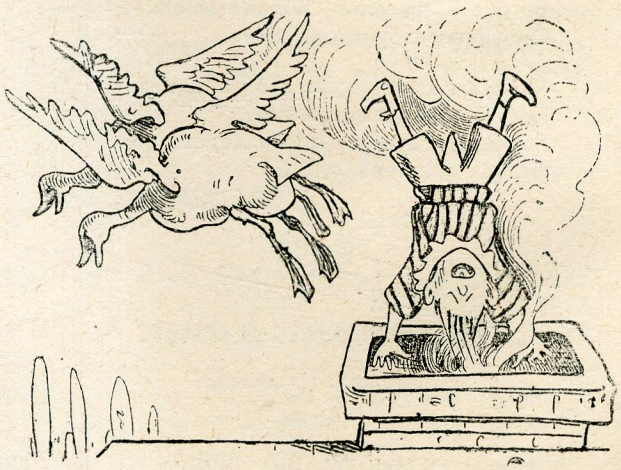

8. І помчали Гриця в гору
Аж над його хату
Тай кинули його в комин:
„Маєш вже заплату!“

II Річник „Світа Дитини“

творить прегарний альманах діточої літератури за 1921 рік.

На складі маємо дуже малу скількість примірників, :: тому з замовленями треба спішити ся. ::

Ціна одного річника зброшурованого стоїть 1.400 Мк., в модернім переплеті 2.000 Мк., в люксусовім переплеті 2.300 Мк. За пересилку поручену належить ся 45 Мк.

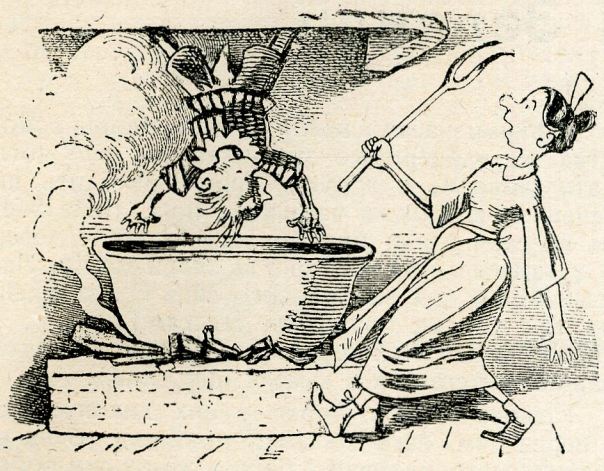

9. Наче той Антипко, чорний
Він увесь від саджі,
Паде мамі в горнець зупи,
Паде замість „маджі“.

11. Біля печі гріє плечі
І перед теж сушить,
Ой, вже певно більше гуски,
На ставі не рушить!

10. І вся зупа почорніла
Саджею та брудом,
Витягає мати Гриця
Вилками із трудом.

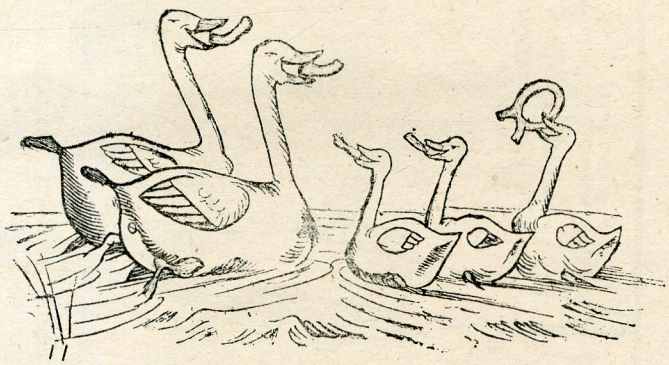

12. А всі гуси по ставочку
Плавають обачно,
Погегують, заїдають
Грицьків бублик смачно.

Переклав ***Я. Вільшенко.***

Україна.

Широко простягнула ся,
Ланами одягнула ся
Україна моя
Садочками,
Гайочками
Пишаєть ся земля!

Степами уквітчала ся,
Лугами приубрала ся,
Як в свято молода! —
Милуєть ся,
Красуєть ся
Роздолами вона!

І ріками повила ся,
Озерами укрила ся
Вітчина золота.
Струмочками,
Ставочками
Розляла ся вода!

І сумними руїнами,
Історії святинями
Убарвилась вона.
Курганами,
Могилами
Пишають ся степа!

І все цвіте, квітчаєть ся,
У роскошах кохаєть ся,
Мов чарами жиє:
Леґендами
І мітами
Повитеє встає!

То ти, моя Вітчина,
Кохана Україно,
Богатий, пишний край,
Любесенький,
Тихесенький,
Чудовий, земний рай!

Камянець, 1920 р.

Евген Іваненко.

Лист із Нової Зеляндії.

Не буду вам, дорогі мої діточки, розказувати про дітвору білої раси, що заселює Нову Зеляндію, лише про діти Маляйців або Маорів, войовничого племени, що заселювало сей чудовий край ще довго перед тим, заки Англійці загорнули його під свою владу. Назву Нова Зеляндія дав Тасман тром островам відкривши їх, та світови стали вони знані аж у 100 літ опісля, дякуючи капітанови Кукови.

З початком XIX столітя англійські рибаки, що займали ся ловами китів, кружляючи коло берегів, міняли у тубильчих племен, що вели постійну війну, збрую і всякі знаряди за руду і лен. Добувши тим способом новійшого оружя, стали Маори тим завзятійше бороти ся поміж собою. У Маорів се велика почесть з'їсти побідженого неприятеля, а непожаданих дітий позбувають ся

тим самим способом. У краю тім було багато жорстоких звичаїв, заки Британийці опанували його, а тепер домашні межиусобиці затихли зовсім, бо від 1869 року нічого про них не чути, тим більше, що біла раса значно числом перевисшає тубильчу.

Кажуть, що Маори, яких є тепер около 43.000 душ, прийшли до Нової Зеляндії тому 900 літ назад, випираючи расу чорнійшу.

Маори, се гарний і мускулярний нарід, із добре розвиненими рисами лиця, з очима повними огню й розуму. Діти тої самої оливкової краски, що й родичі, бувають гарні. Волосє у них легко филясте, чорної краски, хоч буває й руде. Маори так привязані до „Пакега", — се так у них зветься білий чоловік, — як би він їх зовсім не був побідив і попри многі злі прикмети, властиві диким людям, є у них і добрі. Погідного настрою, ввічливі, жваві до роботи і пильні в науці. Чи славний ватажко у мальовничім воєннім строю, чи шести- або семиліток дітвак, однаково свідомі своєї вартости. За те шанують їх вельми білі люди, а вони зберігають сей пошанівок запопадливо.

Давними часами вчили ся діти Маорів войовництва від найпершого дитинства, як лиш могли кидати камінєм, а збруя у них переходить іще й тепер як спадок із батька на сина. Найважнійшим оружєм у них була булава і спис із дерева або з каменя; лука й стріли не знали зовсім. Найщасливійшим для ватажкового сина був той день, коли він здужав орудувати так само зручно, як батько мером, то є короткою, масивною і тугою булавою, витесаною з каменя ним самим.

Татуованє рідко тепер у них виконуєть ся, але перед тим, заки Англійці прийшли, були всі мужчини сього племени і багато жінок сим робом украшені. Процедура ся болюча, та хлопці приучені видержувати її без найменшого муркоту. Коли батько хлопця вибрав взір, до якого конечно належить тотем, себ то ознака родова, починають діло серед великих церемоній, і проколюють шкіру при помочи клевця й долітця. Проколені місця запускають темносиньою краскою або саджею з живиці сосни і дбають особливо, щоби на лиці був гарний малюнок. Моряки, що відвиджували сей остров, купували у мешканців такі забальсамовані татуовані голови Новозеляндців задля того майстерного малюнку і можна їх іще й тепер оглядати по декотрих европейських музеях.

Поздоровленє Маорів звучить: Геремай! Гемай! і виспівують його тужливим і жалісним голосом, що не має і крихти веселости, навіть коли його виголошують хлопці й дівчата. Як що хотять оказати втіху із стрічі приятеля, то не тілько плещуть привітно в долоні, але приблизивши лице до лиця потирають носами в гору й долину. Звичай той мав у них правдоподібно таке саме значінє, як у нас цілованє.

Стрій тубильців рішучо дивачний. Молодці носять плахту, закинену на плече, або вовняний кафтаник, один яскравійший від другого, перевязаний червоним поясом і... більш нічого. Полотняні штани приносять велику честь властителеви, а решта тіла лишаєть ся відкритою. Маорські дівчата не дуже журять ся одежою, бігаючи по своїх диких просторах, а прикрашують ся чимнебудь, що тілько попаде їм у руки і навішують собі і на голову й шию низки зубів риби-людоїда і дзвіночки. Виходять за муж дуже скоро і стають лагідними й любезними для своїх чоловіків.

Пожива малих Маоринят дуже змінила ся від того часу, коли то всі засідали до гурту, щоби споживати побідженого ворога. Складаєть ся вона тепер по більшій части з солодких бараболь, сушеної риби ріжного рода і свинячого мяса. Вимочена кукурудза, яку лишають у воді, доки цілком не зіпсуєть ся, уважаєть ся великим присма-

ком. По більшій части варять там у норах, з яких добуваєть ся горяча пара, а нор таких знаходить ся там багато, з причини великої скількости вулканів. Крім того кипячі водограї дають їм невичерпаний припас горячої води так, що маорська дівчина потребує тільки положити обід у парову печеру і накрити рядном, а коли за якусь хвильку верне, застане обід готовий і в сам раз зварений.

По деяких містах і селах збирають горячу воду, що витрискує з водограю, в окремі збірники, а англійський уряд улаштовує з неї купелеві заводи. Маорські хлопці й дівчата радо купають ся в горячих водограях, але хто не знає добре плавати, може легко попасти в небезпеку утоненя, бо дно таких водограїв лійковате і не тяжко стратити ґрунт під ногами.

Ґейзіри Нової Зеляндії мають багато лічничих прикмет і уходять за лік проти всіх недуг. У місцевости Вакареварева є дивний ґейзір, що не витрискає, доки не вкинете до нього кілька кусників мила.

Імена маорських дітий повні поезії, а беруть їх із природи.

Страх перед надприродним дуже закорінений у Маорців і хоч як вони сильні на тілі та можуть видержати багато труду, то коли занедужають, тратять нараз усю надію й енергію і не роблять ніяких заходів для виздоровленя.

Маори аж гинуть за тим, щоби їх діти учили ся того самого, що Пакеги і посилають їх правильно до шкіл. Діти люблять похвалу учителів і учать ся по змозі найліпше. Родичі, що мають багато землі, уживають дітий своїх підчас ферій до помочи при пашеню овець або при жнивах. Хлопці північного острова дуже зручні в ловленю коней, при чім закидають їм на шию „ляссо“. Коні ті добре платять ся і були часи, коли їх великими скількостями висилано за границю краю.

Особливу приємність мають діти у вирізуваню фіґур із діориту, то є повибухової скали. Фіґурки ті звані „тікіс“, представляють ідолів і демонів із покрученими членами тіла.

Воєнні човни Маорів, що могли перевезти і сто люда в найдикшу бурю, були вирізувані, мальовані і викладані ріжним деревом. Хлопці помагали батькам споряджувати їх і тужили за часом, коли — то й вони виїдуть у тих човнах на війну і убивати муть ворогів. Звичайні човни є дуже легенькі і пером промикають ся понад водою, гейби летюча риба. В тих човнах почувають ся молоді Маори мов дома. Спів і танець се їх найміліша розривка і загалом є вони знаменитими борцями і стрільцями, а англійський уряд, будуючи для них школи і привчаючи їх до чистоти, покладає на них багато надії.

Найгорячійшим місяцем у Новій Зеляндії є січень і лютий, але лагідне підсонє сприяє забавам під голим небом через цілий рік. Прогульки належать до найбільших приємностий. Молоді люди наймають собі великий віз і їдуть яких з двайцять верстов, щоби подивити ся на славний водопад або подивляти гарний краєвид.

Молоді Новозеляндці дуже любують ся в цвітах і по їх домах ніколи не бракує сеї прикраси. Довгі, низькі, деревляні хати, часто одноповерхові, аж тонуть у цвітах, а струдженого чужинця, що зявить ся на обширнім рундуку, витають мов приятеля. Аби пізнати правдиву їх гостинність, треба туди піти.

Діти по селах часто далеко мусять ходити до школи, та коли лиш можуть, не опускають науки. В часі ферій жваво займають ся роботою при господарстві, а девятьлітний хлопець уміє так само поводити чотирокінним запрягом, як дорослий чоловік. Дівчата славні в доєню коров і роб-

леню масла; уміють рівнож запрягати коня і зробити щонебудь. Служниці там трудно дістати навіть і заможнійшим людям, тож дочки родини помагають при господарстві покінчивши науки і можуть служити за взір молодого жіноцтва. По скінченій роботі у вечер привязати свою найліпшу одежу до сідла коня і почвалати на забаву верхом, а вернувши ранком домів, узяти ся знов до роботи, якби по найліпшім відпочинку, се для них легка і звичайна річ.

Колиб кому з вас удало ся добути семимилевих чобіт для звидженя світа, нехай не забуде відвідати й ті сторони.

З анґлійського переробила *Софія Куликівна.*

До зими.

До зими зтиченька казала земленька,
Земля мати:
Білою ряндою вкрий, зимо, грудь мою;
Бажаю спочинку, бажаю спокою,
Хочу спати.

Яр, літо і осінь було труду досить,
Невигоди —
Грудь мою плугами, мотиками зрито;
Родила я щедро пшеницю і жито,
Всі плоди.

Яр прийде, птах верне, покриють луг цвіти,
Треба встати.
Знов будуть плугами груди мої рити,
Знов буду родити, цілий світ кормити,
Бом всіх мати.

Зарічево, 9. X. 1921. ***М. Підгірянка.***

Як вибирають папу?

(Переповів *И. Д.*)

Як відомо нам усім, у січни умер голова католицької церкви папа Венедикт XV. Цілий світ християнський займаєть ся тепер вибором нового папи. Дуже цікаво відбуваєть ся тая церемонія.

Новий вибір мусить зачати ся десятого дня по смерти папи. Сам вибір, як і місце призначене на нього, зветь ся конкляве, з латинського слова „cum clave“, що буквально значить: під ключем т. є в запертю. В виборі мають голос тілько кардинали, себто найвисші церковні достойники. Конкляве відбуваєть ся в величезній папській палаті, званій Ватиканом. Там, у місци призначенім на се умисно, ставляють по смерти папи стілько маленьких кімнаток-келій, кілько є виборців-кардиналів; кожда завширшки в 6 метрів, построєна тимчасово з дощок. В тих келіях живуть кардинали зі своїми слугами і як довго тріває вибір, не сміють виходити з конкляве. Усі двері й вікна замуровують ся крім одних, щоби на випадок смертельного занедужаня котрого з кардиналів можна його винести. Таким чином кардинали-виборці зовсім відтяті від світа і ніхто звідти не може впливати на них що до вибору папи. Навіть поживу, доставлювану кардиналам через шафковаті отвори в мурі, переглядає вперед один епископ, чи не переслано в ній котрому з виборців листу з міста.

В день вибору всі кардинали в святочній процесії ідуть на богослуженє до каплиці конкляве. Там уставлений тимчасово вівтар, а на нім чаша, в котру вкидають виборчі картки. Довкола стоять фотелі з бальдахімами для кардиналів. Кардинали прибрані на знак жалоби в фіолетні одяги. О півночи тої днини вікна і двері замуровують ся, остають тілько конклявісти і починаєть ся конкляве.

Найзвичайнійше відбуваєть ся воно через скрутинію, т. є тайне голосованє при помочи карток. Кождий кардинал підходить до вівтаря, відмовляє коротку молитву, а відтак кидає в чашу маленьку запечатану карточку, на якій виписане імя того, на кого він голосує, і герб кардинала-виборця або реченє з письма святого. Коли вже так усі вкинули в чашу свої картки, три зпоміж кардиналів т. зв. скрутатори виймають і відчитують із них імя кандидата на папу.

Щоби зістати папою, треба мати за собою дві третини голосів. Коли при першім голосованю ніхто не одержить переваги, вибір починаєть ся вдруге, але з тим застереженєм, що не вільно вже тепер кардиналам давати голосу на того самого, що перше, тілько на кого иншого.

Перед Ватиканом стоять юрби народа і дожидають вибору папи. Щоби повідомляти їх про хід конкляве, на те є в примежній кімнаті окрема піч, з якої виходить доволі широка рура на ватиканську площу. Наколи перший і другий вибір без успіху, палять кардинали всі картки в суміш із мокрою соломою, а густий, білий дим виходить рурою на двір. „Фумата“! (дим) кличе нарід і розходить ся домів. Наколи-ж вибір довершений, палять самі тілько картки і тоді легкий димок дає знати, що папа вибраний.

Коли скрутатори прочитають у голос імя вибраного, всі кардинали встають зі своїх місць, а найстарший віком кардинал-декан питає нового папу, чи приймає вибір. Вибраний приклякає перед вівтарем на молитву, відтак дає відповідь, що вступає на папський престол під сяким або таким іменем. Тоді всі бальдахіми понад кріслами кардиналів опадають, остає тілько бальдахім над фотелем вибраного папи, котрому всі кардинали віддають першу чолобитню. Відтак ведуть його до закристії, де він прибираєть ся в папські ризи, а вернувши знов до каплиці, приймає вже як папа поклін кардиналів.

В церкві св. Петра і по всіх храмах ударяють у дзвони — нарід товпить ся перед Ватиканом. Ось мулярі пробили вже двері конкляве, що виходять на балькон. Очи всіх нетерпеливо звертають ся в ту сторону. Отвір усе більший і більший, вже чоловік може пройти крізь нього. Слуги розстелюють на бальконі великий, білий, плюшовий килим із червоно-золотим обрамованєм. Виходить кардинал-декан і грімким голосом оповіщує по латинськи народови, що папою вибраний той і той, що прибрав собі таке й таке імя. Внедовзі по кардиналі виносять у величавім кріслі вибраного папу, який з балькону уділяє першого благословеня народови. Гремлять пушки, гудять дзвони по всіх церквах Риму, звіщаючи жителям міста, що мають нового голову Церкви.

Хлопчина й воробець.

Приятелю Лесю!

Тепер зима і я не маю що їсти, а дома троє діточок. Все лиш кричать: Тату, купи нам чобітки, тату, купи нам щось їсти! А я й сам бідолаха маю підрані постоли, а їсти — ні дрібки! Кинь мені кришок із хліба або зерно! За те буду на весні виїдати гусениці у твоїм саді і співати. А міг би ти мені позичити кілька марок на ті чобітки? Гаразд! *Воробець із під стріхи.*

*

Приятелю Воробчику!

Знаю, що ти голодний і радо дам тобі кришки, але марок ні, бо ти в крамниці не годен і дверий відчинити. Кришки з хліба кину тобі. Я вже давно знаю, що як би ти застряг у той сніг, то й утопив би ся там. А поки-що нехай тобі добре ведеть ся! Гаразд! *Лесь.*

(З чеської книжки: »Що писали діти» — переклав *Богданко.*)

Крілик і заяць — тепле футро з їх шкірок — і Рідна Школа.

— Аж дивно! — Що за звязок? — спитаєте. Послухайте, а побачите!

Наші менші й більші читачі й читачки мали нагоду учити ся в школі про крілики, заяця та інші домашні і лісні звірята. Майже всі бачили крілика й зайчика та споживали їх смачне мясо, а неодин мав нагоду бачити шкіру тих звірят, або й носити ковнірець, зарукавчик, чи футро з тих шкірок.

І хоч як багато у нас сих звіряток, то мало хто знає уміло стягати з них шкірку та сушити її.

Переважно стягнену неуміло шкірку випихають соломою або папером і кладуть її на під, щоби там сохла.

А тимчасом справа маєть ся инакше. І тут належить вам, любі читачі й читачки, навчити тих, що мають діло з заячими і кріликовими шкірками.

Шкіру прорізуєть ся наперед у передніх лапках від живота, потім у задних аж до відхідниці (хвостика) і стягаєть ся цілу „мішком“, не розтинаючи її. Стягнену шкіру розтинаєть ся здовж живота і прибиваєть ся цвячками на розпиначці кожушком до споду, а шкірою на верх, при чім треба уважати, щоби її рівно і добре витягнути.

Відтак обсипуєть ся її деревним попелом, змішаним зі сілю, і кладеть ся в віддали одного метра від печі, щоби висихала. Шкіра повинна висохнути протягом 24-ох годин; коли вона довше висихає, то через се ослабляють ся волосові цибульки, волос відпадає і шкіра стаєть ся непридатною до ужитку.

Розпиначка повинна бути 130 цм. довга, горою 7 цм., а долиною 36 цм. широка і 2 цм. груба.

Зі шкірками инших звірят така сама поведінка.

Тому, що майже в кождій громаді плекають ся крілики, з яких шкірки переважно марнують ся, звертаю ся до вас, Дорогі майбутні Громадяни і Громадянки, щоби ви, коли у вашім домі плекають ся крілики — попросили своїх батьків, аби шкірки з них або жертвували на „Рідну Школу“, або продавали підписаному, який в першім випадку заплатить „Рідній Школі“ повну належитість, а в другім відповідний процент. За продані шкірки платить відповідно до курсу. Найліпше зібрати всі шкірки, які находять ся у вашій громаді і вислати на адресу: Петро Карпяк, білошкірник у Львові, вул. Куркова ч. 11. А., а „Рідну Школу“, Львів, Ринок ч. 10, І. п. повідомити, кілько і яких шкірок вислано даром, а кілько за гроші.

І коли ви, читаючи напис, здивувались, що за звязок між кріликом-зайчиком і Рідною Школою, то тепер сей зазив побачили.

Учіть ся вже за молоду прикладати вагу до річей на позір маловартних, а побачите, кілько користи з того буде для нашого народа. А коли ви так поступатимете, як я тут дораджую, ми зберемо такі великі фонди, що за них збудуємо багато великих, нових, гарних шкіл.

Петро Карпяк.

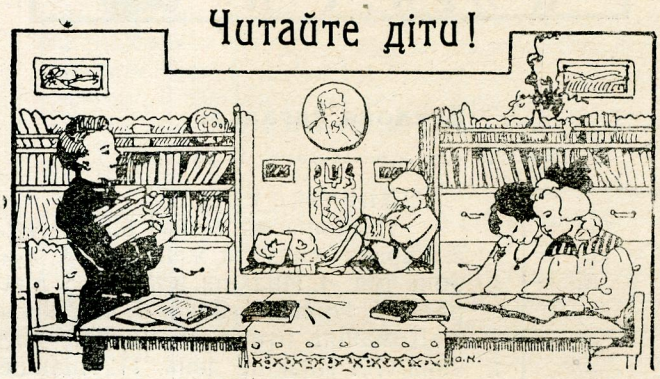

Ось вам, любі читачі, спис нових книжечок, які щойно появили ся з друку і які поручаємо вам до прочитаня:

1. *Фільгельмес:* **„За Вітчину“**, стор. 48, з 10 образками, ціна **120 Мк.**

(Перед вашими очима стануть як живі герої з під Термопіль, що з піснею на устах, до останнього боронили рідної землі від топтаня її плюгавими стопами варварів. Навчите ся від молодця Публія Корнелія Сціпіона, як належить додержувати раз зложену присягу і вже з малку привикати мете, за приміром сього молодця, не кидати слів... на вітер.)

2. *Грація Товпліс:* **„Дарунки русалок“**, стор. 20, переклад з англ.

(Є се дуже весела комедійка на 2 дії і поручаємо її всім „режісерам“ діточих театрів. Ся комедійка творить перший випуск спеціяльної театральної бібліотеки, яку видавати ме „Світ Дитини“.)

3. *В Ваврисевич:* **„Лісова казка“**, сценічна казка на 2 дії зі співами і танцями, стор. 20.

(У природі все живе і все хоче жити та радіє житєм, так само, як і ви, діточки. І старий гриб і ягідка і цвіточка — всі вони жиють і мають ціль свого житя. Вони йдуть чоловікови на пожиток. Тому вони гніваються ся на тих, що безпотрібно нищать їх, відбираючи їм житє для хвилевої забаганки. Картина ся дуже надаєть ся на шкільні вистави.)

4. *Карло Май:* **„Сердешня мати“**, переклад із нім., стор. 80, з 4 ілюстраціями. Ціна **150 Мк.** Накладом видавництва „Добра Книжка“. Львів, вул. Содова, 4.

(Є се прегарне оповіданє з вандрівки по безлюдних та диких степах Курдистану. Само імя автора вистає, щоби заохотити кождого до прочитаня сеї книжечки. Карло Май — се улюблений дітьми і молодіжю цілої Европи автор цікавих пригод із житя вандрівників по далеких краях та широких океанах.)

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 4.

(Уложив *Нусьо Думін.*)

□ □ □

Буквова загадка.

(Уложив *Святослав Харовюк* із Буковини.)

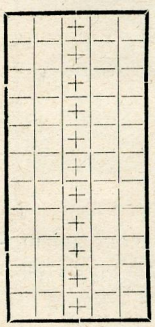

Значінє слів:

1. Убираємо в зимі на голову.
2. Гарна прикмета женщин.
3. Жіноче імя.
4. Инакше ворота.
5. Має риба.
6. Инакше гадка.
7. Має кінь.
8. Домашна птиця.
9. Инакше дівчина.
10. Инакше день.
11. Инакше люлька.

Дібрати такі слова, щоби букви на місци хрестиків, читані з гори в долину, дали імя й назвиско нашого славного письменника, що помер в 1921 р. Усі слова мають бути іменниками жіночого роду в першім відмінку однини.

□ □ □

Шифрова загадка.

(Уложив *Богдан Нуд.*)

1	2	3	1	4	1	5	6	3	1	4	1	5	6	7	8	9
10	11	12	4	6	13	14	15	16	7	11	2	8	1	5	15	17	6
5	15	10	1	18	1	19	3	1	4	1	5	6	7	8	9	
16	13	20	9	8	4	15	21	7	15	12	14	15	17	6		

На місце цифр підставити букви, що прочитані дадуть початок пісні про славного отамана, що жив за часів Богдана Хмельницького.

Щоби знайти букву потрібну для заступленя кождого числа, подаю в другій загадці 6 слів, означених також числами:

12	6	17	15	10	8	15
3	1	4	8	16	15	
17	1	13	7	11	8	
5	9	18	11			
19	14	21	20			
1	2					

1. Що мусить бути в кождім уряді.
2. Ярина, що росте в городі.
3. Ярина, що має зубці.
4. Що дістає дитина, як починає їсти.
5. Імя дівчини.
6. Оклик.

Розвязки сеї загадки не треба подавати, бо вона тілько служить як посередник до розвязаня першої.

□ □ □

Загадка в серцю.

(Уложив *Нусьо Думін.*)

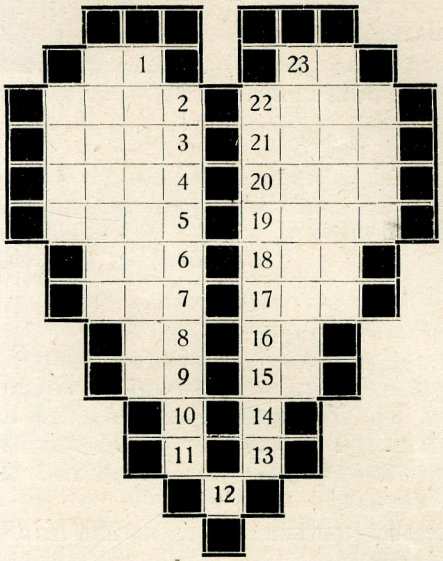

В квадратики на білих полях вставити відповідні слова так, щоби букви читані від 1—23, дали назву нашого „Золотого серця“, як сказав „Світик“.

Значінє слів:

Перша половина: Ріка в Тиролю. Збірник води. Є в картах. Заслуга за непослух. Довгоухий звір. Прислівник часу. Звірятко з роду хрущів. Прислівник заперечаючий (взад). Заіменик. Співзвук зубний. Самозвук.

Друга половина: Оклик. Инакше днесь. Сотворінє зі шпильками. Інструмент музичний. Доплив Висли. Є в кождій хаті. Знаряд змислу. Є в картах. Приіменик. Співзвук плавний. Самозвук.

Конець (ч. 12): Співзвук губний.

□ □ □

Загадка.

(Уложили *М. й Г. Білінські.*)

Над ангелами царює
І ногою чорта дусить,
Хоча мечем не воює,
Однак срібну зброю носить.

Колись тим мури валили
І урра! при тім кричали,
А тепер як би не: **ко** —
То миб „Світика“ не знали.

□ □ □

Ломиголовка із букв.

(Подав *Любомир Беч.*)

А, а, а, а, б, б, з, з, и, и, і, к, к, к, л, н, н, н, о, о, о, о, о, о, о, п, п, р, р, с, с.

З тих 31 букв зложити 8 слів, що читані з початку і з кінця будуть мати те саме значінє.

За влучні розвязки сих загадок призначено до розльосованя 3 премії, а саме: „Лісової казки“.

Розвязки загадок
з 2 числа „Світа Дитини".

Ребус ч. 3:
Де наші предки вмирали в ранах,
Не дай там жити дітям в кайданах;
Позволь зібрати жертв наших жниво,
Вкраїну нашу верни нам, Діво!
Географічна загадка: **Европа — Африка**.
Буквова загадка: **Кучерявий Юрчик.**
Загадка в вікні:

п	а	в	л	о
е	■	и	■	с
т	у	п	і	т
р	■	а	■	а
о	к	р	і	п

Загадки: 1. Млин. 2. Годинник. 3. Місяць і звізди. 4. Роса. 5. Мак.

Аритметична ломиголовка: Було 15 годинників, а кождий коштував 15.000 Мк.

Загадочна візитівка: Професор університету.

Шарада: Цукорки. Загадка: Гриб.

Влучні розвязки надіслали:

Б. Іжак, В. Петеш, Ст. Антонів, Р. Бариляк, Л. Волянський, І. Петровський, О. й Потерейківні, О. Солтисівна, М. й Г. Білінські, Маринович, М. й Л. Прокопівні, І. Павлюк, І. Лятишевська, Ст. Голіней, М. Гасько, І. Яремин, В. Сьомко, М. Стасів, К. Зарицька, Н. Думін, Ст. Кассараба, Д. Налуковий, Г. Лукіянович, Л. й Я. Сірецькі.

Вислід льосованя:

Премію „За Вітчину" виграли:

Іван Петровський в Лубянках Низших, Стефа Антонівна в Стрию і Гіяцинт Лукіянович у Рогатині.

Премії висилаємо рівночасно почтою.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Звертаємо ся отсею дорогою до всіх, що одержали **перше** число за рік 1922, а не думають дальше передплачувати „Світа Дитини", щоби зволили ласкаво звернути нам се число, бо потребуємо його для нових передплатників.

Рівнож просимо всіх наших передплатників за границею, а особливо в Америці й Канаді, щоби відновили передплату на рік 1922, яка виносить поки що квоту: **1 доляра**, хоч газетка виходить тепер у збільшеному обємі.

Адміністрація.

Оповістка.

Видавництво „Світ Дитини" повідомляє отсею дорогою, що чергове число газетки, яке вийде дня 1 марта с. р., буде присвячене памяти Тараса Шевченка. Щоби усталити висоту накладу, звертаєть ся Адміністрація з прошенєм до всіх Зарядів шкіл, які будуть устроювати Шевченківські свята, та до всіх Комітетів, щоби зволили як найскорше подати нам до відома: яку скількість Шевченківського числа будуть потрібувати. Шевченківські роковини дають найкрасшу нагоду до ширення сього видавництва, яке має за ціль: національне вихованє української дитини, по думці безсмертного Тараса.

Ціна 1 примірника стояти ме **100 Мк.** Хто замовить більшу скількість, одержить відповідний опуст і пересилку на місце призначеня даром. Кождий учитель і учителька, повинні подбати, щоби в дни 9 і 10 марта с. р. в руках кождої дитини було Шевченківське число „Світика". Нехай отже вже тепер розвинуть акцію збірок на закупно сього пропамятного числа. Кожда дитина, навіть найбіднійша, здобудеть ся на сей одноразовий видаток, а се для поширеня культу Шевченка у селянських масах мати ме чималий вплив.

Замовленя пересилати на картках із точною адресою і означенєм скількости примірників. Висилка буде за **посліплатою.** При більших замовленях від 300 примірників почавши, умови заплати можуть бути удогіднені відповідно до бажаня дотичного Комітету чи Заряду школи.

Кладемо сю справу на серце всім, що бажають через раціональне вихованє теперішнього, молодого покоління положити тревалі основи під будову нашої незалежности і просимо о переведенє сеї акції в житє.

Видавництво „Світ Дитини".

Ученицї I року Укр. прив. Учительського Семинара в Самборі: За прислану „коляду", а ще більше за память „Світик" дякує Вам щиренько. Він вельми радий, що між Вами зєднав собі пильних читачок та прихильниць. Лектура „Світика" придасть ся Вам дуже, як будучим учителькам. Незабаром по всіх учительських Семинарах заведеть ся студіованє діточої літератури (книжки й часописи), як головний предмет науки. На жаль у нас дуже мало кандидаток, а ще менше кандидатів до учительського званя займаєть ся „Світиком". Більшість не знає навіть, що се таке є — сей „Світ Дитини". Для деяких знов видаєть ся недостойним, читати якусь там діточу ґазетку. Вони волять читати „Pocięgla". Може Ваш примір отворить їм очи на сю справу.

Ірка і Евген Любчаки у Львові: Чому не давали так довго знаку житя про себе? „Світик" уже затужив за Вами. Поправте ся на будуче! Загадочку помістимо. Ребусів у сім році не будемо друкувати, бо спорядженє клішів дуже багато коштує. За се буде більше образків у тексті.

Богдан і Ліда Тишинські в Звенигороді: Ґазетку посилаємо Вам правильно і дивує нас, що Ви посудили „Світик" про брак довіря до Вас! „Лис Микита" появить ся незабаром новим накладом У. П. Т. у Львові. Вуйко Влодко дякує Вам за память і вскорі зачне оповідати нову дуже цікаву казочку.

М. Й. Дуб у Вехлині: Загадка наспіла за пізно і тому не поміщено її у святочному числі. „Юрчик Кучерявий" появить ся знов, але вже в иншій одежі. Календариків на рік 1922 „Світик" не видавав, бо не мав на се грошиків. У будучому році може вже видасть.

Янка і Славка Ничаївні в Гребеннім: Ваші загадочки дуже вдатні і будуть по черзі друковані, з виїмком святочної, яка наспіла за пізно. За переслані бажаня „Світик" разом із усіми читачами складає Вам щиру подяку.

Богдан Кулик у Кутах: Твої загадки дуже інтересні і небавом надрукуємо їх. Загадки розвязуй і укладай сам без нічиєї помочі, хиба по довершеній праці попроси сестричку Зосю, щоби переглянула, чи все зроблено як слід! „Світик" незмірно радіє, що зискав у Тобі такого щирого приятеля, читача і співробітника.

Гануся Куніш у Форт Віліям (Канада): Твій листик справив „Світикови“ милу несподіванку. Яку далеку дорогу він перейшов! З над прегарного озера Онтарйо, над річку Полтву. Твоя загадочка трохи невдатна, бо хибує до цілости ще 4 склади. Тому не укладай загадок поки що, а старай ся пильно розвязувати всі ті, що їх приносить Тобі „Світик“. А чому тамті другі товаришки, що передплачують „Світик“ не написали до нього? Постарай ся, щоби всі українські дівчатка у Форт Віліям стали передплатницями „Світика“. А пиши до нас частійше!

Іван Петровський в Лубляках: За лист і бажаня дякує „Світик“ Тобі гарненько. За згаданими книжечками зверни ся до книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок, 10. Бажаних чисел ґазетки не маємо, бо вичерпані. Віршів нам не посилай.

Евг. Бойко в Жираві: Розвязка наспіла за пізно. Премії призначуєть ся тілько дорогою льосованя з гурта надісланих розвязок.

Роман Ганкевич у Завадові: „Світик“ зрадів вісткою, що Ти вже подужав і дальше взяв ся пильно за науку. Ґазетку посилаємо Тобі правильно і грошики від Тебе одержали. Від тепер мусиш уважати добре на себе, щоби знов не захорувати, бо се дуже легко. Часом хороба — се видимий знак кари за непослух родичів або учителів.

Славцьо Пасхушенко на хуторі „Весела Гора“: Твій примір і спосіб, як стати передплатником „Світика“, повинен усіх заохотити. Не знати лише, чи всі, що хотіли би бути передплатниками, ховають крілики, або голуби, щоби могли їх у разі потреби гроша, продати і вислати пр. задаток на передплату, як Ти се зробив. Се дуже гарний примір „самопомочи“. Чи одержуєш правильно ґазетку і що Тобі з неї найліпше подобаєть ся? Напиши нам про се! А не забудь прислати розвязок із загадок.

Ірена Утриско в Турці: „Світик“ дуже дивував ся довгій мовчанці своєї приятельки, бо не знав, що вона лежала хора. Аж із послідного листика довідав ся про се. Він радіє сим, що Ти вже поздоровіла і прислала розвязки. Грошики „Світик“ одержав, одначе на жаль „рибу“ за них їв хто инший (друкарня), а „Світик“ тілько дивив ся в Навечерє Різдва крізь шибу в „Закопанім“ на гарні линки і коропи, що плавали у скляннім басені і ждали спокійно на своє призначенє. „Світик“ на їх вид облизував язичком свої губки так, як ся киця у 2 числі ґазетки. Адресу справимо.

Влодзя і Надя Сілінські в Петранці: Вуйко Влодко дякує Вам сердечно за память. Від св. Миколая одержав Вуйко велике перо, яким буде писати від тепер казочки для Вас на сім миль довгі. Про прикраси на ялинку у „Дзвінку“ писав хто инший.

Ростислава Бирчаківна в Ужгороді: За надіслані бажаня пересилає Тобі „Світик“ щиру подяку. Від тепер частійше навідуй ся до нього. Твій довг за рік 1920 виносить (тепер) **1800** Мк. п., а за рік 1921 **1400** Мк. п. На чеські гроші вийде се на кільканайцять корон. За книжечки Твій довг виносить 30 корон чеських. Гроші можеш присилати до **50 корон** одним банкнотом у **поручснім**, а добре запечатанім листі. Хоч лист у Львові буде цензурований, то гроші зовсім безпечно дійдуть до наших рук, бо гроший із заграници, що приходять сюди в листах, не вільно конфіскувати. В листі мусиш зазначити словами квоту і на що вона призначена.

Оля Гуцуляківна в Краснім: Ми не здержували зовсім висилки „Світика“ до Тебе, бо Ти зложила вже давно 500 Мк як завдаток на рік 1922. Чи може не дійшло котресь число до Тебе? „Світик“ ділить із Тобою Твій сум і журбу з приводу хороби Татуся. Будь одначе спокійна, Бозя поверне Татусьови здоровлечко, а до Тебе завитає знов радість.

Катруся Зарицька в Тернополі: До Твого бажаня, на випадок вильосованя премії, в цілости примінимо ся і передамо її якійсь бідній дівчинці.

Галя Захарясевич у Дунаєві: Чому Ти, Галюсю, так довго мовчала і не давала знаку житя про себе?! „Світик“ думав, що Ти виїхала кудись далеко за границю і вже зовсім за свого „старого“ приятеля забула. Поправ ся і від тепер пиши частійше. А чому загадочки не розвязуєш?

Роман Гімназист: Надісланий вершик „На пограничу двох років“ пішов на спочинок... до коша.

Оповістка.

Накладом Укр. Союза Хліборобів Державників вийшла з друку і продаєть ся в Бюрі Союза, Wien VIII, Laudongasse, 10/10*) і в книгарнях книжка третя „Хліборобської України“. Зміст: 1) В. Липинський: Листи до Братів-Хліборобів. III. Про національну аристократію та про три основні методи її орґанізації: класократію, охлократію і демократію. 2) Д. Дорошенко: Замітки до історії 1918 р. на Україні. 3) М. Тимофіїв: До наших економічних перспектив. III. Хліборобський банк. 4) С. Томашівський: Історія і політика. 5) З життя хліборобських орґанізацій. 6) Д. Дорошенко: „Исторія Русовъ“ як памятка української політичної думки другої половини XVIII століття. 7) Літературна хроніка. 8) Посмертні згадки. 9) Спростованя.

*) Там-же можна дістати і всі инші виданя Укр. Союза Хліб. Держ.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Рідної Школи“: Школярі з III і IV степеня народної школи в Соколівці 435, О. Яремівна, Н Вербова й Т. Курилло 300 (збірка на виставі „Никольців подарунок“), А. Варениця 100, М. Деревянко 100, Всеч. о. Р. Охримович 1.000.

Разом зібрано: **1.935 Мк.**

На воєнні сироти: М. Луцька 300, Сл. Явний 300, М. Деревянко 200.

Разом зібрано: **800 Мк.**

На українських Інвалідів: М. Деревянко 200

На пресовий фонд „Світа Дитини“: С. Чехутівна 110, Питомці „Діточого Садку“ в Кремінци 1.000 (з коляди), К. Ляхович 200, Гр. Соловей 50, О. Ґ. й В. Шклярі 605 (з вистави „Микольців дарунок), Сл. Явний 200. Ірена Садовська 100, і кличе Генуся Приходька.

Разом зібрано: **2.265 Мп.**

Ціна сього примірника виносить 100 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Рік III. Львів, 1 марта, 1922. Число 5.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТИЙ

виходить два рази в місяци, кождого 1-го і 15-го.

ПОЗІР! **КУПУЙТЕ!**

З нагоди ШЕВЧЕНКОВИХ обходів

набути можна в канцелярії Т-ва „Просвіта“, Ринок, 10, отсі книжки:

1) Твори Т. Шевченка (два томи „Руської Письменности“) по 450 Мп. брош., 700 опр. в півпол., 800 в ціле пол.
2) Про жите Т. Шевченка, брош. ціна 30 Мп.
3) Про твори Т. Шевченка, брош. ціна 30 Мп.
4) Про „Кобзар“ Т. Шевченка, брош. ціна 60 Мп.
5) Взірцеві реферати про Т. Шевченка проф. М. Галущинського і В. Радзикевича ціна 30 Мп.
6) Kobzar' T. Szewczenka — dla tych, szczo znajut' łysze po polsky czytaty (вид. В. Охримовича), ціна 70 Мп.
7) „Шевченкова криниця“ (Золоті думки й слова поета), укладу В. Дорошенка, накладом фонду „Учіте ся, брати мої“, ціна 400 Мп.
8) Кирило-Методіївське Братство (з особлившим узглядненем участи братчика Т. Шевченка), нарис М. Возняка, накл. фонду „Учіте ся, брати мої“, ціна 400 Мп.

ДЛЯ ХОРІВ: Т. Шевченко—М. Лисенко: партитура „Іван Гус“ (поліхромове виданє), ціна 600 Мп.

ПОРТРЕТИ Т. Шевченка більшого формату (37×26), ціна 60 Мп.
„ „ „ великі (40×33), ціна 100 Мп.

Замовленя пересилати на адресу: Тов. „Просвіта“, Львів, Ринок, 10.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Вже появили ся і продають ся у всіх книгарнях два перші випуски нового виданя вичерпаних творів Івана Франка:

1) **„ПАНСЬКІ ЖАРТИ“**
ціна **600 Мк.** — з пересилкою **630 Мк.**

2) **„SEMPER TIRO“**
ціна **500 Мк.** — з пересилкою **530 Мк.**

Чистий зиск із розпродажі сих книжок призначений на удержанє приватних шкіл У. П. Т.

Замовленя слати на адресу:
Укр. Пед. Тов., Львів, Ринок, ч. 10, I пов.

УКРАЇНСЬКА

КНИГАРНЯ і АНТИКВАРНЯ

У Львові, вул. Рутовського, ч. 22.
(Народний Дім).

Купує і продає: шкільні підручники, нові й уживані, белєтристичні й наукові книжки, в українській і чужих мовах. Закуплює цілі бібліотеки й рукописи призначені до друку. — **Приймає замовленя** на книжки инших краєвих і заграничних видань. — **Бере в комісову продаж** усі українські книжки і газети. **Великий та найдешевший склад** шкільних і канцелярійних приборів.

Замовленя на провінцію полагаджує **відворотно** за посліплатою або попереднім надісланєм гроший.

Урядово уповажнене до парцеляції!

Одиноке українське парцеляційне товариство

„ЗЕМЛЯ“

у Львові, Ринок, число 43.
Число телєфону 533.

переводить парцеляцію маєтків, інтабулює парцелянтів на властителів куплених ґрунтів, переводить поміри ґрунтів і робить контракти купна, дає і виєднує кредити до парцеляції, завязує місцеві спілки парцеляційні, принимає щадничі вкладки, дає на жаданє всякі інформації.

УКРАЇНСЬКА СПІЛКА

„ТОПАС“

Торговельно-промислова спілка з обмеженою порукою.
Львів, вул. Крашевського, ч. 19 а.
Число телєфону 624.

Спілка доставляє: Рільничі машини, молотільні, млинки, січкарні, плуги і т. д. — Мотори бензинові, ропні, машини млинські і тартаки. — Будівельні матеріяли: дерево, цемент, бляху і т. д. Залізні вироби: коси, серпи, сокири, цвяхи і инш господарські знаряди. — **Купує збіже і папу.** — **Добре жерело набутя для Спілок і Кооператив.**

Склади: **Рогатин,** дім укр. ґімн. **Сокаль,** дім пов. Гов. кред. **Тернопіль** вул. Валова.

Представництва: **Відень. Прага. Чернівці.**

Книгарня

Ставропигійського Інститута
в піднаймі
Українського Педаґоґічного Товариства

Львів, вулиця Руська, ч. 3.
має на складі:

Всякі діточі виданя,
Шкільні підручники,
Церковні книги,
Ноти,
Друки,
Драматичні, белєтристичні, наукові і популярні виданя.

Замовленя з провінції полагоджуєть ся відворотною почтою.

КІНО „КОПЕРНИК“

Львів,
ул. Коперника, ч. 9.

є збірним осередком найвибагливійшої публики, бо висвітлює найгарнійші новости з обсягу кінематографічної штуки. Звору шаючі драми із щоденного житя, сальонові, повні гумору комедії ілюструє добірна орхестра.

Саля огріта.

Жіноча Спілка промислова

„ТРУД“

Львів, Ринок, ч. 39.
(власний дім)

Робітня біля, елєґантних суконь і костюмів, склад ниток до шитя і вишиваня, полотна, шифони і матерії.

Корисне жерело закупна.

„ЛУК“

Торговельно-промислова Спілка з обмеж. порукою
Львів, вул. Костюшка, ч. 1 а.

Приймає замовленя й оферти з усіх галузий рільництва і промислу.

Купує і продає збіже краєве і заграничне. — Має на складі будівельний матеріял, рільничі машини і знаряди. — Переводить купно і продаж лісів, ґрунтів, домів, нафт. теренів і каменоломів.

(Власність Історичного Музея у Москві.)

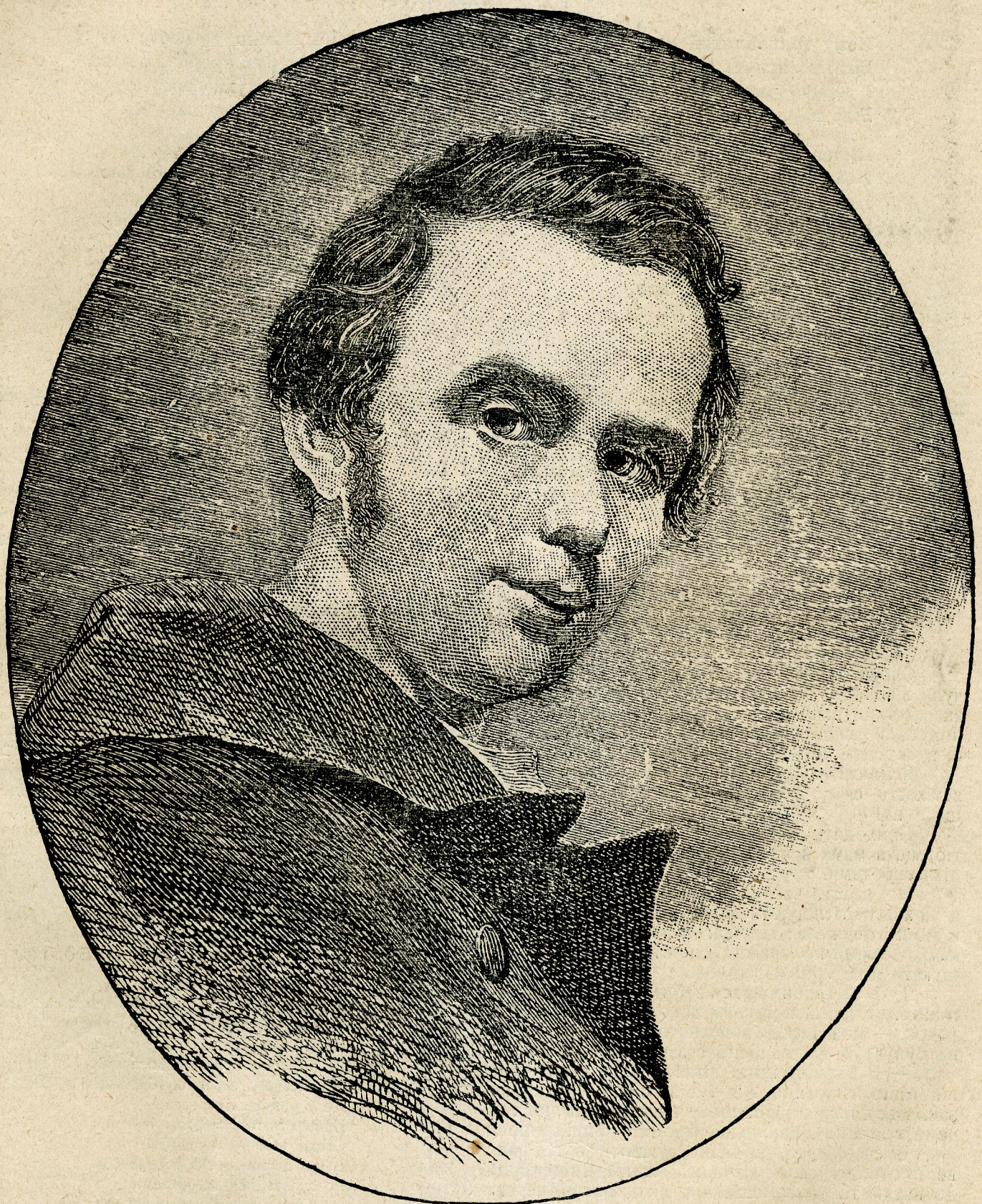

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — АВТОПОРТРЕТ.

Тарас Шевченко.

Йому тринайцятий минав,
Він пас ягнята за селом,
І серцем чистим він пізнав
Біль народу, що був рабом.

Пішов по селах в Божу путь
І бачив кривду в кождий час.
І сльози народу у грудь —
Збирав, як перли, наш Тарас.

Ішов полями, по межі:
На панщині народ терпів
І сіяв ниви все чужі
Та не для себе, для панів.

Як виріс лиш, то кобзу Він
До своїх рук пророчих взяв
І в звуках духа свого струн
Він плач народу передав.

І сльози-перли Він зберіг
І кинув їх в бурливий день
На чорний, рідний переліг,
І став співцем нових пісень.

І ні тюрма, ні пострах кар
Не мали сил пірвати струн.
Найкрасшу пісню дав нам в дар
Найкрасший син, Вкраїни син.

Ол. Бабій.

Безсмертні діти.

„В Україну ідіть, діти!
В нашу Україну,
. . . . . .
Там найдете щире серце
І слово ласкаве,
Там найдете щиру правду!“
(Т. Шевченко.)

Слова ті нашого ґенія, Тараса Шевченка, чули ви нераз, діточки, і в школі і на концертах, як виголошувано їх усе піднесеним голосом; а чи подумали ви глибше, чому з таким захопленєм їх висказуєть ся і до яких дітий!? — Послухайте!

Ясно світить сонічко... дитині весело-радісно... всміхаєть ся до родичів граєть ся в теплій хаті... щаслива!

Приходять лихі люди, забирають тата до тюрми, а мама з жалю хорує і вмирає, та лишає діти сиротами.

По довгім часі вертає батько з тюрми, але в краю переслідують його тіж лихі люди, що в тюрмі держали; тож загинув би разом із діточками, колиб не зважив ся піти в чужину і там шукати долі собі й дітям.

Туга за рідним краєм забиває нещасного емігранта... Конає... погаслим голосом кличе своїх діточок, — розказує їм минуле горе, дає гарні науки на будуче їх житє і шепоче застигаючими устами:

— В Україну ідіть, діти! В нашу Україну, попід тиню, сиротами, а я тут загину.“ — В останнє закликає дітий до повороту на свою землю, словами поета і вмираючи звертає зір у рідні сторони.

Вмер батько, а діти слухають його ради, вертають до своєї вітчини і жиють відповідно до науки та думок батька, а як доросли, переказують добрі ради родичів своїм дітям, і так дієть ся дальше і дальше...

Так і з нами. — Повмирали предки наші, може й родичів деякі діточки не мають уже, але думки і слова померших не пішли в гріб разом із ними. — Ті думки і слова померших героїв та скитальців жиють у серцях дітий і жити муть вічно,

Все на світі гине, тілько думки людські — ні!

Так і діти душі, великого нашого Мученика за правду, живуть і досі в наших умах і серцях; тому ми з таким розгаром повторюємо за Ним усі Його святі слова, та стараємо ся жити так, як Він учив.

Тілько чи всі українські діточки знають гарні науки думи Тараса Шевченка? — Чи всі читали „Кобзаря“? — Як ні, то сороміть ся признати! Шукайте по всіх усюдах за „Світиком Дитини“, а там певно найдете багато тих любих Шевченкових безсмертних дітий — думок. Не дайте їм загинути, ні ходити „попід тиню сиротами“, а вчиніть волю незабутнього Батька: „привитайте щирим серцем“. — Вони вам розкажуть „щиру правду“! Вони вас навчать любити Україну, як він любив і житє своє покласти за Неї, як богато синів Її!!

Закличте до Шевченка словами одного з другів ваших:

„Далеко десь, в будучих днях манить щось нас,
Щоб стати враз, як надійде наш слушний час!..
Щоб лише крила розпялись,
Як в буйних орлів розрослись!
Ми щезнем ген, в голубій млі,
Де у розмріянім розгарі
Нашіптують сумеркам чари
Сяючі зорі — і вкрадем
В них перли-блески й рознесем,
Розсиплем всюди по землі!
Огнем розгріємо серця,
Щоби розбурхати мерця,
Щоби ожило в одну мить
Усе, що має жить!!

Соня Веселка.

Пята казка дідуся Тараса.

— Дідусю, дідусеньку, казку, казочку скажіть нам! — прохали в один голос дідуся Тараса діти, побажавши дідусеви в день його іменин „многих літ і всего добра.“

Та годіж бо, діти! Вам усе лише казки тай казки! Де то вже й сих казок стілько набрати.

— Казки, казочки, дідусю, виж їх так богато знаєте! — не вгавали діти!

Дідусь задумав ся, а там і сказав:

— Гаразд, діточки, скажу вам казочку „про царівну Красу та про хлопця, що з малечку шукав царівни й усю свою душу віддав їй“.

Тож послухайте!

В чарівній околиці, в одному селі, в небогатих, ба таки убогих батьків, жив собі малий хлопчик. Рідна його хатина була вбога тай старенька й невесело жило ся в ній, як звичайно в хаті, де горе та журба частим гостем.

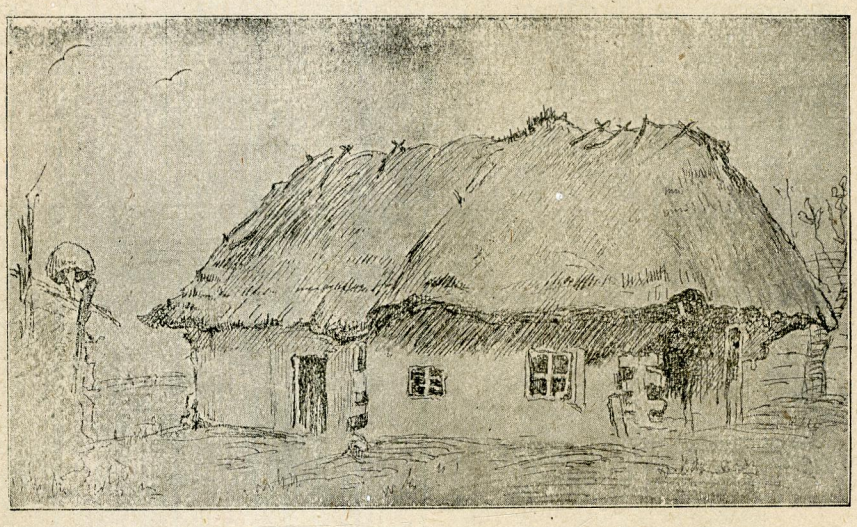

Хата Шевченка.

Але біля хати був такий чудовий квітник його старшої сестрички. А там і сад чималий. Густий, тінистий. А за садом левада, за левадою долина. А в долині струмок тихий, тихісенький, обсаджений вербами, берестами та калиною. Гарно, любо було над струмочком весною, коли калина розцвитеть ся, а зелений килим трави заквітчаєть ся цвітами ріжнобарвними. Понад цвітами невсипущі бжілки гудуть, пестрі метелики літають. А лагідний легіт колише білим цвітєм калини та квітками пишними.

Шевченко з сестрою.

Гарно, любо було весною над струмочком. Весело та безжурно гуляв собі хлопчик у сьому раю на свободі. Бігав поміж цвіти, купав ся в струмочку, в спеку шукав холодку в кущах калини. Цікавий був хлопчина. Все хотів знати, все розуміти, над усім думав. Чар природи, щебет птичок, лящінє соловейка аж приковували його, Була гарна соняшна днина. Хлопчик поклав ся в густу, високу траву, між цвіти й глядить у чисте голубе небо. Глядить і думає собі:

— Як тут гарно, як любо, як мило, як весело тутечки! І чого се мої батько та ненька такі сумні все?! Тай усі люди якісь такі понурі?!

Думає хлопчик і глядить у голубе небо і гляде на шовкову зелень і на цвіти барвисті. А тут і соловейко лящить — так уже лящить! Душа хлопяти аж розпливаєть ся в сій красі всій.

Нараз бачить він, а там у долі струмочка виринає якась дівчина в чудовій, голубій як небо одежі — дивна така! Личко біле, білесеньке й сливе прозоре, а й одежа в неї мов із мраки голубої ткана. А коси розплетені золотими струями спадають по плечах.

Іде вона, ні не йде, а пливе, простісінько до нього дівчина-царівна.

Хлопчина запер дух у собі, а зір впялив у неї.

— Се певно русалка, — думає він, — що про них міні сестричка Катруся казок оповідала. Ба ні, не русалка, а царівна русалок — така краса!

А вона, ся царівна русалка, підпливла до нього й поклала білу прозору рученьку на русяву голівку хлопчика й сказала:

— Витай, вибраний мій!

Хлопець підвів зір і втопив його в голубих, глибоких, як море, очах царівни-русалки.

— Хто ти? — спитав він придавленим голосом.

А вона: Скажи, чи хочеш бути моїм, служити міні все житє, йти за мною всюди?

— Хочу! — відповів скоро хлопчик, не відриваючи свойого зору від її зору. Якась невідома сила, якийсь чар дивний приковували його зір до її.

— Хочу, — сказав він у друге, — але хто ти?

— Я Краса! — сказала вона, а голос її був мов щебет соловейка, мож журкіт струмочка срібного.

Сказала вона, поцілувала хлопчика в чоло

й у сій хвилині розплила ся в синяві неба, в зелені трав, красках квіток.

А тоді соловейки розщебетали ся ще красше, цвіти ще пишнійшими красками забреніли, а калина ще принаднійше забіліла.

А хлопчик довго ще лежав із нерухомим зором і вдивляв ся в місце, де перед хвилинкою стояла чарівна русалка.

— Краса, — повтаряв він — краса!

Від сеї хвилини, від пригоди сеї хлопчик не мав уже спокою. Якась незглибима туга за царівною-русалкою обгорнула його. Він усе думав про неї, всюди шукав її. Навіть у сні.

Минали дні, минали ночі, літа минали. Не рожами слало ся житє його. Було повне колючого терня й креміня гострого. Та він наче й не бачив сього. Рвав тіло об гостре терня, калічив ноги об креміня. Але вірний даному обітови йшов за Красою. Шукав її все й усюди.

А доля не була ласкава для нього. Він був кріпак. Його пан хотів із нього зробити собі слугу. Повіз його з собою ген далеко на Північ, у столицю. Та туга за Красою й там не кидала хлопчини. Ще більш оповила його душу. Доля мов поласкавійшала. Там на Півночі. Найшли ся там люди, що теж покланяли ся чарівній царівні, й вони зрозуміли тугу його та помогли йому вийти на правий шлях.

Тепер, на волі, міг він уже весь свою душу віддати коханій царівні. І він служив їй вірно. Скоро став славним мистцем-малярем.

Але хто любить Красу, сей любить і Правду. А світ, могутні світа сього, не люблять Правди, боять ся її. А наш мистець, жрець Краси, не міг не бути й пророком Правди й огненним словом голосити прихід її.

І не злюбили його могутні світа сього й за кару запроторили його в далеку, холодну Сибір. Ще й наказали:

— Бережіть його там добре, щоб до нього не навідувала ся отся чарівниця, приятелька його, Краса якась. Вона се підбунтовує його стояти за Правдою. Не позволяйте йому ні писати, ні малювати. Нехай він там у стужі й пропаде!

Та він не пропав. Царівна Краса й туди найшла стежку, не кидала в далекій, непривітній чужині любимця свойого. Серед холодної чужини малювала йому красу рідних піль, степів голубих, садочків зелених, хаток-мальованок. Із подихом леготу, з ранною та з вечірною зорею посилала йому чарівні малюнки його рідної природи.

Дари в Чигирині. *Малюнок Шевченка.*

І він не пропав.

Довго карав ся він там у чужій чужині. Та в кінці побачили вороги, що не перемогти їм його, поклонника Краси й Правди. І вернули йому волю.

Поїхав він у Рідну Країну, побачив горе й муки її й поніс свій жаль і тугу в святиню Краси. Знеможений ляг на ложе, щоб більше не встати.

А в останню хвилину його житя прилинула до нього царівна Краса й як перше над струмком сріблистим похилила ся над ним і поклала на його голову лавровий вінець.

— Дякую тобі, — сказала — дякую за се, що ти вірно служив мені. За се тебе ні я, ні твій Народ по вік не забудемо. Бо знай, що я твій Народ полюбила наді все. Я вибрала собі твій Народ за жреця, а твою Країну за святиню. Ба-

гато, дуже багато горя доведеть ся зазнати твоїй Народови й Країні твоїй. Завись, Захланність і Кривда схочуть поневолити й знищити їх. Та даремні будуть іхні зусиля. Твій Народ мій поклонник і моєї сестри Правди й тому не впаде. Прийде час і слава й велич твоєї Рідної Країни засяє перед усім світом і всі поклонять ся твоїй Народови — навіть вороги колишні.

Се сказавши закрила очи великому мистцеви й апостолови Краси й Правди й відплинула.

Дідусь перестав говорити, та діти сиділи мовчки, наче ждали, що дідусь іще далі говорити ме.

Та дідусь по хвилі сказав:

— Тут казці моїй кінець! Скажіть тепер, хто сей мистець?

— Тарас Шевченко, Тарас Шевченко! Він був і поет і маляр! — загула довкруги дітвора.

— А ви бачили Шевченкові малюнки? — спитав дідусь.

— Я бачив його малюнок, як гетьманови Богданови Хмельницькому приносять дари від чужих володарів, а також „Смерть Богдана Хмельницького.“ Також багато портретів його власних і инших людий, що він малював, знаю — говорив Славко.

— А мині подобали ся Шевченкові краєвиди, особливо краєвиди з України. Знаю: Видубицький монастир, Чигиринський монастир, Богданова церква — говорив Влодзьо.

— Мині знов подобали ся його малюнки з житя українського села, пр. селяни зійшли ся на

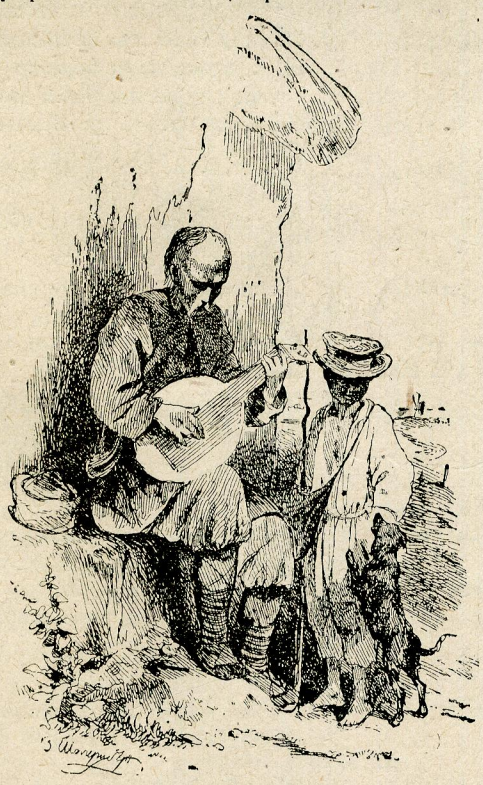

Хлопець кормить песика.

суд, ярмарок на Україні. А також малюнки з киргізького житя.

— А мині найбільше подобають ся малюнки з житя дітий — сказала Галя. — Чи се не гарний малюнок, як хлопчик-жебрак годує песика? Може він і сам голодний, але останним куском хліба ділить ся з песиком. Або сей, де киргізький хлопчик бавить ся з котиком на порозі хати.

— Правда, Галю! Шевченко дуже любив дітий і тому радо малював їх. Гарні також його

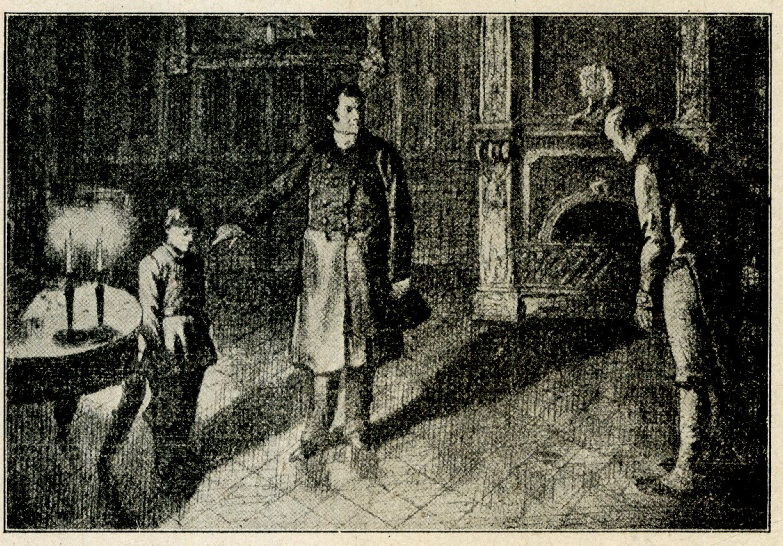

Енґельгард карає Шевченка за мальованє.

релігійні образи, як пр. „Розпятє“, але найзнаменитшими признають його офорти. За них він дістав у петербурській Академії красних штук титул академіка, себ то такого, що скінчив малярську академію — говорив дідусь Тарас.

— А що се таке, дідусю, офорти? — спитав Богданко.

— Се, Богданку, рисунки на міди, при помочи квасів, — пояснив дідусь. — Але тепер скажіть мині, діти, чи пригадуєте собі з житєпису Шевченка, що найбільше причинило ся до того, що Шевченко міг учити ся малярства?

— А, я вже пригадав! Се та пригода, коли поміщик Енґельгарт застав Тараса, як він у ночі при свічці малював. Поміщик велів його вибити, але відтак пізнавши малярський талант у Шевченка, дав його на науку малярства. Так ся прикра пригода помогла Тарасови стати малярем.

— А чи пригадуєте собі ще якогось славного чоловіка, що йому така прикра пригода помогла стати славним мистцем?

Тут уже Галя обізвала ся:

— Се славний італійський різбар Канова. Я читала про нього в першім річнику „Світа Дитини“.

— Отже бачите, дітоньки, — закінчив дідусь — що часом і сумна пригода може причинити ся до сього, що людина, коли тілько в неї охота й хист, вибєть ся на верх. Так буває в житю поодиноких людий і цілих народів. Тож нам навіть у найтяжших хвилях не треба тратити надії на красше, тілько далі пильно працювати. Каже-ж народня приповідка: „Нема нічого злого, що не вийшло би на добре.“

Антін Лотоцький.

До стовпів, що підпирають небо.

I.

Зелений садочок, сріблистий струмо-
Лящить соловейко в калині, [чок,
Між цвітєм барвистим хлопчина-ди-
В біленькій стоїть сорочині. [тина

Стоїть, задумалось, в даль зором по-
У небо голубе, безкрає: [слалось,
„Гей, що там далеко за тою горою?“
Само так у себе питає.

І каже до себе: „Там певно вже небо
Залізні стовпи підпирають;
Гей, піду я поки ще рано, погляну,
Як тії стовпи виглядають!“

Сестричка так мила йому говорила,
Що небо підперте стовпами,
З часу того лине все гадка хлопятка
До них гень і мріями й снами.

„Я мушу їх взріти! Здивують ся діти,
Як стану я їм повідати,
Які то стовпи ті широкі й високі;
Сестричка здивуєть ся й мати!“

І в сю вже хвилину і сад і калину
Забуло й струмочок і цвіти,
Горить лиш бажáнє єдине в дитини:
Стовпи сі залізнії взріти.

І бігом помчало, цвітки сколихало
І ось вже мандрує полями
Годину тай другу... З дороги вже ноги
Зболіли, та йде, йде без тями.

І вже на могилі. Хоч видно на милі,
Стовпів не видати, лиш села...
„Вже сонце сідає, час в хату вертати,
Сестричка десь жде невесела!“

„Ще вдруге з сестрою ми ранком
Підемо за сими стовпами!“ [з росою
Сказало хлопятко, з могили скоти-
І знов вже мандрує полями... [лось

Снятин 23. II. 1921.

II.

Шляхом куряву вихор гонить,
До долу гне тополі,
У вітю дику пісню дзвонить,
Мов Див, віщун недолі.

Без свити йде хлопчина, босий,
На вихор не зважає,
Стрясає вихор зимні роси
І хлопця завертає:

„Куди ти, хлопче нерозважний?
Проміж чужих блукати?
Ой, не один уже відважний
Там мусів загибати!“

„Умер мій батько, вмерла мати,
Сиріткою лишили,
Іду я в світ людей шукати,
Щоби добра навчили!“

„Ха, ха! Людей, добра шукати!
У світі їх не має,
Будеш свій вік увесь блукати“!
Хлопчині вихор грає.

„Ні, ні! Найду!“ — хлопчина каже.
„Не зломиш віри в мені!
Йду проти тебе, вихре-враже!“
Й ціпок стискає в жмені.

Гей, гей! Не рік, не два шукати
Далекими шляхами
Прийшло ся сúроті-хлопяти
Людей, добра — світами!

Далеко, в стужі аж чужини
Горячі Серця били,
Що серце щиреє хлопчини
На вік добром налили.

Він серце те шляхом тернистим
Поніс із злом на бої
І словом закликав огнистим
До Правди всіх святої...

III.

В чужій чужині в самóті хати
Його недуга звалила,
Вже ангел смерти став розпинати
Над ним холоднії крила.

Лежить недужий, лежить безсилий,
Та дух могутній, богатий,
По Україні ширяє милій
Понад садóчки, над хáти.

І лине, лине, аж де хатина,
Й садочок, відки шукати
Стовпів залізних бігла дитина,
Як жили батько ще й мати.

І лине, лине шляхами тими,
Малі де ноги ходили
Людей шукати проміж чужими,
Щоби добра научили.

„Гей, так багато я ще сказати
Бажав вам, милії братя,
Бажав би вам я всім передати
З серця любови багáтя.

Малим хлопятем я йшов шукати
Стовпів, що світ підпирають,
Дітям Вкраїни рад би вказати,
Де їх шукати всі мають.

Діти Вкраїни, цвіти Народа,
Стовпи сі треба вам знати;
Се Труд і Правда, Любов і Згода!
Ще йду, ще йду вам сказати!“

Підняв ся з ложа ще через силу:
„Я йду, до вас ще йду, діти!“
Тут ангел тихо розправив крила
І душу взяв у засвіти.

Його не стало, та клич пророчий
Лунає й буде лунати
І зерном добрим в серця діточі
По вік буде западати.

Я. Вільшенко.

Як Славко бажав стати поетом.

Славко і Богданко вернувши зі школи заїдали смачно обід, а коли вже добре попоїли, Славко обтер собі масло, що спливало йому по бороді і сказав:

— Знаєш, Богданку, я з дива не можу вийти, що той Шевченко, кріпацька дитина, так високо дійшов. Йому певно й не снило ся, що його портрети будуть висіти не тілько в хлопських хатах, але навіть у панських сальонах, та що в його честь будуть відбувати ся такі великі свята. Чиж то така велика штука написати трохи вершиків?

— Так! — відозвав ся Богданко — воно не штука писати верші, але чогож так мало людий їх пише? А як дехто й пише, то все таки нема в них тої сили і тої краси, що у Шевченка. Він через свої поезії став нашим пророком, він своєю піснею розбудив наш народ до житя, він відчув усе горе українського народу і описав його в своїх поезіях, він... але що тобі говорити? Ти певно також хотів би стати поетом, щоби твій портрет колись повісили побіч Шевченка? Та не мрій про те, ти за дурний до таких річий! Ліпше бережи ся, щоби двійки не дістав, бо тоді татова тростинка була би в роботі!

Славко задумав ся і не знав, що на те відповісти, бо говорене старшого брата подразнило його амбіцію. Він думав: — Такий Богданко має мене за дурака; він гадає, що я не зложу верша такого, як Шевченко! Побачимо!

Встав і слова не сказавши, пішов у сад.

Була весна, птиці співали, сад весь прикрашений цвітами видавав ся раєм.

Славко ходив і думав лише про те, як би написати верш. — І звідки би його зачати?

Він почав шукати римів: світ, цвіт; пироги, вороги; пташка, іграшка, — але тяжко йому йшло так, що бідак аж у потилицю чіхрав ся. Та коли йому прийшли на гадку дієслова, то він від разу посипав римами, як із рукава: сісти, їсти; ходити, робити, тужити; писати, літати, вставати; і т. д. Він дуже утішений виняв якусь нотатку і почав писати:

„Ах ви мої пироги!
ви мені не вороги,
коло вас би тілько сісти,
ну і їсти, їсти, їсти!“

— От і стих! — сказав він сам до себе і так утішив ся, що з радости не знав, що робити. Хотів бігти до Богданка, щоби похвалити ся, але стримав ся.

— Се ще за малий! — подумав він — мушу написати більший, а тоді Богданко здивує ся і від разу змінить свою гадку. Я мушу його переконати, що й я можу стати поетом, та хто знає, може ще більшим, як Шевченко.

Щож би тут дальше писати? — як уже зачав про пироги, то треба й дальше про них писати. — Але які би рими до сього взяти? Ага! світ, цвіт, пташка, іграшка. Славно! Вже маю!

І почав дальше писати:

„Ви в кухарстві буйний цвіт,
полюбив вас цілий світ;
в кухні ви мов в лісі пташка,
ну, а їсти вас — іграшка!“

Ще більше втішив ся Славко і з радости мало не заплакав. Заохочений тим, що вдались йому вже дві строфи, почав думати про третю. Тут прийшло йому на гадку, що Шевченко співав про Україну, про козаків, про гайдамаків і через те люблять його Українці читати, тай ще називають своїм пророком. Жаль йому зробило ся, що ся гадка не прийшла йому скорше, але „конець діло хвалить!“ — сказав він і став дальше писати, вже не шукаючи вперед римів:

„Їли вас і козаки,
як робили байдаки;
їли вас і гайдамаки,
ліпші ви як риби й раки!“
„А тепер вас, пироги,
їдять наші вороги.
Гей український пироже,
не лізь у горло вороже!“

Тут Славко від радости не міг стримати ся. Він побіг чим скорше до брата і став кричати:

— Богданку! Богданку!

— Що з тобою, хлопче? — питав перестрашений Богданко.

— Я поет, я поет! — кричав крізь сльози Славко.

— На, читай, що я написав! — і тицьнув йому під сам ніс свою поезію.

Богданко читав і реготав ся, аж люди на вулиці ставали, а коли скінчив, облизав ся і сказав:

— Добрий, Славку, з тебе поет, а ще ліпший був би кухар, бо мені аж слинка потекла. Твої пироги-вороги хотів би я мати нині на вечеру. Як би то було гарно так, як ти кажеш:

„Коло них би гарно сісти,
ну і їсти, їсти, їсти.“

Я ще нині нарисую твій портрет і повішу його в кухні зі золотим написом: „Пирожаний поет“.

Се вже довело Славка до крайности. Він вихопив Богданкови з рук свою нотатку і вибіг знов у садок. Хто знає, як би воно було скінчило ся, як би Славко був трохи сильнійший.

Другого дня показав Славко свій верш учителеви. Зі страхом слідив він, яке вражінє зробить верш на учителя, і коли учитель добродушно усміхнув ся, Славко успокоїв ся. Учитель прочитав іще раз вершик голосно, а діти реготали ся так, як вчера Богданко. Та нараз учитель промовив:

— Гарно, Славку, ти маєш талант і можеш направду стати поетом, але ще не тепер. Ти мусиш пильно вчити ся, щоби собі богато відомостий присвоїти, а колись можеш стати навіть великим поетом. О так! Хто має талант і сильну волю, той може стати великим і славним чоловіком! Тілько мусиш вистерігати ся відписувати з книжки чужі верші і підписувати ся під ними, як під власними творами. Молоді хлопці роблять такі „штуки“ дуже часто. Одначе стрічає їх за се немиле розчарованє і вони вже більше не пробують „відписувати“ вершів!

Славко взяв ся від того часу завзято до науки з сильною постановою стати колись великим поетом. Аж тоді засоромить він Богданка, як його поезії стануть читати і хвалити по всій Україні, — і хто знає — думав він собі — може й мені поставлять колись памятник.

М. Магир.

Гравюра Шюблера.

І. ИЖАКЕВИЧ. „ПРИЧИННА“.

Причинна.

(До ілюстрації на стор. 72.)

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
До долу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідий місяць на ту по́ру
Із хмари де-де виглядав, —
Неначе човен в синім морю,
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясень раз-у раз скрипів.
В таку добу під горою,
Біля того гаю,
Що чорніє над водою,
Щось біле блукає.

Може вийшла русалонька
Матері шукати,
А може жде козаченька,
Щоб залоскотати.
Не русалонька блукає:
То дівчина ходить,
Й сама не зна, бо причинна,
Що такеє робить.
Так ворожка поробила,
Щоб менше скучала,
Щоб, бач, ходя о півночі,
Спала й виглядала
Козаченька молодого,
Що торік покинув.
Обіцяв ся вернути ся,
Та мабуть, і згинув!

Т. Шевченко.

„Причинна“ — се назва хорої дівчини, яка встає у сні в кожду місячну ніч і ходить по тих місцях, що в тій хвилі видить у сонній мрії. У нас називають „причинну“ „люнатичка“, себто така, що „до місяця ходить“. Твір сей написав Шевченко в Петербурзі в р. 1838, а надрукував „Причинну“ в перше Евген Гребінка у своєму збірнику п. з. „Ластівка“, що вийшов у Петербурзі в р. 1841 (стр. 230—242). „Причинна“ — перший твір Шевченка і тому в „Кобзарі“ він стоїть усе на початку.

Арк Животко.

„Одної ночи“.

Образок на 1 дію.

Дієві особи:

Тарас — хлопчина.
Пан.
Служник пана.
Думка з України.
Україна (дівчина).

Сцена — передпокій панської палати. Праворуч двері. Просто стіл і столець. Над столом зеркало. На стіні вішалка для одежі. Ліворуч двері до покоїв. Вечір пізний. Сутінь.

Ява І.

Тарас (*відчиняє несміливо двері, що праворуч із вулиці; опираєть ся, потім входить*). Тихо... Певно кудись подав ся знову. (*Підходить до стола. Сідає. Схилив ся на стіл*). Важко... ох, важко, а серце палає... До Рідного краю несуть ся, так линуть думки... Туди, де небо блакитне, де зіроньки ясні, де співає соловейко... А тут... О, Боже!

Треба чекати на пана,
Думку відгадувати з віч
Пиво подать, чи шампана,
Треба чекати до рана...

(*насторожуєть ся, прислухуєть ся*). Як страшно в покоях... Ніби щось плаче, зітхає... (*Згодом*). Може то ти, моя нене рідненька, вісточку з могили даєш? Ах, доле! Інші мають батька, неньку... а я... чужі мене лають, а инші цькують... Кругом сирота... (*Замислив ся*). А часом і бють... (*Засвічуе свічку, що витягає з кишені. З холяви чобота витягає зшиток і олівець*). Ах, бодай їх... А от сьогодня хоч хвилину, а й я паном... Грай, буйний вітре! Дзвоніть, колосочки, на нивах України... Ви як мої рідні — дзвоніть і співайте! Співати-му й я, бо в співах лише хвилинка житя... (*Примощуєть ся до стола і починає писати. Трошки написавши, відкидаєть ся й замислюєть ся, далі знову схиляєть ся над зшитком*). От рідне село... Ніби горами річка журлива шумить... беріг покритий квітками... хмари пливуть над степами... (*Пише*),

Ява ІІ.

Думка з України і Тарас.

Думка (*вся у білому, з розпущеним волосем — простягаючи до Тараса руки, наближаєть ся далі, схилившись над ним — тихо*). Співай! Співай про степ широкий в далекій країні весни... Про волю братам... Про лихо... тяжкі кайдани... Нехай в співах засяє до сонця, до волі любов... Про похід козацький, про славу минулу співай! Нехай пісня твоя пронесеть ся степами, до рідних хатин зазирне... Нехай в дзвони ударить, розбурхає думку людську... Співай про волю — і небо і зорі відчують твій спів у горі... і серце у грудях забєть ся козаче... (*Зникає*).

Тарас (*замислено*).

Думи мої, думи мої,
Ви мої єдині,
Не кидайте хоч ви мене
При лихій годині...

(*Знову схилив ся над зшитком*).

Ява III.

Пан і Тарас.

Пан *(входить і спиняється на порозі).* Що я бачу! *(люто).* З огнем, хлопче? Хочеш спалити мені будинок, всю працю мою? Пожди ти, ось я навчу тебе!..

Тарас *(схопив ся переляканий. Ховає зшиток).*

Пан. Гей, хто там є! *(до дверий).* Будеш мені знати, памятати... *(до Тараса).*

Ява IV.

Пан, Тарас і служник пана.

Служник *(вбігає).* Що пан скажуть?

Пан. Дивись, мій голубе. Здурів хлопець, збожеволів зовсім... Ану, братіку, всип йому двайцять нагаїв, може видужає дурне... Але добрих всип, щоб добре памятав... Бач, що вигадав, гуляти по ночи зі свічкою... *(Виходить до покоїв).*

Ява V.

Тарас і служник.

Служник. Всип... легко мовити таке... *(До Тараса, що стоїть біля стола, схиливши голову).* Ну, скажиж, чи ти ото й справді здурів? *(приголублює Тараса, пригортає до себе).*

Тарас *(пригорнувшись).* Мій батеньку, не знаю я... Немов би сон то був... немов би матінка до мене прийшла... така бліда і ласкава... щось говорила так ласкаво... пригорнула так сердечно... ну, а потім... сон то був, чи дійсність, я не знаю..

Служник. Бідне хлопчиня... Мале ще... шкода мені тебе... Ох-ох ох... та що ти тут вдієш... На що свічку засвітив, питаю?...

Тарас. Тут боязко було так на самоті...

Служник. Так... знаю, знаю, серце... Ох-ох-ох... Ну, щож... Піду... а ти не бій ся, синку, не тікай... *(Виходить).*

Тарас *(схилив ся на руки над столом).* Бити, знущати ся... Знову наруга... *(З усмішкою, бадьоро і журливо).* А дідусь козаком було звав... *(Хоче йти. З покоїв визирає пан).*

Ява VI.

Пан і Тарас.

Пан *(в дверях).* А ти все тут і все з огнем? Я що тобі казав?

Тарас *(полохливо).* Тож він мені так наказав *(вказує на двері)* чекати, аж прийде він.

Пан. Свічку погаси та люльку зараз-же подай... Ти чув? *(Зникає).*

Тарас. Так, пане... *(Гасить свічку, далі бере з кутка люльку, набиває її, потім йде до покоїв).*

Ява VII.

Сцена порожня. За сценою чути голос пана:

„Щеня... Гей ти, нуже швидше повертай ся, кому казано — дурне...“

Ява VIII.

Тарас сам.

(З покоїв пробиваєть ся через двері світло. На сцені сутінь).

Тарас *(сідає біля стола. Якийсь час мовчить. Замислив ся).*

Доле, де ти? Не має ніякої...
А було колись,
Коли ягняток пас я за селом...
Чи то так сонечко сіяло,
Чи так мені чого було —
Так любо, любо стало,
Неначе в Бога...
А тепер — наруга, нагаї,
Невмите небо...

Колиж я знов побачу степ широкий, гай веселий, високії могили...

— Зоре моя вечірная,
Зійди над горою,
Поговорю тихесенько
В неволі з тобою...
Зоре моя!...
Мій друже єдиний!
Ти знаєш, що діється
У нас, на Вкраїні,
Розкажи, ясненька,
Богови скажи...

(Замислив ся. Далі помалу схиляєть ся над столом і починає дрімати).

Ява IX.

Тарас, Україна.

Україна *(молода дівчина. У неї звязані руки й ноги. Довге волосє спадає на плечі).*

Ти кликав мене, мій Тарасе...
Важка доля судила ся нам,
Тобі на панщині, мені в неволі...
Чорна хмара небо заступила,
Сонце світить та не гріє...
На степах козачих все могили та могили...
На руках і ногах кайдани тяжкі...
Тяжко, важко жити,
А хочеть ся жити,
Хочеть ся дивитись,
Як сонечко сяє...
Хочеть ся послухати, як море заграє...
Як пташка щебече,
Байрак гомонить...
О, Боже мій милий!
Як хочеть ся жить!...

(Зникає).

Ява X.

Тарас і служник.

Тарас *(якийсь час сам, помалу прокидаєть ся, шукає очима. В сей час входить служник).*

Служник *(входить. В руці нагай, придивляєть ся).* Темно... хлопче, деж ти є? Чи може заснув?... *(Підходить до Тараса).* Так і є... Ну, вставай, не бій ся... Бити буду я не дуже. Так, як мати бє дитину...

Тарас *(раптом скочив, хвилю дивить ся суворо на служника).* Бий до крови, дуже бий! Ти бачиш, не дріжу я, не бою ся. Бий! Але я співати буду, буду працювати, буду кликати я всіх: Гей, брати, до волі! Діду, підеш ти, як я й тебе покличу? Бий же, бий — той пан тобі казав... Бий, а я співати буду, бо я се мушу робити для України, що в неволі гине!

Служник *(кидає нагай до дверий до покою, пригортає Тараса до себе).* Ех, мале, а любе ти мені за се... Нехай згине... *(За сценою чути тихий спів; „Ще не вмерла Україна).* *(Тарас пригорнув ся до служника, а той його обняв).*

Завіса.

Небесний бенкет.

На світі лютувала холодна зима, а святі в небі все більше й більше скучали. Не тому, щоби їм було теж холодно, бо в небі вічна весна. Там цілий божий рік гріє сонічко, співають птички, цвитуть фіялки і лілеї! А тому скучали святі, що через холодні вітри не могли злітати на землю і піклувати ся бідними, добрими людьми. Святі Отці проходжували ся по всіх, так добре звісних стежках небесного раю, розмовляли достойно і розумно та — позівали. Не веселили їх ні найменші ангелики, що грали ся з метеликами, ані ті старші, що плели вінки для Пречистої Діви. Не прислухували ся радісним окликам і співам Херувимів, що бавили ся в піжмурки на зеленій, запашній леваді. Все те було їм так добре звісне...

Тоді запросив св. Павло усіх святих Отців до своєї палати на пообідню гутірку. Курили люльки, попивали солодкий мід і балакали про се й те. В коротці розмова переплила на літературу. Іван Золотоустий дивував ся, що на земли тепер так мало великих талантів. Василій Великий говорив про страшні наслідки війни, а добродушний, сивий як голуб Атаназій поясняв, що на світі тепер так холодно, що поети й пера не можуть удержати в руці...

Григорій Назіянзенський витряс люльку, обтер старанно і сховав до кишені.

— Великі таланти! — промовив він звільна. — Не перечу, що талант се великий дар неба, та на мою думку, не в тім річ, як великий талант, а в тім, до чого ужив його поет. Великих талантів було досить на земли, та як мало їх тут, поміж нами...

І почалась суперечка. Одні святі Отці доказували, що вартість мають лиш сила чутя, полет думки і краса слова; инші горячили ся, що все те пусте, а тілько зміст і провідна ідея надають цінність творови. Суперечку перервав сивоголовий господар дому.

— Святі Отці! — промовив св. Павло — чого сперечати ся й переливати з пустого в порожне? Прийшла мені в голову знаменита думка! Нині в вечер уладжу бенкет у моїм теремі. Запросимо усіх найбільших поетів світа і кождий з них пояснить нам головну ціху його творчости. Опісля осудите самі, хто з них найбільший. Чи згода?

— Згода! Згода! — закликали всі святі Отці і розбрили ся поволи, хто у сад, хто на леваду, а хто у свій терем на полудневу дрімку. А святий Павло пішов до свого друга Петра, щоби обговорити всі подробиці нинішного бенкету.

— — — — — — — — — — — — — —

На небі загоріли перші зорі. На сході зійшов блідий кружок місяця. Потис такий мороз, що земля виглядала неначе вимерла, а її мешканці дрожали від холоду й тулили ся, як хто міг, по своїх домівках. Тоді заблестів огнями терем Павла і святі Отці почали сходити ся на бенкет.

Йшли мовчазні, урочисті, в довгих, святочних киреях. Здоровкали ся приязно та засідали поважом довкола стола, застеленого білою скатертю. На почеснім місци засів сивоголовий господар дому. Що хвилі підходили до нього ангели, а він нишком видавав їм останні прикази. Над його головою горів красками дуги золотий обруч.

Вкоротці задрожали в воздусі перші звуки чарівної музики, а ангели почали вносити на срібних підносах полумиски, повні добірних страв, инші двигали збанки меду і наливали у кришталеві чаші. Так почав ся бенкет...

— — — — — — — — — — — — — —

Тоді святий Павло дав знак рукою і в сю хвилю відчинили ся величезні, золотом ковані двері, а на залю висипала ся громада людий. Йшли гуртками або одинцем, сумні та веселі, з похиленими головами, або гордо піднесеним чолом. Йшли старі й молоді — в дорогих, святочних строях, або витертих, старих одежинах. Одні мали на собі широкі плащі, другі однострої високих достойників. Одні носили коронкові жаботи і по коліна короткі штанці, инші від стіп до голови були заковані в дорогоцінну збрую. Були тут люди в хлопських полотнянках — були й такі, що на їх чолі горів королівський діядем.

Поети вийшли на середину салі і уставили ся півколесом. Тоді підніс ся сивоголовий Павло і так промовив:

— Дорогі гості, могутні співці людського житя! Велика дяка, що вволили нашому проханю і загостили на наш скромний бенкет! Та поки засядете поруч нас до стола, розкажіть, будьте ласкаві, про що співали ви на земли? Котрий з вас окажеть ся найдостойнійший, той засяде поруч мене, на почеснім місци!

Заколисала ся достойна громада, неначе лан спілої пшениці і тихий шепіт поніс ся між поетами. Один за другим почали виходити з півколеса та розказувати святим Отцям, про що співали на земли.

І чого не розказували поети! Одні співали про велич Бога і красу природи. Другі про суєту земського житя і вічну нагороду в небі. Деякі загрівали до боротьби з невірними; инші взивали до праці і молитви. Одні оспівували минулу славу, другі мріли про будучі подвиги своїх земляків. Одні величали спокій і красу сільського житя, другі складали пісні в честь многолюдних, великанських міст. Деякі співали про чисту любов дівочу, ще инші про вірність щирого побратима.

Святий Павло слухав, а лице його ставало все сумнійше і сумнійше. Поети виходили й вертали на давне місце, ще лиш малий гурток остав до вислуханя, а Павло не міг вибрати найдостойнійшого. Ще чотири, три, два — і перед лицем Павла станув останній. Був середнього росту, кремезний, плечистий. Зпід густих, насунених брів гляділи на Павла сумні, добрячі очи. На голові мав високу, баранкову шапку — довгі, козацькі вуса опадали на груди.

Павло запитав: Про що ти співав, Бояне?

Поет відповів: Я співав про кривди поневоленого народа! Я співав про гнів прийдешних поколінь і святу месть за кров і муку міліонів. Я співав...

— Досить! — кликнув святий Павло і лице його випогодило ся. — Досить. Поете! Я знаю решту! Ти найдостойнійший засісти поруч мене! Яке твоє імя, Пророче?

— Тарас Шевченко — відповів поет тихо і ціла громада засіла дружно до небесного бенкету.

Написала *Слава Яремова.*

Поклін Тобі.

Поклін Тобі, віщий Кобзарю,
Від нас, українських діток,
За все, що лишив нам Ти в дарі,
За Твої перлини думок.

Ти розсвітив нам шлях тернистий,
Навчив любити Україну.
Могучим словом пророчистим
Злучив братів в одну родину.

І хоч паде тяжкий на нас
Тягар ворожого обуха,
Огонь надії в нас не згас,
Ніхто не в силі вбити духа.

І хоч нас тисячі лягли
На поли бою, поли брани,
Нові ряди творили ми,
Нас не лякала кров, ні рани.

Ми віримо, що прийде час
Відплат за кривди всі болючі,
Тяжкі окови спадуть з нас,
Зрадіють знов Дніпрові кручі.

Тоді Тебе ми привитаєм
Ген там під Каневом у полі,
Веселу пісню заспіваєм,
Велику пісню Слави, Волі!

20, II, 1922. *Дм. Беч.*

Тарасова пісня.

Заридала Вкраїна в ярмі,
Що минули для неї дні волі,
Задзвеніли кайдани в тюрмі
І понесли ся стони недолі.
Потонули в імлі байраки
Й степовії безмежні простори,
Стала нічка від Дону ріки
По зелені Карпатськії гори.
Застогнав у неволі народ
Преславутних козацьких гетьманів,
Замінив його ворог у скот,
Нема Січи, нема й отаманів.
Та ось ген, у мовчазнім гаю
Пробудивсь голосок соловія
І поніс ся тихцем по краю,
Мов по небі заблукана мрія.
Зразу тихо степами літав,
А чим дальше сягав у простори,
Ріс у силу, більшав і кріпшав,
Мов у бурю розбурхане море.
Долі громом грімким згрюкотів
І тюрмами потряс він від разу,
Від Поліся до диких степів
І від Сяну по шпилі Кавказу.
Ясне зарево близького дня
Осіяло прибиту природу
І визвольная пісня спільна
Залунала з небесного зводу.
І прокинулись з сну байраки
Й степовії безмежні простори:
Іде ранок від Дону ріки
По зелені Карпатськії гори!

5. II. 22. *Завадович Р.*

Веснянии борцям.

(Синови мому Богданови присвячую).

Що рік під весну нарід святкує,
Молять ся Богу старі і діти з всего серденька.
Один день в році нарід жертвує
Памяти борця за правду й волю — Батька Шевченка.
А ніч під свято, місячна, ясна,
Всюди так тихо. Могила ґенія немов чекає
Якихсь відвідин. Година вчасна —
З далека тихий надліта шелест — то хтось ступає.
Надійшла північ і враз за хмари
Місяць сховав ся, а дикий вихор завив горою.
Дрожить земля вся і якісь мари
Виходять з неї. Мабуть забракло їм в ній спокою.
Що се? Чи військо іде степами,
Пнеть ся горами, йде манівцями, плине рікою?
Чи повстав нарід, що ждав віками
На тую хвилю? — Повстав та суне кудись юрбою?
Ой! Не живих то грімкі ступаня,
Не живих гомін, брязкіт зеліза, пісня воєнна!
Хід їх легенький, мов хвилювання
Трави по степах — а тихий шепіт, мова таємна.
То ті, що вічним сном уже спали,
Борці за волю народу свого, встали з могил,
Щоб Шевченкови поклін віддали,
Та щоб з святої зняли могили забутя пил.
І припадають д' могилі тіни
І плач несеть ся, жалісний, тихий, важкі зітханя.
Чи жаль їм ґенія? Чи України?
Житє згадали — молоде, пишне — хвилю конаня?
Цить! Слова чути, слова розпуки:
„А щож Ти з нами, дітьми Твоїми, Батьку, учинив?
Вставати, звільняти з кайданів руки,
Вражою кровю волю окропити, Ти нам велів".
„І ми боролись, впали за волю,
На дармо труд наш, марне сконанє — вся горя чаша!
Бо діти наші терплять неволю,
Голодна, боса, та безпросвітна дітвора наша!"
„Нема в могилі борцям спокою,
Коли їх діти, як цвіт народу, гине в неволі!
Змилуй ся, Батьку! — про раду Твою
Просим. — Як дітям нашим нещасним добути волі?"
І знов затихло, земля заснула,
Засвітив місяць, счезла десь тіний велика сила.
Щож се? Чи рибка в Дніпрі плюснула?
Чи легіт вітру? Чи відповіла борцям могила?

* * *

Раненько будить ся мати, ще світять місяць і зорі,
Ще сонічко ген далеко, не перейшло за рідні гори.
При горіючій свічечці, хлопчина школярик сидить,
Книжку добув, та вже вчить ся і мов тая бжілка бренить.
„Синку! Чогож так раненько схопивсь ти? Здоровлє шануй,
Сил молоденьких у праці за тяжкій — ти не марнуй!
Знаєш, тебе лиш одного судьба мені полишила,
Твій батько боровсь за волю, могила його закрила".
А хлопчик мамі говорить: „Предивний я нині сон мав.
Мені приснив ся мій тато, сердечно мене він витав;
Відтак сказав: „Вставай, сину, на тебе жде праця і труд,
Забув ти за що я згинув? Що стогне в неволі наш люд?"
Що хоч борці вже не встануть, дітям полишили борбу
За рідного краю свободу, за долю і волю журби?"
„Чого мечем не здобули, Наука і Праця возьме,
І з рук маленьких трудящих, народ свою волю прийме".

Закомарє, дня 15 лютого, 1922. *Галя.*

Зазив до братньої любови.

Обнімітеж, брати мої,
Найменшого брата:
Нехай мати усміхнеть ся,
Заплакана мати!

І світ ясний, невечерній
Тихенько засяє...
Обніміть сяж, брати мої,
Молю вас, благаю!

Т. Шевченко.

Моліть ся, діти!..

(В день 61-их роковин Т. Шевченка).

Моліть ся, діточки, сегодня,
Моліть ся в сей святочний день!..
Моліть, щоб сила та господня
Роздула в Вас Любов-Огень
До рідного Краю-Народу,
Й до тих нам рідних так могил,
В яких так много за Свободу
Лягло буйних Вкраїни сил... —
Моліть ся, діточки, сегодня!...

Остап Вільшина.

Шевченкові карти.

(Товариська гра для шкільної молодіжи.)

З рисункового паперу, або з картону викрійте 51 карту. На одних картах випишіть окремо подані тут події з житя Шевченка. Тих карт буде 17. На них випишіть відповідні до подій дати. Кожду дату треба виписати на двох картах. Тих карт буде отже 34. Карти з однаковими датами треба на відворотній стороні зазначити однаковими знаками (пр. однаковими буквами б, б, х, х, ц, ц і т. д.), щоби їх було пізнати, що вони мають ту саму дату.

Шевченко родив ся — 1814, Ш. вступив на службу до Енгельгарда — 1829, Ш.-а мати померла — 1823, Ш. викуплений з кріпацтва — 1838, „Кобзар“ появив ся в друці — 1840, „Гайдамаки“ появили ся друком — 1841, Поїздка Ш. з чужини на Україну — 1843, Ш. „вільним художником“ — 1846, Ш. написав „Сон“ — 1844, Заснованє Кирило-Методієвського брацтва — 1846, Ш. увязнено — 1847, Ш. над Аральським озером — 1848, Ш. увільнений з засланя — 1857, Ш. вдруге в Кирилівці — 1859, Ш. помер — 1861, Ш. написав „Лічу в неволі“ — 1850, Ш. написав „Тополю“ — 1839.

До гри треба штонів або оріхів, яких кождий з початком гри дістає рівну скількість, і списку учасників гри, з місцем до виписуваня вигранх.

Участь бере кілька осіб. Перед початком провідник гри відчитує поволи, голосно, списані тут події й дати, щоби кождий мав змогу затямити їх. Пізнійше можна тілько провідникови заглянути і тілько при спірній даті. Всі дають до каси умовлену ставку. Один роздає карти по вимішаню їх.

I. часть гри: „Добиранє“. Кождий, не виявляючи карт, добирає до своїх карт із подіями відповідні карти з датами. Той, хто роздає, починає: відчитує голосно найдену у себе подію і відповідну дату, кладучи обі карти явно на середину стола. Потім числить поволи по черзі учасників гри на ліво від себе. На кого в даній хвилі вказує, сей має право, коли дата була хибна, сказати „контра“. Тоді всі перед ним платять ставку до каси, а контрований контруючому і бере карти назад. Коли ніхто не контрував, викладувач каже „добре“, виписує собі І „лєву“, відкладає виложені карти в порядку на бік і викладає так само дальше. Сей, що контрував би хибно, платить ставку контрованому. Коли роздавач скінчив викладати свої дібрані лєви, викладає инший з лівої.

Підчас викладаня кождий дивить ся в свої карти, чи нема в нього другої такої самої дати, як саме виложена. Її може він долучити до виложеної, коли його при численю вкаже викладувач. Пізнійше вже запізно. Коли по долученю ним тої своєї карти дата показала би ся хибною, то й він заплатить ставку контруючому.

II часть гри: „Виміна“. У кого по добираню і викладаню лишили би ся в руках подвійні дати, має по одній з них зібрати і закриті дати до вибору сусідови з лівої, а в заміну возьме собі одну закриту з його карт. Опісля по черзі можна ще раз зголосити й виложити дібрані лєви. Потому може ще хто з грачів виложити якусь дату, якої не знає, до тзв. рабованя. Хто з черги сю дату „зрабує“ і доберe собі зараз лєву, сьому вона числить ся подвійно.

III часть гри: „Бій“. Роздавач відчитує голосно і кладе на середину карту з подією, яка ще остала йому в руках. У кого в руках відповідна дата, скоро прикриває своєю карткою тамту і голосить її. Слідує звичайне „контроване“ або коли дату признано „доброю“, виписуєть ся грачеви за дату „лєву“. Лєву числить ся тому, хто перший приложив карту з датою. Коли до трох ніхто не приложить карти з датою, подію дає ть ся між лєви і лєву числить ся викладувачеви. Викладувач може з черги сам контрувати дату, а тоді всі платять ставку до каси. Викладанє йде дальше чергою на ліво.

Коли карт із подіями вже нема в руках, числить ся виграні, а саме: відчисляєть ся кождому від скількости його лєв скількість карт, що йому остали в руках. Кому з сього рахунку випаде виграна, одержує відповідну частину цілої каси. Хто програв, платить до дальшої каси відповідно до недобору лєв частину розіграної каси.

Такі карти можна робити і з инших дат і подій, пр. про Франка, Грінченка. Є се практичний і легенький спосіб учити в формі забави — історію літератури.

Уложив *Дрот*.

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 5.

(Уложила *Наталка Іжицька.*)

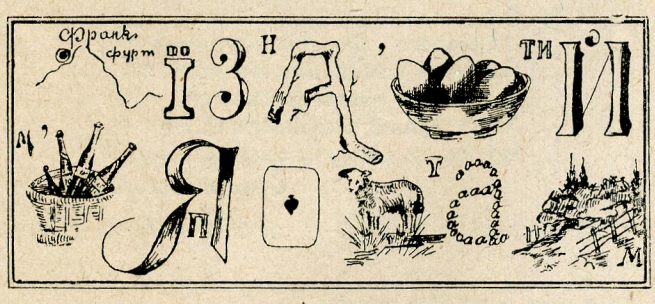

□ □ □

Загадочний напис.

(Уложив *Боз.*)

А	А	Я		б		К	Н	Р	Т		С		Е	Ч	Н	А
							И	Е								
			Т	У	І	О			И	А	А	А				
							В	М								
Н	П	М		К		Р	О	С	Т		Р		Ш	В	Е	К

□ □ □

Фігуральна загадка.

(Уложив *Богдан Дорошький.*)

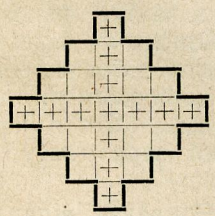

1. Шелестівка гортанна.
3. Вживають рибаки.
3. Є у Львові.
4. ?
5. Біла цвітка.
6. Солодше від цукру.
7. Особовий заіменик.

Букви на місци хрестиків дадуть історичну поему Тараса Шевченка.

□ □ □

Магічні квадрати.

(Уложила *Оля Савківна.*)

А. Б.

м	а	а
г	а	и
к	й	д

2	4	6
8	10	12
14	16	18

В квадраті Б. подані парисні числа від 2 до 18. Сі числа належить так уложити, щоби їх сума у всіх напрямах давала число: **30.** Після так одержаного укладу поодиноких чисел, уложити букви в квадраті А. так, щоби вони читані в порядку чисел: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 дали назву одного з найкрасших творів Тараса Шевченка?

□ □ □

Загадочна візитівка.

(Уложив *Роман Бариляк.*)

Кирило Тит Гадячин

Хто є сей пан?

□ □ □

Двозначні слова.

(Подала *Слава Я.*)

1. Одно протяг часу означає,
   Про друге Шевченко в „Причинні“ співає?
2. Одно украшає головку дівчати,
   Друге потрібне буйній сіножати?
3. Одно біле і пухке,
   Друге остре, сталеве?
4. Перше — вибаглива, чудова палата,
   Друге посідає кожда сільська хата?
5. Одно попід хмари ширяє-літає,
   А друге у пропасть раз враз поринає?

□ □ □

Шаховий коник.

(Подав *Любомирко Беч.*)

55	48	57	12	53	16	7	14
58	11	54	49	8	13	52	17
47	56	9	20	61	50	15	6
10	59	46	3	44	5	18	51
35	2	21	60	19	62	43	26
22	31	34	45	4	25	40	63
1	36	29	24	33	38	27	42
30	23	32	37	28	41	64	39

Нарисуйте легенько олівцем шахівницю і йдучи за порядком числами від 1 до 64 зазначіть дорогу шахового коника, простими лініями до середоточного пункту шахового поля. З тих ліній має вийти гарний орнамент.

За влучні розвязки сих загадок призначено до розльосованя 3 премії, а саме: „За вітчину“.

Розвязки загадок

з 3 числа „Світа Дитини".

1. Буквова ломиголовка: **Ольга Кобилянська.**
2. Фігуральна загадка: **Петрушевич.**
3. Географічна загадка: **Місто Стрий.**
4. Ломиголовка: Свого ся держи, а до чужого не біжи!
5. Шарада: **Каравана.**
6. Загадки: а) **Боднар.** б) **Качка,** яка сказала: так, так, так!
7. Загадочна візитівка: **Редактор Світика.**

Влучні розвязки надіслали:

Б. Слимаковський, Р. Бариляк, Н. Думін, Н. Панасівна, Б. Кебало, М. Попович, Л. й Я. Сірецькі, М. Н. й І. Турчмановичі, Я. й С. Ничаївні, Ґ. й М. Стефанишини, І. Павлюківна, І. Лятишевська, Ст. Голіней, М. Гасько, І. Яремин, В. Сьомко, М. Стасів, М. Зафійовський, М. Сельський, Ст. Антонів, О. Солтисівна, П. Калапаца, Н. Недільська, Й. Верховський, М. Старицький, П. Щербань, Н. й Н. Олексюки, В. Бережан, Г. Ґела, В. Свістель, Т. й Ст. Дмоховські, А. Михаліха, Л. й Ю. Сухі, Л. Слободян, Ір. Кравецівна, М. Деревянко, М. й Л. Прокопівні, С. Мандзюківна, О Кузьмак, Ст. Сеницівна.

Премію „Вовка-Неситого" виграли:

1. Наталка Недільська у Станіславові;
2. Ґеньо Стефанишин у Сокали;
3. Любомир і Ярослав Сірецькі у Гаврилівці.

Виграні премії висилаємо рівночасно почтою.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

О. Захланний в Чорткові: Надіслані верші не надають ся до друку, бо вони з поезією нічого спільного не мають. Їм хибує змісту, а опісля форми. Ніякий поет не зачинає свого твору такою фразою: „Іду мов туман"... і не глядає нічого „в морю тон"... Що се таке? Ортографічних похибок тьма. Слово: „вкраїну" треба пояснити, що воно означає. Кождий поет мусить передовсім добре опанувати граматику і стилістику та основно пізнати мову, якою має намір писати, а опісля береть ся до писаня. Ваші „твори" пішли на спочинок до коша.

Єронім Байлюк у Скалі н. Збр.: Чи дійшли до Тебе перші два числа ґазетки? Старай ся постійно збільшати гурток читачів „Світика". Є вас уже чотири. Старай ся до місяця піднести се число до „квадрату". У Скалі є ще один із найперших передплатників „Світика" Миросьо Деревянко. Чи Ти з ним знакомий? Петрусеви К., Павликови Щ. і Миросьови Ст. передай від „Світика" привіт!

Стефанія Антонів у Стрию: Ти, люба Стефуню, нічого нам не маєш платити за ґазетку. На се прислала нам гроші пані Юлія Пічак із міста Рочестер в Америці і Ти маєш заплачену передплату вже на цілий рік 1922. За сі гроші, які Ти бажала нам прислати, купи собі перший або другий річник „Світика", коли їх ще доси не маєш? Обі сі книги коштують 3200 Мк. Загадки розвязуй все і надсилай, а певно виграєш якусь гарну книжечку. Не забувай за „Світик" і часто пиши до нього листики.

Любомир Бородайко в Бережанах: Ось бачиш, як скоро Твої мрії здійснили ся і Ти вже познакомив ся із „Світиком". Загадки розвязав дуже добре. Розвязуй їх постійно, а побачиш, як набуті сим способом відомости придадуть ся Тобі при науці.

Василь Бородач у Жапалові: Твій листок засумував нас дуже. Нам жалко сих родичів, що жаліють видатку кілька марок на ґазетку для своїх дітий. Колись вони будуть жалувати сього, але вже буде за пізно. Тепер наші селяни мають досить гроший і повинні старати ся всіми силами образувати свої діти. А „Світик" є найліпшим способом для уґрунтованя національного вихованя під сільськими стріхами.

Нусьо Думін у Літини: Отже бачиш, що св. Миколай не призабув за Тебе і прислав Тобі з неба номінацію на „редактора". Якже розвиваєть ся Твій часопис, що його редаґуєш і видаєш для всего „звіринного світа" в Літини? Чи прибули Тобі з Новим Роком і нові передплатники? „Сірочка" як би жила, була би певно одною з найліпших читачок Твого „журнала". Як бачу, то Ґенчик є головним Твоїм співробітником та ілюстратором! Комплєт Твого „видавництва" пришли „Світикови", бо він збирає такі річи до свого архіва.

Мирося й Ліда Прокопівні в Тужилові: Книжечку „Чорнокнижник з Чорногори" посилаємо Вам, бо справді в листі не добачили Вашого бажаня. Чи маєте вже комплєтний річник? Чому не присилаєте розвязок? Що подобаєть ся Вам найліпше у сьогорічному „Світику"?

Ярослав Сірецький в Гаврилівці: Розвязки загадок дуже влучні. Надіслане оповіданє п. з. „Герой-хлопчина" для „Світика" зовсім непридатне та не цікаве. На сю тему є далеко красші річи. „Відділ молодих авторів" касуємо, а замість нього буде новий відділ п. з. „Всячина", де будуть подавані всякі пожиточні та інтересні для кождого відомости з цілого світа.

Володимир Москалюк у Новім Селі: Загадки, які Ти прислав, досить удатні і ми будемо друкувати їх по черзі. Надісланих 200 Мк вписано на Твоє конто до книги передплатників. Старай ся прислати більшу квоту, бо в противнім разі здержимо дальшу висилку ґазетки.

Миросьо Деревянко в Скалі: Ребусів не присилай нам, бо не можемо тепер їх друкувати з тої причини, що зробленє одної кліші з такого рисунку коштує 2000 Мк. А „Світик" не має стілько гроший на такі видатки. Всі Твої ребуси ми зложили до архіву „Світика" і використаємо їх при нагоді вистави рисунків, які нам присилають наші читачі.

Оля Ниткевичівна в Бучачи: Пишеш у листі, що не маєш про що писати, а стілько ріжних інтересних справ Ти порушила, що стало би їх не на один, а на десять таких листів. Бо треба Тобі, Олю, знати, що „Світик" дуже цікавий. Дневник, в який списуєш щоденно всякі події із свого житя, мусиш конче дати свому приятелеви до прочитаня. Між правдивими приятелями нема ніяких тайн, а до того „Світик" уміє мовчати, ще красше, як „німий". Памятай отже про „Дневник"! А що стало ся з „альфабетом" і загадкою з історичних дат? „Світик" не інтересуєть ся „літами" своїх приятелів, а тілько ними самими. Тому Люба Олю і 18 вересня 1972 заховай те саме серденько, яке у Тобі тепер бєть ся. Вершик із 7 числа ґазетки з 1 цвітня 1921 повинен бути для Тебе девізою на все Твоє житє.

Ірена Кравецівна в Темерівцях: Надіслані загадки не надають ся до друку, а особливо: таємнича візитівка, бо се була би обида для сього поета. Добру загадку уложити се не легка річ і тому Ти, Ірисю, замість укладати, поки що тілько розвязуй загадки, а побачиш, що опісля зможеш уложити добру загадку.

Святий Миколай між укр. дітворою в таборі в Йозефові, Чехія.

(Лист від читача „Світика“).

Дорогі Земляки!

Ви може й не знаєте, що в таборі, в Иозефові живе нас понад пятьдесятеро дітий враз зі своїми родичами. Приїхали ми в Чехію в 1920 р. з України, по пережитю недолі галицької армії. З початку жили ми в таборі в Яблінним і в Ліберци, між Німцями. В літі 1921 р. перенесено нас до Йозефова між Чехів. Мешкаємо в бараках за дротами, побудованими для полонених за часів Австрії. В літі жило ся нам не зле, бо було тепло. Тоді мали ми свою школу, в якій учили ся. Тепер так зимно, що з хати годі вийти і тому сидимо дома.

Хатка, де мешкаю з родичами, се одна невелика, деревляна комірка, о однім вікні, уміщенім під стелею. Стіни тої комірки, се поодинокі діраві дошки. Мій татко, мама й я дістаємо по 50 сотиків денно і стрілецький харч. Давнійше діставали ми допомогу з Америки і було нам ліпше, тепер чомусь не дістаємо. Через кілька днів у місяци січни панували тут сильні морози —22° С. Так велике зимно не позволило мені навіть відвідати мого товариша в недалекому сусідстві. Йому ще гірше, бо не має в що убрати ся. Одержуваних 50 сот. не стає навіть на докуплене угля. В грудни було теплійше. Ми ходили до таборового театру і приготовляли ся до сценічного образка з виступом св. Миколая. Учив нас п. четар Гошовський і Воробець. Оля й Надя були перебрані за ангела, а инші діти виступали в ріжних ролях. Чеські діти, довідавши ся про гостину св. Миколая у нас, запросили нас до своєї „Беседи“*) в місті, щоби ми враз із ними того дня забавили ся. Настав згаданий день і ми всі прибули вечером до салі чеського дому. Привиклі до сірих, старих і зимних бараків, ми не могли налюбувати ся так великою, гарно освітленою і добре огрітою салею. З нами прийшли наші родичі. З чеськими дітьми прийшли їх мами й тати. Саля була битком наповнена Чехами. Вони хотіли побачити нашого св. Миколая.

О годині 7 вечером піднесла ся занавіса. На сцені появив ся гурток українських дітий, що оповідали собі про тяжке горе на нашій Україні, та радували ся, що небавом настане час нагороди, або обіцювали собі бути пильними і працьовитими. Не знаю, чи Чехи розуміли їх, але видко, що їм та гра діточа дуже подобала ся, бо оплескам не було кінця. Найбільше припав їм до вподоби наш спів. При кінци вистави появив ся сам св. Миколай з повно наладованим кошиком. Він, не найшовши того дня нас за дротами в бараках, спроваджений чеською стійкою, повернув у місто до Беседи і застав нас як раз на сцені. За ним прибули два ангели з великим кошиком подарунків від Чехів. Зявив ся також і чорт між нами, але він дуже бояв ся св. Миколая і не зробив нам нічого злого.

Св. Миколай, привитавши нас теплим і щирим словом, оповів нам про недавний свій побут на нашій любій Україні. Він провірivши нашу пильність і добре поведенє, роздав дари. Побалакавши з нами і налюбувавшись нашими піснями, св. Миколай попрощав ся і відійшов. Тоді ми сіли до стола до спільної вечері. Наша таборова музика заграла думку, а відтак коломийку, підчас якої вісім пар старших від нас сестер і братчиків показали присутним Чехам наш прекрасний танець. Народні строї, гнучкість танцюристів, викликали у присутних незвичайно миле вражінє. Набавивши ся до волі, пішли ми до дому спати.

Найшовши ся посеред темної, баракової хати, довго не міг я заснути. Мені привиджували ся св. Миколай, гарна, простора й тепла саля, а в ухах звеніла пречудова коломийка. Я згадав про моїх ровесників у Галичині, Відни, Україні, а навіть в Єгипті. Я не міг зрозуміти, чому лиш ми одні українські діти не маємо змоги побавити ся на рідній земли і привитати у себе св. Миколая... Відчуваючи жаль до винних, я поволи засипляв. Нараз пробудила мене моя мамуся, а накриваючи мене сказала: „Спи, Михасю, спи... Тут дуже зимно, сховай руки під „деку“, бо перестудиш ся...“

Іще раз згадав я про недавно минуле і заснув.

Так гостили ми св. Миколая. Як будеш цікавий, опишу Тобі, любий „Світику“, нашу ялинку, як що вона у нас буде.

Михась.

*) Беседа: Народний дім.

Відкрита передплата на 1922 рік

на велику щоденну часопись

„Українська Трибуна“

орган української незалежної громадсько-політичної думки, виходить у Варшаві під провідним керовництвом Олександра Саліковського, при участи видатних українських літературних сил.

„Українська Трибуна“ виходить по програмі великих політичних часописів, містить докладні відомости про діяльність Державного Центра Української Народньої Республіки, про життє української армії по таборах і про становище української еміґрації в ріжних місцевостях Европи. Подає на своїх сторінках широку інформацію з ріжних місцевостей Великої України, а також Галичини, Буковини, Угорської України й инших Українських земель. Боронить суверенність України від імперіялістичних замахів на неї з боку чужинців і обстоює добросусідські відносини з Державами і народами, що приязно ставлять ся до її державних змагань. Кождий громадянин, що співчуває ідеалам демократично-республіканської державности, повинен читати „Українську Трибуну“ і допомогати її поширюваню поміж громадянством та населенєм Українських земель.

Адреса Редакції: Варшава, Новий Світ, 22.

Умови передплати: в Польщі на 1 місяць із доставкою 700 марок польських. Передплата за кордоном у польській валюті 1.000 марок польських на місяць, або в Америці 1 доляр, у Франції, Голяндії і Бельгії 10 франк. франц., в Італії 10 лірів, у Швайцарії 5 франк. швайцар., в Німеччині 75 марок німецьких, в Чехословаччині 25 корон чеських, у Болгарії 50 левів, у Румунії 50 лей, в Австрії 1.400 корон австрійських, в Югославії 20 дінарів.

Ціна сього примірника виносить 100 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Земельний Банк Гіпотечний

Спілка акційна

у Львові, вул. Підвалє, ч. 7.

Ч. тел. 382. Чекове конто П. К. О. 149.000.

Приймає вкладки й опроцентовує їх від найблизшого дня по зложеню вкладки.

Уділює векслеві позички (есконт векслів).

Купує всякого рода валюти, чеки і вартісні папери.

Приймає до інкаса заграничні чеки, переказує гроші за границю та посередничить найскорійше в пересилці гроший з Америки й Канади.

Посередничить у купні і продажі ефектів, товарів, знарядів, машин і недвижимостий.

Взагалі „Земельний Банк Гіпотечний“ переводить усякі фінансові інтереси і банкові припорученя під найкориснійшими умовами.

Земельний Банк є також девізовим банком.

ГЕНРИХ МЕЛЄР

Львів, площа Смольки, ч. 1. — Телєфон 540.

Головний склад машин до писаня марки: **„Мерцедес“**, з українськими і польськими черенками.

ШКОЛА ПИСАНЯ НА МАШИНІ.

Поручає всякі прилади до машин по найдешевших цінах.

КООПЕРАТИВ ДЛЯ ПРОМИСЛУ І ТОРГОВЛІ ШКІРОЮ

Стоваришенє зареєстров. з обмеженою порукою

у Львові, вул. Зіморовича, ч. 20.

Уділ Мп. 5000; — вписс Мп. 100. — Вступайте в члени!

На складі добірний товар по знижених цінах.

Від 15 грудня 1921 р. виходить від редакцією Володимира Дорошенка як орган Товариства „Просвіта“ літературно-просвітний тижневник

„ПИСЬМО З ПРОСВІТИ“,

яке крім усіх Філій та Читалень „Просвіти“ повинна передплачувати кожда українська родина. — Часопис видаєть ся на красшім папері та гарно ілюстрований. — Співробітниками є богато визначних письменників із краю та з еміґрації. — Передплата виносить 1200 Мк. піврічно, 600 Мп. чвертьрічно. **Адреса редакції і адміністрації: Львів, Ринок, 10, II п.**

Читайте! Ширіть!

Одинокий укр. ілюстрований журнал політичної сатири

„БУЦЯК“

що виходить у Львові, ул. Корняктів, 1.

Річна передплата 1200 Мп. Для Америки 1·50 дол. Передплату з Америки найпрактичнійше висилати в долярах реджістрованими листами.

Найкрасшим місцем для розради у важкому горю і випочинком по цілоденній праці являєть ся безперечно

КІНОТЕАТР „МАРУСЕНЬКА“

Львів,

площа Смольки, число 5.

Премієри сензаційних драм та романтичних комедій громадять тут цвіт львівської інтелігенції.

Пречудова саля.

Книгарня Наукового Тов. ім. Шевченка

у Львові, Ринок, ч. 10

має на складі:

Всякого рода видання для дітий: Історичні повісти, оповіданя, казки, вірші і великий вибір образкових видань.

Видавництво **„Добра Книжка“** має на складі багато гарних і цікавих книжок для старших і молоді. Цілю видавництва є поширити в українській суспільности морально здорову белєтристику, справді мистецької вартости.

Жадайте катальоґа видавництва по адресі:

„Добра Книжка“, Львів, ул. Содова, ч. 4.

„ВІДБУДОВА"

— ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА —

з обмеженою порукою

у Львові. Дирекція: вул. Словацького, 14, І. п.

Години урядові від 9—4.

Склад машин: при вул. Костюшка, ч. 1а;
Залізний склеп: вул. Трибунальська, ч. 1;
Споживний склеп: Ринок, ч. 10 (Просвіта).

Поручає:

Господарські машини й знаряди,
Кухонне начинє й уладженя,
Огнетревалі каси.
Ремісничі знаряди,
Будівельний матеріял,
Матеріял до критя дахів,
Насінє.
Виготовляє кошториси і пляни.

На бажанє висилаємо оферти та подаємо пояснення. — Товари висилаємо на провінцію.

Конто в Земельнім Гіпотечнім Банку

у Львові. Підвалє, ч. 7.

Адреса: „ВІДБУДОВА" Львів, Словацького, 14.

Полученє телєф. з провінцією.

Ч. телєфону 330.

Свій до свого!

Одинока Українська

Селянська Механічна Ткальня

„ПОЛОТНО"

Спілка з обмеж. порукою у Львові.

Бюро і склад товарів: вул. Зіморовича, ч. 20.
(в домі Тов. „Сільський Господар").

Власні варстати і маґазинн сирівця при вулиці Городецькій, число 95.

Вимінює бархани, цайґи, вовняні матерії, полотно льняне та конопляне — за прядиво, пряжу, клаки, :: валовину з лену й конопель. ::

Довільний вибір — корисні умови!

Українським Спілкам і купцям — опуст!

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок, 36

хотячи придбати оборотові фонди для заосмотреня кооператив товарами, яких ціна значно зросла, принимає

щадничі вкладки на 10%,

а значнійші капітали після умови

Для Духовенства і церков має на складі

богослужебні вина і світло.

КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК

Синдикат Тов. „Сільський Господар"

у Львові, вул. Зіморовича, ч. 20,

має на складі, висилає на замовленя і продає в своїх Відділах у Перемишлі, Коломиї і Стрию та в Склепі у Львові при вул. Городецькій, ч. 95 всякі рільничі машини і знаряди, бляху поцинкована, цемент, сепаратори до відділюваня сметанки, ремісничі знаряди, **насіня трав окопових, ярин і цвітів**, ґарантуючи за доброту і силу кільченя.

Ново приступаючі члени вплачують на уділ найменше Мп. 3.500. Від уділів виплатив Союз за рік 1920/21 10% дівіденду.

10% платить Союз від щадничих вкладок, а від більших сум зложених на довший протяг часу також і висші відсотки після окремої умови.

НОВО ЗАСНОВАНА ФІРМА

„HELIOS"

СТАНІСЛАВ ДВАК і Спілка

Львів. вул. Зіморовича, ч. 14

поручає: фотоґрафічні апарати і всякого рода прилади по найдешевших цінах. Аматорські знимки викінчує у власній лябораторії солідно й дешево.

Висилка на провінцію відворотно.

Рік III. Львів, 15 марта, 1922. Число 6.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТИЙ

виходить два рази в місяци, кождого 1-го і 15-го.

Весна.

І знов весна убрала
В зелену ризу гай,
Знов річенька заграла
В дзвінкий свій водограй.

Спіши, спіши, дитино,
Над річку, над ставок!
Співай, співай, дитино,
Веснянних співанок!...

Неси, неси, дитино,
Веснонці пісню в дар!
Лови, лови, дитино,
І пий веснянний чар!...

Бо скоро все пролине
Й весна пролине в мить,
Бо все на світі гине...
А там — лиш сном меш жить!...

Неси, неси, дитино,
Веснонці пісню в дар.
Лови, лови, дитино,
І пий весняний чар!...

Остап Вільшина.

Ст. Чубатівна.

Весна йде!

(Казка.)

Великанська брама небес розкрила ся і крізь неї заглянуло сонце.

Величаве та ясне — слало свої проміні на землю — один за другим. Земля, студена й закостеніла, таяла від того теплого сонішного віддиху...

Сонце світило. Із за нього, мов ясна хмарочка, виринула Весна. Скоро, бистрим зором обняла вона всю землю.

— Пора й мені туди! — затріпотіла радісно крильцями.

І — оповивши свою стрункy стать у легкі звої зеленого серпанка, враз із тихим вітриком понесла ся в долину. Задержала ся на краю ліса. Тут сніг уже стопив ся; де-неде зеленіла травичка, біліли підсніжки, співала пташня. Великі гилі дерев колихали ся, а між ними грали ся лісовики. Звинно ганяли ся вони одні за другими, ловили ся, бавили ся, неначе вели лісний танець. Побачивши Весну, весело стали витати її головками, — слали їй щирий привіт.

А Весна — рада привітам і собі витала маленьких лісових божків.

Потім — поплила дальше.

Серед піль розлогих — зупинила ся. Ниви — вже без снігу — тягли ся далеко довгими, чорними рядами.

Високо, — гень під небесами — співав жайворонок. Низше, мов гурток ріжнобарвних метеликів, — вели хоровід мавки. Нараз запримітили Весну; радісно стали спускати ся із землі, аж узяли її в своє розбавлене коло. Залунала повитальна пісня. Весна — сіяючи — слухала; легкий поцілуй післала їм від уст рукою — тай понесла ся в дальшу дорогу.

Летіла понад селом. Весняний подув уже збудив його з зимового сну. На подвірю, перед хатами стояли господарі й лагодили ся до праці. Оглядали плуги, рала, борони; чистили рискалі, сани, весело гуторючи. Повно дітий бавило ся на дорозі.

Двоє дівчаток сиділо коло плота і обнявшись, гріло ся до сонця.

— Видиш, як гріє, аж пече — озвала ся старшенька, — вже не буде зими. Весна буде царювати; буде тепло, гарно на світі.

— А вонаж царює — весна? — заговорила тихенько друга.

— А вжеж, царює. Весна цариця перша всіх, перша як зима й літо. Ой гарнаж вона, гарна, а добра як сам ангел. Усіх потішить, усім поможе, усіх поратує.

— Я хочу до весни! — плачливо запросила менша.

— Дурненька ти — сміяла ся старша, — весна тебе не возьме до себе. Вона літає по цілім світі, далеко, далеко!

— То вона піде від нас? — знов мало не заплакала менша.

— Не бій ся, не плач, весна ще довго буде з нами. Буде нам добре, весело, тепло. От диви, як гарно всюди!

І гладила сестричку по лиці.

А Весна, заслухана в діточу розмову, крилечком згорнула в їх личка тепленький вітрець, якби хотіла цілувати — тай полинула дальше.

Дмитро Ужанський.

Верба і зірка.

(Докінчене.)

Аж до Доброчина[1]) їхали спокійно. Там як прийшло ся їм показати знову свою карту кондукторови — не могли знайти. Чи згубили, чи хто вкрав — досить, що не мали. І мусіли забрати ся з воза.. Навіть ночувати на стації не дозволили Мадяри.

З Доброчина вже йшли на північ. Аж тепер набідували ся чимало! Один чужий язик — німецький, вже були трохи вивчили, а тут зайшли між другий — мадярський, з якого розуміли лиш кілька слів. Тяжка була їх путь! Як трафили де припадком на добрих людий, то їх переночували і нагодували, а ні, то йшли змерзлі й голодні. Часом стрічали наших вояків і ті їм помагали: то підвезли кілька кільометрів, то дали хліба на дорогу.

Йшли полями й лугами, дорогою і бездорожем, щоби лише скорше зайти до своїх. Ночували в поли під стиртою, то в лісі під деревом, опершись плечима.

В однім селі, як туди переходили, а Мадяри дізнали ся, що се Русини, то мадярські діти кричали за ними: „Рушняк марга!“ В другім селі прогнали їх із хижі за те, що Василь сказав: —„Ні, я не Мадяр, лиш Русин!“

— Ох, коби то ми вже скорше дістали ся між наших людий на рідну землицю! — зітхнула Оленка.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

В саме полудне прийшли над велику, тиху ріку. Перевозив там якийсь чорний чоловік, що кликали його Беля, сердитий. Указував дітям, що доки не дадуть гроший на руку, то й не думає їх узяти з собою на човен. Діти вже привикли до такого і хотіли шукати броду; але як почули, що се ріка Тиса, то аж сльози заблисли в очах... Знали, що за рікою вже їх рідна земля! Оленка пригадала собі, що має зашитих кілька корон. Знайшла, — заплатили, перевезли ся.

Так, се Тиса, їх ріка. Тут на рівнинах вона розляла ся широко й поволи пливе собі. Там у Верховині — скоро біжить, бистро і за те називають її срібною.

Вже за рікою стрінула їх велика радість: почули свою рідну мову! Два хлопці пасли корови на лузі і один поперед другого виспівував:

[1]) Debrecin.

Перед нею показало ся місто. І тут зими вже не було слідно; люди вилягли роями на улицю, городцями бігали діти, — всі раділи, тішили ся.

При дорозі, перед малим, білим домиком, стояли три хлопчики. Неодягнені, напів босі, але личка їх сміяли ся до тепла, до сонця.

— Я на дворі — промовив радісно перший, блідолиций хлопчина, — я вже на дворі! І кашляти не буду, бо весна йде, бо тепло. Всю зиму перележав. Мама боялась, що вмру. „Терпи, терпи ще трохи, Стефанку, прийде весна, подужаєш“, — потішувала все мене. — А я терпів. І от весна вже є — мені вже лекше. Ах, як я люблю весну!

І глядів в округ, щасливими, сияючими очима.

— А я — зачав другий, русявий хлопчик — усю зиму сидів дома, чобіт не мав. Мама казали весни ждати. Як я ждав, як заглядав у вікно, чи не видно її, чи не йде вже до нас! Аж нині побачив її, тай таки зараз вийшов, — без чобіт. Яка гарна, яка чудова ся весна!

— Ти бачив її справді? Весну бачив? — спитало третє, чорнооке хлопятко.

Русявий спалахнув; легка дрож пройшла по його лиці; він замовк. Потім звільна, поважно поглянув довкола і нахилившись до товаришів, півшепотом сказав: — Бачив — тамтого року.

— Бачив? Направду? Тамтого року? Як, скажи нам! — заговорили на переміну, задихавшись зі зворушеня оба хлопчики. Личко русявого мінило ся також дивним зворушенєм. Він іще близше нахилив ся до них і споглядаючи зі святим острахом на небо, зашепотів таємничо: „Бачив її, мою любу Весну. Оттам високо, над тими деревами. Ясна була й прозора мов хмарочка. Мала зелений одяг і легкі крильцята, а личко таке гарне-гарне, мов у ангела.“

І встромив свої ясні оченята в небо... Нараз крикнув, рученята підніс у гору і тремтючи, заговорив:

— А ось вона! Весна! Он там, там, над деревами — глядіть!

— Де? Де вона? Покажи! — кричали оба хлопчики, шукаючи по небі очима.

— Он там, над сим деревом — показував рукою. — Вже прийшла до нас. Буде тепло, сухо, а я буду зовсім здоровий. О, якаж ти добра, моя веснонько золота!

— А я буду без чобіт бігати! — задихавшись лепетав другий, — буду грати ся на мураві, на травиці зеленій і не змерзну вже, ні! Наша добра, наша люба Весно — спасибі, спасибі!

І плескав із радости в долоні.

А там, у горі, Весна все чула, все бачила... Ясним, щасливим зором дивила ся на хлопчиків. Її так люблять, стілько добра вона приносить своєю появою; стілько радости, щастя дає...

Піднесла руку над тими маленькими головками і зачеркаючи знак хреста святого — благословила...

Потім — поволи й тихо полинула дальше.

А діти стояли — без слів, непорушно. Розмоленими, повними захвату очима дивили ся на небо, хоч Весни вже там не було...

Весна зближаєть ся.

Мороз тисне. Мов дитина
Заповита спить земля,
А зима горби, долини
Білим ковром застеля.
Та небаром крига стає,
В зелень вбереть ся ріля,
Дзвінко-шумно вир заграє,
Цвітом вкриють ся поля.

Гомін в грудях гай розбудить,
Хором птахів забренить,
Лиху долю світ забуде,
Сяйвом щастя змерехтить.
І душа в грудях здрігнеть ся,
Наче птичка на весні,
Та до сонічка зніметь ся
Завести свої пісні.

Роман Завадович.

„У Сиготі, у болоті гуси ґеґотали,
А мені ся молодому пани зрадували.
Пани ми ся зрадували, шабельку ми дали,
Моє буйне волосєчко на бік зачесали.“

Хоч се звичайна рекрутська пісня, а тепер Василеви й Оленці здавала ся красшою від усіх!

Діти знали, що треба йти горі рікою, щоби прийти до її жерел. Йшли весело підкарпатськими селами, поміж хатками з соломяною стріхою, поміж садочками й зеленими берегами. Там вони розуміли всіх і кождий їх розумів.

— Який я радий, що я вже між своїми! — сказав Василь до Оленки. А свої додавали дітям охоти до дальшої дороги: „Красше в ріднім краю кістьми полягти, як на чужині слави досягти!“

Минули Рахів. Напили ся квасної води і йшли дальше. Серцем чули, що вже недалеко...

Вечір захопив їх коло одного верховинського села. Як підійшли близше, видало ся Василеви, що се знайома йому околиця. Островерха гора, шум водопаду і ті три смереки, на горі...

В хатах було світло. Якось мимоволі звернули з дороги за мостом на плай [1]) понад потік. Звідти стежка випровадила їх на груник [2]). Коло студні росла стара, похилена верба.

— Наша верба! — закликала Оленка й аж сплеснула руками.

— Онде над хижою світить ясна зірка. Се наша хижа! — сказав урадуваний Василь.

Взявши ся за руки, з тремтячим серцем наближали ся до хати. Та увійти не сміли. — Може ми обманули ся?... — прийшло їм на думку. Станули під вікном і заглянули до середини. Там на лавици сидів господар, схилившись на руки. Видко, що відпочав по цілоденній роботі, а при тім журив ся. Господиня порала ся коло печі: варила вечерю.

— Як би так живі ще були наші діти, то вже булиб великі! — обізвала ся по довгій мовчанці господиня.

— Ой, Господь знає, чи ще живі! Пропали у воєнному часі, а ще й досі нема про них вістки! — відповів господар і ще низше похилив голову. Господиня обтерла сльозу, поправила горщик у печі й докинула смоляків, щоби скорше горіло.

Василь і Оленка виділи, що добре трафили. Не годні були вже довше витримати. Разом вбігли до хати і з окликом: — Няньку! Мамко! — кинули ся до родичів.

Веселий був тоді вечір у них!

Ужгород, у серпні, 1921.

[1]) стежка. [2]) на горбок.

Ол. Бабій.

В Шевченкове Свято.

Сценічна картина на одну дію із співами.

Дієві особи:

Галя, літ 15.
Оленка,
Михась,
Катруся,
Гриць, } **діти від 8—12 літ.**
Василь,
Богдан,
Данилко,

Діти одягнені в міські убогі строї. Можна виставляти на селі в сільських строях. Деякі особи можна опустити.

І. Я в а.

Галя, Оленка, Михась, Катруся сидять біля стола і розмовляють. Сцена представляє убогу кімнатку міського інтеліґента.

Галя. Як будете, діточки, чемні, то я вам прочитаю гарний віршик із „Кобзаря“ Тараса Шевченка.

Оленка. Галю! А скажи мені, хто се був Тарас Шевченко? Я читала на афішах у городі, що сьогодня вечером відбудеть ся великий концерт у честь Шевченка.

Михась. А я бачив на виставі у книгарні великий образ Шевченка.

Катруся. У нього такі сумні, поважні очи, такі задумані!

Оленка. Розкажи нам, Галю, хто се був Шевченко?

Михась. І чому у нього такі смутні задумані очи?

Галя. Добре! Я розкажу вам про нього, тільки уважно слухайте: Тарас Шевченко се наш український найбільший поет, який виспівав у своїх піснях весь біль і недолю нашого народу, прославив у своїх творах славетні події українських героїв і збудив Україну із сну до нового житя. Шевченко народив ся в убогій селянській хатині, перетерпів не мало злиднів, був слугою у панів, пас чужі ягнята за селом і вже малою дитиною пізнав тяжку недолю свойого народу, що гірко бідував у ярмі панщини. А як Шевченко виріс, то боронив у своїх творах прав і свободи свого народу, за се терпів 10 літ у неволі, в холодному Сибірі. Шевченко помер на чужині, а похоронили його над Дніпром на Україні під містом Каневом. Але його слова не умерли. Його пісні збудили нарід і повели до боротьби за красшу долю.

Михась. Я тямлю, як наш татусьо ішов бити ся за Україну 1918 р., то мама дуже плакала. Тоді татусьо показав на образ Шевченка і сказав: „Не плач, мамо! Я йду тілько сповнити заповіт Шевченка, що казав пірвати кайдани“. Пішов мій татусь на війну і десь далеко на Україні загинув...

Оленка. А мій братчик як вернув із війни, то у свойому наплечнику приніс велику книжку Шевченка „Кобзар“. Він оповідав, що стрільці читали сю книжку навіть на поли бою в окопах і на спочинку.

Катруся. Галю! А що там буде на концерті?

Галя. Там будуть співати прекрасні пісні Шевченка, деклямувати його твори і виставляти драму „Назар Стодоля“...

Михась. Ох! Як там десь гарно! Інші діти вже певно сходять ся до салі і будуть бачити на сцені Козаків-Запорожців! Галю! Як би я хотів бути на концерті!

Галя. Шож, дитинко. Всі ми хотіли би! Але не можна! Від коли згинув наш батько на Україні й умерла мати в тюрмі, від тоді у нас трудно за гріш. Часом і на хліб у нас не стане гроша! Годі за вас усіх платити на концерті. Концерти не для сиріток.

Михась. Ох, як би то гарно було, щоби всі люди, бідні й богаті, могли мати те щастє бути на концертах, на виставах. А так що: Одні тішуть ся, радіють, а другі ні! А Шевченко хотів щастя для всіх...

Галя. Так, так. Шевченко тілько й боров ся за те, щоби всі люди були щасливі. Він любив і найбіднійших. Тому він співав: „Обніміте, брати мої, найменшого брата“, бо всі ми: „І царята і старчата Адамові діти“.

Михась. Як се він гарно сказав! Як би я хотів бути на концерті! Галю! Подумай! Вечір надходить! Там у салі десь горить безліч світил, там музика грає, там тисячі людий! А можеб так можна мені там поміж людей сховати ся і дістати ся до салі?

Галя. Не можна, Михасю! Не гарно! Люди побачуть, будуть сміяти ся! Сідайте тут, а я вам прочитаю твори Шевченка. Хоч тим способом ушануємо його память.

Всі діти. Добре! Добре!

Михась. Присуньмо ся до Галі близенько, щоб красше було чути!

(*Всі присувають крісла. Слухають*).

Галя (*читає*). „Думи мої, Думи мої! Цвіти мої, діти! Виростав вас, доглядав вас, деж мені вас діти? Думи мої, лихо мені з вами!...“

(*Чути стукіт і сміх дітий за стіною*).

Михась. Хтось іде! Якісь діти!

Я в а II.

(*До хати вбігає Гриць, Василь, Богдан, Данило*).

Гриць. Добрий вечер! Що се ви сидите і читаєте? Пораж вам на концерт збирати ся!

Михась. Ой, якже нам збирати ся! Та у нас нема гроша!

Гриць. Ось тому то ми до вас прийшли! Наш пан учитель закликав нас сьогодня до себе тай каже: „Дорогі діти! Ви всі збираєте ся на концерт, ви всі раді й веселі! А там десь бідні сироти Галя, Оленка, Михась і Катруся сумують, бо не мають з чим піти на концерт. Мені їх жалко, бо їх батько згинув за Україну, яку так любив Шевченко! Ось ви підіть і скажіть бідним сиротам, нехай вони йдуть на концерт, а я вже при дверях чекати буду і пущу їх до салі! Тому то ми прийшли за вами!

Всі діти. Славно! Ми будемо на концерті! Збираймо ся!

Михась. Зараз я збираю ся! Ой, який то добрий наш учитель! *(Бігають усі по кімнаті, хапають плащі, шапки і т. д.).*

Гриць. Почекай! Концерт зачинаєть ся аж за дві години! Маємо ще час! Там холодно! Ліпше в хаті зачекати!

Михась. Ой, коби як найскорше!

Гриць. Ні, ще за вчасно! От ми красше посідаємо і заспіваємо собі ту пісню, яку наш учитель научив нас. Ми будемо її співати на концерті.

Галя. Гаразд, гаразд, заспівайте!

(Всі діти стають гуртом і співають).

Прийшов, прийшов великий день
І святочна година,
Коли приносить честь-поклін
Пророкови Вкраїна!
І клонить ся весь нарід наш
Великому Співцеви,
Що нарід наш збудив із сну
В великому пориві.
І ми, маленькі діточки,
Невинними устами
Прославимо Його в сей день
Щиренькими серцями.
І присягаємо в сей час
Колись також без впину
Боротись вірно так, як він,
За рідну Україну!

Галя. Прекрасно, діточки, як ви гарно научили ся! Яка я рада, що ми будемо чути всі пісні на вечері!

Михась. Галю! Я вже не видержу! Одягаймо ся! Красше там зачекати, як тут!

Гриць. То одягайте ся! Підождемо і в салі!

(Всі діти живо одягають ся).

Гриць. Знаєте що? До міста нам далеко, ми будемо йти полем і співати ту пісню, щоб красше научити ся!

Михась. Добре! Ну зачинай! Ходімо вже раз!

(Діти зачинають іще раз ту саму пісню, що перше і зі співом на устах виходять).

Занавіса.

Вюн і щупак.

(З „Народніх байок" В. Гнатюка.)

Якось раз щупак застукав вюна в такім куточку, що йому не було куди втікати. Бачить вюн, що біда, тай каже: Чи ви, пан-отче, сповідали ся?

Той відповідає: Ні.

Тоді вюн: Ходіть же, я висповідаю вас і потому вже зїсьте мене.

Щупак питає: А деж ти мене висповідаєш?

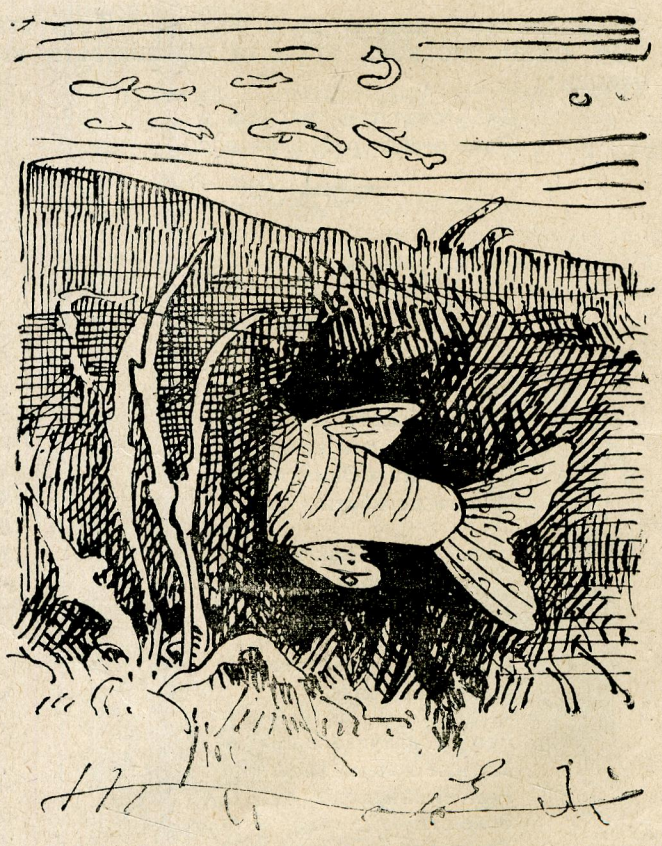

А вюн мовить: Тут зараз недалеко є церковця.

Послухав щупак вюна тай ідуть оба до тої церковці. Привів вюн його до ятіра тай каже: Ходіть за мною!

Влізли оба в ятір і для вюна в нім пятьдесятеро дверий, тому й виліз зараз, а щупак не

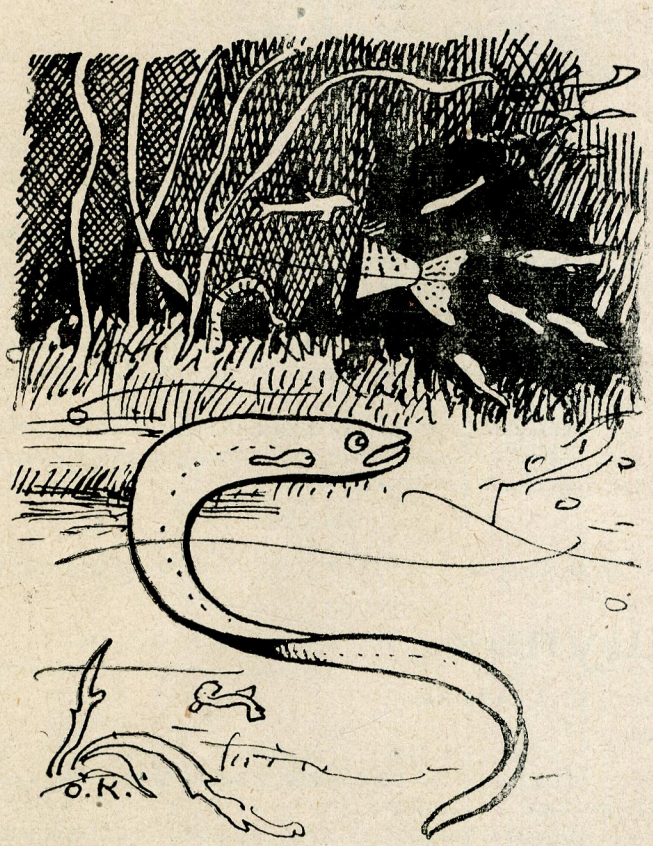

годен вилізти, лишив ся в середині. Тоді став вюн бігати довкола ятіра та приспівувати щупакови:

Сиди, сиди там, святоша,
Поки прийде рибак міхоноша!

Зима конає.

Як прийшов лиш місяць март,
Зима бачить, що не жарт,
Треба утікати;
Ясне сонце так пече,
Що аж піт з Зими тече,
Мусить погибати.

„Сонце ясне! так не грій,
Бо конець приходить мій!“
Так Зима благає.
Але сонце все пече,
А з Зими аж піт тече,
Вже Зима конає.

Хто би жалував Зими?
Ми вже хочемо Весни,
Най Зима вмирає!
Зеленіти буде гай,
Звеселить ся рідний край,
Пташка заспіває.

Микита Магир.

Сирітка до матери.

Щоб я матір свою мала,
Булаб шанувала.
Полишила мене мати,
Як билину в полі...
А я цвиту, доспіваю,
Неньки любощів не знаю,
Виглядаю долі.
Чом ти, ненько, не присниш ся
Мені серед ночи,
Щоб у сні хоч подивитись
В твої любі очи?

Ніночка.

Рабіндранат Тагоре.

Маленький дорослий.

Я маленький, бо я ще дитина. Я буду дорослий, коли стану такий великий, як тато.

Коли прийде мій учитель і скаже: „Вже пізно, піди принеси свою табличку і книжки.“

Я відповім йому: „Хиба ви не бачите, що я вже дорослий, як тато? Тепер мені не треба ніяких лєкцій!“

На се учитель дивуючись скаже: „Він тепер може покинути книжки, коли бажає, бо він уже дорослий.“

Я одягнусь і піду на ярмарок, де стоїть багато людей.

Мій дідусь прибіжить до мене і скаже: „Ти тут блукаєш, хлопчику малий — дай, я візьму тебе на руки!“

А я відповім: „Чи ти не бачиш, що я вже такий дорослий, як тато? Я сам тепер піду на ярмарок!“

І дідусь на се скаже: „Так, він уже може ходити сам! Куди бажає, бо він тепер дійсно дорослий!“

Мама буде вертати ся з купаня, як раз у сю хвилину, коли я буду давати гроші няні, бо я вже буду знати, як відімкнути скарбонку своїм ключем.

Мама крикне: „Що ти робиш, поганий хлопчиську?“

А я їй скажу: „Мамо, чи ти не знаєш, що я вже такий дорослий як тато і повинен сам платити гроші своїй няні?“

Мама відповість: „Він може давати гроші, кому хоче, бо він уже справді дорослий.“

А в жовтні на свято тато повернеть ся до дому і думаючи, що я ще маленький, привезе мені маленькі черевички і маленькі сорочки.

Я скажу на се: „Тату, віддай все те кому иншому, бо бачиш, що я вже такий дорослий, як ти!

Тато подумає трохи, а потім скаже: „Як що так, то ти купуй собі сам одіж, бо ти вже зовсім дорослий!“

Переклав *Ю. Мих.*

Ведмеже Вушко.

Як тілько він народив ся, то батько Тур Сильний і мати Лелія Біла назвали його Ведмежим Вушком. Мабуть тому, що й справді одно його вухо було немов у медведя, а може й тому, що він виріс на такого сильного й чуйного, як медвідь. Бо в тих давних часах, коли то люде ще жили на пів дико по печерах, вірили вони, що назва, яку дати дитині, має відтак чималий вплив на її вдачу і житє. Тож хлопцям давали звичайно назви сильних звірів, а дівчатам понайбільше гарних цвітів.

І ріс собі маленький Ведмеже Вушко в батьків, та вони ним не дуже журили ся. Не мали часу на те. Треба було здобувати прожиток. По густих і непрохідних лісах треба було ганяти ся за дикими звірями, щоб здобути мяса на поживу і шкір на одяг.

Але не такі були ліси, як тепер і не така ріка Стрий. Велика, грізна плила вона проміж густі праліси. У такому пралісі над Стриєм жив Ведмеже Вушко зі своїми батьками в безпечній печері.

Тепер йому шість літ. Та вже й тепер уміє він собі в біді дати раду. Він уже багато знає. Знає, які звірі небезпечні й як ратувати ся перед ними, знає, як стежити за дичиною на ловах, знає ріжні цілющі зіля й уміє ними лічити ся. Він нічого й нікого не бояв ся. Він усе й усюди числив на себе, був певний, що не пропаде ні з голоду, ні з холоду.

За весь одяг служила йому шкіра, що нічю була йому за постіль. Мав іще тілько на шиї ожерелє з ріжнобарвних камінчиків і черепашок. А за все оружє мав ломаку з одного кінця грубу, суковату, а з другого з гострим, випаленим в огні кінцем. Але вмів він сим оружєм орудувати, вмів!

Мрів він тілько про одно, щоб як найскорше стати дорослим, кріпким мужчиною і дістати камінний топір, лук і стріли. Тоді могтиме уже ходити на лови в ліс ураз із старшими. Та поки що він іще малий і його туди не беруть.

Наближав ся важний час, коли то літом день найдовший. Тоді всі дорослі йшли геть у глиб ліса до „Великих Скель“. А вони справді були тоді грізнійші, як сьогодні сі скелі в Бубнищі. Ішли люди туди на свято, яке відбувало там усе їх племя. Всі вірили, що в сих скелях живе Добрий Дух, опікун їх племени й тому туди сходило ся все племя на свята. Жили там ворожбити, жреці Доброго Духа, які роздавали святе зілє. І батьки Ведмежого Вушка подали ся туди за святим зілєм, яке приносить щастє людям, а яке, як усі вірили, тілько тоді цвите.

Та Ведмежого Вушка не брали з собою. Його лишили батько й мати доглядати маленької сестрички, а в разі небезпеки боронити її.

Сумний, понурий сидів Ведмеже Вушко в печері край багатя. Маленька сестричка спала спокійно. Сумний, невеселий був він. Ах, чому то він мусить тут сидіти, чому не може він бути враз із другими на святі в лісі! Він напевно дістав би собі святого зіля. Тоді на другий рік він став би лицарем.

Нараз він нащурив вуха, Йому видало ся, що почув якусь ходу. Відтак затріщала гущавина, мелькнула тінь. Хлопчина зірвав ся, хопив за свою ломаку й станув у вході до печері.

Перед ним стояв сильний як дуб мужчина. Хлопець зараз пізнав по вигляді, що він із ворожого племени. У руках у дикуна було страшне ратище, а лице було розмальоване червоною краскою. Волосє мав велике, розбурхане, чорні великі вусища звисали в долину. Дикун кинув ся до хлопця й закричав:

— Іди геть! Давай батькове добро, а ні, то я вбю тебе!

Ведмеже Вушко тілько на коротеньку хвилинку був немов задеревів. Та вскорі отямив ся. Чорні його очи запалили ся гнівом і він грізно підняв свою ломаку.

— Забирай ся! — закричав він.

Розбишака розмахнув ся ратищем, та в сій хвилині почув ся з заду шелест ходи. Дикун тривожно озирнув ся й митю пустив ся тікати що сили в глиб ліса.

А перед ним стояв старець із довгою сивою бородою. Хлопчина пізнав його від разу. Був се славний ворожбит, якого всі бояли ся й поважали. І тому розбишака на його вид утік.

Ведмеже Вушко впав йому до ніг. А ворожбит спитав:

— Чому ти не в лісі?

— Мене лишили доглядати маленької сестрички — відповів хлопець. — А я так хотів бути в лісі! — додав він із жалем.

Ворожбит погладив його по головці:

— Так, дитино, тобі жаль, що ти не в лісі? Але ти бережеш маленьку сестричку, а то більше як що!

— Так! Але я не матиму святого зіля й буду ввесь рік нещасливий! — жалісно сказав хлопчина й у його оченятах появили ся слези.

— Не плач, маленький! Ось маєш святе зілє! А з ним Великий Дух матиме тебе в своїй опіці. Ти заслужив на се зілє. Я бачив, як ти хоробро боронив входу до житла.

Хлопчина ввесь аж засіяв із ралощів. А ворожбит погладив його знову по головці і пішов дальше.

Пізно вечером вернули батьки до дому зо свята при „Великих Скелях“. Хлопчина оповів матері все, як було. Мати ніжно обняла синка й кріпко пригорнула до груди та поцілувала.

А батько, що доси був такий хмарний і грізний, підійшов до сина, погладив його по головці й сказав:

— Ти добре зробив, ти славно зробив. Святе зілє зіслав тобі Великий Дух, а славний ворожбит, що дав тобі його, зрівняв тебе тим із нами, ти став рівним нам ловцем і воїном.

Так то шестилітний Ведмеже Вушко, син Тура Сильного і Лелії Білої, став лицарем і всі воїники поважали його вже тепер як свойого товариша.

Таке то діяло ся в давну давнину, тисячі й тисячі літ тому назад над нашою рікою Стрієм.

А. Лотоцький.

Леся Верховинка.

Дива весни.

„Знаєш, Олю, се весна вже
Прийшла до нас нині.
І зацвили вже сніжинки
По цілій долині“...

Так сказав раз малий Петрусь
До сестрички Олі.
„Годі в хаті нам сидіти,
Пограймось на волі!“...

„Що? Сніжинки вже зацвили?
А ми і не знали“...
„Я ще сам не бачив їх,
Та люди казали“.

Плеще Оля в рученята,
Сміють ся щаслива,
І вже мріє разом з братом
Про весняні дива:

„Фіялочки, незабудьки,
Конвалії гожі...
А в городци розцвитуть ся
Пахучії рожі...

За весною прийде літо,
Доспіють суниці,
І малини солоденькі,
І чорні черниці.

Будем в річці купати ся,
На гриби ходити“...
„А я буду — каже Петрусь —
Рибоньки ловити“.

Та годі нам балакати,
Шкода час теряти.
Нумо, біжім на леваду
Квіток назбирати.

„Гу, як зимно!“ — закричали,
До хати майнули.
Швидко вибрались в дорогу,
Ще швидше вернули...

Плащиків нам вже не треба,
Бо там сонце гріє,
А як бігати почнемо,
То добре зіпрієм“.

Вибігли мерщій із хати,
Нуж в поле летіти!...
Але що там їх стрінуло?
Послухайте, діти!

Квіток нігде не видати,
Лише сніг біліє,
А з півночи зимний вітер
В самі очи віє...

Тілько сонце веснянеє
З неба споглядає,
І мов на глум бідним дітям
Так ясно сіяє...

Лист із Греції і Туреччини.

„Голос моря і голос гір“ — гомонів Грекам іще за часів давних їх героїв, коли то їх край був наймогутнійшим на земли, а тепер, коли давна слава померкла, представляє Греція „один із трьох півостровів Середземного Моря“. — Проте Атени, її столиця, ще й нині такі гарні, мов вимріяні в сні. Море, се наймякший, найживійший блакит, а гори, се найсильнійша пурпура! Білі доми яскраво вражають нас у блискучім світлі сонця, а дахи покриті черепом червоної краски анемон - первоцвітів, що на провесну засівають землю кармазиновими зірками, підчас коли мерехтячі частини мармурового пилу, що блистять і ясніють дорогами і проходами, до болю засліплюють наші очи.

Підчас полудневої спеки все в Атенах спить... а навіть сон хлопця-послугача, що прохожим чистить обуву, в місті тім є усвячений. Він певно заснув над зімнятим підписом книжки, позиченої з нічної школи, до якої ходять усі його товариші. — „Люстрой“, себто послугачі, гинуть за наукою, як діти за поживою, а можна се сказати загалом про всіх Греків. Зі зворушенєм бачимо обдертих молодців, що деклямують гордо поетичні утвори, або закривши книжку подають із памяти короткий її зміст.

Ходити до школи — се у Греків не кара, але привілей. В шестім році житя починають науку хлопці й дівчата і то не на жарт, а одних і других учать однакових предметів. Дівчата учать ся крім того вишивати чудові узори своїми дрібненькими, смаглявими пальчиками. Чемність їх і привітливість робить дуже миле вражінє на чужинцях. Подорожному підносять вони нераз китицю цвітів, та дуже обидились би, як би він намірив ся платити за сю малу увагу.

Всі Греки люблять цвіти, а свято Фльори у них найбільше розповсюднене. У вечір перед святом Мая виходять діти громадно на поле, збирають ніжні цвіти по яругах та корчах і радісно приносять їх домів, сплетені в запашні вінки. В те свято мусить на кождих входових дверях висіти вінок із цвітів, а бездітні купують вінки у хлопців, що чванливо розносять цвітову добичу на жердках вулицями.

Базарний рух відбуваєть ся по більшій части дуже вчасно і не належить до рідкостий, як богатий купець уже у четвертій годині рано скуповує харч на полуденок, коли ще воздух холодний і свіжий і лагідний вітрець повіває з над моря. Покупня обступає на базарі ціла гурма малих, веселих хлопців-послугачів, із глубокими кошиками на плечах, а він вибравши собі одного з них, кидає до його кошика всяке закупно і не боїть ся, щоб щось із того пропало. Грецькі базарні хлопці є чесні без догани і при всій вродженій їм, як і решті співгорожан, влізливости і самостійній вдачі, не знайдете на світі любійших молодців. Чи то при праці, чи у забаві, можна напевно їм довіряти, а вроджене замилованє до хороших видів

Грецькі діти.

і звуків чинить їх далеко інтеліґентнійшими від мужиків инших країв.

Ігрища, якими Греки колись були славні, водять ся ще й тепер. До театрів і на всякі инші вистави ходять залюбки і старі й молоді. Є у них навіть театр ляльок, щось у роді нашого вертепу і зветь ся „Фазоля і Перікль.“

Уродини грецьких дітий обходять ся в день святого, якого іменем їх наділено і гарний вид представляєть ся нам, коли бачимо вколо них зібраних приятелів і сусідів, що бажають їм „многая літа“. Народний стрій у Греків є ясний і мальовничий. Хлопці носять широкі штани, яскравий пояс, киптарики і багрові фези, а дівчата спіднички з домашнього прядива, обведені долом гарними меріжками, і на чистеньке білє надівають кафтаники, дрібно вишивані золотими й срібними нитками. В деяких сторонах носять мягенькі ґазові серпанки, що додають нового чару їх і так милому лицю.

* * *

Дітвора турецька, то противенство до грецької! По перше, діти не такі жваві, дрібнійші й утлійші. Та се не дивниця, а радше дивуймо ся,

Турецькі хлопці.

що не попадуть в яку хоробу з того, чим напихають свої маленькі бідні жолудочки: їдять там о кождій порі дня всякі солодощі, головно „Рагат-Лякун“, знаний у нас під назвою „турецька роскіш“, і позволяють се все й дітям смоктати. По друге убранє турецьких дітий нехарне й занедбане. Хлопчики носять напружені штани, густо прошивані кафтаники, а деколи бавлять ся в халатах. Дома рідко вживають черевики й панчохи, а ходять у них лише поза домом, і то в непозапинаних.

Ноша жінок і старших дівчат складаєть ся з широкої спідниці й тісно пасованого станика, що надіваєть ся на блюзочку з ґази. На голові носять круглі, плоскі шапочки, окрашені ґафтованим оксамітом і нашивані золотими монетами,

Турецька дівчинка.

з перлою по середині. Носять їх скісно на темнім волосю і се окритє так само мало хоронить їх перед жарким сонцем, як хлопців і мущин їх фези.

Немовлята у них такі кумедні, як у Ляплянд-ців і Ескімосів. Наколи лише уродить ся дитина, обвивають її в малу, білу сорочечку і „лібард“, себто плахту яскравої краски, з бавовни або шовку, і обмотують тісно крайкою так, що подобає вона на шнуровану ковбасу, з якої виглядають чорні, зіркаті очка і червона шовкова шапочка на голові. Ся червона шапочка украшена перелковим хвостиком і навішана всякими амулєтами проти чарів і уроків.

Турецька мати вірить у забобони так само, як її сусідка Грекиня. Зараз по відході гостий, що відвідали у перше новородка, і називали його „мурдар“ — нехарний, „чіркін“ — паскудний, або „ярамоз,“ — нездара, щоб хвальбою не спровадити на нього злих духів, кидає вона жменю лаврових ягід на ґрань і вичікує трівожно, чи будуть тріскати; як так, то вона певна, що уроки справді чіпились її дорогого скарбу, і щоб відвернути лихі чари, відтинає жмуток свого волося й дитини і кидає в огонь із вірою, що тим викурить злого духа.

Турецька колиска зовсім не подібна до чепурненьких гніздочок, де лежать ваші братчики й сестрички, коли їх ласкавий бузьок принесе з Діточого Краю. Мале Турчинятко дістає лише вузеньку, деревляну скринку, вистелену твердо, як камінь на грубо витесаних бігунах. Лежить воно там рівно, бо не має подушки і полишене мамою цілими годинами без опіки, впялить очи у стелю або смоктає „емсік“, себто грудку роздробленого хліба з цукром, а часом і „турецьку роскіш“.

Богаті наймають для дітий своїх няньку, звану „даді“, що займають ся виключно бавленєм. Під жадною умовою не купають дітий у холодній воді, а миють лише в ранці і то дуже поверховно. Так само занедбують вичісуванє волося.

Наколи діти підростуть на стілько, що можуть зіставати з родичами, стають подібні більше до тихих мишенят, ніж до веселої дітвори. Відзивати ся вільно їм лиш на запит. Сидять біднята у куточку кімнати зі складеними навхрест руками, а при відході віддають низький „салям“ — себто поклін.

Забавки їх прості і мало стрічають ся. Головною забавкою дівчат є незугарні шматяні ляльки, що їх колишуть у деревлянних колисках, помазаних фарбою, підчас коли хлопці мають калатавки, трубки й инші забавки, які собі самі роблять із дерева, або кусника металю. — Діти в Туреччині їдять лише два рази денно. Раз коло десятої або одинайцятої рано, а другий раз вечером. У домах висшої кляси приносять слуги обід на двох круглих металевих підносах, з яких на меншім містить ся сіль, перець, грінки хліба і т. и., а на більшій потрави, і кладуть те все на середині кімнатної підлоги. Турок і його рідня сідають на підлогу довкола і споживають обід при помочи двох перших пальців правої і великого пальця лівої руки. Хліб, сир, цукровий сок і всякого рода ярина є головною поживою бідних; овочів там богато і дешево продають ся. В протягу цілого дня пють чорну каву.

Освіта стоїть у Туреччині ще на низькім степени, бо до недавна висших шкіл понад народні майже не було. Народну школу називають „мектеб“ і ходять до неї цілком дрібні діти. Перший шкільний день починаєть ся для хлопця дуже святочно. Зараз ранком убирають його від стіп до голови в нову одежу, якої він перед тим не носив, а малу чорняву головку украшають жемчугами й підносять йому в дарі новеньку торбинку з переписом святого корану в середині. В товаристві батька приходить до школи, де передовсім заставляють його проказувати на память музулманські молитви, по чім цілує руку учителя і йде до кляси.

Лєкцію свою виучує школяр по найбільшій части на память, клячучи в довгім ряді товаришів, колишеть ся з боку на бік, монотонно виспівуючи навчене. „Годжа“, то є головний учитель, сидить на яснім, барвистім килимі, розстеленім на підлозі, підібгавши під себе ноги, а коло нього сидить його помічник.

Головним предметом науки у мектебі є релігія, а всякі забави виключені. Коли ученик ліниві або неслухняний, його або бють, або карають так, що привязують йому до ніг деревляну колоду, з якою він часом і цілий день мусить кульгати, або й до дому вертати, а кара та уважаєть ся великим стидом. Із того видимо, що доля турецьких хлопців не дуже то завидна, дарма, що так часто солодощі поїдають!...

З анґлійського перевела *Софія Куликівна.*

Казка про Жовтий Черевичок.

Стояв собі раз у крамници, за великою шибою, жовтий, дівочий черевичок, предивної краси. Багато малих дівчаток переходило біля крамниці, бо дорога до школи і до церкви тамтуди вела.

Не було майже такої, що не подивляла би його. А він порозщіпував усі ґузики з гори на діл (хоч то було в зимі) та сміяв ся до них усею своєю шовковою, рожевою підшевкою.

Стояв він там уже від кількох днів, а ніхто його не купив; видно мусів бути дуже дорогий.

Аж надійшла Маруся Обідруся і станула перед крамницею. Вона зразу глянула байдужно по всіх тих лискучих, лякерових і шеврових черевиках і не мала гадки спиняти ся там довше, бо квапила ся піти о дві крамниці дальше, де був виставлений хліб та булки, яким вона дуже любила приглядати ся. — Вже хотіла відійти, — коли несподівано Жовтий Черевичок усміхнув ся до неї.

Дівчинка аж уста отворила з подиву. Такого гарного, бадьорого та веселого черевичка вона ще в житю не бачила.

Зараз подумала собі: „Хоч він ніколи не може належати до мене, та щож мені вадить приглянути ся йому? Дивна річ, він так, як би на мене роблений. — „Ану зміряю!“

І вона пядею змірила свою необуту, тілько якоюсь онучкою обвинену ніжку — відтак приложила пядь до шиби і сказала:

„В сам раз — як утяв, на мене був би добрий“.

Через хвильку в її серци зродило ся бажанє мати такий прекрасний черевичок; вона зложила змерзлі рученьки, як до молитви, і попросила:

„Черевичку ти мій, прийди до мене в ночи, та бодай присни ся!“

„Ні, ні! — прийди таки направду, нехай я хоч годинку в тобі походжу — потім вернеш собі до крамниці!“

Далі чогось посумніла, сльози закрутили ся в очах і пішла кудись зі спущеною головою.

А Черевичок те все бачив і чув.

Йому Маруся дуже подобала ся і він забажав одівати її ніжку. Він собі сказав:

„Тілько Марусі буду служити, нікому більше. Нема у мене в світі дівчинки понад Марусю!“

І ждав тілько нагоди.

Як почало смеркати ся й инші черевики за виставою задрімали, він поволеньки зліз на землю, перейшов нишком попід стіну аж до дверий і там скрив ся за стосом коробок.

Люди входили й виходили з крамниці, але якось трудно було Черевичкови висмикнути ся на двір.

В тім надійшла якась широка і товста пані в великім футрі. Розтворила двері цілком і добра хвилина минула, заки увійшла до середини — так, що Черевичок міг неспостережено вийти на вулицю. Війшовши, розглянув ся довкола, та не знав, куди йому йти, де жиє Маруся. Пустив ся так на здогад у тім напрямі, в якім вона відійшла від крамниці.

Йде, йде, аж тут щораз більше улиць, а на улицях люди, трамваї, вози, що й перепхати ся годі.

Жовтий Черевичок постановив спитати когось про дорогу. На краю хідника стояли два лякерові

офіцирські чоботи. Він приступив до них і спитав чемно:

„Перепрошую, — чи панове не знають часом, де живе Маруся Обідруся?“

„Не маємо чести знати сеї пані“ — відповіли оба через ніс і пішли скрипаючи кудись.

Черевичок зітхнув і звернув ся з таким самим питанєм до якихось двох ходаків, що мабуть належали до послугача. Вони стояли бездільно з роззявленими широко ротами, з яких виглядала брудна шмата. На питанє Жовтого Черевичка вони засміяли ся якось прикро, глумливо і крикнули: „Який тут знайшов ся, розговорювати на такім морозі — ади який панич! — Ми тяжко працюємо і не маємо охоти, ні часу займати ся такими витребеньками — зрештою ми голодні! — Черевичок стояв ні в сих, — ні в тих, він навіть не знав, що можна так нечемно відзивати ся і був тим дуже діткнений, але таки не уважав іще все програним.

Розглядав ся далі за кимось ввічливим, аж у кінці побачив два такі самі, як він черевики. тілько чорні. У нього забило серденько і живо скочив за ними та запитав: „Мої любі, чи не знаєте ви часом, де жиє Маруся Обідруся“?

„Знаємо, знаємо! — кликнули оба разом. — Вона жиє в сутеринах тої камениці, що наша панночка. Ми що дня там носимо нашу панночку, як іде до школи, бо тоді заносить вона Марусі свій сніданок“.

І Жовтий Черевичок пішов із ними. Вони показали йому якусь вогку пивницю і Черевичок не без страху зійшов по дрантивих сходах аж під Марусині двері.

Застукав. Хтось із середини відізвав ся. Жовтий Черевичок увійшов.

Маруся лежала на якійсь старій, дрантивій, реброватій канапі, обнявши босі ноги руками, скулена з зимна. На вид Черевичка заблисли радісно її очи і вона схопила ся та підбігла до дверий. Черевичок сказав: „Добрий вечір тобі, Марусю! Я сповнив Твоє бажанє і хочу тобі служити“. — „Узувай мене“!

Але дівчинка чогось споважніла і запитала:

„А деж другий“?

„Який другий? — Я сам прийшов“.

А вона знов, але вже з гнівом:

„Якто сам? Так без пари“? „Нещасний! Чиж ти не бачив, що у мене дві ноги?

„Ні! Над тим я ніколи не застановляв ся. Зрештою, ти нічого не згадувала, що тобі два потрібні“.

„Якто — кликнула дівчинка — то ти тілько стояв собі за шибою і сміявся, а про ніщо не думав? Ти навіть не знав, що другий такий самий лежить у коробці на полици“?

„Ні — мені було добре і я ні про що не думав“. —

На таке говоренє дівчинка розсердила ся, вхопила Черевичок і шпурнула ним з усеї сили під стару канапу, де повно було подертих і заболочених шкрабів, кажучи: „Ти мені нездалий ні на що, йди до тамтих; вони тебе навчать дивити ся й думати“.

— — — — — — — — — — — —

А старі шкраби повивалювали на нього язики, повідвертали ся запятками, а ще инші позадирали свої вузкі та заболочені носи до гори, наче ті човни.

Вони й не думали завязувати з ним дружбу.

Закомарє, дня 25 січня, 1922.

Галя.

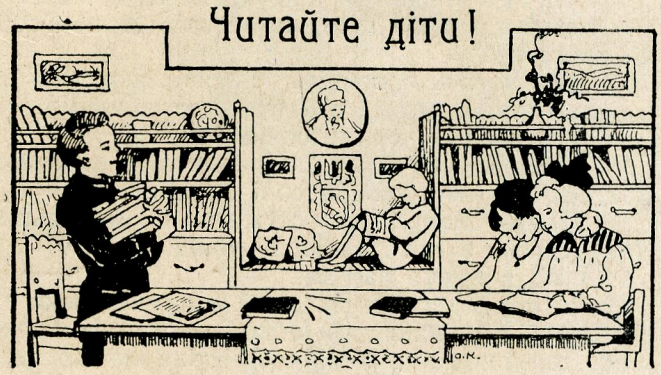

Вже появили ся друком нові випуски „Діточого Театру“ накладом Видавництва „Світ Дитини“, а саме:

Я. Вільшенко: „**Коник Стрибунець**“. Сценічна картина на 1 дію. Стор. **28**. Ціна **100 Мк.**

(Талановитий молодець Коник-Стрибунець, безжурно грає на скрипочках ціле літо у великому царстві Комах. За свої концерти не бере гроший, бо їх не потребує. Для нього найбільша заплата, що всі слухають його пісень і хвалять за прегарну музику. Та коли він тілько весь час думав, як усім справити нову радість і розривку по тяжкій праці, то всі инші громадяни, як пр. Пані Мурашка, властителька торговлі мішаних товарів, і Пані Бжола, властителька великої цукорні — запопадливо збивали маєтки, і громадили великі припаси на зиму. І ось наспіла холодна осінь. Стрибунець не має що їсти. Пригадує собі всіх своїх знакомих, яким грав на скрипці до танцю в літі. Іде просити о поміч. Одначе не находить нігде підмоги, а навпаки всі називають його дармоїдом і неробою. Аж добра Бжола приходить з підмогою бідному „артистови“ і її гарний примір заохочує всіх до несеня помочи тим, що працюють не для себе — але для других).

Леся Верховинка: „**Іменини Влодка**“, весела комедійка у 3 діях. Стор. **36**. Ціна **120 Мк.**

(Влодко-гімназист, великий прихильник Робінзона Крузо і „Сина України“ — бажає бодай в части пережити такі пригоди, як оба сі герої. Тому в день своїх іменин устроює на кручі — польованє на Караїбів та виратованє Пятниці. Забаву псує Миросьо, що упав у ріку і був би втопив ся. Епільог невеселий, бо вуйко приготовив для Влодка і всіх дітий иншу розривку і смачний підвечірок із чоколядою, тісточками і мороженим, а забава Влодка попсувала все).

Сі обі картини надають ся для всіх аматорських театрів.

Поручаємо всім новий підручник до науки української літератури п. н.:

„Короткий Курс Історії Українського Письменства“

проф. Володимира Радзикевича.

Ціна примірника **800 Мп.** — Головний склад: Українська Антикварня, Львів, ул. Рутовського 22.

Софія Райнгаймер.

Базьки.

Вербовий кущ там над поточком проспав твердо цілу зиму.

Коли прокинув ся одного весняного ранка, тожто здивував ся! Цілий його дімок від гори до долу, цілісенький аж по саміський вершок, укрило базькове племя.

„Яким способом зійшли ся вони з цілого світа?“ — думав вербовий кущ. — „Чи я аж так здорово спав, що нічого не помітив? Мій Боже, сеж мусить бути найменш двайцять базькових родин. І чиж усі вони думають у мене проживати?“

„Напиши зараз на своїх дверех: „Захист для всіх бездомних базьок“ — сказала лука до вербового куща. — „А пильнуй, щоб тебе держали ся і до мене не йшли, бо я дякую за базькове товариство“.

Базьки й не думали втікати. Вони сиділи тихо, непорушно. У соняшному теплі вони почували себе зовсім добре.

Такий гарний, мягкий, срібно-сивий кожушок у них і такі рожеві котики! Здаєть ся, се дуже ніжне мале товариство!

Вербовий кущ, що зразу став опікуном, задумав ся.

„Що я робити-му з ними?“ — сказав він. — „Коби хоч трохи базьок забрав собі хтонебудь“.

„Все таки мушу дати їм бодай жити!“ — подумав він і приніс зі своєї комори найліпший вербовий сок, який тілько в нього був і частував ним базьки.

Кілька день опісля сповнили ся його бажаня. Люди, що переходили лукою, задержали ся біля вербового куща і говорили: „Ах, якіж гарні ніжні базьки! Мусимо хоч трохи взяти до дому для наших дітий“.

І було їм добре. Коли мати принесла їх домів, обскочила її дітвора, взяла базьки, гладила їх, а наймолодше дитя крадькома поцілувало найменшу базьку.

Відтак грали ся базьками. Вони дістали кімнатку, маленьку грубку і кухонку, а вечером покладено їх кожде окремо у ліжечка і тепленько вкрито... Більше нічого не могли вони бажати — ні? Місяць, що прийшов у гостину до вербового куща, сказав йому, що його базьки у теплих ліжках добре себе почувають.

І опікун радів.

. . . . . .

А базьки, що лишили ся на вербовому кущі? Як їм вело ся?

Но — і тим не було зле, справді ні! Можна сказати, що їм щаслива зірка сприяла, що вони поселили ся якраз на вербовому кущі. Їм добре діяло ся, так добре, що вони скоро стали великими, товстими і кулистими. Ціле сусідство знало їх уже і називало „вербовими базьками“ на доказ того, що вони пристали до вербової родини.

Але подумайте тілько, — що стало ся: Нараз змінила ся краска базьок. Зразу дістали вони кілька жовтих волосків, помалу-помалу зникав сивий кожушок ще більше і базьки стали жовтими, зовсім золото-жовтими. Вербовий кущ приглядав ся з подивом. Щось таке він іще не переживав — очивидно, бож він сього року цвив перший раз. Але його золотс жовті базьки припали йому майже ще ліпше до вподоби, як срібненькі, і він подумав: „Коби бодай богато гостий приходило, щоб я їм свої чудові діти міг показати“.

Він був дуже гордий ними.

Як собі бажав, так і стало ся. Зараз другої днини перелітало понад лукою кілька пчілок-робітниць із кошиками на раменах.

„Ай-ай, добродію кущику! Що се в тебе за такі гарні товсті базьки?“

І швидко без прошеня присіли ся коло базьок-дітий, напили ся трохи вербового меду, бо мали спрагу, і погладили базьки по їх гарнім золотім кожушку.

„Ай-ай, що се таке?“ — скрикнув перелякано вербовий кущ. — „Кожушок пускає краску, на ваших одягах висить саме золото!“

„Зум-м!“ — забреніли пчілки. — „Се дуже гарно! Ми принесемо його своїм дітям, а вони будуть тішити ся“. — І швидко поховали золотистий пилок у свої кошички.

Вербовий кущ думав: „Но, як що кождий гість буде так робити, то не остане нічого з того гарного золотого кожуха“.

Але так зле не було.

Пчілкам мусів вербовий сок дуже смакувати, бо вони пили його й пили і все їм було мало.

„До побаченя — завтра прийдемо знов!“ — сказали вони в кінци.

„Дуже мені буде мило!“ — відповів чемно вербовий кущ.

І вони справді знов приходили і приводили зі собою цілі громади инших пчілок. І метелики й чмілі і панове хрущі, усі злітали ся і всі були захоплені. Вони говорили: „Добродію, вербовий кущику! Ви є тут в околици найбільш поважана особа. Ваш дім блищить із далеку мов золотий заклятий замок. Так, мов замок із зачарованими базьками!“

Тожто сяло вербове обличє з радости.

„Ну — так бодай не даром виховав я се базькове товариство!“ — думав він.

(З німецького переклала *Д. С.*)

Привіт віщунам весни.

Витайте нам, птахи з вираю,
Витайте нам друзі давні,
Знов в спілці в родинному краю
Мем жити, як братя рідні.

Знов в спілці ми радість й неволю
Поділим між серця свої,
Аж доки вас мачуха-доля
Не верне знову у вирій.

Р. Завадович.

Ребуси, загадки й шаради.

Загадка в хресті.

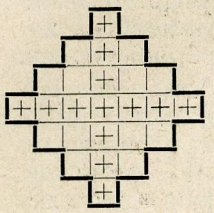

1. Має око в середині.
2. Бажають його побіджені.
3. Теперішня столиця Литви.
4. ?
5. Вижолоблені ріками яри на Україні.
6. Мала риба.
7. Гортанна шелестівка.

Букви на місци хрестиків дадуть назвиско заслуженого, українського громадянина, що помер у марті с. р.

□ □ □

Буквова ломиголовка.

(Уложив *Волод. Москалюк.*)

1.	к	к	к	а	а	а	а	а	а	в	в	в	2.
	3.	Т	Ф	р	р	р	р	р	п	Ґ	4.		
	5.	ч	у	о	о	о	о	о	с	Д	6.		
7.	н	н	П	Ч	й	і	ї	і	д	т	Ш	е	е	8.

Поодинокі букви уложити так, щоби слова в рядках дали назву:

1—2. Найбільшого українського поета.
3—4. Остров на Атлянтійськім океані.
5—6. Східний ріг Африки.
7—8. Псевдонім української письменниці.

□ □ □

Фігуральна загадка.

(Уложив *Володимир Б—ій.*)

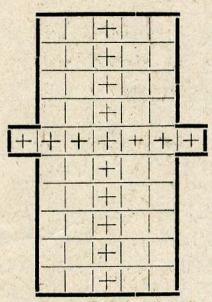

1. Найменша скількість води.
2. Інакше жертва.
3. Інакше „пулька“ (дом. птиця).
4. Або нива.
5. Жіноче імя.
6. Почтовий значок.
7. Коли явить ся щось нове.
8. Дівчина — красше сказано.
9. Кімната.
10. Первісний стан сіна.

Букви на місци хрестиків читані з гори дадуть псевдонім укр. письменниці, що тепер якраз 20 літ минуло в її літературній творчости. Виставучий рядок дасть її імя.

□ □ □

Шарада.

(Подав *М. Печерський.*)

Коли зложиш перше й друге,
Се вода велика;
Перше з третим нищить дуже
Річи чоловіка.
Перше, друге, трете разом
Одна цілість буде:
Невеличке, солоденьке,
Смачно їдять люди.

□ □ □

Зоольогічна загадка.

(Подав *Ярослав Сірецький.*)

И, лик, мар, ця, дин, рак, ти, ко, ін, кер, ця, ри, ли.

З сих складів уложити шість назв звірят, а початкові букви сих назв дадуть назву звірятка з роду гризунів.

Значінє складів:

1. Рід мухи.
2. Звірятко з громади „Шкаралупники“.
3. Велика домашна птиця.
4. Ссуче звіря, що літає.
5. Звірятко з роду „Хвостаті“.
6. Звірятко з роду „Комахоїди“.

□ □ □

Квадрат для доповненя.

(Уложив *Боз.*)

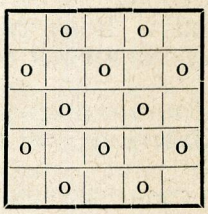

1. Потрібне в броварах.
2. Інакше: кругом.
3. Має коваль.
4. Рід металю.
5. Має жито.

□ □ □

Шарада.

(Уложила *Слава Я.*)

Перше — се місто там, де Бог ширяє,
Друге з третим головку дівчини вкрашає,
Цілість — в сільськім городі процвитає.

□ □ □

Що се?

(Уложив *Нусьо Думін.*)

Ні довге, ні коротеньке,
Ні широке, ні вузеньке,
Ні грубе, ні тоненьке,
Ні високе, ні низеньке,
Але кругле, — маленьке,
Нераз чорне або сине,
Часом червоненьке.

□ □ □

Загадочна візитівка.

(Уложили: *Н. й Я. Тишуки.*)

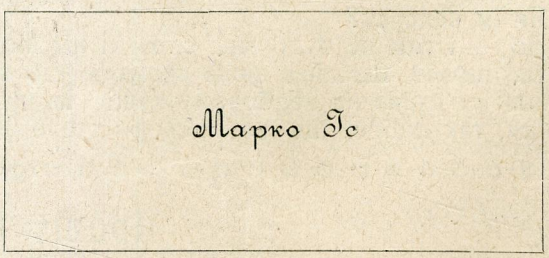

Хто є сей пан?

За влучні розвязки сих загадок призначено до розльосованя 3 премії, а саме: „Іменини Влодка“.

Розвязки загадок
з 4 числа „Світа Дитини".

Ребус ч. 4: **Платіть передплату.**
Буквова загадка: **Панас Мирний.**
Шифрова загадка:

Ой Морозе, Морозеньку,
Ти преславний козаче,
За тобою, Морозеньку,
Вся Україна плаче.

Загадка в серцю: **Незалежна Соборна Україна.**
Загадка: **Михайло Таранько.**
Ломиголовка із букв: Анна, сос, око, біб, оно, корок, зараз, Пилип.

Влучні розвязки надіслали:

Р. Бариляк, Н. Думін, Ст. Ших, Д. Налуковий, М. Печерський, Л. й Я. Сірецькі, Л. Слободян, О. Вовк, З. Шафранський, М. й Л. Прокопівні, І. Петровський, Олеся Руснак з Чорторії на Буковині, Меланія і Маргітя Бращайківні з Ужгорода, Б. Кулик, О. С. С. Миляничі, М. Н. І. Турчмановичі, Н. й Н. Олексюки, С. й В. Бережани.

Вислід льосования:

Премію: „Лісова Казка" виграли: М. й М. Бращайківні в Ужгороді, Олеся Руснак з Чорторії (Буковина) та Н. й Н. Олексюки в Іловій.

Виграні премії висилаємо рівночасно почтою.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Славко і Владко Бережани в Лужанах: Світик радіє сим, що припав Вам так до вподоби. Він буде старати ся й на дальше здобути собі як найбільше довірє у Вас та у всіх Ваших Товаришів на прегарній Буковині. Розвязки загадок дуже добрі. За жертви на пресовий фонд не забувайте.

Іван Петровський в Лубянках: Ребус дуже гарно подуманий і викінчений, на жаль одначе не використаємо його тепер, бо зробленє з нього кліші коштує великі гроші, а ми їх поки що не маємо. Розвязки загадок влучні і дуже старанно написані. Ти маєш таке гарне письмо, що і найкрасший каліґраф не постидав би ся такого. Образок ми сховали до архіва „Світика" і використаємо його тоді, як будемо устроювати прилюдну виставку всяких праць наших читачів. „Лис Микита" вийде небавом у новім виданю У. П. Т.

Дозьо Налуковий в Кабарівцях. Видно що ґазетка мусить комусь дуже подобати ся, наколи не все доходить до Тебе. Від тепер буде вже приходити „поручено". Легенькі загадочки розвязуй сам, а Мамусі давай тілько до перегляду і поправки.

Галя, Стефа й Івась Кассараби в Лискові: Ви давно вже не писали до „Світика". Певно бояли ся морозів „гострокутих". Бракуючі числа посилаємо Вам. Реклямація в тій справі ні одна не дійшла до нас. Чи прочитали Ви вже „Вільгельма Теля" і „За Вітчину"?

П. С. З. С. („Приятелі Світика з Сокаля"): Листик від Вас читав „Світик" із таким захопленєм, як би читав найкрасшу казку. Він щиро Вам вдячний за сю сердечність, із якою Ви до нього, як свого „доброго приятеля" звертаєте ся. На предложену в листі пропозицію годимо ся, бо бажаємо, щоби Ґенусь не жалував ся на брак лєктури. Просимо Вас про одно: Посилаємо Вам книжечку „Вільгельм Тель". Дайте її кождому зі своїх знакомих прочитати і кождий нехай скаже, як вона йому подобала ся. Про се напишіть нам у другім листі.

Стефан Миляничъ у Мочарах: Се, чого ми ще не маємо, а про що мріяв Ти в місячну ніч Навечеря Христового, будемо мати і Твої мрії стануть тілом, наколи українські діти гартувати будуть своє тіло і сталити муть духа та підуть у житє тим шляхом, яким ішли ті, що під стягом Тризуба принесли в жертві для всіх і за всіх своє житє. Для них одинокою заплатою за се, єдиним довічним скарбом, що його понесли в країну вічности — була грудка землі, яку все носили на своїх грудях. Памятай на все житє се, що наколи забажаєш вшанувати память великих людий, то старай ся йти їх слідами.

Мирося Чайківська в Підбужу: Чи одержуєш правильно „Світик" і чи прочитала всі книжечки, які ми Тобі післали? Напиши „Світикови", котра із книжечок найкрасше Тобі припала до вподоби.

Міля Ниткевичівна в Бучачи: „Світик" незвичайно вподобав ся Твоїм листом. Видно у Тебе, Мілюню, дуже добре серденько, бо жаль Тобі всіх, яким горе стелить ся на дорозі житя. Вінєтка на ґазетці буде кождого року инша. Сьогорічна має для нас символічне, й дороге всім українським серцям, значінє. Може ідея, яку зображує вінєта, стане саме у сім році дійсністю.

Виказ жертв
(у марках).

На фонд „Рідної Школи": Ученики IV кл. школи вправ у Самборі 1000, Д. Ванівна із Стефкової 1000 (як непринятий п. М. Калужняцьким гонорар), Школярики із Стефкової 500 (збірка), Ст. Ших 100, Школярі III ст. народньої школи в Стрілиських Старих 459, І. Козбур 500, Текля Шокань 150, В. Гаврилюк 1500 (з коляди), Школярі з Видинова 434 (з коляди), Д. Гнатківська 250, І. Ціпанівська 100 і кличе Олю Клапоущаківну, М. Печерський 100, Л. Майка 120 (з продажі пари кріликів), Др. В. Дутчак з Черновець 15 леїв, Юлія Пічак з Rochester 1 доляр.

Разом зібрано: **6.213 Мк.**, 15 леїв і 1 доляр амер.

На фонд виховання дітий бл. п. Івана Кивелюка: М. Деревянко 200 і кличе всіх Читачів „Світика" і всіх тих, що мають у грудях серце добром співчутя налите.

(Від Редакції: Нехай заклик Мирося Деревянка не остане без відгомону. Нехай на взір старинних Спартан і теперішних Ірляндців, сиротами по визначних патріотах заопікуєть ся весь нарід, а памятати про сі сироти у першій мірі повинні Ви — Українські діти!).

На воєнні сироти: К. й Ю. Давосир 500, М. Кузьмова 300, О. Одлівана з Ужгороду 100, Н. Думін 150, В. Гаврилюк 300, Ст. Гайдукевич 400, О. Ґижа 20, Катруся Чайківська з Каліша 1000, М. Ціпанівська 100 і кличе Олю Клапоущаківну, Д. Дерес 100, М. Печерський 100, Школярі III степеня народньої школи в Стрілиських Старих 3770 (з коляди і щедрівки).

Разом зібрано: **6.840 Мп.**

На українських Інвалідів: Ученики IV кл. школи вправ у Самборі 1000, Читальня „Просвіти" в Не-

жухові 500, М. Печерський 100, Учениці I року прив. Укр. Семинара в Самборі з нагоди іменин свого директора Вп. Радника Т. Біленького 1000.

Разом зібрано: **2.600 Мк.**

На дар „Просвіти“: М. Печерський 100, Ґ. Дацишин 140.

Разом зібрано: **240 Мк.**

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Питомці „Діточого Садка“ в Кремінци 69, О. й Б. Волянські 200 і кличуть: Івана Вахнянина, Славця Коростіля й Даня Костецького; Безіменний філянтроп 2000 (другий раз), М. Кузьмова 350, Н. Думін 150, Б. й Н. Гливки з Черновець 20 леїв, В. Бережан з Лужан (Буковина) 20 леїв, Б. Петрюк 5 леїв, В. Гаврилюк 200, М. й Я. Новосади 500, Д. Гнатківська 250, Д. Налуковий 100, Й. Іваницький 100, М. Печерський 100, Ю. Пентелейчук з Ужгороду 10 чеських корон, Ів. Горянський 300, Всеч. о. Мирон Залітач з Вунсокет 1 доляр, М. Ґавронський з Черновець 500, В. й О. Федьків з Кіцманя 500, Яр. й Евг. Федьків із Черновець 1000, Вп. Стефанія Ортинська з Ambridge (Америка) 2 дол., Юлія Пічак з Rochester 1 дол., Н. Н. 4 леїв.

Разом зібрано з краю: **6.319 Мк.**; із Закарпатської України: 10 ч. кор.; з Буковини: 49 леїв; з Америки: 4 доляри.

Цінник

видань „Світа Дитини“, обовязуючий від 1 марта 1922.

1. *Оскар Уайльд:* „Зоряний Хлопчина“	90	Мк.
2. *Вільгельм Буш:* „Максим і Марко“	160	„
3. *О. Білоусенко:* „Пригоди Вовка-Неситого“	160	„
4. *Вільгельм Буш:* „Нечемне вороня“	130	„
5. *Я. Вільшенко:* „Чорнокнижник з Чорногори“	200	„
6 *Я. Вільшенко:* „Червона Шапочка“	150	„
7. *А. Лотоцький:* „Вільгельм Тель“	130	„
8 *Фільгельмнес:* „За Вітчину“	120	„
9. *М. Вавриєевич:* „Лісова Казка“	70	„
10. *І. Товпліс:* „Дарунки Русалок“	70	„
11. *Я. Вільшенко:* „Коник-Стрибунець“	100	„
12. *Леся Верховинка:* „Іменини Влодка“	120	„

Инші видання:

Іван Левицький: „Нарис історії музики“	200	Мк.
Іван Левицький: „Основи теорії музики“	150	„

(На поручену пересилку долучувати квоту: 45 Мк.).

Жадайте сих книжок по всіх українських торговлях у краю, або пишіть ня адресу:

Видавництво „Світ Дитини“, Львів, вул. Зіморовича, 3.

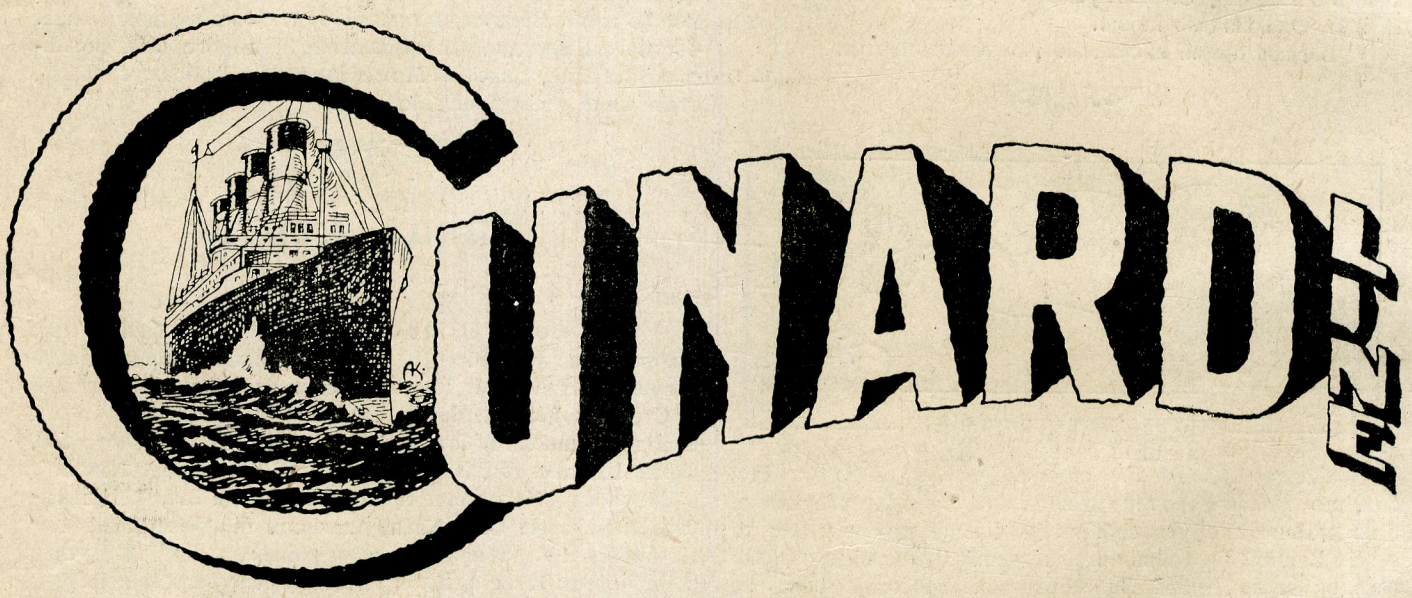

ДО АМЕРИКИ й КАНАДИ

найскорші й найбільші кораблі на світі

ЛІНІЯ КУНАРД

(CUNARD LINE)

Львів, вул. Сикстуська, 37, напроти головної почти.

Продає кораблеві карти по орігінальних цінах, інформації уділюєть ся скоро і даром.

Уважайте на число 37, вулиця Сикстуська.

Ціна сього примірника виносить 100 Марок.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.